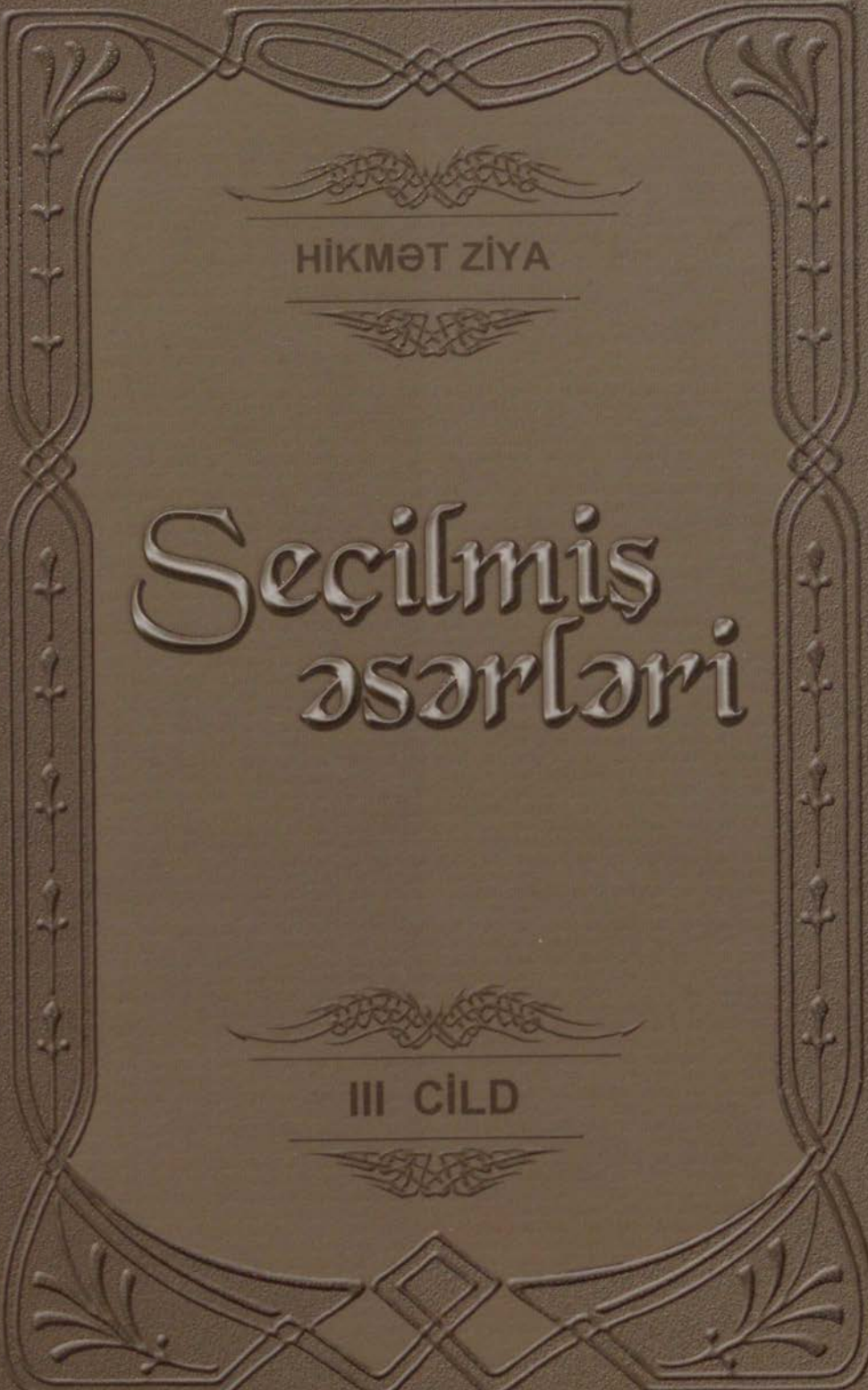

HİKMƏT ZİYA

Seçilmiş
əsərləri

III CİLD

HİKMƏT ZİYA

**SEÇİLMİŞ
ƏSƏRLƏRİ**

III CİLD

«TƏHSİL»
BAKİ-2014

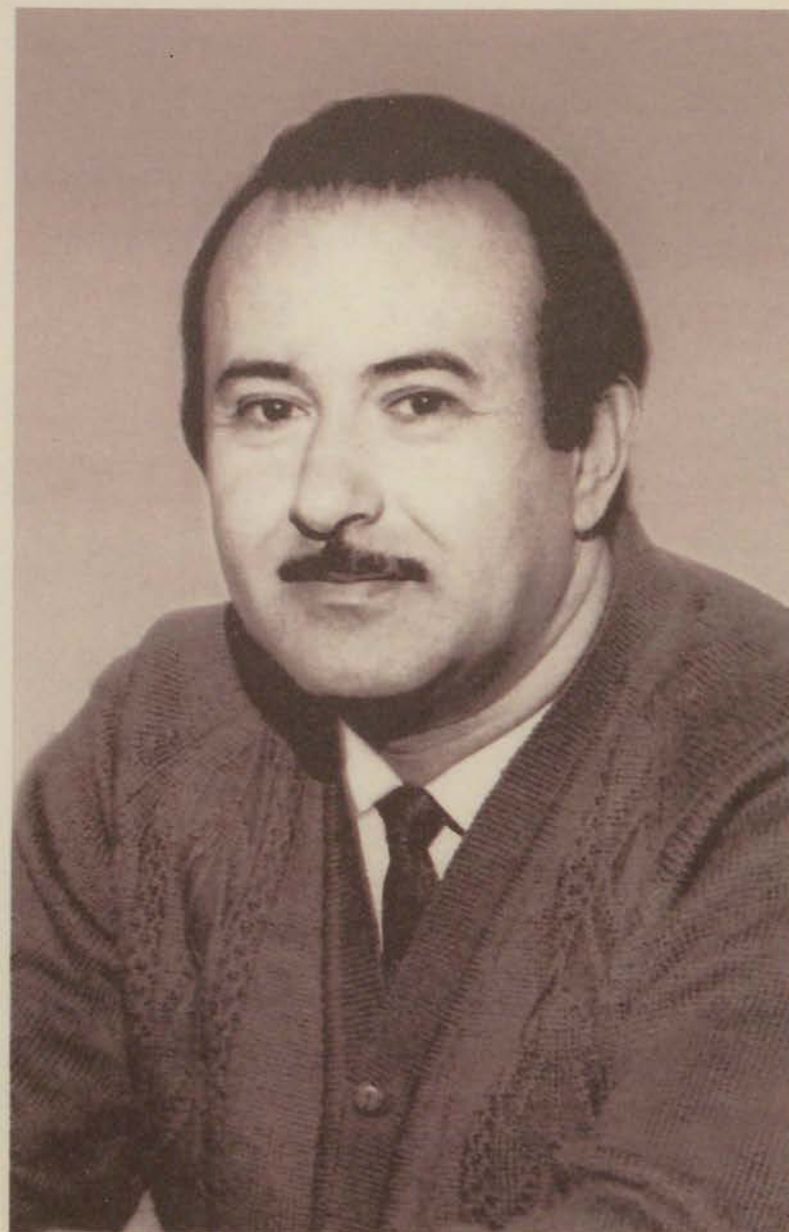

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

HİKMƏT ZİYA

Secilmiş əsərləri

III CİLD

«TƏHSİL»
BAKİ-2014

Redaktoru **Rafiq Yusifoglu**
Tartib edeni **Arzu Xudiyeva**

Hikmet Ziya

H70 Seçilmiş əsərləri. III cild.
Bakı, «Təhsil», 2014, 440 səh.

Tanınmış şair, görkəmli təmsil ustası, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar incəsənət xadimi Hikmət Ziyanın «Seçilmiş əsərləri»nin üçüncü cildinə onun ayrı-ayrı illərdə yazdığı uşaq şeirləri, poemaları, mənzum nağılları daxil edilmişdir.

H 4702060202 2014
053

© «Təhsil», 2014

DOĞMA YURDUM – DOĞMA ELİM

QARABAĞ

Xoş bağıdır dünyanın,
Hər dağın, hər aranın...
Zakirin, Nətavanın,
Binəsidir Qarabağ!

Bizim elin-obanın,
Üzeyirtək babanın,
Bülbül, Seyidin, Xanın...
Nəğməsidir Qarabağ!

Şuşanın seyrinə gəl,
Cıdır düzündə dincəl.
Azərbaycanın gözəl
Guşəsidir Qarabağ!

ÇİÇƏKLƏR VƏ TORPAQ

Çiçəklərdən, güllərdən
Bir dəstə bağladılar.
Yaşıl yarpaqlarını
Öpüb sıgalladılar.

Qoydular çiçəkləri
Parlayan büllur qaba.
– Əcəb güldür, çiçəkdir –
Dedi baxan – mərhəbə!

... Təriflər ruh vermədi
Gül-çiçək dəstəsinə.

Doğma yurdum - doğma elim

Onlar büzüşüb döndü
İllərin xəstəsinə.

Hər qönçənin, çiçəyin
Alnı qat-qat qırıxdı.
Axı onlar bitdiyi
Torpaqdan ayrılmışdı.

GÜNAYIN RƏSMİ

Balaca rəssam Günay
Saçlarını hörürdü.
Kibrit qutusu üstə
Od-alov şəkli gördü. –
Sözləri də qaçmadı
Nəzərindən Günayın:
«Uşaqları od ilə
Oynamağa qoymayın!»
Alnını qırıxdırıb,
Günay qaşını çatdı.
Kibrit qutusu üçün
Təzə rəsm yaratdı.
Atom bombası çəkib,
Üstən çarpaz xətt atdı.
Sözləri də bu oldu
Öz rəsminə Günayın:
«Böyükkləri od ilə
Oynamağa qoymayın!»

BUĞDA DƏNİ

Yayda isti gün oldu,
Buğda dəni un oldu. –
Un – xəmir,
Xəmir – çörək.

Çörək – süfrəyə bəzək!..
Ellər yeyib çörəkdən,
Belə dedi ürəkdən:
– Çöllər zəmiylə dolsun,
Çörəyimiz bol olsun!

ŞƏN QUŞLAR

Səhər tezdən çıxdıq bağa
Quş qonmuşdu hər budağa.
Baxdı sola, baxdı sağa,
Qaranquşlar civildədi,
Bildirçinlər cikkildədi.
Cəh-cəh vurdu sarı bülbül,
Sevindi bağ, sevindi gül.

Quşlar mahnı oxudular,
Dedik: – Əcəb səsiniz var.
Xoş görünməz sizsiz bahar,
Biz heç sizə daş atmırıq,
Budaqlardan uçurtmırıq.
Qayğınızı çəkərik biz,
Sizə yuva tikərik biz.

Qonaqşınız hər il bizə,
Dən səpərik hər il sizə.
Qulaq asıb nəğmə nizə
Söyləyirik: –Uçan quşlar,
Bu ellərdə yeriniz var.
Qonaqlara hörmət etmək,
Xoşdur bizə nəğmə nizək.

XƏZƏRİN SƏHƏRİ

Qızarır dan yeri,
Xəzərin səhəri.
Sulardan boylanır,
Bakımız nurlanır.

BAKİ, SƏHƏR VƏ XƏZƏR

Günəşlə bir, lap o başdan,
Yuxusundan qalxdı Bakı.
Qatar-qatar buruqlardan
Boyunbağı taxdı Bakı.
Küləklərlə saçlarını
Daradı düz min kərə o,
Sonra baxdı heyran-heyran
Öz aynası Xəzərə o.

ABŞERON

Ad-sanlısan sən dünyada,
Abşeronum,
Göy Xəzərdə yarımada,
Abşeronum.
Sular öpür
Sahilini,
Ellərin çox
Sevir səni
Neft buruqlu Abşeronum,
Mənim nurlu Abşeronum!

SABİR

Bizim doğma Bakımızda
Yaraşıklı bir bağça var.
Bu bağçaya həsəd çəkir
Bütün bağlar, meydançalar...
Axı burdan Sabirimin,
Dağ vüqarlı şairimin
Tunc heykəli göyə qalxır.
O, fərəhlə bizə baxır,
İftixarla deyir sanki:
– Cavanlaşır hər gün Bakı,
Çiçəklənir Azərbaycan –
Azadlığa qovuşandan.
İnsanlara hörmətə bax,
Zəhmətdəki şöhrətə bax!
Xoş nemətdir azad dövrən
Mən olmayım necə heyran?!
Vətənimin balaları,
Ürəyimin paraları
Boy atdıqca gülə-gülə,
Ziynət verir aya, ilə.
Bu günlərə inanaraq,
Mən şeir yazdım varaq-varaq,
Ah o günlər, ah, o illər!..
Nələr çəkdi bizim ellər?!

Bəli! Həmə o illərdə
Sabirimiz yaşa doldu.
O, xalqımın hər dərдинə,
Hər qəminə yanan oldu.
«Düzü – düz, ayrını – əyri» –
Belə yazdı böyük şair.
Çəkilmədi haqq yolundan
Bir addım da geri, xeyr!

Hədələrdən qorxmayırdı,
Dəryalarda dağdı Sabir.
Xoş günlərçin qələm çaldı,
Xoş günlərdə sağdı Sabir!

SUMQAYIT

Sumqayıt hey boy atır,
Hələ azsa da yaşı
Çəkilir onun adı:
– Bakımızın qardaşı!

YORULMAZ NƏĞMƏKAR

Nə mehriban səs gəlir! –
Bu səs mənə tanışdır.
Bir şirin mahnı kimi,
Qəlbim unutmamışdır.

O, nə bahar çağında
Daşan çayın səsidir,
Nə budaq-budaq gözən
Quşların nəğməsidir.

Boy atdıqca bilirəm,
Nə mənə var bu səsdə.
Min xoş arzu, xoş istək
Tutmuş qərar bu səsdə.

Yerin dərin qatından
«Qara qızıl» alanlar,
Xəzərin qucağında
Polad şəhər salanlar,

«Ulduzlar» göndərənlər
Aydın, Günün yanına,
Bir zaman mənim kimi
Qulaq asmışlar ona.

... Sentyabr səhəri!
Məktəbə yollanıram
Bir işıqlı binanın
Yanında dayanıram.

Yenə qulaqlarıma
O mehriban səs gəlir.
Gözlərimə gur işıq,
Qəlbimə həvəs gəlir.

Odur! Doğma məktəbin
Zəngidir, bu dil açan.
Ən xoş nəğmələr kimi
Doğma, əziz, mehriban!..

Məktəb zəngimiz! Səslən!
Ürəkləri oxşa sən.
Sinfə səslə bizi,
Nə şirindir bu nəğmən!

Bir an unutmaz səni,
Qələm tutan, söz yazan,
Sən elmin yollarında
Yorulmaz nəğməkarsan!

YANDI TONQAL, ALIŞDI...

Bu axşam düşərgədə
Böyük bir tonqal yanır.
Bircə baxın, necə də
Od alıb alovlanır.
Al-qırmızı dillərə
Dikilmişdir baxışlar.
Nəzər salın Dilbərə,
Deyiləsi sözü var.
Düşərgədə düz bir ay
Yaxşıca dincəlibdir.
Abşeron o uşaq
Kürdəmirdən gəlibdir.
Çox xoşlayıb Xəzərin
O, sahil bağlarını.
Sübh çağı üfüqlərin
Qızıl yarpaqlarını.
Mahnı səsi səhərin
Şirin nəğməsi olmuş.
Şən görüşlər, yürüşlər
Qanad vermiş Dilbərə.
O baxıb səhər-səhər
Dalğalanan Xəzərə.
Hər gün bir xatirətək
Ürəyinə iz salıb.
O bunlardan deyəcək
Bəlkə, uşaq söz alıb?
... Yandı tonqal, alışdı,
Artdı qırmızı dillər.
Başqa şeydən danışdı
Tonqal başında Dilbər.
Dedi: – Əziz uşaqlar,
Bir ay qaldım sizinlə,
Mən qiymətli yadigar

Aparıram özümlə.
– O nədir? – dedi Elçin.
– Dostluqdur! – dedi Dilbər.
İndi hər birimizin
Dostu vardır nə qədər!..
O, düz dedi, unutmaq
Olmaz bu yadigarı,
Dost etmişdi düşərgə
Qoynunda uşaqları.

AY

Ay gecənin çırağıdır,
Qaranlığın işığıdır.
Nə yaxşı ki, ayımız var,
Gecə işıq payımız var.

YAMAC

Yamac ulu dağların
Çiçəkli ətəyidir.
Baxdıqca ürək açır,
Göyçəklər göyçəyidir.
Yaşıl xalıya baxın,
Naxışları çiçəkdən,
Saçları göy çəməndən,
Daraqları küləkdən.
Yamacların bəzəyi
Yaşıl yarpaq ağaclar...
Ən gözəl rəsmlərdir.
Bax, gözünü oxşasın:
– Gör nə qəşəngəm! – deyən
Yamaclardan başlanır
Yollar uca zirvəyə.

YARIMADA

Sən dənizdə suya bax,
Sularda quruya bax, –
Haradansa, dənizə
Gəlib, gəlib, dayanıb,
Elə bil zürafədir,
Üfüqlərə boylanıb.
Düz üç tərəfi sudur,
Bir tərəfi qurudur.
Yorulmaq bilmir əsla,
Bükmək olmaz dizini,
Dayanıb göy sularda,
Günə verir özünü.
Üstdə şəhəri, kəndi...
Ağacı var, otu var...
Bizim Abşeronun da
Yarımada adı var.
Onun şanı, şöhrəti,
Gəzir dildə-ağızda.
Bu, yarımadadadır
Sevimli Bakımız da.

ADA

Dənizin ortasında
Gör nə boyda «gəmi» var!
Lövbər salıb dayanıb,
Üzmək bilmir qış, bahar.
Xeyr, bu, zarafatdır,
Gəmiliyi deyil düz,
Dənizin ortasında
Adadır gördüyünüz.
Dörd tərəfdən ləpələr
Döyəclər sahilini,

Oxşayar sahilini.
O, beləcə keçirər
Hər ayını, ilini.
Xəzərdə kiçik ada
Nargin, Bakıya yaxın,
Bizim sahil bağından
Durub baxdıqca, baxın.
İstəsən min qayığa
Göy suları yarginən,
Bir də görəcəksən ki,
Gedib çatdın Narginə.

DAĞ

Yaşıl-yaşıl yamaclardan,
Uca-uca ağaclardan
Sinəsi var.
Heykəl kimi donub duran,
Kələ-kötür qayalardan
Çənəsi var.
Başındakı papaqdırımı
Elə dümağ? –
Yerdən göyə qalxa-qalxa,
Göydən yerə baxa-baxa
Saçlarını
Ağardıb dağ.

TƏPƏ

Təpə deyir: Mən dağın
Balaca qardaşıyam.
Böyüyüb dağ olanda
Gərək ona oxşayam.

ÇAY

Dağdan arana düşər,
Yolu hər yana düşər.
– Haraya tələsirsən? –
Sorsanız, deyər sizə:
– Çay haraya tələsər? –
Əlbəttə ki, dənizə.

GÖL

Göl söyləyir: – Ay haray! –
Güzgüyəm göy üzünə.
Gündüz Günəş, gecə Ay
Baxır məndə özünə.

DƏNİZ

Uzaqdan görən deyər:
– Möcüzə göstəriblər! –
Dəniz mavi səmadır,
Yerin üstə səriblər.
Dinməsə, ləpələri
Pıçıldaşar dənizin.
Danışsa, dalgaları
Coşub-daşar dənizin.
Sularının altında
Balıqlar hey qaçışar.
Sularının üstündə,
Qağayılar uçuşar.
Dənizlərdən birisi
Bizim doğma Xəzərdir.
Çoxdurmu mavi dəniz?
Kim deyər, nə qədərdir?

MEŞƏ

Dağa qalxar,
Düzdən keçər
meşələr.
Hər ağaca
Bir don biçər
meşələr.
Yamyaşıl rəng
Meşələrin rəngidir.
Hər bir meşə
Ağaclardan sərgidir.

BAĞ

Bağbanın zəhmətilə
Yaranıb boy atan bağ,
Dadlı-dadlı meyvələr
Gətirir budaq-budaq.
Bir tərəfdə alçası,
Qızıl yanaq alması,
Ağ tutu, qara tutu.
Bir tərəfdə armudu,
Əriyi, gilənarı,
Gilası, qozu, narı...
Saymaq ilə qurtarmaz
Bizim bağların barı.
Əlvən güllər, çiçəklər
Xoş nəfəsidir bağı,
Quşların gözəl səsi
Şən nəğməsidir bağı.

BULAQ

Yerdən baxar göz kimi,
Şirin suyu buz kimi...
Bulaq var ki, şırıldar,
Bulaq var ki, pıçıldar,
Bulaq da var ki, laldır, –
Dağın döşündə xaldır.

ZƏMİ

Baharda yaşıllaşar,
Yay olcaq qızıllaşar.
Xoş görkəmiylə zəmi
Heyran edər aləmi.
Sapsarı sünbülündən
Süfrələrə pay tutar,
Hər dəninə baxanlar,
Kəhrəbaya tay tutar.

TARLA

– Bir ora bax, ora bax! –
Kollar üstə qara bax!
– Nə gözəldir, göyçəkdir,
Qar deyil, o, çiçəkdir.
Yaxınlaşanda baxdıq,
Biz söyləyən deyilmiş,
Uzaqdan gördüyümüz –
Pambıq tarlası imiş.

GÖY ÇƏMƏN

Göy çəmən göy xalçadır,
Tutub düzü, yamacı...
Uzandıqca uzanır,
Görünməyir argacı.
İlmələri göy otlar,
Naxışları çiçəklər...
Bu xalçanın tozunu
Alır əsən küləklər.

SƏHƏR

Gör səhər
Nə qədər
Qəşəngdir,
Göyçəkdir
Necə də
Gecədən!
Hər yana, –
Arana,
Dağlara,
Düzlərə...
Nur dolur
Qara göy
Ağ olur.

SU QUYUSU VƏ TORPAQ

Bir dəniztək coşursan,
Nə çay kimi daşırsan.
Ay təvazökar quyu,
Eyni qaydada suyun,

Sakit, səssiz-səmirsiz,
Göz yaşı tək tər-təmiz...
Yaranandan həmişə
Su paylamaqdır peşən.
Nə yay, nə qış, heç kəsin,
Boş qayıtmır vedrəsi.
Baxıram heyran-heyran,
Əskilmir bircə damlan, –
Möcüzəli bir aləm!..
Bu qüdrəti, bilirəm
Torpaqdır verən sənə.
Baxıb geniş qəlbinlə
Suyunu içənlərə,
İstəyir nuş olasan,
Qoymur ki, boşalasan.

GÖYDƏ UÇAN SÜLHƏ BAX

Səhər çıxdım eyvana,
Görüşdüm günəşlə mən.
Göz gəzdirdim hər yana
Yuyundum atəşlə mən.
Bahar ətirli hava
Ürəyimi oxşadı.
Yavaş-yavaş əsən yel
Köynəyimi oxşadı.
Durub baxdım hər yerə,
Mavi rəngli göylərə.
Gördüm bir ağ göyərçin
Səmada qanad çalır,
O, gah yerə şığıyır,
Gah buluda ucalır.
Tez yadıma düşdü ki,
Sülh quşudur göyərçin.

Dedim: – Ana, ay ana,
Gəl yanıma, eyvana!
Göydə uçan sülhə bax!
Yorulmur qanadları.
Anam güldü: – Afərin,
Hə, yarır buludları!
Qanadları günəşin
İşığına qarışır.
Uç, ağ göyərçinim, uç,
Göylərə sülh yaşayır.

NARGİLƏNİN ARZUSU

Balaca qızam,
Adım Nargilə.
Qonaq gəlmişəm
Mən xalamgilə.
Mənim çox göyçək,
Mənim çox qəşəng
Gəlinciyim var.
Hər bir sözümə
O qulaq asar.
Oturtsam, baxar,
Uzatsam, yatar.
Bura gələndə
Gətirmişəm mən
Elə onu da.
Ancaq deyim ki,
Əynində yoxdur
Çitdən donu da.
Mən Qarabağa
Qayıdan zaman

Gəlinciyimi,
Güllü paltarda
Aparacağam
Bir gəlin kimi.

ÇİÇƏKLƏR

Torpağın ətridir çiçəklər,
Bağların çətridir çiçəklər.
Baharda qönçələr açılar,
Ətrilə hər yana saçılar.
Güldanda otağı bəzəyər
Hər görən qoxlamaq istəyər.
Gözəldir, göyçəkdir çiçəklər,
Əlvandır, qəşəngdir çiçəklər.

Arılar onlardan bal tutar,
Ağı var, alı var, göyü var,
Yaşılı, sarısı, bozu var,
Tək bizim bağçada yüzü var.
Uzaqdan duyuram qoxunu,
Adını bilirəm çoxunun.
Ağ zanbaq, göy zanbaq, qərənfil,
Yasəmən, bənövşə, qızılgül...
Bağların çətridir çiçəklər,
Torpağın ətridir çiçəklər.

TEZ BÖYÜYƏYDİM

Dilərə anasıyla
Bir gün çıxdı şəhərə.
Bağların arasıyla
Gəzib baxdı hər yerə.

Nələr gördü, o nələr!
Hər bir yana göz qoydu.
Yaraşılı küçələr
Adamlarla doluydu.

Çıxanda bir səkiyə
Anasının yanınca,
Sual verdi Dilara
Bir-birinin dalınca.

Dedi: – Ana, ay ana!
Qəşəng evlərə bax bir!..
Sən mənə danışsana,
Onları kimlər tikir?

Bu yaşıl ağacları
Kimdir əkən yollara?
Anacan, göstər mənə
«Sağ ol» – deyim onlara.

Söylə, haraya gedir
Dənizdəki gəmilər?
De, tanıyıram mən kimdir
Onu sürən əmilər?..

Gülərək dedi ana:
– Bir dilə bax bu qızda!
Göz qoymusan hər yana,
A qızım, Bakımızda?

Tanımaq istədiyin
Əmək adamlarıdır.
Qurub yaratdıqları
Bizim elin varıdır.

Var onların hörməti
Bizim doğma Vətəndə.
Bu an Dilara dedi:
– Kaş tez böyüyəm mən də!

ARZUM

Bina görmüşəm, –
Qalxır göylərə.
Pəncərələri
Baxır göylərə.

Heykəl görmüşəm, –
Bənzəyir dağa.
Yaraşıq verir
Meydana, bağa.

Küçə görmüşəm, –
Güzgütək hamar.
Səkilərində
Ağaclar da var.

Buruq görmüşəm, –
Sudan boylanır.
O, dalğalarda
Dağtək dayanır.

Gəmi görmüşəm, –
Mavi Xəzərdə
Üzür axşam da,
Üzür səhər də...

Belədir mənim
Arzum, muradım:
Gördüklərimdən
Birini də mən
Qurub-yaradım!

BİZİMDİR, BİZİM!

Gündüzlər nurlu günəş,
Gecələr ay gözəldir.
Soyuq qış, qızıl payız,
Baharla yay gözəldir.
Göylərin sinəsində
Ulduzlar düzüm-düzüm...
Bunlar bizimdir, bizim,
Nə var, bizimdir, bizim!

Ətirli gül bitirir
Çəmənlər, bağlar, düzlər...
Gur çaylar coşub-daşır,
Sahildə qumun üstündə
Yetişir əncir, üzüm...
Bunlar bizimdir, bizim,
Nə var, bizimdir, bizim!

Bağçalar qucağında
Cantək əzizlər bizi,
Öz mehriban qoynuna
Məktəblər səslər bizi.
Yurdumuzda hər uşaq,
Deyir: – Vardır bir sözüm,
Bunlar bizimdir, bizim,
Nə var, bizimdir, bizim!

Eşitsin bizi hamı! –
Bütün ellər, obalar.
Gurlamasın mərmilər,
Atılmasın bombalar.
Səksənməsin göy otlar,
Solmasın dağım, düzüm...
Bunlar bizimdir, bizim,
Nə var, bizimdir, bizim!

SƏRGİ

Budaqlardan qanad açıb
Quşlar ötüşür,
Yarpaqların arasına
Pıçıltı düşür.

Bir tərəfdən ləpələnib
Xəzər səslənir,
Axşam sussa, günorta, ya
Səhər səslənir...

Az bağ olar, düşərgənin
Yaşıl bağıtək.
Uzanmışdır meynələr lap
Qarpız tağıtək.

Ürək açan kölgəliklər,
Çiçəkliklər var.
Az qalır ki, buludlara
Çatsın ağaclar.

Budaqları mer-meyvəli,
Yarpağı atlaz...
Rəssam üçün bundan gözəl
Lövhə tapılmaz.

Bu yerlərdə nə qədərdir
Belə lövhələr!..
Düşərgənin gənc rəssamı
Balaca Zəfər,

Neçə şəkil çəkib bura
Gələndən bəri.

Gəlin baxın, sərgidədir
«Mənzərə»ləri.

Hərəsinin öz boyası,
Öz də adı var:
«Düşərgəmiz», «Göy çəməndə»,
«Yaşıl budaqlar»,

«Kölgəlikdə», «Yay səhəri»,
«Sahil və dəniz»...
Hər lövhəni dönə-dönə
Seyr edirik biz.

Gənc rəssamdan düşərgədə
Hamı razıdır.
Rəsmləri təbiətin
Bir parçasıdır.

QOVUŞDU

Qar əridi, əridi,
Gur çaylara qovuşdu.
Quşlar, nəğməli quşlar
Yuvalara qovuşdu.
Dənizdə ilıq külək,
Səsləndi bir nəğmətək.
Sahilləri öpərək
Dalğalara qovuşdu.
Günəş isitdi yeri,
Tez söküldü dan yeri,
Bənövşənin xoş ətri
Obalara qovuşdu.
Durnalar alay-alay,
Göydən çəkdiilər haray:
– Dağ, dərə, düz, çəmən, çay
İlk bahara qovuşdu.

YAĞIŞ, ŞİMŞƏK VƏ GÜNƏŞ

I

Bir yaz çağı,
Düzü, dağı
Yağan yağış
Qarış-qarış
Yuyub keçdi.
Bol su içdi
Bənövşələr,
Sıx meşələr,
Yasəmənələr,
Göy çəmənlər...
Yer dincəldi,
Dilə gəldi:
– Sağ ol, yağış,
Sənə alqış!
Sevimlisən.
Dirçəltədin sən
Təbiəti,
Unutmaram
Bu xidməti!
Qatar-qatar
Sıx budaqlar
Çəkdi nərə.
Cumdu yerə
Oxtək
Şimşək!..
Qanad açdı,
Alov Saçdı,
Bir ağacı
Böldü yarı.
Kösöv oldu
Budaqları.

Onun qorxunc
İşi bitdi,
Xəyal kimi
Sönüb itdi.
Yer inlədi,
Belə dedi:
– Xain şimşək,
Söylə görək–
Sən əbədi
Sönüb, getdin,
Sualım var–
Nə yadigar
Qoyub getdin?!
Qızıl taclı,
Qızıl saçlı
Günəş bu an
Buludlardan
Boylanaraq,
Sancaq-sancaq
Nur ələdi,
Gur ələdi
O, işığı.
Artdı yerin,
Dərələrin...
Yaraşığı.
Ötdü günlər...
Bir xoş səhər,
Kösöv olmuş,
Çoxdan solmuş,
Şimşək vuran,
Məyus duran
Ağac belə
Al günəşlə
Cana gəldi.
Pöhrələyib

O dirçəldi...
Yer sevindi
Belə dedi:
– Gözüm Günəş,
Bizim Günəş,
Başım üstə
İşıqlan sən.
Yaşamaqçın
Daim yan sən!
Kim unudar
– Bu xidməti, –
Sənsən yerin
Səadəti!..
Kim işiylə,
Gəlişiyə
Torpağına,
Oylağına
Xidmət etsə,
Unudulmaz
Min il ötsə!

TƏZƏ İLİM

Dekabr ayı
Sona çatır bax,
Dağlar başına
Qoyub ağ papaq,
Gəl, təzə ilim!
Gəl, bizə, ilim
Ötən illərtək
Vətənimizi,
Sevindir bizi!
Keç dərələrdən,
Aş təpələrdən,
Düz yanımıza

Düş təpələrdən,
Şaxta babanı
Yolkaya yetir,
Tutub əlindən,
Qar qızı gətir.
Bizə nəğmələr,
Gülüş gətir gəl,
Aya, ulduza
Uçuş gətir gəl!
Ağ pambıq kimi
Qarı unutma,
Bağca-bağlara
Barı unutma!
Sən ey təzə il,
Sən ey gözəl il! –
Çoxdan səsləyir
Uşaqlar səni.
Yaman gözləyir
Uşaqlar səni.
Şeirlər, nəğmələr...
Gör nə var, gətir.
Qış axşamına
Nağıllar gətir.
Sən qucaq-qucaq
Götür oyuncaq
Bağcamıza gəl
Sən gülə-gülə.
Şirin söhbəti
Sözü bol elə.
Sən ey təzə il,
Sən ey gözəl il! –
Biz tələsirik,
Qaç-qaç gəl,
Varsa qanadın
Uça-uça gəl.

Bağça-bağlara
Çoxlu quş gətir.
Nəğməli bülbul,
Qaranquş gətir.
Nəğməylə keçən
Günü bol elə!
Bir-birindən şən
Günü bol elə!

DEKABR

İlin son ayı, qışın balası...
– İlkimsən, – deyər ona anası, –
Söz də öyrədər hələ: – De «Qar» bir,
Ay mənim əziz balam dekabr.
Deyər qarğalar:
– Qarr-qarr...qar-qarr...qarr...
Başlayıb yağar
Ağır-ağır qar.
Tökülər göyün qaş-qabağı,
Şiş dağlar qoyar qardan papağı.
Ağappaq olar bomboz budaqlar.
Eyvanlara dən səpər uşaqlar, –
Ac qalmasımlar köçməyən quşlar,
Başqa ellərə uçmayan quşlar.
İyirmi iki dekabr günü
Başlanan andan, gündüz ömrünü
Hər gün uzadar, gecə qısalar.
Heç kəs duymaz ki, necə qısalar
Dekabr günü – olsa 31,
Təqvimlərdə son vərəq qalar bir.
Hamı söyləyər:
– Təzə il gəlir!
Təzə il gəlir!..

GÜNƏŞ VƏ YAĞIŞ

İşıq daşa-daşa
Günəş dedi yağışa:
– Yağış, əyər Yərə sən
Xoş məramla çilənsən,
Tarla, zəmi, düz, meşə
Deyər: «Nə sevimlisən!»
Amma, yağış, ay yağış,
Çox yağıb sel yaratma!
Cücərən sünbülləri
Kökləriylə çıxartma!
Dağıtmaq bil, deyil yol,
Yaratmaq meyilli ol.

GÜNƏŞ VƏ BULUD

İşiq saçıb səmada
Günəş dedi Buluda:
– Hərdən Qar, hərdən Yağış
Olub yərə ax, Bulud,
Belə etsən, olarsan
Hər an üzuağ Bulud.
İldırımın sözünə
Uyub, yangın salma sən,
Həmişə xeyirxah ol,
Heç vaxt zalım olma sən!

GÜNƏŞ VƏ DOLU

İşiq saçıb səmaya,
Günəş dedi Doluya:
– Uyma Dolu, uyma heç
Fitnəkarın sözünə.
Xeyirxahlıq etməyi
Sən peşə seç özünə.

Hücum çəkib tər-təzə
Çiçəkləri biçmə sən,
Dağıtmaqla öyünsən,
Bu dünyada hecnəsən!

İDMANÇIDIR AĞAQLAR

İdmançıdır ağaclar,
Qorxmurlar əsla qışdan.
Qorxmurlar nə soyuqdan,
Nə qardan, nə yağışdan.
Soyunublar nə vaxtdır
Yaşıl yarpaqlarını,
Elə bil heç üşütmür
Şaxta budaqlarını.
Onların əvəzinə,
Üşüdüm, belə olmaz!
Deyirəm nə olaydı, –
Tez gələydi barı yaz.

ÇİÇƏKLƏR

Torpağın ətridir çiçəklər,
Bağların çətridir çiçəklər.
Baharda qönçələr, açılar,
Ətriylə hər yana saçılar.
Güldanda otağı bəzəyər,
Hər görən, qoxlamaq istəyər.
Gözəldir, göyçəkdir çiçəklər,
Əlvandır, qəşəngdir çiçəklər.
Arılar onlardan bal tutar,
Ağı var, alı var, göyü var.
Yaşılı, sarısı, bozu var,
Tək bizim bağçada yüzü var.

Uzaqdan duyuram qoxunu,
Adını bilirəm çoxunun.
Ağ zanbaq, göy zanbaq, qərənfil,
Yasəmən, bənövşə, qızılgül...
Torpağın ətridir çiçəklər,
Bağların çətridir çiçəklər.

LALƏLİK

Gör necə göz oxşayır,
Heyran edir baxışı, –
Yamyaşıl göy çəmənin
Qıpqırmızı naxışı.
Bu naxış bir, beş deyil,
Min-mindir, saymaq olmaz...
Səhərdən axşamadək
Baxdıqca doymaq olmaz!
Hələ al naxışlarda
Qara xal var nə qədər!
Buradan kim göz çəkər,
Laləlikdir bu yerlər!
Təbiətin sevimli
Rəsmlərindən biri!
Onunla daha gözəl
Görünər yaz səhəri.

AYDIN GECƏ

Gör, aydın gecə
Gözəldir necə!
Qəribədir çox –
Göz gəzdirirsən,
Göydə bulud yox,
Yerdə duman, çən.

Hara baxırsan, –
Nura bürünür,
Aydın görünür.
Gör, aydın gecə,
Gözəldir necə!
Ulduzlar göydə
İşıldaböcek...
Ay işıq saçır
Yumru fanar tək.

DƏNİZİN DƏ DİLİ VAR

Dənizin də dili var,
Söz-söhbəti dalğalar, –
Oyanaraq obaşdan
Pıçıldayar yavaşdan.

Gah qışqırar, səs salar, –
Suları təpə olar.
Gah da susar, dincələr,
Gümüşü təpə olar.

Elə bil çalxalanıb,
Sonra yorular dəniz.
Bu vaxt durular dəniz,
Sanki lal olar dəniz.

Uçaraq qatar-qatar, –
Qağayılar oxuyar
Dənizin nəğməsini,
Kim eşitməz səsini?!

Dənizin də dili var,
Söz-söhbəti dalğalar, –
Oyanaraq obaşdan
Pıçıldayar yavaşdan.

FƏSİLLƏR

QIŞ

Göylərdən ulduz-ulduz,
Qar yağır qışda bumbuz.–
Yağır ki, yenə yazda,
Həm yayda, həm payızda.
Çoxlu-çoxlu bar olsun,
Qışın qarı var olsun!

YAZ

Bənövşəylə gəldi yaz,
Çiçəkləndi ağaclar.
Durdu qış yuxusundan,
Dağlar, düzlər, yamaclar...

YAY

Tezdən göz açdı səhər,
Sünbülləndi zəmilər,
Pambıq qoza bağladı,
Dedilər: – Yaydı! Yaydı!

PAYIZ

Yarpaq tökdü budaqlar,
Xəzəl oldu yarpaqlar.
Çoxdur payızın barı:
Əzgil, heyvası, narı,
Zoğalı, şabalıdı...
Ağızdan getməz dadı.

QIŞIN CAVABI

Qışı öz qucağında
Şaxta baba gətirdi.
Dağ, düz keçib özünü
Yer üzünə yetirdi.
Hədiyyələr payladı
Əvvəl yolka boyunca,
Balalar ilə birgə
Şənlik etdi doyunca.
Ağ süfrətək sərildi
Sonra tarlaya, düzə,
Bir sərinlik gətirdi
Susamış ömrümüzə.
Dedi: – Bahara, yaya
Mən də doğma bacıyam.
Xəzəlləri qızılı
Payızın möhtacıyam.
Məndən sonra gələn hər
Fəsil öz ürəyimdir.
Onları bar-bəhərli
Görmək ilk diləyimdir.
Yazı, yayı, payızı xoş
Görməkçin yaranmışam,
Torpağı göyertməkçin
Qarlı, yağışlı qışam.

PƏNCƏRƏDƏ NAXIŞLAR

Pəncərədə naxışlar,
Bizə sevinc bağışlar.
Pəncərə güllərilə
Alqışlar, min alqışlar.

Ağ-ağ qarlar yağarlar,
Qatar-qatar yanarlar.
Pəncərə şüşəsindən
Bizə heyran baxarlar.

Oxşayarlar çiçəyə,
Qanadlı kəpənəyə.
Ulduzlardan naxışlar
Vurarlar pəncərəyə.

Nə axşam, nə də gündüz
Baxıb, doymaz gözümüz.
Naxış olmaq istərik
Pəncərədə özümüz.

QIŞIN AĞ QARI

Soyuq qış ilə,
Qar, yağış ilə
Gəlir təzə il...
Nəğməli yaztək,
Yaytək, payıztək
Xoşdur bu fəsil.

Qış soyuqların,
Şaxtanın, qarın
Oğlan çağıdır.
Qışın ağ qarı
Uca dağların
Çal papağıdır.

Qışın ağ qarı –
Gen torpaqların
Qış yorğanıdır –
Göyün töhfəsi,
Bumbuz nəfəsi,
Yerin canıdır.

Qışın ağ qarı –
Lüt ağacları
Bürüyər, bükər.
Ondan güc alar,
Yazda budaqlar
Tumurcuq tökər.

Qışın ağ qarı –
Qar ulduzları,
Muncuq bəzəkdir.
Baharda, yayda
Neçə xoş ayda
Güldür, çiçəkdir.

Qışın ağ qarı –
Bağların barı,
Gömgöy çəməndir.
Pambıq qozası,
Çiçək topası,
Gül, yasəməndir...

Qışın ağ qarı –
Yazda çayları
Aşib-daşdırır.
O, ağacları,
O, yamacları
Yaşıllaşdırır.

Qışın ağ qarı –
Bağça-bağların
Meyvələridir.
Yayda, payızda
Pambıqlı tarla,
Qızıl zəmidir.
Qışın ağ qarı –

Yayın sapsarı
Buğdası olur.
Qışın ağ qarı –
Payızın narı,
Heyvası olur.

QAR ADAM

Məktəbin həyətinə
Qar adamı düzəlttik.
Elə özümüz təki.
Onu da «adam» etdik. –

Bədəni yupyumuru,
Başı bir az uzunsov
Bığ da qoyduq qapqara,
Sallaq saqqallı qırov...

Bir əlində dəyənək
Tutdu o süpürgədən.
Dedik, yan-yörəsini
Süpürə bilsin hərdən.

Elə ki günəş doğdu,
Soyuq geri çəkildi, –
Bir də gördük qar adam
Harayasa əkildi.

BUZ ÜSTƏ SÜRÜŞÜRƏM

Yollar bumbuzdur bütün,
Konki geyinib bu gün,
Buz üstə sürüşürəm,
Bir təpədən düşürəm.
«Dərsə gedən bir uşaq
Çıxdı buz üstə qoçaq,
Sürüşdü birdən-birə...»
Şeirini deyə-deyə
Şığıyıb irəliyə
Qorxmuram qardan, buzdan,
Qəhrəmanam, qəhrəman!..

NAVALÇALAR

Gör necə saxta var ha! –
Buz bağlayıb yağan qar.
Lap elə bil dondurma
Yeyirlər navalçalar.

QAR... QAR... QAR...

Qış yuxudan ayılır,
Hər yana səs yayılır:
– Torpağın xoş payıdır
Qar!.. Qar!.. Qar!..
Söyləyir oğul-uşaq:
– Bəs nə vaxt qar yağacaq?!
Yağ, qartopu oynayaq,
Qar!.. Qar!.. Qar!..
Dinir bağlar-bağçalar:
– Ağaclarım əl çalar,

Əgər yağsan o ki, var,
Qar!.. Qar!.. Qar!..

Qarğaya bax, qarğaya,
Pıçıldayır qırğıya:
– İstəyirəm qar yağa,
Qar!.. Qar!.. Qar!..

QIŞ İCAZƏ İSTƏYİR

Saralmış yarpaqların
Pıçiltısı çoxalır.
Yerdəki xəzəllərin
Xışiltısı çoxalır.
Dağlar ağ papağını
Alnına basır yenə,
Yavaş-yavaş otaqlar
Sobayla qızır yenə.
Özü dillənməsə də,
Fikrini bilmək olar –
Payızın qapısını
Döyür qış:
Gəlmək olar?

Meyvələrdən ağacda
Əzgil qalır, nar qalır.
Budaqlara baxırsan,
Tək-tük heyva saralır.
Qaşqabaqlı göylərdən,
Öz yaşıl xalçasını
Yığışdırır çöl-çəmən.
Yağışın dalısıyca
Əlbət bir gün qar yağar
Payızın qapısını
Döyür qış:
– Gəlmək olar?

Günlər gecə qısılır,
Günəş, axşam tez batır!
Qaqqıldaşan toyuqlar
İndi daha tez yatır.
Yuxudan gec oyanır
Gün ötdükcə, səhər də.
Soyuq nəfəs duyulur
Açılan hər səhərdə.
Bilirik hamısını,
Bunu bilməyə nə var! –
Payızın qapısını
Döyür qış:
– Gəlmək olar?

Boş qalmış yuvaların
Rəngi olur çisəkdən.
Sərçələr civildəşib,
Büzüşürlər küləkdən.
«Qarı.. qarı..» edən qarğalar
Qoz toplayır ağacda.
Qoyun-quzu sürüsü
Görünməyir yamacda.
Vıyılıyla əsən yel
Hər tərəfə çəkir car,
Payızın qapısını
Döyür qış:
– Gəlmək olar?

QAR

Axır ki,
Yağır ki!..
Nə yaxşı!
Ora bax! –
Quşbaşı
Qara bax!
Elə bil
Ulduzdu.
Əl vurdum,
Bumbuzdu.
Hər fəslə
Qışın xoş
Töhfəsi,
Yay ilə
Payızın
Meyvəsi...
Bu qardır,
Bu qardır!
Çölümü,
Düzümü
Ağardır.
Qar yerin
Üzünü
Ağardır.

BAHAR GÖZƏLDİR, YA QIŞ?

Qışdır... Hər tərəfdə qar,
Yaman düşüb soyuqlar.
Axşamdan yağan qarı
Bu gün kənd adamları
Yol boyu ayaqlayıb,
Küçələr buz bağlayıb.

Balaca İmrana da,
 O totuq oğlana da
 Bax, elə bu gərəkdir, –
 Yaxşı sürüşəcəkdir.
 Odur, çatıb təpəyə
 İmran «hey» deyə-deyə
 Quş kimi süzür yenə.
 Qayıdan baş Həsənə
 Rast gəlib o soruşur:
 – Budur hamı sürüşür,
 Sənin xizəyin hanı?
 Tanısa da İmranı
 Dinib-danışmır Həsən,
 Donub elə biləsən.
 Başını bağlayıblar,
 Onu qucaqlayıblar
 Sanki dörd bir tərəfdən.
 Düyməsi göy sədəfdən,
 Paltosu kürk kimidir,
 Boynu xalis dəridir.
 Yük altda qalmış kimi,
 Tərpənə bilmir Həsən.
 Düzü, istəyir hərdən
 Baxmayıb buza, qara
 Qoşulsun uşaqlara,
 Amma qorxur soyuqdan.
 Bir daha deyir İmran:
 – Gedək sən də oynayaq.
 Sonra qar olmayacaq!
 Qışqırır deyir Həsən:
 – Qarı istəmirəm mən,
 Qışdan yaxşıdır bahar, –
 Çiçəklənir ağaclar,
 Hər yanda güllər açır,
 Adam hər yana qaçır.

Gedir yaşıl çöllərə,
 Heç yıxılmaz da yerə.
 Yaman hirsələnir İmran:
 – Gözəl qışa yalandan
 Pisdir niyə deyirsən?
 Lap çox istəyirəm mən –
 Qışı da yaz, yay kimi,
 Yanvarı da may kimi.
 Əgər bu qış olmasa,
 Qarla yağış olmasa,
 Axı bahar da olmaz,
 Güllü aylar da olmaz.

BAHAR

Torpağın qış paltarı –
 Dümağ qar hara getdi?
 Seyr edirəm dağları,
 Dumanlar hara getdi?
 Hanı navalçalardan
 Sallanan buzlar, hanı?
 Qoy soruşum bahardan,
 Səsi tutub hər yanı.
 Çayların nərəsidir,
 Quşların nəğməsidir
 Onun sözü-söhbəti,
 Bəlkə, özü söylədi.
 Bahar güldü: – Qış baba,
 Dolanıb oba-oba,
 Bir əlində dümağ qar,
 Bir əlində duman, çən...
 Nəfəsində soyuqlar,
 Qarşıma çıxdı dünən.
 Söylədi: – Təmiz-təmiz
 Yumuşam dağı, düzü...

Su içibdir çəmənlər,
Doyub torpağın gözü.
Bahar, indi sən tələs,
Ellər səni gözləyir.
Yaşıl zəmiləri göz,
Çöllər səni gözləyir,
Bir əlimdə al günəş,
Birində incitək şəh,
Dilimdə xoş nəğmələr,
Nəfəsimdə xəfif meh...
İndi də mən gəlmişəm,
Gör necə, şən gəlmişəm!

BAHARIN GƏLİŞİ

Baharın gəlişini
Bənövşə verdi xəbər:
– Qalxın qış yuxusundan
Düzlər, dağlar, təpələr!
Sənəzində göy çəmənlər
Göyertməyə gəlib yaz!..
Yarpaqsız ağacları
Dirçəltməyə gəlib yaz!..
Bənövşənin sözünə
Axan çay verdi cavab:
– Bahar qızı, sözlərin
Ürəyimdən oldu lap! –
Yazın ətrini duyub
Əridikcə dağda qar,
Sularım coşub-daşır,
Xoş gəlib gözəl bahar!..
Qoruqlarda qırqovul
Harayladı turacı:
– Bahar gəlib, – deyirlər,
Nə durmusan, ay bacı! –

Gəl uçaq, göylər bizə,
Biz göylərə yaraşaq,
Doyunca süzə-süzə,
Oxuyub qaqqıldaşaq!..
Bütün ağaclardan tez
Çiçəklənən alça da,
Az qaldı əl-qol açıb
Rəqs eləsin bağçada:
– Xəbər yayın hər yana,
Yenə gül ətirli yaz
Gəlib Azərbaycana!..

BAHAR GƏLİB

Torpaqdan baş qaldırıb,
Gülümsəyən bənövşə,
Uzun qış yuxusundan
Oyanan yaşıl meşə,
Ətəyindən ağ qarı
Çırpan dağlar, dərələr,
Xəzərdən asta-asta
Pıçıldaşan ləpələr.
Coşub-daşan neçə çay
Söyləyir: – Bahar gəlib!
Gündüz günəş, gecə ay
Söyləyir: – Bahar gəlib!
Tumurcuqlu budaqlar,
Gül ətirli bağçalar,
Ağaclardan birinci
Çiçəklənən alçalar,
Əriyib suya dönən
Navalçanın buzları,
Şaxı sınıan göllərin
Ördəkləri, qazları,
Yuvasına qayıdan

Şirin nəğməli quşlar,
Xan çobanın tütəyi
Söyləyir:– Bahar gəlib!
Fəsillərin gözəli,
Göyçəyi bahar gəlib!
Donu açılsın necə
Bulağın şırıltısı,
İldırımın nərəsi,
Göylərin gurultusu,
Bir anda dağı, düzü
Çimizdirən yağışlar,
Zəmiləri uşaqtək
Əmizdirən yağışlar,
Al-əlvən göy qurşağı
Söyləyir: – Bahar gəlib!
İlin ən əziz fəsli,
Xoş çağы bahar gəlib!

MÜJDƏ

Qış köksünü ötürüb,
Əridir şaxtasını –
Gölün buz aynasını,
Çayın buz taxtasını
Aram-aram sındırır.
Uzanan günlər, göydə
Tez-tez günəş yandırır
Novruzgülü yavaşca
Boylanıb qarın altdan,
Bənövşəni səsləyir:
– Sən hardasan, a cırtan?
Baxıb alça ağacı
Bağdan dağa, yamaca,
Deyir: – Görək çiçəyi
Mən hamıdan tez açam!

Qonub budağın üstə,
Civildəşir sərcələr:
– Qaranquş bu gün-sabah
Uzaqdan uçub gələr.
Fit çalan küləklərin
İliqlənir nəfəsi.
Daha yeri üşütmür
Şırl-şırl yağışlar...
Təbiət müjdə verir:
– Bahardır gələn, bahar!

BAHAR QIŞIN QIZIDIR

Şaxta baba ağardır
Şəhər kənd yollarını.
Üşüsə də ağaclar,
Geyir ağ paltarını.

Başqa rəng görməzsən heç,
Küçədə hara baxsan.
Gözlərin qamaşacaq
Ağappaq qara baxsan.

Xoşlayıram soyuğu,
Hava necə təmizdir.
Başqa fəsillər kimi
Qış da mənə əzizdir.

Əllərimdə əlcəyim,
Başımda dəri papaq,
Səsləyirəm dostumu:
– Gəl qartopu oynayaq!

Dostum da sevir qışı,
O mənimlə razıdır.
Gül-çiçəkli bahar da
Soyuq qışın qızıdır.

YAZ YAĞIŞI

Göy gurladı,
 Şimşək çaxdı,
 Sübhə yaxın
 Yağış yağdı,
 Asta-asta
 Səpələndi,
 Göldə sular
 Ləpələndi.
 Əvvəl-əvvəl
 Pıçıldadı,
 Göy yarpaqlar
 Xışıldadı...
 Birdən elə
 Coşdu yağış,
 Selə dönüb
 Daşdı yağış,
 Bulaq oldu
 Navalçalar,
 Yağış altda
 Mis sərnəclər,
 Mis dolçalar
 Şarap-şurup
 Səsləndilər,
 Dedilər bax,
 Qavalçılar
 Ancaq belə
 Qaval çalar!
 Çayda sular
 Lələ döndü,
 Gölməçələr
 Gölə döndü,
 Dağlar dedi:
 – Çimdik yetər!..

Bağlar dedi:
 – Çimdik yetər!...
 Qışqırdılar
 Hər nə qədər...
 Yağış bunu
 Eşitmədi,
 – Yağacağam
 Hələ! – dedi.
 Yerdə nə var
 Üzə çıxdı,
 Yolda sular
 Dizə çıxdı.
 Göylər daha
 Bərk gurladı.
 Uğum-uğum
 Uğuldadı.
 Şimşək çaxdı
 Bir də, beş də!..
 Hamı dedi:
 – Bu yağışda
 Hara çıxacaq?!
 Qoy o yağsın
 Biz də baxaq!..
 Amma gözəl
 Yağış idi.
 O, torpağa
 Qan verirdi,
 Ağaclara
 Can verirdi,
 Bu gurultu,
 Haray-həşir
 Kəsdi birdən.
 Sakit külək
 Əsdi birdən...
 Sakitləşdi

Navalçalar.
Sakitləşdi
«Qavalçalan»...
Günəş çıxdı,
Baxın!.. Baxın!..
Sübhə yaxın
Yağan yağış,
İldırımla
Çaxan yağış,
Buludlardan
Əlin üzdü.
Yarpaqlara
Muncuq düzdü...
Bu nə sədi?
Damcıladi.
Deyir: – Bədi:
Yağan bizdik,
Yağdıq, bədi!..
Yağış kəsdı,
Yağış kəsdı...

GÜNƏŞİN YAY NƏĞMƏSİ

Söküldü dan yeri,
Açıldı səhər.
Oyandı yuxudan
Dağlar, dərələr...
Günəş göy dənizdən
Boylandı əvvəl.
Elə bil sularda
Dayandı əvvəl –
Yuyub əl-üzünü,
Qalxdıqca qalxdı...

Bir azdan dağların
Dalından baxdı.

Sonra çıxdı göyün
Tən ortasına. –
Telləri şəfəqdən,
Zərli sazına

Mizrab vurub, zilə
Çəkdi səsinə,
Günəş oxudu öz
Yay nəğməsinə:

– Sizə şəfəq göndərim,
Qönçələrim, güllərim...
Dən tutun, sünbüllərim,
Axı siz çörəksiniz,
İnsana görəksiniz.

Pambıq kolları, siz də
Boy atın cərgənizdə,
Pambığınız payızda
Toplansın, dağ olsun, siz
İnsana görəksiniz.

Ey giləslər, armudlar,
Ağ tutlar, qara tutlar,
Düzülün qatar-qatar,
Görün neçə rəngsiniz?!
İnsana görəksiniz.

Ey turşməzə gavalı,
Mürəbbəlik albalı,
Yanağı al şaftalı
Necə də göyçəksiniz! –
İnsana görəksiniz.

Bostanda yeriniz var,
Dadınız, ətriniz var,
Ey qovunlar, qarpızlar!..
Süfrəyə bəzəksiniz,
İnsana gərəksiniz.

Günəşin nəğməsi
Çöllərə axdı.
Kimə nə tapşırdı,
Sözüne baxdı.

Zəmilər, tarlalar,
Bağçalar dindi:
– İnsana gərəyik! –
Deyib, sevindi.

YAY GƏLİB

Günəş tezdən oyanır,
Üfüqlərdən boylanır,
Elə bil alovlanır,
Necə isti yay gəlib,
Kəndimizə yay gəlib.

Gecə qısa, gün uzun...
O yaxşıdır, qoy olsun!
Ürək fərəhlə dolsun,
Dağa, düzə yay gəlib,
Kəndimizə yay gəlib.

Yoxdur göydə buludlar,
Biçilir yaşıl otlar.
Gör nə qədər taya var!..
Tay üstünə tay gəlib,
Kəndimizə yay gəlib.

Susmuşdur gur çaylar da,
Aşib-daşan sular da.

Heç deməzsən baharda
Bu yerlərdən çay gəlib,
Kəndimizə yay gəlib.

Barla doludur bağlar,
Əyilibdir budaqlar.
Nə desəniz indi var...
Ağ tut, giləs, gılanar...
Bu yerlərə pay gəlib,
Kəndimizə yay gəlib.

Kombaynlar taxıl biçir,
Geniş zəmidən keçir,
Sünbülü bir-bir biçir...
Çöllərə haray gəlib,
Kəndimizə yay gəlib.

Bəs sünbüllər hardadır?
Deyirlər: «Dağlardadır»
Quzuların boy atır...
Dolanıb dolay gəlib,
Kəndimizə yay gəlib.

YAY GƏLİB A, YAY GƏLİB

Ay Eldəniz, ay İlqar
Ay Təranə, ay Yaşar!..
Haray salıb bağçalar,
Yetişmişdir alçalar,
Sulanmış, alma, armud
Hələ ağ tut, qara tut,
Hələ albalı, giləs...
Gör nə deyir, qulaq as:
– Dərələri addayıb,

Təpələri tapdayıb,
Keçib neçə çay, gəlib,
Yay gəlib a, yay gəlib!..

Hələ bax Günəş baba,
Nə söyləyir bizlərə:
– Çəmənlərə, düzlərə
Çiçək gətirmişəm mən.
Bağçalara qızılgül,
Zəmiyə sarı sünbül,
Bostana qarpız, yemiş,
Kələm göndərən mənəm.
Səhraları bağçaya,
Bağa döndərən mənəm.
Ay Nazim, ay Əlikram,
Bunlar Günəş babadan
İnsanlara pay gəlib!..

Ləpələri dinlə bir,
Dinlə Xəzər nə deyir:
– Sahilimə gəlin siz,
Bu günəşi, bu qumu,
Bu havanı, bu suyu
Sevin siz, dincəlin siz.
Xəbər verin ellərə,
Xəbər verin çöllərə:
İyun çiçək gətirir,
İyul yüz bar gətirir!..
Üç qardaş, üç ay gəlib,
Yay gəlib a, yay gəlib!..

QIZIL PAYIZDA

İsti hava soyuqlaşır,
Dağ başına qar yaraşır.
Bağca-bağlar qızıllaşır
Qızıl payızda.

Heyva, narı gözəl olur,
Əzgili turşməzə olur.
Yarpaq dönüb xəzəl olur
Qızıl payızda.

Ovuclayıb yağışları,
Yer üzünü yusun barı.
Yol gedirik qışa sarı
Qızıl payızda.

PAYIZDA MEŞƏ

Heç görməmişəm
Payızda meşə.
Bu gün babamla
Qoşa gəlmişəm.
Yerdə min qucaq
Sarı xəzəllər
İşıldayır, bax. –
Üstə gəzirəm,
Lap ağ qar kimi
Xışıldayır, bax.
Seyr eləyirəm
Burda hər yanı,
Sən ora bax ha,
Qonub budağa –
Bir sərçə yeyir
Əzgil payını.
Boz dələ çıxıb

Kiçik oyuydan,
 Bir şam qozası
 Yeyir bayaqdan.
 Başında dümağ
 Dəyirmi papaq,
 Bir göbələk də
 Xəzəlin altdan
 Boylanıb, mənə
 Baxır uzaqdan.
 Tappadan bir qoz
 Düşür qarşıma
 Yaxşı ki, dəymir
 Mənim başıma.
 Çıxartmayıram
 Heç səsimi mən,
 Təmiz havayla
 Nəfəs alıram.
 Meşəyə xeyli
 Nəzər salıram.
 Deyirəm: – Necə
 Gözəldir meşə,
 Tək payızda yox,
 Elə həmişə!

NƏ QƏŞƏNGSƏN, PAYIZIM

Nə «istidir» deyirəm,
 Nə «soyuqdur» deyirəm,
 Sarıyanaq heyvadan,
 Qızıl nardan yeyirəm,
 Ləzzətə gəlir ağzım.
 Nə qəşəngsən, payızım!
 Üzümün salxımları

Süfrələrə yaraşır...
 Bağlarda, bağçalarda
 Yarpaqlar qızıllaşır,
 Görürəm başqa yazı,
 Nə qəşəngsən, payızım!

Pambıq qozalarının
 Dodağından tel axır.
 Saçıma sığal çəkib,
 Lap çay kimi yel axır.
 Aranda dağ havası...
 Nə qəşəngsən, payızım!

Bağçada rast gəlirəm
 Yenə neçə çiçəyə,
 Söyləyirəm budaqda
 Əzgil yeyən sərçəyə:
 – Bir az da mənə qalsın!..
 Nə qəşəngsən, payızım!

QUŞLAR, QUŞLAR, A QUŞLAR

QUŞ AĞACI

Bağçamızda çinar var,
Başı buluda çatar.
Yayda onun kölgəsi
Sərinlədir hər kəsi.
Budaqları yamyaşıl,
Bağçamıza yaraşır.
Bir gün dedim: – Xan çinar,
Axı sənəin nəyin var?
Nə olsun kölgəlisən,
Ağaclar gözəlisən,
Adın gəzir hər yanı,
Bəs sənəin meyvən hanı?
Başqa ağaclara bax,
Meyvəsi qucaq-qucaq –
Biri ağ tut gətirir,
Biri armud gətirir,
Biri dadlı şaftalı,
Biri tamlı albalı,
Qoz, fındıq, püstə, alma,
Gilas, gavalı, alça...
Bəs sən?
Bəlkə, deyəsən?
Bu zaman külək əsdi,
Mənim sözümü kəsdi.
Xışıldadı yarpaqlar,
Pıçıldadı budaqlar,
Pıçılदाşıb, çinardan
Quş uçdu qatar-qatar.
– Dinmə, bildim, xan çinar,

Özüm gördüm, can çinar,
Sənəin «meyvənmiş» quşlar.
Ay mənim quş ağacım,
Quşu uçmuş ağacım!..

QARANQUŞ YUVASI

Qaranquş kəndimizə
Qonaq gəldi bu yaz da.
Kiçik bir yuva tikdi
Güllü eyvanımızda

Bir gün dedim Səlimə:
– Gəl, nərdivanla qalxaq,
Biz hamıdan gizlincə,
Yuvada nə var, baxaq.

Səlim dedi: – Evinə
Dəyməyək qaranquşun,
Bizdən qəlbi inciyər
Bahar nəğməli quşun.

Bir də bunu yadında
Yaxşı saxla, Eldəniz, –
Başqasının evinə
Girməzlər icazəsiz.

QUŞLAR QONAQ GƏLİB

Səhər tezdən çıxdım bağa,
Quş qonmuşdu hər budağa.
Qaranquşlar civildədi,
Boz sərçələr cikkildədi.
Cəh-cəh vurdu sarı bülbül,
Sevindi bağ, sevindi gül.

Quşlar mahnı oxudular.
Dedim: – Əcəb səsiniz var!..
Mən heç sizə daş atmaram,
Qayğınızı çəkərəm mən,
Sizə yuva tikərəm mən.
Qonaqsınız yayda bizə,
Dən də verəm gərək sizə
Qonaqlara hörmət etmək –
Bir adətdir deyir ürək.

GÖYƏRÇİN GÖZƏL QUŞDUR

Göyərçin gözəl quşdur,
Elə ki göydə uçur,
Hamı baxıb söyləyir,
– Gör nə pərvaz eləyir!..

Göyərçin gözəl quşdur,
Elə ki göydə uçur,
Deyirsən: – Göyə bax bir, –
Bizə o şeir söyləyir!

Göyərçin gözəl quşdur,
Elə ki göydə uçur,
Qanad çalıb o başdan
– Sülh!.. Sülh! – deyir hər zaman.

Göyərçin gözəl quşdur,
Elə ki göydə uçur,
Söyləyir: – Ay insanlar,
Dostluq edin o ki var.

Göyərçin gözəl quşdur,
O, sülhün ilk rəmzidir,
Bununçun da quşların
Hamısından əzizdir.

YUVADA SOBA VAR

Hər tərəfə qar yağıb...
Bizim bağçaya çıxıb,
Hey baxıram bayaqdan –
Nə az quş var budaqda,
Çıxmasınlar yuvadan,
Onlara soyuq olar.
Görəsən quşların da
Yuvasında soba var?!.

GƏLİN, QUŞLARIM

Gəlin, mənim quşlarım,
Uzaq ellərdən, gəlin.
Səsinizi eşidim
Yenə çöllərdən, gəlin.

Açın qanadınızı,
Dənizlər, dağlar aşın.
Bizim güllü, çiçəkli
Bağçalarda dolaşın.

Quşların xoş mahnısı
Bir yaraşıqdır yaza.
Darıxmışam sizinçin,
Qaydın yuvanıza.

YUVA

Leylək baharda,
Bizim çinarda
Yuva qurubdur.
Yuva durubdur
Bəs leylək hanı,

De görək, hanı?
Bilmirdim mən də.
Soyuq düşəndə,
Sən demə, leylək
Tez köçsün görək.
İsti yerlərə, uzaq ellərə.
Öyrənmişəm mən
Bunu, nənəmdən.
Leylək, ay leylək,
Sən baharadək
Gəlməsən də bil,
Toxunan deyil
Yuvana heç kəs,
Rahat uçub, göz...

LEYLƏYİM

Leyləyim, sən çinarda
Böyük yuva qurmusan.
Bir ayaq üstə durub
Nə boynunu burmusan?

Çalıb qanadlarını,
Dayan dimdik, leyləyim!
Leyləyim, ay leyləyim,
Uzundimdik leyləyim!

Bilirəm payız gəlib,
Uçacaqsan uzağa –
Buna görə qəmlisən,
Sən fikir çəkmə daha.

Get göz uzaq elləri,
Yazda qayıt obana.
Özüm qoruyacağam,
Heç kəs dəyməz yuvana.

BÜLBÜLÜN NƏĞMƏSİ

Quşlar bülbüldən
Soruşdular: – Sən
Nə üçün bağda
Nəğmə deyirsən?

Cəh-cəh vuraraq,
Bülbül dedi: – Bağ
Meyvə yetirir,
Çiçək açır, bax.

Gəzir hər yeri,
Qızıl gülləri.
Ətrinə heyran
Edir elləri.

Bağbandır bağı
Belə bağ edən.
Onun üzünü
Hər an ağ edən.

Mən də bağbanı
Alqışlayıram,
Ona nəğmələr
Bağışlayıram.

SƏRÇƏLƏR

Civildər səhər-səhər
Budaqlarda sərcələr...
Oyadar nəğmələri
Hərdən yuxudan mənə.
Evdən bağçaya səslər

Elə hər zaman məni.
Baxaram heyran-heyran
«Civ-civ»li budaqlara.
Sərçələri göstərib,
Deyərəm uşaqlara:
– Görürsünüzmü onlar
Oxuyurlar nə sayaq?!
Sərçələr yaxşı quşdur,
Onlara daş atmayaq!

VƏTƏNİMİN NEMƏTİ ONUN VARI-DÖVLƏTİ

BUĞDA

Sarı buğda dənləri
Bahar, payız günləri,
Zəmilərdə bitərlər,
Boya-başa yetərlər. –
Hər sünbül qızıl olar,
Ellərin yazı olar!
Bəzək verər süfrəyə:
– Halal çörəyəm! – deyər.

BADAM

Kim istəməz badamı?
Heyran edir adamı.
Hər bir yerdə adlıdır, –
Ləpəsi çox dadlıdır.
Ləpəsini onun sən,
Şirin-şirin yeyirsən.
– Sağ ol, bunu bitirib
Mənə verən, – deyirsən.

ŞABALID

Şöhrətliyəm, şanlıyam,
Ağacda tikanlıyam,
Tikanımdan çıxaram,
Aş üstünə qalxaram.
Qovrulub yeyilərəm,
Ağzı dadlı eylərəm.

GİLAS

Meyvələr gözəliyəm,
Adımdır – gilās.
Məni sırğa kimi sən
Qulağından as!
Üzərək dadlı-dadlı
Sən həm ye məni,
Həm də öz çayınla bir
İç müəbbəmi!..

ALBALI

Yayın meyvələrindən
Birisi də mənəm, mən!
Gilasa, həm əriyə
İnanın ki, tənəm mən.
Budaqlardan asıllam
İlin hər gözəl yayı
Demirəm ki, bağlarda
Heç ola bilməz tayım.
Ancaq onu deyirəm:
– Mənəm al rəngin balı.
Bununçun də bax elə,
Adım qalıb: albalı.

NAR

Hamı deyir: – Naram mən,
Nə yaxşı ki, varam mən!
Arı pətəyi kimi
Baxın göz-göz olmuşam,
Torpaqdan şirə çəkib,

Ətə-qana dolmuşam.
Bir yaqutdur hər dənəm,
Yeginən, artsın qanın.
İç şirəmi ləzzətlə,
Hər vaxt sağ olsun canın!

ARMUD

Armudam, armud,
Saplağımdan tut,
Özün üz məni.
Yerə düz məni, –
Dəymişəm, dərin,
Məni yeyəndə,
– Nuş olsun! – deyin.

ALMALAR

Alma var ki, ağappaq,
Alma da var, alyanaq
Var almanın sarısı,
Gömgöy, qırmızısı...
Hamısı da dadlıdır,
Ətirlidir, dadlıdır.

ZOĞAL

Dərsən əgər məni sən,
– Turşməzədir – deyərsən.
Kalım ağız büzdürər,
Dəymişim göz süzdürər...
Müəbbəmi yeməsən
Bilməzsən dadımı sən!

FINDIQ

Gizlənib otağında,
Gizlənib qabağında.
Tək qalıb darıxmışam,
Siz ya gündüz, ya axşam –
Sındırın qabığımı
Dadlı ləpəyəm axı.

LİMON

Düzü tayım yox mənim,
Vitaminim çox mənim.
Çay süfrəsində başam,
Çünki çaya qardaşam.

QOZ

Mən bozam, qoz adlıyam
Neçə xörək tamıyam.
Həm ləzzətli ləpəyəm,
Həm dadlı mürəbbəyəm.

ÜZÜM

Üzümə bax, üzümə,
Baxıb gülür üzümə!
Parlayır necə par-par,
Giləsində günəş var.

Salxımları meynədən
Sırğa kimi sallanır.
Hər gilədən şəh damır,
Mənim ağzım sulanır.

Dərirəm salxımları
Doldururam səbəti. –
Bəzəyir süfrəmizi
Yurdumuzun neməti.

ALÇA

Bağlardan keçə-keçə,
Ağaclar seçə-seçə.
Əgər tapsan məni sən,
Deyərsən: – Turşməzəsən.

Amma çıxma ağaca,
Qorxuram ki, yamanca
Tikanım sanca səni,
Silkələyib, ye məni.

KƏLƏM

Yumru-yumru yumuldum,
Bostanda yumaq oldum,
Çoxlarına mən xoşam,
Həm dolmayam, həm borşam.
Tutmam xoşdur qış, həm yaz,
Tutmuş məzəmdən olmaz!

XİYAR

Bostançının bağından,
Xiyar qalxdı tağından,
Gedib çıxdı hasara,
Söylədi obalara:

– Nuş olum hər vaxt sizə,
Həm yeyin təzə-təzə,
Həm şoraba eləyin,
«Ləzzətlidir», – söyləyin!

DÜYÜ

Yeməklərdə başam mən,
Toy, məclisdə aşam mən!
Məni qaynar suya sal,
Süz, dəmlə, ye, ləzzət al!

YEMİŞ

Ətirli, uzusovam,
Kəs, ye, adımdır yemiş,
Ancaq balla tutmaram,
Sizin atalar demiş –
Ya bal ye, ya da məni. –
Onda xoşlaram səni!

QARPIZ

Dəyirmiyəm, yumruyam,
Qabığım zolaq-zolaq.
Topam, ancaq mənimlə
Olmaz futbol oynamaq, –
Mən bunu deməliyəm,
Ancaq yeyilməliyəm.

KARTOF

Baxmayın gizlənirəm
Torpağın altında mən.
Məni axtarıb tapsan,
Doymazsan ləzzətimdən.
Qızartmam ələ düşməz,
Hər günündə həftənin,
Dadıyam, ləzzətiyəm
Mən pitinin, küftənin,
Püremə, qutabıma
Düzü əsla söz olmaz! –
İnanmasan düz olmaz!..

POMİDOR

– Pomidor, ay pomidor,
Niyə al-qırmızısan,
Günəşin övladısan,
Sən günəşin qızısan?
– Bəli, bəli, günəşdən
Şəfəqi pay almışam,
Buna görə beləcə
Al-qırmızı olmuşam!

BADIMCAN

Hərdən məni buruna
Oxşadırlar, ağdı bu!
Heç özümə oxşatmaq
İstəmirəm burunu.
Həm badımcən tutması,
Həm badımcən dolması –
Üstü yox bu yeməyin!
Mənim adımı deyın,
Mənə burun deməyin.

QARĞIDALI

Dişlərim dənə-dənə,
Dadlı nemətəm sənə.
Sütülümü bişir, ye,
«Əcəb ləzzətli sən!» – de.
Unumdan çörək olur,
Neçə cür xörək olur.
Xeyirlidir yağım da,
Dərmandır saçağım da.
Mal-qaraya yeməm mən,
Hə, bildiniz kiməm mən?!

NOXUD VƏ LOBYA

Bostandan çıxıb bir gün,
Mətbəxə gələn zaman,
Noxud gördü lobyanı.
Dedi: – Nə forslanmışan?
Nərmə-nazikdin ki, sən
Niyə belə şişmişən?
Lobyə dedi: – Ay noxud,
Mən qazanda bişmişəm. –
Ona görə şişmişəm.
İnanmırsan, qazana
Gir ki, sən də bişəsən,
Bax belə mənim kimi
Sən də belə şişəsən.

BALQABAQ

Balaca bir tum əkdim
Baharda bizim bağda.
Yayda gördüm balqabaq
Bitib yamyaşıl tağda.

Ona qulluq elədim,
Hər gün gəlib söylədim:
– Sən kökəl balqabağım,
Tez yekəl balqabağım!

Əzizlədim tağını,
Suladım torpağını,
Onu bir gün yerindən
Tərpədə bilmədim mən.

– Səndən qutab yeyərəm,
Sənə – «sağ ol» deyərəm,
Yekələn, balqabağım,
Kökələn balqabağım!

ƏTİRŞAH

Çoxdur güllər, çiçəklər,
Qırmızısı, ağı var.
Hərəsinin öz adı,
Öz ətir saçmağı var.
Mən onları bağçada
Budaqda da görmüşəm.
Yasəmən də gözəldir,
Alyanaq qızılgül də,
Nərgiz də, bənövşə də,
Zambaq da, qərənfil də.
Dibçəkdə ətirşahı
Çox sevirəm, doğrusu.
Elə bil ürəyimə
Yayılır xoş qoxusu.
Düzdür, o nə rəngbərəng
Gül açır, çiçək açır,
Amma yaşıl yarpağı
Gözəl ətrini saçır.

**BÖYRÜNDƏ
YÜZ-YÜZ TIKAN
BÖYÜRTKƏN**

Kal vaxt qoruyar onu
Böyründə yüz-yüz tikan.
Qapqara qaralanda
Belə deyər böyürtkən:
– Yemək istəyirsiniz,
Yetişərim, tez deyin,
Yemək istəmirsinizsə,
Mürəbbəyə döndərin!..

**GÜNƏŞ
İŞIQLI NAR**

Günəşin işığını
Döndərər şirin qana.
Hər şirəli giləsi
Şəfa gətirər cana. –
Elə bil, nar özü də
Balaca bir günəşdir.
Budaqda alovlanan
Yupyumru atəşdir, –
Payızın xoş töhfəsi,
Bağların gözəl barı!..

Azərbaycan torpağı
İlk beşiyidir narın.

KƏHRƏBA ÜZÜM

Axtarmayın təkcə siz
Kəhrəbanı dənizdə.
Eləcə də axtarın
Meynədə, süfrənizdə.
O, üzdən kəhrəbadır,
Üzümdür əsl adı.
Günəşdən şirə çəkib,
Hər giləsi bal dadır.
Abşeronun üzümü
Heyran edib hər yanı, –
Dolaşır yer üzünü
Ağ şanı, qara şanı...

**BƏHMƏZLİ
ƏZGİL**

Bir söyləyin, kim görüb
Boz qabıqda bəhməzi?
Əgər kim görməyibsə,
Tez görməyə tələsin!
Düşünməyin siz əsla
Görünməyən sirdir o. –
Nə qabıqdır, nə bəhməz,
Bəhməzli əzgildir o,
Dərin öz əlinizlə.
Bütün payız boyunca.
Kalı qalıb yetişsin,
Yeyin ondan doyunca.

SAPSARI NARİNGİ

Çopur-çopur sapsarı,
Qabığı ətir saçır.
Soyulsa hər dilimi
Sənə çox sirlər açar. –
Hər dilimi kəsməyə
Bıçaq gərək deyildir.
Barmaq ilə ayrılıb,
Ləzzət ilə yeyilir.
Vitamini bəsləyir
Səni pəhləvan kimi.
Bu xoş payız meyvəsi
Naringidir, naringi...

LƏZZƏTLİDİR FEYXUA

Onun da görkəmi var,
Adi limon sayağı.
Amma rəngi yaşıldır,
O, feyxuadır axı.
Başında neçə yarpaq
Kiçik tacı da var.
Bu, onun bəzəyidir,
Baxdıqca göz oxşayar
Dadlıdır, ləzzətlidir.
Amma birdən çayıb sən,
Feyxua qabığını
Soyub, sonra yeyərsən!

HƏM AL, HƏM DƏ AĞ ZOĞAL

Tikanlı budaqlarda
Əvvəlcə ləçəklənər.
Hələ payız gəlməmiş
Gül kimi çiçəklənər.
Bar verməyə tələsməz
Onun hər bir ağacı,
Dəyməsə, dilə vursan
Onlar acıdan-acı.
Elə ki o dəydimi,
Doymazsan yemək ilə.
Tərifinə söz çatmaz
Söz ilə, demək ilə.
Həm ağdır, həm aldır o,
Yeməli zoğaldır o.

ŞABALID, NƏ ŞABALID

Yaşıl-yaşıl «kirpilər»
Qərar tutar budaqda.
Bəzisi yerə yaxın,
Bəzisi yerdən uzaqda.
Saraldıqca «kirpilər»,
Açılar birər-birər. –
Yerə qəhvəyi rəngdə
Şabalıdlar tökülər.
İstəsən partdadarsan,
İstəsən qızardarsan.
Bişmiş ləpələrindən
Min bir ləzzət dadarsan.

**QABIĞI
BOZ QOZ**

Körpə vaxtı yamyaşıl
Meyvəsi mürəbbədir.
Bir qaşığı al ağzına,
Çayı ləzzətli edir.
Sütül yesən, süd kimi
Qaymaqlıdır, dadı var,
Yağlananda yağ ləpə,
Şəkərbura da olar.
Süfrələri bəzəyər
Şipşirin paxlavası.
Hər fəsildə görərsən
Qabığı bomboz qozu.

**QOZUN QARDAŞI
FINDIQ**

Baxırsan ki, noxuddan
Çox da böyük deyildir.
Noxud bişib yeyilir,
Ləzzətinə tay olmaz,
Amma qovrulsa bir az.
Qozdan bircə fərqi var,
Qozdan körpə vaxtında
Əla mürəbbə olar.
Fındığınsa heç zaman
Olmayır mürəbbəsi.
Amma qoztək dadlıdır
Həmişə hər ləpəsi.

**İKİ QABIQLI
BADAM**

Çopur-çopur qabıqlı
Siz badama baxın bir,
Sanki nəhəng gavalı
əynindən çıxart.
Ya ərik çərdəyidir.
Di gəl ki, qabığı var,
Həm də bir yox, iki qat.
Yam-yaşıl qabığını
Sonra boz qabıq gəlir,–
Onu çıxartma, sındır.
Görərsən, – o badamdır,
Nə qozdur, nə də fındıq.

**GÖZƏL BARDIR
PÜSTƏ**

Günəbaxan tumundan
Buna nə söz, böyükdür.
Amma çox qayğı sevir,
Bir az üzü dönükdür.
Gərək sən ağacını
Qayğıyla bəsləyəsən.
Beşikdəki körpətək,
Həmişə istəyəsən.
Amma əvəzində də
Sənə gözəl bar verər.
Payıza püstəmizi
Bəsləyib, bahar verər.

PAYIZ ARMUDU

Yay armudu yerini
Payızda ona verir.
Bağban öz bağçasından
Onu payızda dərər.
Dişləsən yanağından
Bal damar bu armudun
Çay stəkani da ad
Alıb ondan: «Armudu».
«Nar armudu» da vardır,
Dişlə onu «xarta-xart»
Nar dadın da duyarsan,
Bu armuddan o saat.

PAYIZ ALMASI

Alma dolaşıb gəlir
Əvvəl baharı, yazı
Budaqlarında gülər
Qubanın ağ alması.
Yox, tək Qubanın deyil,
Başqa bağça-bağın da,
Almaları yetişər
Öz payız budağında.
Sarısı, qırmızısı,
Yamyaşılı da olar.
Payızda daha dadlı
Olar bizim almalar.

PAYIZIN MEYVƏLƏRİ

Sarı heyva ağacdan
Qəndil kimi sallanır.
Güleyşə nar budaqda
Sanki alışıb yanır.

Əzgil bir azca kaldır,
Bu gün-sabah dəyəcək.
Qoz çıxır qabığından,
Yetişmiş olsun görək.
Bəs iydə, püstə, innab?
Şabalıd da var hələ...
Heç payız meyvələri
Qurtarmır saymaq ilə.
Bəzisi meyxoş, ya turş,
Bəzən şirin, mətlidir.
Yayın meyvələr itək
Onlar da ləzzətlidir.

ÇAY

Bil çıxsam yolun üstə,
Yaşıl am kolun üstə.
Yol alsam fabrikaya,
Dönərəm qara çaya.

Gözlə məni hər yanda,
İzlə məni hər yanda.
– Pəh-pəh! – deyib iç məni
Armudu stəkanda.

BADAM

Bax ağacda badama,
Sözü çoxdur adama.
Söhbəti var deməli:
– Yeməliyəm, yeməli!
Ağacımı qoru sən,
Həm soyuq, həm istidən.
Su ver, içim doyunca,
Mən bütün il boyunca...
Qoy rahat olsun yerim,
Şirin ləpələr verim!..

SƏN ELƏ KİTABSAN...

Ey nurlu, ey müdrik bilik məbədi,
Alqış bir əsrlik ulu yaşına!
İllər özü ömür verib əbədi
Elm aləmində yaranışına.

Sən elə kitabsan, yaranışından
Min sirli aləmə söz açıdarmısan.
Hər il pilə-pillə kamala yetən
Min-min oğul-qıza göz açıdarmısan.

Qarış-qarış gəzsən vətənimizi –
Hər obada sənin şagirdlərin var.
Hətta hər b günündə silinməz izi,
Həlak olmuş, ya sağ şagirdlərin var.

Vətənin çox adlı-sanlı övladı
Səndə dərs alıbdır müəllimindən.
«Ağdam 1 nömrəli məktəb»in adı
Düşməyib onların bir an dilindən.

Nə qədər xoşbəxtəm, necə bəxtiyar! –
Səndə oxumuşam üç ilimi mən.
Əgər haq-sayını bilaixtiyar
İtirsəm, hər haqqın gəlsin gözümdən.

Hərbin məşəqqətli, ağır illəri...
Oğlan məktəbiydi o zaman adın.
Uşaqlığın zərif, fəqir illəri...
Sən bizi qanadın altına aldın!

Vətənimiz sənə tapşırı bizi,
İstədi qalmaq elmin yolundan.
Əziz müəllimlər hər birimizin
O ağır günlərdə tutdu qolundan.

Ələkbər müəllim, Musa müəllim,
Əmir, Həsən müəllim çıxarmı yaddan?!
Onları unutmur öz şagirdləri,
Şirin xatirətək anır hər zaman.

Demə, təvazödən uzaq gəzirəm,
Biz də ucaldaraq hər an adını,
Sevimli məktəbim, doğrultduq hər dəm
Sənin bizə olan etimadını!

Bütün məzunların adından bu gün
Alından öpürəm, əziz məktəbim!
Var ol bəxş etdiyin ülvilik üçün,
Hər eşqi, əməli təmiz məktəbim.

BAĞÇANIN ÇİÇƏKLƏRİ

Hər bağçanın gülləri,
Əlvan çiçəkləri var.
Torpağın xoş nəfəsi,
Gözəl ətridir onlar.

Uşaq bağçasının da
Gülləri, çiçəkləri
Öz gözəl işləriylə
Oxşayır ürəkləri.

Vüqar plastilindən
Düzəldib qızıl inək.
Baxan deyir ki, əlbət,
İndicə mələyəcək.

Pəncərəyə düzülüb
Nərgizin dibçəkləri.
Bağçanın öz ətrinə
Bürüyür çiçəkləri.

Elxan rəsmlərindən
Kiçik sərgi düzəldir.
«Ev», «Göy Xəzər», «Buruqlar»
Şəkilləri gözəldir...

Süsən mahnı oxuya,
Oturub dinləyəsen.
Necə də xoş səslənir:
«Bağçamız», «Ana Vətən!»

Bütün bağça əl çalır –
Nilufər rəqs edəndə,
Ruslan, Elnur, Bəxtiyar,
Eldar yallı gedəndə...

Hansı şeiri əzbərdən
Söyləsə kiçik Həzi,
Deyirsən bəs bu şeiri
Yazıb oğlanın özü.

Yasəmən kuklasının
Donuna naxış salıb.
– Gör nə qəşəngdir! – deyə,
Dostları heyran qalıb.

Uşaq bağçasının bu
Gülləri, çiçəkləri
Öz gözəl işləriylə
Oxşayır ürəkləri.

TANIYIRAM RƏNGLƏRİ

Taniyiram rəngləri
Balaca olsam da mən.
Budur şəkil dəftərim,
Çəkim hər nə istəsən.

Bilirəm, sünbül sarı,
Çiyələk qırmızıdır.
Ağdır qarların qarı,
Bəs qara rəng hansıdır?

Taniyiram onu da,
Bu rəngdədir, bax, saçım.
Lentim isə yaşıldır,
İnanmırsan gəl açım.

Dairə çəkib əgər
Boz rəng vursam, «qoz» olur.
Yaxşı baxdım bu səhər,
Sərçələr də boz olur.

Başqa gözəl rəng də var, –
Adını deyərsiniz?
Bu rəngdədir, a dostlar,
Ləpələnən göy dəniz.

ƏZİZ DOST

Siz ey mənə yazmağı,
Oxumağı öyrədən
Əziz müəllimlərim,
Sizə minnətdaram mən.

Xatirimdən çıxarmı
Bu böyük xidmətiniz –
Kitabların dilini
Mənə siz öyrətdiniz.

Kitab mənim sevimli
Dostumdur, yoldaşımdır
O mənə sirlər açan
Ən yaxın sirdaşımdır.

O öyrətmişdir mənə
Əyri nədir, düz nədir,
Ürəyə ilham verən
Şeir nədir, söz nədir...

O tanıtmışdır mənə
Həyatı, insanları,
Vətən üçün canından
Keçən qəhrəmanları.

O öyrətmişdir mənə
Təbiəti sevməyi.
Hər vərəqin dili var,
Hər bir sətirin ürəyi...

Kitabla dost olandan,
Artmış gözüümün nuru,
Mən ondan öyrənmişəm
Mətinliyi, qururu...

Kitabdan öyrənmişəm
Mən Həzinin adını, –
O ölməz qəhrəmanın
Mənalı həyatını

Koroğlunu, Nəbini
Tanımışam kitabla.
Yeni aləm açmışam,
Oxunan hər varaqpla.

Mərd Mehdidən, Gəraydan
Kitablar verir xəbər,
Kitablarda sirr açır
Okeanlar, dənizlər.

Bircə gün görüşməsəm
Bu yaxın dostumla mən,
İllərlə ayrılaram
Sanki əzizlərimdən.

Kitab mənə nə vermiş? –
Söyləsəm, dastan olar.
Hələ nələr verəcək –
Toplasam ümman olar.

Kitab mənim sevimli
Dostumdur, yoldaşımdır,
O, mənə sirlər açan
Ən yaxın sirdaşımdır.

BAĞÇADAN MƏKTƏBƏ

Bağça bizi anatək
Qoynunda bəsləyərək
Yetirmiş boya-başa,
Dolmuşuq yeddi yaşa.
Əlimizdə çantamız,
Yanımızda atamız,
Yanımızda anamız,
Gülər üzlə ilk dəfə
Yollanırıq məktəbə.
Öyrənmişdik bağçada
Necə bir-birimizə!
Bu gündən məktəblilər
Söyləyəcəklər bizə.
Əlvida, oyuncaqlar!
Daha dərslərimiz var.
Kitab oxuyaq görək,
Gedib dərsi söyləyək!

Kiçik masa dalında
Otururduq bağçada.
İndi əyləşəcəyik
Yaraşıqlı partada.
Təmiz saxlayacağıq
Partaları həmişə.
Qoymayacağıq ona
Kiçik bir ləkə düşə.
Bir məktəbimizə bax,
Saymışam, – beşmərtəbə...
Böyükdür bağçamızdan
Azı, azı on dəfə!
Geniş qapılarına
Baxın hələ siz onun.
On il oxuyacağam
Qucağında düz onun.

TƏK BİR NƏFƏR

Beşinci «b» sinfi
Səs salmışdı hər yana.
– Afərin! – deyilirdi
Hər qıza, hər oğlana.
Məktəbdə hansı uşaq
«5b»dənəm söyləsə,
– Sənə hörmətimiz var –
Deyirdilər, – eləcə,
... Yaşılıq ayı keçsə,
Bu sinif də hər bahar
Çoxlu ağac əkərdi,
Gül əkərdi uşaqlar.
Hələ dönməmişdilər
Bir dəfə sözlərindən.
Gərəksiz bir metal da

Qaçmazdı gözlərindən,
Metal qırıntıları
Toplamalı olsalar.
Qalaqlanardı çoxlu
Boru, qıfıl, hər nə var...
Kölgə teatrı da
Düzəltmişdilər hələ,
Məktəbdəki dostları.
Baxırdı gülə-gülə.
«5b» konsert verəndə
Heyran qalırdı hamı.
Birincilərlə çox şən
Keçdi mahnı bayramı...
... Bir dəfə səs yayıldı:
– Məktəbə müxbir gəlib.
O da birincilərin
Gözəl işini bilib,
Fərəhləndi, sevindi.
Sonra söylədi: – İndi,
Deyin, görək hələ bir
Dərslərdən necəsiniz?
Qiymətiniz necədir?
Dedilər qiymətlərimiz
«Dörd, beş» olur dərslərdən.
Bir şagird «iki» alır,
Sinifdə qırx nəfərdən.
Müxbiri fikir aldı,
Dərin xəyala daldı...
Söylədi: – Olmadı bu!
Gözləməzdim doğrusu.
Nümunəvi sayırdım
Şagirdlər dəstənizi
Qəzetdə tərifləmək
İstəyirdim mən sizi.
Nə olsun ki, bu qədər

Gözəl işlər tutmusuz?
Yoldaşı unutmusuz.
Hələ ki, bütün işlər
Qaydada deyil deyə,
«5b»-ni tərifləmək
Qaldı gələn dəfəyə.

UŞAQLAR ZOOPARKDA

Zooparkda bu səhər
Görün necə şənlik var!
Heyvanlarla dost olmuş
Kiçik qızlar, oğlanlar...

Boz filin xortumunda
Necə də sürüşürlər,
Elə bil ki, təpədən
Düzənliyə düşürlər.

Naxışlı arabaya
Qoşub dəcəl ulağı,
Sirkdə çıxış etməyə
Öyrədir onu Tağı.

Ağzında fanar tutub
Yol göstərir Zürafə.
Zebr şəkil çəkdirir
Rəssam dostu Arifə.

Maral da dostlarını
Səsləyir ki,
– Haçandan
Mənim qoşa buynuzum
Olubdur paltarasan!

Kenquru çantasından
Qəzet, jurnal çıxarır.
O hoppa-hoppa
Müştərilər çağırır.

Şirin dondurma satır,
Uşaqlara ağ ayı.
Deyir: – Yoxsa pulunuz
Alın, verim havayı...

Zooparkda bu səhər
Yaxşı-yaxşı baxın bir, –
Görün dostluq buraya
Necə yaraşlıq verir!..

BALACA USTALAR

Bizim emalatxana
Uşaqla dolmuş yenə.
Düzülmüşdür yan-yana
Neçə dəzgah, məngənə.

Ustalarda vaxt hanı?
İş hər şeydən gözəldir! –
Kimi yonur taxtanı,
Hamarlayır, düzəldir.

Kimi əlində dəmir,
Dəzgahına yan alır.
Kimi qutu düzəldir,
Gözəl naxışlar salır.

Hələ baxın Əmirə!
Görün, bir an yorulur?!
Yeyə çəkir dəmirə,
Zəhmət nə şirin olur!

Yaman məşguldur Cahan,
Sanmayın ki, tələsir.
Mişarla taxtalardan
Görün o nələr kəsir.

Baxır o yan, bu yana,
Xəyala dalıb Pəri, –
İndi nə etsin görən?
Əyri kəsib faneri.

Ona yanaşır Əvəz:
– Hə, nə olub? Nə xəbər?
Eşitməmişən ki, bəs:
«Yüz ölçüb, bir biçərlər!»

Yaxşı, daha qəm yemə,
Yenidən başla işi.
Diqqətlə bax əlimə! –
Belə, düz tut xətkəsi...

Bir-birinə dost kimi
Verir hamı məsləhət.
Bu sənət ocağında
Onlar öyrənir sənət.

«5»LƏRİN SİRRİ

– Sirac, necə olur sən,
«5» alırsan dərslərdən?
Sirac dedi: – Ay Elmar,
Bunun sadə sirri var.

Hər səhər eyni vaxtda
Qalxıram yatağımdan.
Buna adət etmişəm
Mən körpəlik çağımdan.

Soyuq suda yuyuram
Həmişə əl-üzümü.
Gümrah hiss eləyirəm
Bütün günü özümü.

Dərsi hazırlamasam,
Əlim getməz bir iş –
Sonraya saxlayıram
Oynamağı həmişə.

İdmanı da bircə an
Çıxarmıram yadımdan.
Bədən möhkəm olmasa,
Tez əldən düşər insan.

Ev işində anama
Kömək etməyim də var.
Zəhməti sevməyinin
Hafizəsi küt olar.

Yatmaq vaxtı çatdımı,
Yatağa girəm görək.
Dalıb şirin yuxuya,
Dincələm ta sübhədək.

Mən gündəlik vaxtımı
Bölmüşəm bax, bu təhər.
Çalışıram, bir anım
Getməsin mənim hədə.

BİR ÇANTA SEVİNC

Hər kəsin sevinci var,
Nəzər salsan haraya.
Şagird sevincini mən
Dəyişmərəm dünyaya.

Odur, bir oğlan gedir
Evlərinə aramla
Atır addımlarını
Gör necə də inamla.

... Ana dilindən şeiri
Əzbər dedi Səməndər.
Sanki sapa düzüldü
İnci kimi beytlər.

Hesab dərində, sinfə
Göz gəzdirib müəllim:
– Bugünkü misalları
Həll eləyər – dedi – kim?

Səməndər əl qaldırıb,
Getdi lövhəyə sarı.
Bircə anın içində
Həll etdi misalları.

Rus dili dərində də
Quştək ötdü Səməndər
Təhlil etdi cümləni
«Bu, mübtəda, bu, xəbər...»

... Yolla bir oğlan gedir
Evlərinə aramla.
Atır addımlarını
Gör necə də inamla.

Gülür qara gözləri,
Sevinci dünya qədər!..
Bir çanta «5» aparır
Evlərinə Səməndər.

YÜRÜŞDƏ

Yaşıl dağ ətəyində
Yerləşir düşərgəmiz.
Dağa yürüşə çıxdı
Bir gün səhər dəstəmiz.

Neçə mənzərə gördük,
Biz hər addım başında, –
Belə gözəl mənzərə
Görməmişdim yaşımda.

Ürək oxşayan yerlər
Burda nə qədər imiş!..
Azərbaycan torpağı –
Həm yamacı, həm dağı
Canlı lövhələr imiş...

Gedirəm heyran-heyran,
Mat qalmışam düzü mən.
Bu boyda kəmər olar?
Açılıb hansı beldən?!

Yox, ən böyük kəmərin
Buna bənzəri olmaz,
Nağıldakı divlərin,
Belə kəməri olmaz!

Sığal çəkib fərəhlə
Öz yamyaşıl telinə,
Bu kəməri nə vaxtdır
Dağ qurşayıb belinə.

Ətrafı gül-çiçəkdən
Naxışlarla doludur.
Əslində, kəmər deyil,
O bizim dağ yoludur.

Yamaca bax, yamaca,
Adam burda qalacaq! –
Gör necə göz oxşayır,
Heyran edir baxışı –
Külək daraq, çəmən
Naxışdır, naxışı.

Bu naxış bir, beş deyil,
Min-mindir, saymaq olmaz.
Səhərdən axşamacan
Baxsan da doymaq olmaz.

Sarı çiçək dənizi
Tutubdur yolu-rizi.

Hələ dağ yamacından
Baxsan üstən-aşağı,
Heyrətlə soruşarsan:
– Deyin, kim qazıb axı

Bu boyda hündürlükdə,
Bu boyda dərinlikdə,
Enlilikdə çalanı?
Ucu-bucağı hamı?!
Möhtəşəm mənzərədir! –
Bu dərədir, dərədir.

Bu dərədən süzülən
Şəlaləyə bax hələ! –
Qışqırmaq istəyirəm:
– Sən axdıqca, ax elə!

Bir az gedib, qarşıda
Daşan bulaq görürük.
Bulaqda əl-üzünü
Yuyan uşaq görürük.

O yandasa bir bulaq
Elə sakitdir, laldır,
Dinməz, söyləməzdir
Dağın döşündə xaldır.

Amma şırıltısız da
Söz danışır sənətlə.
Buz suyu daş göynədir,
İç doyunca, sərnlə!

Burda düşür yolumuz
Yaşıl dağ meşəsinə.
Görəsən, kim bəsləyib
Bu qədər xoş nəğməni
Şən quşların səsinə?!

Bu meşənin nəfəsi,
Söz-söhbəti, səsidir,
Bura qollu-budaqlı
Ağaclar sərgisidir...

Gördüyümüz çaylardan,
Göllərdənmi danışım?..
Dərələrdə kükrəyən
Səllərdənmi danışım?

Haraya nəzər salsan,
Gözəl bir rəsm əsəri...
Öz gözünlə görəsən,
Gərək bizim yerləri!

MEŞƏDƏ

Qəlbimizin nə bir dərdi,
Nə bir qəmi var.
Düşərgədə hər xoş günün
Öz aləmi var.

Bax, yolumuz düşüb bu gün
Gözəl guşəyə, –
Biz gəlmişik səhər-səhər
Yaşıl meşəyə.

Hər tərəfi qəlb oxşayan
Ətir tutubdur,
Üstümüzə sıx budaqlar
Çətir tutubdur.

Gözə dəyən nə var isə
Qəşəng görünür,
Min bir adda yaşıl ağac,
Çiçək görünür.

Budaqlarda bir-birilə
Verib səs-səsə,
Quşlar şirin nəğməsini
Oxuyur bizə.

– Daha niyə dayanmışıq?! –
Deyir kim isə,
Dil-dil ötən quşlar ilə
Durub üz-üzə.

Şən ahənglə mahnımızı
Oxuyuruq biz,
Min fərəhlə, min sevincə
Vurur qəlbimiz.

İrəliyə dəniz kimi
Coşub gedirik,
Çay keçirik, neçə təpə
Aşıb gedirik.

Elə bil ki, yerdə deyil,
Göydə uçuruq!..
Atlas donlu çəmənlərdə
Süfrə açıyıq.

Buz çeşmədən su içirik,
Diş qamaşdırır.
Belə yerlər ömrü-günü
Cavanlaşdırır.

Axşamçağı şən qayıdır
Bütün uşaqlar.
Hər yarpaqdan, hər çiçəkdən
Nümunəmiz var. –

Şən düşərgə günlərindən
Əziz yadigar, –
Qoy təbiət guşəmizə
Pay olsun onlar!..

TONQAL BAŞINDA

Tonqal başı, qız, oğlanlar
Oturmuşuq bayaqdan.
Söhbət edir aram-aram.
Bir döyüşçü qəhrəman:

– Axşam çağı ön cəbhədə
Döyüşürdü hissəmiz!
Kəşfiyyatçı göndərmişdik
Meşəliyə o gün biz.

Kəşfiyyatçı sizin yaşda
Balaca bir uşaqdı,
Hissəmizdə igidliklər
Göstərirdi nə vaxtdı.

Dəqiqələr bir-birini
Qovdu-qovdu o axşam,
Saniyələr ötüb keçdi,
Dondu-dondu o axşam,

Sizin yaşda kəşfiyyatçı
Bir də gördük-farağat –
Başında öz pilotkası
Sinəsində avtomat –

Bir düşməni qabağına
Qatıb gəlir, arxada.
Həmin gündən bənzədərək
Onu igid Fərhada,

Koroğluya, Cavanşirə,
Boz atlı mərd Nəbiyə.
Bizim doğma yurdumuzun
Mərd oğlu olub deyə –

Bax, bu tonqal alovunda
Onu görürəm, onu! –
Məşəl kimi yaşadır bax, –
Vətən hər bir oğlunu!

BELƏ UŞAQLAR DA VAR

İTİRİLMİŞ GÜNLƏR

Dedilər: «Dərsinə bax!»
Təqvimə baxdı Tağı.
O söylədi coşaraq:
– Niyə tələsim axı?
Məgər, məni qovurlar?!
Həftə var, ay var, il var.

Günlər döndü həftəyə,
Həftələrsə ay oldu.
Onun qiymət cədvəli
«2» qiymətlə doldu.
Nə oxuyub, çalışdı,
Nə bir dərsi danışdı.

Bir də gördü, dostları
Yuxarı sinfə keçdi.
Atıldı, düşdü Tağı,
Gördü ki, daha gecdi...
İtirilmiş günləri
Qaytarmaq olmaz geri!

BAĞIR BAXIR

Dərs qurtarıb nə vaxtdan...
Məktəbdən gəlir Bağır.
Küçələrdə bayaqdan
Afişalara baxır...

Çox yol gəlib bu oğlan,
Evə çatmışdır axır.

Bütün günü eyvandan
Yenə futbola baxır...

Axşamdır... o, dərsinə
Baxıbmı? Hara baxır?..
Öz işindədir yenə,
Televizora baxır.

Səhər müəllim: – Dərsi
Sən danış, – deyir, – Bağır!
İndi də müəllimin,
Mat-mat üzünə baxır...

EYİBDİR

Məktəbə gedir Zəbi
Avtobusun dalında.
Tutur ona qəzəbi
Balaca Xalxalın da...

O, dərse çatanadək
Yazır neçə divarı.
Deyir: – Rəssamam, gərək
Mən çəkim uşaqları.

Küçə boyu çantası
Fırıldayır havada.
On çanta cırmış azı,
Neçə belə davada.

Onu görən küçədə,
Dodaq büzür: – Necə də
Pis oğlandır, baxın bir
Eyibdir!.. Çox eyibdir!..

ÇANTA DÖYÜŞÜ

Dərsdən evə gələndə
Xoşagəlməz iş oldu.
Dostumla çanta-çanta
Döyüşünə qoşuldum.

Gör bir çanta döyüşü
Başıma nə iş açıb?! –
Bu gün aldığım «5»im
Gündəliyimdən qaçıb.

Dağılıb kitablarım,
Vərəqləri cırılıb.
Dəftərlər toz içində,
Karandaşlar qırılıb.

Çantam dil açə bilsə,
Belə deyərdi yəqin:
– Məntək çantan olunca,
İnsafın ola sənin!

KÜÇƏDƏ HADİSƏ

Ağa ilə bacısı
Məktəbdən gəlirdilər.
Küçə boyu mehriban
Danışıb, gülürdülər.

Tinə çatıb, gördülər –
İki uşaq dalaşır.
Bacısı dedi: – Ağa,
Onlar niyə savaşıır?

Ağa dedi: – Bilmirəm,
Dayan, baxaq onlara!
Bacısı qardaşına
Tez söylədi bu ara:

– Adam savaşanlara
Durub baxmaz, ay Ağa.
Bundansa get onları
Qoyma sən dalaşmağa.

KONFET İSTƏYƏN QIZ

Aytən məktəbə getdi,
Nənəyə kömək etdi. –
Nəvəsinin işindən
Xoşhal oldu nənəsi:
– Al sənə konfet verim, –
Dedi, – mənim əzizim!
Aytən konfeti yedi,
Sonra yudu fincanı.
Nənə: – Sağ ol! – söylədi. –
Mənim ciyərim, canım!
Aytən dedi: – Ay nənə,
«Sağ ol» söylədin mənə,
Bir konfet də ver yenə.

PƏHLƏVAN

Ceyhun dedi: – Ay nənə,
Bir qulaq as gəl, mənə.
Gör bir nələr etmişəm! –
Mağaraya getmişəm.
Axtarmışam hər yeri,
Oyatmışam divləri.
Hamısını yıxmışam,
Mağaradan çıxmışam.
Qorxmamışam onlardan,
Pəhləvanam, pəhləvan!
Yolda qorxaq Əhmədi
Görüb, Məlikməmmədin
Yerini soruşmuşam.

Neçə dağdan aşmışam,
Dərələrdən keçmişəm,
Təpələrdən keçmişəm.
Az gedib, üz getmişəm,
Yolumu düz getmişəm.
Görmüşəm böyük quyu, –
Quruyub tamam suyu.
Kəndirimi atmışam,
Tez dartıb çıxartmışam
Məlikməmmədi ordan.
Pəhləvanam, pəhləvan!
... Nəvəsinin sözündən
Nənə çıxdı özündən:
– Bu nədir uydurmusan?
Adam danışmaz yalan!
Ceyhun güldü: – Ay nənə,
Buy, inanmadın mənə?
Yalan demirəm axı,
Danışdığın nağılı
Dünən axşam təzədən
Yuxuda görmüşəm mən...

YUMURTA

Sən bir işə bax, –
Nənəm qayğanaq
Bişirdi yenə
Bir səhər mənə.
Sən bir işə bax, –
Yemədim ancaq.
Sən bir işə bax,
Mətbəxə getdi
O, yumurtanı
Soyutma etdi.
Sən bir işə bax,

Yemədim ancaq.
Niyə yemədim?!
Onda demədim.
Mən deyim daha
– Bilirsiniz niyə?!
Qoy cücə olsun
Yumurta deyə.

GERİ QALAN «SAAT»

Xoruz gec yatdı axşam,
Dedi: – Gec də durmuşam!
Pipiyimi yağlayıb,
Lələyimi burmuşam!
A quşlarım, quşlarım,
Siz yatmayın, oyanın!
Quşlar cəvildəşdilər,
Quşlar hey gülüşdülər.
Söylədilər: – Xoruzsan!
Quşları oyadansan?!
Biz bayaqdan durmuşuq,
Durub cəh-cəh vurmuşuq.

Saatımızsan bizim,
Geri qalmısan düzü.

QAPIÇI

Axşam sərini
Düşəndə, yenə
Dəydi uşaqlar
Bir-birinə.
– Düşərgəməzdə
Futbol var bu gün.

– Biz udmalıyıq
Uşaqlar, bu gün!
– Kimdir oynayan,
Söylə bir hələ?
– Qonşu düşərgə –
Düşərgəmizlə.
Tez meydançaya
Axışdı hamı.
Oyundan kənar
Qalmaq olarmı?
Qonşu komanda
«Səhər» adlanır.
Bizim komanda
«Zəfər» adlanır.
Mən də «Zəfər»in
Oyunçusuyam,
«I» nömrəli
Qapıçısıyam.
Fit verdi hakim,
Yarış başladı.
Oyunçuları
Alqış başladı...
– Bərk dur ha «Səhər!» –
– Uduzma «Zəfər!»
– Durdunuz neçin?!
Hücuma keçin! –
Yer-yerdən səslər
Qalxdı, nə qalxdı...
Top yumalanıb
Gah yerlə getdi,
Gah göyə qalxdı.
– Zərbə! zərbə!
– Qol!
Topları bol-bol
Vurdu qapıya
Uşaqlarımız.

– Əhsən! – çağırdı
Hər oğlan, hər qız.
Bir azdan növbə
Mənə yetişdi.
Top diyirlənib
Düz tora düşdü.
Keçdi aradan,
Dördüncü topu
Çıxartdım tordan.
«Səhər» hücumu
Keçdi yenidən.
Möhkəm dayandım
Öz yerimdə mən.
Çətin topları
Tutsam da hər vaxt,
Asan toplara
Çatmadım ancaq.
Pərt oldum yaman.
Bir işə baxın, –
Axıra yaxın
Yeddinci topu
Vurub keçirdi
Kimsə qapımdan.
Oyun qurtardı
Elə bu zaman.
... Uşaqlar məni
Qınamadılar.
Yeddi top üçün
Danlamadılar.
Komandamızda
Hücumçu dostlar
Bərk durmuşdular. –
Rəqib qapıya
Nə az, nə çox, –
On
Top vurmuşdular.

QUŞLARA DƏN SƏPİRƏM

Tez-tez çıxıb eyvana,
Dən səpirəm quşlara. –
İlböyü sərçələrə,
Yazda qaranquşlara.
Deyirəm: – Heç qoyaram
Mən sizi ac qalmağa?
Axı çatmaz gücünüz
Göydə qanad çalmağa.
Quşlar mən səpən dəni,
Həvəslə dənəyirlər.
Sonra civ-civ eləyib,
Mənə «sağ ol» deyirlər.

MƏN NAĞİLÇİYAM

Günəş tamam batanda,
Yaz axşamı eyvanda
Şirin sözlü nənəmdən,
Gülərlü nənəmdən
Bir nağıl istədim mən.
Nənəm dedi: – Ay bala,
Bir belə nağıl olar?!
Elə sənə hər axşam
Mən nağıl danışiram.
Ay saqqalı ağarmış,
Bu axşam da sən danış!
– Yaxşı, – söylədim, – nənə,
Bir nağıl deyim sənə
Nənəcan, bir göyə bax,
Göydəki o aya bax.
Onun dörd bir yanında
Uzaqda, yaxınında

Gör nə qədər ulduz var,
Göydəki ay nənədir,
Ulduzlarsa nənədir.
Bax, nağıl deyir yenə
Ay öz nəvələrinə. –
Deyir, biri var idi,
Deyir, biri yox idi,
Göydə bir ağac vardı,
Almaları çox idi.
Göydən üç alma düşdü,
İkisi sizin oldu,
Biri payıma düşdü.
Hə, yaxşıdır, nənəcan?
– Yaman uydurdun, şeytan! –
Deyərək güldü nənəm. –
Ay nağıl deyər bəyəm?
Mən də güldüm: – Nağılda
Uydurma da olar da!
Alnımdan öpdü nənəm
Dedi: – Səni
Min yaşa,
Mənim nağılçı nəvəm.

XƏSTƏLİYİNİ GİZLƏDƏN AYTƏN

Aytən xəstələnibdir,
Bunu danır nənədən.
Telefonla danışib
Deyir: – Lap yaxşıyam mən.
Nənə soruşur: – Quzum,
Mənim mehriban qızım,
Nə edirsən
İndi sən?

Aytən deyir: – Ay nənə,
Yerimdəcə yatıram,
Mən xəstə deyiləm a,
Amma dərman atıram.

OXŞAMA

Aytən oxşama qoşub
Öz körpə qardaşına,
Hərdən oxuyur, onun
Sığal çəkib başına:
– Mənim əzizim,
Qardaşım Nazim
Qəşəng uşaqdır,
Yeri qucaqdır,
Alma yanaqdır,
Qaymaq dodaqdır,
Haça qulaqdır,
Dişi dümağdır,
Başı yumaqdır,
Saçı papaqdır,
Gözü çıraqdır,
Sözü «qığğa»dır,
Yaxşı uşaqdır.

İNCİTMƏKDƏN QORXURAM

Topumu oynadıram,
Amma təpik vurmuram.
Axı xətrinə dəyər,
İncitməkdən qorxuram.

TİKANLI KİRPİ

Soyuq dəyib kirpiyə
Qışın qarlı çağında.
Qızdırması var deyər,
Uzanıb yatağında.

Yaxın qonşu tısbağa
Hardansa bunu bildi.
Xəstəni yoluxmağa, –
Tez kirpigilə gəldi.

Əhvalını soruşdu,
Sonra qalxdı ayağa,
Tısbağa yola düşdü,
Həkim çağırmağa.

O xəbərdar elədi
Həkim ağacdələni.
– Gəl kirpigilə, – dedi, –
Özüm aparım səni.

Həkim tapşırdı bərk-bərk,
Xeyli baxıb xəstəyə:
– Banka salınsın gərək,
Tez sağalasan deyər.

Kirpi mızıldandı: – Hə?!
Belim tikandır tamam.
Banka salmaq xətrinə,
Onları qırxdırmaram!..

İKİ ŞƏRT

– Məni çox istəyirsən? –
Dedi nəvəyə nənə.
– Əlbəttə, istəyirəm –
Dedi nənəyə nəvə.

Nənə söylədi: – Onda
Sən evdə qalıb oyna,
Mən gedirəm qonşuya
Dalımca ağlama ha!
Qonşudakı nənəylə
Bir az danışsın nənən,
Sonra qayıdıb evə
Çoxlu oynasın sənnən.
– Məni çox istəyirsən? –
Dedi nənəyə nəvə.
– Əlbəttə, istəyirəm –
Dedi nəvəyə nənə.
Nəvə söylədi: – Onda
Sən evdə qalıb danış,
Mən gedirəm qonşuya,
Çağırma, qayıtmamış.
Qonşudakı nəvəylə
Bir az oynasın nəvən,
Sonra qayıdıb evə
Çoxlu danışım sənnən.

BÖYÜK QIZ

Aytən qıza dedilər:
– Balaca olsan da sən,
Şıltaqlığın böyükdür,
Bunu özün bilirsən?
Aytən: – Mən böyük qızam –
Dedi, – iki yaşım var!
Balaca ona deyın,
Bələkdə qardaşım var.

BƏBƏ DİLİ

Hələ danışmır Ayten,
Sözdən baş açmır Ayten.
Amma xoş dindirəndə,
Qılığına girəndə
Püstə dodağı qaçır,
Yanaqları gül açır.
O öz bəbə dilində
Söz də deyir güləndə. –
Söyləyir: – Büvvə... büvvə..
Xoş bir səs dolur evə.

AYGÜN

Bir evə yaraşıqdır,
Aygünə bax, Aygünə.
Elə bil qarışıbdır
Yanağında ay günə.
Günlərin bir günündə:
«Qığ...» – dedi bələyində.
Dilə tutdum onu çox:
– De görüm Aygün hanı?
Nə «hə» dedi, nə də «yox»,
Özü bilmir adını.

«QOÇAQ» VÜQAR

Vüqar haçaqdı
Guya qoçaqdı –
Bacısı Nigar
Ağlasa birdən
Deyər: – Mən səni
Durub döyərəm!

Hə, səsini kəs,
Tez kəs, deyirəm!
Vüqar haçaqdan
«Qoçaqdır» yaman! –
Televizorda
Bacısı Nigar
Tülkünü görüb,
Desə: – Qorxdum mən!
Qaş-göz eləyir,
Vüqar da deyir
Elə o axşam:
– Mən də qorxuram!

TOYUĞUN NƏĞMƏSİ

Toyuğun nəğməsini
Eşitmisən söylə sən?
Əgər eşitməmisənsə,
İnanaram söyləsən:
«Qaq-qaq! Qaq-qaq!
Qaq-qaq-qaq! –
Yumurtam ağ,
Yuvarlaq.
O dönüb nə olacaq?
Bunu söyləyim necə?! –
Soyutma, ya qayğanaq,
Ya da ki, sarı cücə...»

YERİN ÜRƏYİ YANIR

Bu səhər pəncərədən
Baxırdım küçəyə mən –
Elə yağış yağırdı,
Küçədə sel axırdı.

Dedim: – Nənə,
De mənə –
Niyə göydən su axır?
Niyə bu yağış yağır?
Nənəm güldü: – A bala,
Nə işin var yağışla,
Qoy yağdıqca, o yağsın,
Həyətdə sellər axsın,
Küçədə sellər axsın...
Bilmirsən? Neçə ayı,
Bütün baharı, yayı,
Günəş qızdırıb yeri,
Daha tükənib səbri,
Bu ki daha deyil sirr, –
Yerin ürəyi yanır,
Yer su içmək istəyir...
Bir qış günü

Yenə mən

Baxırdım pəncərədən
Quşbaşı qar yağırdı, –
Sanki ulduz axırdı.
Dedim: – Nənə,
De mənə –
Niyə göydən qar yağır?
Elə bil ulduz axır?
Nənəm güldü: – A bala,
Nə işin bu qarla,
Bilmirsən? Neçə ayı,
Bütün baharı, yayı,
Günəş qızdırıb yeri,
Daha tükənib səbri,
Bu ki daha deyil sirr, –
Yerin ürəyi yanır,
Yer dondurma istəyir,
Yer dondurma istəyir...

QAZ VƏ BALALARI

Ana qaz yastı-yastı
Gəlir həyəət boyunca.
Körpə balalarına
Baxır, baxır doyunca.
O, boynunu uzadır,
Gah sağa, sola baxır,
Həyətə, yola baxır.
Qorxur balalarına
Birdən əl vuran olar.
Onlara əl vuranın
Halı çox yaman olar! –
Ana qaz beləsinin
Ətəyindən yapışar,
Hələ desən dişləyər,
Hələ desən qarpışar...
Körpə balalarına
Dil öyrədən ana qaz.
Deyər: «Ğa-ğa» söyləyin,
«Qa» desəniz, düz olmaz.
«Qa-qa»nı ördək deyər,
Siz deməyin, inciyər.
Onun yanınca gedər
On bir göyçək balası
Hansı «ğa-ğa» söyləsə,
Deyər: – Nə var, qadası?!

MƏN QATARDA GEDİRƏM

– Urta!... Urta!...
Baxın bura –
Görün harda gedirəm,
Mən qatarda gedirəm!..
Takqa-taraq, takqa-tak

Takqa-taraq, takqa-tak...
Eh, mənə kim çatacaq!..
Ku-ku... ku-ku... ku-ku...
Nə qədər qatarımız!
U-u...u-u...u-u...u-u...
Fit verir qatarımız!..
Ayağa qalxıram mən,
Baxıram pəncərədən:
Ağaclar da qaçır ki!..
Budaqlar da qaçır ki!..
Nə gözəl mənzərələr!..
Qaçır, dağlar, dərələr...
Çaylar, göllər də qaçır,
Elə göylər də qaçır...

Görün harda gedirəm,
Mən qatarda gedirəm!.

MƏNİM HƏDİYYƏM

Öz rəfiqəmdir Sona.
Qulaq asırdım ona, –
O «qar»a «qay» deyirdi,
O «nar»a «nay» deyirdi.
Sonanın ad günüydü,
Sevinirdi, gülürdü...
Sonanın ad günündə,
Hədiyyə aldım mən də.
Bilirsiniz nə idi? –
Gözəl, qəşəng «R» hərfi...
Qulaq asıram ona,
Mənim rəfiqəm Sona –
Daha «nay» yox, «nar» deyir.

Daha «qay» yox, «qar» deyir.
Elə bilməyin ki, o,
«Y» hərfini atıbdır,
O, cümlədə bu hərfi
Öz yerinə salıbdır.
«Gəlir tramvay» – deyir,
«Odur axır çay» – deyir,
«Göydən baxır ay» – deyir,
«Nə istidir yay» – deyir...

DƏVƏ

Eşitmişdim babamdan –
«Çox dözümlüdür dəvə.
Səhrada həftələrlə,
O yeyib, içməyə də
Yeriyyə, gözə bilir,
Günlərlə susuzluğa,
Aclığa dözə bilir».
Bir gün heyvanxanada
Gördüm boz bir dəvəni,
Mən onu xeyli süzdüm,
Süzdü dəvə də məni.
Birdən dil açıb dedi:
– Hə, nə baxırsan belə?
Güldüm: – Söhbət eləmək
İstəyirəm səninlə.
– Buyur görək!
Soruşdum:
– Söyləsənə
Sən mənə –
Səhralarda günlərlə
Necə gözə bilirsən?
Aclığa, susuzluğa

Necə dözə bilirsən?
Dəvə güldü: – Belimdə
Yəhərə bənzər təpə
Xurcunumdur, içində
Yemək də var, su da var. –
Qoymaz susuz, ac qalam,
Mənə günlərlə çatar.

FİL

Zooparkda filə baxdım,
Elə bil ki, kiçik dağdı.
Ağ sümükdən dişi haça,
Xortumu var, bir novalça,
Hər qulağı bir palazdı,
Söhbət etdim, qulaq asdı...
Xeyli kefsiz gördüm fili.
Səbəbini
Sordum, susdu.
O bilmirdi adam dili,
Mən fil dili.
Atam çatıb köməyimə,
Başa saldı,
Heç nə demə, –
Fil meşədə işləyirmiş,
Canı imiş
Zəhmətlə iş.
Zooparkda yeyib-yatır,
Buna görə qəmə batır.

GÜLƏRİN CAVABI

Gülərgilə qonaq gəldi,
Qonaqlardan biri dedi:
– Ay matan qız,
Ay şeytan qız.
Bu evdə sən
De, kimi istəyirsən?
De, atanı?
Ya ananı?
Bacımı, ya qardaşını?
Gülər baxıb yanı-yanı
Belə dedi: – Həm atanı,
Həm ananı,
Qardaşımı,
Həm dostumu,
Yoldaşımı!..

BÖYÜK QARDAŞ

Arazın altı yaşı,
Hadının beş yaşı var.
Onların Ruhin adlı
Sonbeşik qardaşı var.
Araz deyir: – Sözümdən
Çıxa bilməz qardaşlar! –
Ata, anamdan sonra
Bu evin başı mənəm.
Hadı ilə Ruhinin
Böyük qardaşı mənəm.

YUVADA ŞƏNLİK

Sərçənin yuvasından
Səs gəlmirdi nə vaxtdı.
Burdan «cik-cik» uzaqdı,
Burdan «civ-civ» uzaqdı...
Günlər keçdi aradan,
Bir gün səhər yuvadan
Bir «cik-cik» səsi qalxdı,
Başqa quşlar dedilər:
– Şənlikdir sərçəgildə!...
Yuvaya baş çəkдилər,
Bülbül gətirdi gül də.
Gördülər ki, sərçənin
Beş qəşəng balası var.
«Cik-cik», «civ-civ» eləyib,
Nəğmə oxuyur onlar.
Bu körpə balalara
Qoşuldu başqa quşlar,
Sərçənin yuvasında
Oxudular o ki, var,
Oynadılar o ki, var...

ELXANIN SÖHBƏTİ

Evdə balaca Elxan
Söhbət edir bayaqdan
Qulaq asır babası,
Qulaq asır nənəsi,
Görən axı, nə deyir,
Nə söyləyir nəvəsi?
Əl-qolunu ölçərək,
Sağa-sola keçərək,
Elxan gah nənəsinə,
Gah babasına baxır.

Baba, nənə
Fərəhlə
Gül balasına baxır:
– Hə, sonra?
– Sonra da mən –
Deyir Elxan, – qaçmışam,
Gecə səhərə kimi
Neçə dağdan aşmışam,
Sonra da çaydan keçib,
Bir meşəyə çatmışam.
Ağac tufəngim ilə
İki çaqqal atmışam...
Baba gülür: – Nə yalan
Uydurdun axşam-axşam!
Elxan deyir: – Yalan yox,
Yuxumu danışmışam.

AFAQ VƏ QARIŞQA

– Ay nənə, – dedi Afaq –
Sən bir qarışqaya bax! –
Çıxıb divarda gəzir?
Nənə güldü: – Görmürsən,
Balacadır, a bala.
Qorxur ki, yerdə gəzsə,
Ayaq altında qala.
Afaq kövrəldi yaman:
– Heç qorxma, qarışqacan!
Düş yerə, qoruyaram, –
Olmaz səni tapdayan.

CÜCƏNİ TƏK QOYMADIM

Anasından ayrı düşüb
Bir bala cücə.
Civildəyir, lap istəyir
Ağlaya cücə...
Birdən göydə leyi gördüm,
Qaçdım həyəətə.
Elə bil ki, mən eyvandan
Uçdum həyəətə.
Gəlib durdum başı üstə
Ala cücənin;
Ağır vaxtda, qoymadım tək
Qala cücəni.
Ley də göydən baxıb gördü
Tək deyil cücə.
Buludların arxasında
İtdi gizlicə.

MƏNİM LİMONUM

Limon tumu əkmışəm
Neçə vaxtdır dibçəkdə,
Calaq vurubdur babam,
İndi açıb çiçək də.
Təmiz-təmiz onun mən
Yarpağını yuyuram.
Gözləyirəm küləkdən,
Soyuqdan qoruyuram.
Vaxtında sulamağı
Unutmuram bir an da.
Bəsləyirəm həvəslə
Gah evdə, gah eyvanda.

– Unutmaz, – deyir babam –
O da haqqı-sayını.
Bir gün limon gətirib,
Dadlı edər çayını.

KUKLA LAYLASI

Anamın xoş laylası
Getməyir qulağımdan.
Anamın laylasını
Unutmaram heç zaman.
Mən onun sözlərini
Bir-bir yada salıram,
Özüm də kuklam üçün
Təzə layla çalıram:
Doqquz olubdur saat,
Gözlərini yumub yat.
Baxma üzümə mat-mat,
Layla, kukla, a layla,
Sən yuxula, a layla.
Dovşanım da yatıbdır,
Ceyranım da yatıbdır.
Növbə sənə çatıbdır.
Layla, kukla, a layla,
Sən yuxula, a layla.
Oynamaqdan doymadın?
Yuxula, qol-qanadım,
Sən yat ki, mən də yatım,
Layla, kukla, a layla,
Sən yuxula, a layla.

İYNƏBATMAZ

Bir gün çanaqlı bağa
Kirpi ilə görüşdü:
– Salam!
– Ay salam, salam!..
Bir hay, bir haray düşdü...
– Necəsən, bağa bacı?
– Yaxşıyam, sən necəsən?
– Darıxmışdım səninçün.
Hə, dostluqda bircəsən!
– Hara belə?
– Mən, Gölə.
– Kolların arasıyla
Gedək gəl, kəsə yol var.
– Qorxuram, kirpi bacı,
Üstüm-başım cızılar.
– İynəm var gör nə qədər,
Cızılsa, bacın tikər...
Çanaqlı bağa güldü:
– Eh, buna gücün çatar?
Sümükdəndir üst-başım,
Heç ona iynə batar?!

İNCİYƏN ƏLLƏR

Dürdanənin bu payız
Altı yaşı olacaq,
Süfrədə xörəyini
Özü yeməyir ancaq.
Çay töküüb gətirəndə
Ağ birçəkli nənəsi,
Nəlbəkiddə soyudub
İçmir onu, nəvəsi.
Çayını, çörəyini
Yedirtməsə anası,

Dürdanə düz bir həftə
Ac-susuz qalır, azı.
Hələ bircə dəfə də
Əl atmayıb çörəyə,
Özü qaşıq götürüb,
Uzatmayıb xörəyə,
Yəqin ki, yoxdur bundan
Heç özünün xəbəri, –
Dürdanədən inciylə,
Dürdanənin əlləri.

BAĞÇADA SÖHBƏT

Kərim babanın
Böyük bağı var.
Meyvə gətirir
Hər il ağaclar.
«Gəl-gəl!» söyləyir
Uca budaqdan,
Heyvalar, narlar
Sənə uzaqdan.
Kərim babanın
Gül nəvələri
Nərgiz, Bəxtiyar,
Ayaz və Pəri,
Nar dənələyib
Yeyirdi yenə.
Yaxınlaşaraq
Nəvələrinə,
Baba söylədi:
– Gözəl balalar,
Çox xoşunuza
Gəlib deyən nar?

Yeyin nə qədər
İstəyirsiniz!
– Beş nar yemişəm –
Söylədi Nərgiz.
Dilləndi Pəri:
– Yeyərəm on nar.
– Mən də yeyərəm –
Dedi Bəxtiyar.
Ayna soruşdu:
– Ay baba, bəs sən?
– Mənə bəs eylər
Elə siz yeyən,
Ancaq şərtim var, –
Dediyiniz tək,
Yediyiniz tək,
Əkib becərin
Hərəniz on nar.

MURADIN YUXUSU

Bir səhər nənəsinə
Murad dedi: – Gəl, sənə
Danışım öz yuxumdan.
Nənə, xeyli nigaran
Soruşdu: – Xeyir ola?
Danış yuxunu, bala!
– Gördüm ki, – dedi Murad –
Böyük qardaşım Azad,
İstiot verib mənə,
Söylədi: – Hə, yesənə!
Mən onu yeyən kimi,
Acıladı dilimi.
Nənəsi güldü bu vaxt:

– Ağzın şirin olacaq.
Yaxşı yuxudur, oğul!
Gəl, sənə verim noğul.
Bizim Murad o vaxtdan
Hər gün deyir: – Nənəcan,
Yuxuda səhərəcən
İstiot yemişəm mən...

MOLLA VƏ SƏYYAH

Molla Nəsrəddin
Dedi səyyaha:
– Hara getmişdin?
– Eh!.. Dağa-mağa.
– Dağda nə gördün?
– Eh!.. Bulaq-mulaq.
– Səni kim gördü?
– Eh!.. Uşaq-muşaq.
– Hara gedirsən?
– Eh!.. Evə-mevə.
– Nə aparırsan?
– Əşşi, mer-meyvə.
– Heybəndə nə var?
– Eh!.. Armud-marmud.
Eh!.. Alma-malma.
– Gəl yarı bölək.
Çox xəsis olma!
– Razıyam, – dedi.
Mollaya səyyah. –
Ancaq onları
Bölək nə sayaq?
Nəsrəddin dedi:
– Bilirəm, indi. –
Armudlar mənim,

Marmudlar sənin.
Almalar mənim,
Malmalar sənin...

GÜLGÜN VƏ DƏRMAN

Bilsəniz Gülgün necə
İstəyir nənəsini –
Qaçıb yanına gəlir,
Eşidən tək səsini.
Nənə onu səsləsə,
– Bəli, gəlirəm – deyir. –
Səni çox istəyirəm!..
Nənə: – Bilirəm, – deyir. –
Sən mənim bir dənəmsən,
Ən ağıllı, ən gözəl,
Ən sevimli nəvəmsən...
Bir dəfə xəstələndi
Gülgün qızın nənəsi.
Nənəsinin yanından
Əl çəkmədi nəvəsi.
Həkim gəldi, nənənin
Nəbzinə qulaq asdı.
Neçə məsləhət verib,
Ona dərman da yazdı...
Nənə gündə üç dəfə
İçirdi bu dərmanı.
Bir dəfə də içəndə,
Qırıqdırıldı alnını.
Gülgün qız qaşlarını
Çatıb dedi: – Ay nənə,
Əlbət dərman acıdır,
Mən içərəm, ver mənə!..

**GÖYDƏN ÜÇ
ALMA DÜŞDÜ**

Təzə nağıl danışdı,
Gözəl nağıl danışdı.
Bu axşam nənəm mənə
Dedim, danışsın yenə.
Birini də başladı,
Onu da çox xoşladım.
Nağılı bitirəndə,
Nənəm üz tutdu mənə
– Hə, mənim şirin nəvəm,
Qulaq as, nə deyirəm. –
Göydən üç alma düşdü,
Mənim yadıma düşdü.
Biri nağıl deyən, –
O birisi nənənin.
Biri də sənənin olsun!
Dedim: – Nənə, ay nənə!
Niyə mənə bir dənə,
Amma sənə ikisi?
Güldü nənəmin üzü:
– Çünki nağılı sənə
Nəql eləyibdir nənə.
Kimin çox zəhməti var,
Onun payı çox olar.

**UTANAN
DƏFTƏR**

Dəftərə bir bax! –
Al qırmızıdır.
O, sahibindən
Çox narazıdır.
– Düz yazmayırsan, –
Deyir, – sözü sən,
Utandığımdan
Qızarıram mən.

**EYVAZIN
PARTASI**

Dəcəl Eyvazı
Sevmir partası.
Deyir: – Bir baxın,
Dəlik-dəliyəm.
Belə uşağı
Mən sevməliyəm?!

**MƏN
BALACAYAM**

Nərgiz atılıb-düşür,
Qulaq batır səsindən.
Belə sözlər eşidir
Bu zaman nənəsindən:
– A bala, bir az yavaş,
Belə səs salmaz adam.
Tez dodaq büzür:
– Axı mən balacayam.

Süfrəyə yemək gəlir,
Nərgiz baxır çörəyə,
Göyərziyə, meyvəyə,
Nimçəsində xörəyə.
Ana: – Yeməyi özü
Yeyər – söyləyir – adam.
Nərgiz deyir: – Sən yedirt,
Axı mən balacayam.
Nərgizə üz tutaraq
Deyir bacısı Afaq:
– Dur mənə kömək elə
Dibçəkləri sulayaq.
Nə baxırsan üzümə?
Tənbəllik etməz adam.
Nərgiz yenə söyləyir:
– Axı mən balacayam.
Nərgiz qaşqabaqlıdır,
Fikir götürüb qızı.
Teatra yığışır
Axşam ata-anası.
– Ana, mənə də apar.
– Axı sən balacasan.
– Ana, mən böyümüşəm –
Deyir, Nərgiz bu zaman.

ÖRDƏKLƏ SÖHBƏT

Gördüm ördək göldən çıxdı,
Lovğa-lovğa mənə baxdı:
– Qa...qa...qa...qa...

Dedim: – Nə var?
Heç ördək də lovğalanar?
Hə, bilirəm, deyirsən ki,
Üzərsənmi mənim təkə?
Üzmərəm, yox,
Kiçiyəm çox.
Niyə gedib girim gölə?
Qoy böyüyüm bir az hələ.
İndi sən də, mənim kimi
Heç danışa bilirsənmi?
Bircə kəlmə «Qa» sözün var,
Bir sözlə nə demək olar?
Mənim kimi gülərsən? Yox!
Evcik qura bilərsən? Yox!
Oynayırsan? De mənə. Yox!
İş görürsən nənənə? Yox!

XORUZUMU DANLADIM

Pipiyi qıpqırmızı,
Lələkləri al-əlvan,
Böyük bir Xoruzum var,
Lovğalanır hər zaman.
Gah qovur cücələri,
Gah döyür Toyuqları.
Bir gün dedim: – Ay xoruz,
Utanıb qızar barı!
Özündən kiçiklərə
Əl qaldırmaq eyibdir.
Bunu mənə bağçada
Müəllimim deyibdir.

Çox söz dedim xoruza,
Onu möhkəm danladım.
Amma o mənə baxıb,
Lap ucadan banladı.

AY MƏNİ TAPDI

Axşam eyvana çıxdım,
Yupyumru Aya baxdım.
O da mənə baxırdı,
Buludlarda axırdı.
Dedim: – Gözəlsən, gözəl!
Gizlənpaç oynayaq gəl.
Gözümü yumub-açdım,
Bilmədim hara qaçdı?
Bərk qışkırdım bir azdan:
– Buludun dalındasan.
Tez buluddan çıxdı Ay,
Əvvəlki tək baxdı Ay.
Dedim: – Yum gözlərini,
İndi də sən tap mənə.
Eyvandan qaçıb həməni,
Evdə gizlənəndə mən,
Ay: – Səni tapdım, – dedi,
Boylanıb pəncərədən.

BELƏ KÖMƏK KİMƏ GƏRƏK

Sənubər ilə Qaraş,
Bu doğma bacı-qardaş
Mehribandır hər zaman.
Oynayırlar bayaqdan.
Bir az əvvəl gedəndə
Nənələri bazara:
– Evdə qalın, gəlirəm, –
Söyləmişdi onlara.
Birdən Sənubər dedi:
– Bəsdir oynadıq indi
Evi yığışdıraq biz.
«Sağ ol» desin nənəmiz.
Tez qaçıb bacı, qardaş,
Mətbəxə gəldi birbaş.
Bir az keçmiş aradan,
Nənə gəldi bazardan.
Sənubər dedi: – Nənə,
İş görmüşük biz sənə.
Bir-bir yuyub silmişəm
Stəkanı, fincanı.
Qaraş dedi: – Yığmışam
Mən də düşüb sınanı.

ADAM YALAN DANIŞMAZ

Bir gün evi-eşiyi,
Qara Məstan pişiyi
Tapşırıb Xuramana,
Dükana getdi ana.
Evdə qalanda yalqız,
Darıxmır bu kiçik qız.
Baş çəkir çiçəklərə,
Su tökür dibçəklərə...
Xuraman bu gün yenə,
Çox iş tapdı özünə. –
Kuklasını bəzədi,
Söylədi: – Nə gözəldir
A kuklam, təzə donun,
Gəl, çirkləndirmə onu!
Baxdı vərəqləyərək,
O, al-əlvan, rəngbərəng
Şəkilli kitablara...
Səs eşidib bu ara
Tez mətbəxə qaçdı o,
Tez qapını açdı o,
Gördü düşüb taxçadan
Sınıb süd dolu fincan.
Məstansa baş bulayır,
Quyuğunu yalayır.
Qız söylədi: – Ay şeytan,
Niyə baş bulayırsan?
Fincanıma nə oldu?
De, sənin işindir bu?
Gəl, düşünək ikimiz,
Anama nə deyək biz?
Pişik baxıb dörd yana,
Yanaşdı Xuramana.
Miyoldadı yavaşca

Hiyləgərsən, amma sən.
Bilirəm, istəyirsən,
Anama deyim ki, mən, –
Sən danlama Məstanı,
Mən sindirdim fincanı.
Yox! Bu mənə yaraşmaz,
Adam yalan danışmaz.

GEC YATAN XATIN

Axşam olur, xeyli keçir...
Xatın elə hey çay içir.
Böyükklərlə danışır o,
Hər söhbətə qarışır o.
Sual verir o aramsız,
Söyləyirlər: – Dur yat, a qız!
Dodaq büzüb deyir Xatın:
– Hamı yatsın, mən də yatım!

Günəş doğur, açır səhər...
İşıqlanır pəncərələr.
Yatağından qalxır hamı.
Balaca qız yuxudamı?..
İndi ona deyən gərək:
Gözlərini bir aç görək,
Söyləyirdin axşam, Xatın:
– Hamı yatsın, mən də yatım!
Evdəkilər qalxıb erkən,
Bəs yatırsan de, niyə sən?!

**AYIDAN
QORXMAYAN
OĞLAN**

Yaxşı ovçudur
Bəxtiyar əmi.
Ov edən olmaz
Heç onun kimi.
Ovdan qayıdıb
Bir dəfə yenə
Söhbət edirdi
Nəvələrinə:
– Bu səhər bir iş
Gəldi başıma.
Zorba bir Ayı
Çıxdı qarşıma.
İstədim vuram,
Durdum bir anda.
Çünki balası
Vardı yanında.
Çıxdım ağaca
Gizlənim deyə.
Ayılar ötüb
Girdi meşəyə.
Dilləndi bu an
Balaca oğlan:
– Ay baba, ovçu
Qorxar ayıdan?
Heç mən qorxmadım
Onu görəndə.
Çıxıb ağacda
Gizlənmədim də.
– Nə? Sən ayını
Görmüsən harda?
Oğlan dilləndi
– Televizorda.

**EYVANDA
SÖHBƏT**

Nənəsi ilə Afaq
Axşam eyvana çıxdı.
Nənə dedi: – Qızım, bax,
Göydən bir ulduz axdı.
Balaca qız söylədi:
– Nə bilirsən, ay nənə?
Bəlkə, kosmonavt əmi
Göyə uçmuşdur yenə?

HAMIDAN ÇOX

Gülgün deyir – hamıdan
Çox istəyir babanı.
Baba onu aparıb,
Gəzdiribdir Qubanı.
Gülgün deyir – hamıdan:
Çox istəyir nənəni.
Nənə ona nimçədə
Göyərdibdir səməni.
Gülgün deyir – hamıdan:
Çox istəyir atanı.
Ata onu oxşayır:
– Ay evimin şeytanı!..
Gülgün deyir – hamıdan:
Çox istəyir qardaşı.
Hədiyyə verib ona
Qardaşı karandaşı.
Gülgün deyir – hamıdan:
Çox istəyir əmini.
Əmi düzəldib ona
Suda üzən gəmini.

Gülgün deyir – hamıdan:
Çox istəyir dayını.
Dayı alıb gətirib
Ona məxmər ayını.

Gülgün deyir – hamıdan:
Çox istəyir bibini.
Konfətlə doldurubdur
Bibi onun cibini.

Gülgün qıza üz tutub
Soruşan olsa: – Bəs sən
Lap çox, hamıdan çox
De kimi istəyirsən?

Elə bil gözlərinin
Qarasını axtarır –
Gülgünün baxışları
Anasını axtarır...

BABASINA GÜVƏNƏN NƏVƏ

«Dövlətdə dəvə,
Övladda nəvə» –
El misalıdır.
Üç yaşlı Ülkər
Elə bil, bundan
Çoxdan halıdır.
Evdə hamını
Qorxuzur da o,
Öz babasıyla.
Dostdur babası
Gül balasıyla.

Babası evdə
Olmayan anda,
Hətta anası
Söz desə ona
– Baba, ay baba!-
Qışqırır Ülkər –
Baba hardasan
Məni döyürlər!..
Elə çığırır:
– Hardasan, baba,
– Baba, ay baba!

BİLİRƏM NƏ DEYİRSƏN

Ay mənim göyçək quzum,
Tükləri ipək quzum,
Səsin düşüb aləmə:
– Ana, – deyib mələmə!
Qaç, yanıma gəlsənə,
Süd verərəm mən sənə.
Hə, görürəm, dinmirsən, –
Bilirəm nə deyirsən,
Tükləri ipək quzum,
Deyirsən, göyçək quzum:
– Sənə qalsın öyüdün!
İnək südü
İçmirəm,
Ver öz anamın südün!

GÜNELİN ZARAFATI

Qoy deyim, siz də bilin,
Bilsəniz, yaxşı olar.
Nənəsiylə Günelin
Yaman zarafatı var.
Nənə deyir: – Sıyıq ye,
Sənə nağıl deyərəm.
Günel deyir: – Nağıl de,
Sonra sıyıq yeyərəm.
Gah nənə baş bulayır:
– Birdən sıyıq yemədin?
Gah nəvə baş bulayır:
– Birdən sıyığı yedim,
Sən nağılı demədin?!
Nənə deyir yavaşdan:
– Bəs nə edək, a şeytan?!
– Nənə nağılı başla,
Mən də yeyim sıyıqdan...

SANDIQÇA

Yəqin etmişik ki, biz,
Odur müdrikliyimiz –
Bilək işə nə sayaq,
Hardan, necə başlayaq.

Kiməsə yaraşıqlı sandıqça gətirdilər.
Göz oxşayan naxışı zərifdi özü qədər;
Hamı gəlib baxırdı sandıqçaya maraqla,
Əllamə bir usta da gəldi bura soraqla.
Boylanıb sandıqçaya dedi: – Bunun sirri var,
Qıfilsızdır, bəs onu nə sayaq açmaq olar?
Mən açaram lap yəqin,

Dodaqaltı gülməyin!
Sandıqçanın sirrini axtararam, taparam
Hər işdən başım yaxşı çıxır, açaram.
Bəli, işə başladı,
Barmağını tuşladı.
Sandıqçanın mıxını, gah çəmbərini basdı,
Çevirdi ora-bura, neçə yerini basdı;
Çox düşündü-daşındı,
Çox sındırdı başını;
Qıraqdən ona baxıb kimisi baş buladı;
Kimisi gülümsədi, kimisi pıçıldadı.
Eşidildi ustanın qırıq-qırıq sözləri:
«Yox, buradan açılmır, ordan yox, bir az bəri!»
Boş yerə hey çalışdı,
Lap qan-tərə bulaşdı,
Yaman yoruldu, yaman;
Sirri tapa bilməyib, əl çəkdi Sandıqçadan.
Sandıqçanınsa nə sirr, nə də sehiri vardı:
Sadəcə açılırdı.

XİYARIN AYAĞI

Xiyara bax, xiyara,
Dırmaşıbdır divara.
İnanmırsan mənə sən?
Deyirsən: – Ayağı var?!
Niyə qaçır gözündən?
Bəs görmürsən tağı var.
Xiyarın yaşıl tağı
Ayağıymış, ayağı.

İMTAHAN

Aytən yuxudan
Qışqırıb qalxdı,
Anası qızın
Üzünə baxdı:
– Nə olub, qızım,
Baharım, yazım?
... Başını бүürdü
Aytən yorğana:
– Yuxuda imtahan
Verirdim URA!..

ELDAR VƏ GÜLNAR

Beş yaşı var Gülnarın,
Beş yaşı var Eldarın,
Bu uşaqlar əkizdir,
Mehribandır, əzizdir...
Ancaq bir gün nədənsə
Onlar gəldi söz-sözə.
Eldar dedi: – Anamı
Tək mən çox istəyirəm.
Gülnar dedi: – Anamı
Səndən çox istəyirəm.
Ana çağırdı bu an:
– Eldar!.. Gülnar!.. Hardasan?
O mil-mil stəkani
Tez gətirin şkafdan!
Eldar heç tərpənmədi,
Nə «hə», nə də «yox» dedi.
Gülnar isə tez qaçdı,
Gedib şkafı açdı, –
Aparıb stəkani,
Razı saldı ananı.
Ana dedi: – Məni sən
Daha çox istəyirsən!

KUKLAMIN ADI

Xoş gəlmisən, kuklam, bizə
Saçında lent, donun təzə,
Yanaqların qıpqırmızı...
Kim istəməz sən tək qızı?
Mənim adım Pərvanədir.
Söylə, sənin adın nədir?
Utanma, de!.. Dillən görək!
Çay içmisən?.. Verim xörək?
Eh, danış də, nə durmusan?
Çox yol gəlib yorulmusan?!
Nə qalmısan baxa-baxa?
Bir söz soruşmaram daha!
Gülür!.. Bildim, yoxmuş adın,
Nahaq səni çox danladım.
Gəl ad tapaq onda sənə.
Lalə... Çiçək... Yox, Dürdanə...
Yox, təzə ad tapaq, aha!..
Razısanmı Gülsabaha?!
Bəyənirsən? Yaxşı addır,
Çağırın tək cavab ver ha!..

UYDURMAÇI HACI

Bizim Hacı nə gopçudur,
Nə yalançıdır,
Amma yaman zarafatçı,
Uydurmaçıdır.

Bir də gördün deyir: – Göydə
Pələngə baxın!
Tez gözləri göyə baxır
Neçə uşağın.

– Hanı?! Hanı?!
 Hacı deyir:
 – Tapın özünüz!
 – Tapmırıq da!
 – Ağ buludu görmür gözünüz!? –
 Deyə Hacı elə bu an
 Dodağın büzür.
 Hamı deyir: – Lap pələngə
 Oxşayır düzdür!..

Bir də gördün and-amanla
 Söyləyir Hacı:
 – Kəlləsinə dırmaşıbdır
 Meymun ağacın.
 – Necə meymun?! –
 Soruşuruq. –
 De gördün harda?!
 Hacı gülüb, nişan verir:
 – Televizorda. –

Bu yaxında ayrı kələk
 Gəldi o bizə.
 Dəstə-dəstə yollanırdıq
 Mavi dənizə.
 Hacı: – Timsah balasına
 Baxın bir! – dedi.
 Heyrət ilə baxıb gördük, –
 Kərtənkələdi...

CEYHUNUN ŞƏKİLLƏRİ

Şəkil çəkməyə Ceyhun
 Təzə-təzə başlayır.
 Nə çəkirsə, tez onu
 Rəngləməyi xoşlayır.
 Amma əsl rəngində
 Rəngləmir o heç nəyi
 Bir də görürsən ki, göy
 Rəngdə çəkib inəyi.
 Soruşursan: – A Ceyhun,
 De, o göyərək niyə?
 Söyləyir: – Soyuq dəyib
 Mən çəkdiyim inəyə.
 – Qoyun niyə yaşıldır?
 Yaşıl da qoyun olar?!
 Sən kimi aldadırsan,
 Belə də oyun olar?!
 – Niyə oyun?! –

Bu qoyun
 Çəmənləkdə yatıbdir,
 Elə buna görə də
 Yaşıl rəngə batıbdir.
 Desən: – Niyə qaradır
 Sən çəkdiyən qurbağa?
 Cavab verir: – Pintidir,
 Gedib girib batdağa.
 – Bəs Günəş niyə bozdur, –
 Bu nədir?! Deyil ayıb?!
 – Bəs görmürsünüz onun
 Üstünü duman alıb?!
 Desən: – Bəs niyə qozun
 Qabığı ala-bula!..

Gülümsəyir: – Çürük qoz
Ala-bula olar da!..
– Bəs o nədir?
– Almadı.
– Yox! Daha bu olmadı! –
Alma isə, üstündə
Ağ-ağ nöqtələr nədir?
– Bunu da bilmirsiniz?! –
Sərçə dimdikləyibdir.
Heyrət etsən: – Qırmızı
Qaz harda var?! Eyibdir!
– Boyaqçının qazıdır –
Deyir – o rəngləyibdir...
– Bir söz ilə, Ceyhunun
Rəsmində birdi nöqsan, –
Heç nəyi öz rəngində
Çəkmir balaca rəssam.

BALACALARIN SUAL-CAVABI

Bahar dedi: – Söylə, Qədir,
Qardaşının adı nədir?
– O bəbədir hələ, Bahar,
Adı yoxdur, famili var.

NƏNƏ VƏ NƏVƏ

(*Bolqar rəvayətinə iqtibas*)

Gözəl bahar çağıdır,
Bülbül gülü çağırır.
Əsir sərin küləklər,
Sığallanır çiçəklər.

Bər-bəzəkli eyvanda,
Gül-çiçəkli eyvanda
Oynamaqdan qayıdan,
Güllü bağdan qayıdan
İstəkli nəvəsinə, –
Uzadıb nənəsinə,
Laylay çalırdı nənə:
– Laylay dedim, yatasan,
Qızıl gülə batasan.
Qızıl güllər içində
Şirin yuxu tapasan.
Laylay nəvəm, a laylay,
Bircə dənəm, a laylay!..
Nənə laylayı çaldı,
Nənə xəyala daldı,
Laylayı deyə-deyə,
Özü getdi mürgüyə..
Nəvə qalxıb nənədən,
Bir ah çəkdi dərinə:
– Bu ki, yatıbdır – deyə,
Laylay çaldı nənəyə. –
Laylay dedim, yatasan,
Qızıl gülə batasan.
Qızıl güllər içində
Şirin yuxu tapasan.
Laylay nəvəm, a laylay,
Bircə dənəm, a laylay!..
Nənə, nənə, ay nənə,
Acıqlanma sən mənə. –
Sən yat, mən getdim bağa,
Təzədən oynamağa.
Güllərə, çiçəklərə,
Qazlara, ördəklərə
Çoxlu laylay çalmağa.

BİRİNCİ

- Ay Nazim, oxuyursan Neçədə?
- Birincidə.
- Oturursan arxada?
- Yox, birinci partada.
- Bəs məktəbə gedirsən, De neçənci?
- Birinci.
- «Beş» almaqda neçənci?
- Əlbəttə ki, birinci!..

BALACA OVÇU

Səhər açılan kimi
Götürdüm tufəngimi.
Yol aldım göy meşəyə
Baş çəkdim hər guşəyə.

Birdən səs eşitdim mən
Gördüm tülküdür gələn.
Dedim: – Yeməzsən
Toyuq-cücələri sən!
Tufəngimi doldurdum,
Tülkünü vurdum.

Ceyran gördüm atmadım,
Dovşan gördüm atmadım...
Neçə tərədən aşdım,
Hər tərəfi dolaşdım.

Birdən səs eşitdim mən,
Gördüm boz qurddur gələn.
Dedim: – Bir də yeməzsən
Qoyun-quzuları sən!
Tufəngimi doldurdum
Boz qurdu vurdum.

ZOĞAL MÜRƏBBƏSİ

Susma, bir din, ay zoğal,
Niyə döndün, ay zoğal,
Mürəbbəyə sən!

Mənə soyuq dəysə də,
Həkim dərman desə də,
Qıymayıram mən!

Tez zoğal mürəbbəsi
Dedi: – Soyuq dəyməsi
Keçərsə səndən,
Qalar xilaskar adım.
«Kimi isə sağaltdım!»
Söyləyəm mən.

BİLSƏN, KİMDİR...

Bilsən, kimdir otaqda,
Oturub bir bucaqda
Gah başını tərpedən,
Gah döşünü tərpedən?
Yaxın get, yaxşı bax bir!
O mənim pişiyimdir.
Siçan bəyə toy tutub,
Oynadır quyruğunu,
Forslu-forslu əl atıb,
Sığallayır bığını.

PAMBIQ

Bir gün anam apardı
Deyin, haraya məni?
Bir tərəfi ağappaq,
Böyük tarlaya məni.

Tez soruşdum anamdan:
 – Qardır yağan çöllərə?
 Söylədi: – Yox, pambıqdır,
 O, gərəkdir ellərə.
 Ondan parça toxuyub
 Gözəl paltar tikirlər.
 Anamın bu sözündən
 Mən sevindim nə qədər!..
 Öz-özümə düşündüm:
 – Çox qəribədir bu iş, –
 Sən demə, güllü donum
 Tarlalarda bitirmiş.

QORXMAZ QIZCIĞAZ

Axşam Günelə
 Dedi nənəsi:
 – Yatmasan, gəlib,
 Qurd yeyər bizi!..
 Günel: – Yatmaram –
 Dedi – nənəcan! –
 Yatsam, kim səni
 Qoruyar qurddan?!

PİŞİYİN DƏRDI

Pişik divanın üstə,
 Boynunu bura-bura,
 Lap bayaqdan baxırdı
 Rəngli televizora.

O balaca siçanı
 Ekranı gördü birdən.
 Gözlərini bərəltdi:
 «Tutacağam onu mən...»

Hücum edib ekrana,
 Pişik atıldı-düşdü,
 Siçan qorxub qaçmadı,
 Yaman qərribə işdi!..

Hirslə vurdu başına:
 – Miyo!.. Necə dözüüm mən? –
 Bapbalaca siçan da
 Qorxmur demək, pişikdən?!

GÖRƏSƏN, TƏRGİDİB...

Həç xoşa gəlməz idi
 Dadaşın bir adəti, –
 Heyvanlara, quşlara
 Rəhm eləmirdi qəti.
 O, qaza daş atırdı,
 Xoruzda daş atırdı,
 Cücəyə daş atırdı,
 Sərçəyə daş atırdı...
 Yapışdı dartırdı
 Pişiyin quyruğundan,
 Tulanın qulağından...
 Qapısında eşiyin,
 Bir gün yenə pişiyin
 Dartanda quyruğunu,
 Bir qoca gördü bunu.
 Başını bulayaraq,
 – Nə edirsən, ay uşaq! –

Söylədi incik-incik, –
İşdir, birdən o pişik
Sən olasan, de görək,
Özün elədiyintək,
Quyruğunu dartsalar,
Sənünçün yaxşı olar?
Qoca yaman söz dedi,
Qoca yaman düz dedi.

Susdu, əsla dinmədi,
Bərk fikrə gedib Dadaş.
– Görəsən, pis adəti
Artıq tərgidib Dadaş?!

YALANÇI

Ana dili dərsinə
Hazır deyildi Cəbi.
– Kim dərşini danışar? –
Deyəndə müəllimi,
Bir anda o, əlini
Lap yuxarı qaldırdı,
Müəllim elə bildi,
Cəbi dərşə hazırıdı.
Dedi: – Cəbi, gəl danış,
Cəbi dərşə bilmədi,
Gəlib lövhə önündə
Danışmadı, dinmədi.
Öz yalanı ucundan
Cəbi tamam mat qaldı,
Danışmadı dərşini,
Yağlı bir «iki» aldı.

TƏNBƏL VƏ SAAT

Tənbələ ad günündə
Saat aldı atası:
– Bu, hədiyyədir sənə,
Hər axşam qur, qadası.
Adi saat deyildir,
Zənglidir o, qurarsan,
Oyadar səni hər gün
Səhər tezdən durarsan.
Qulaqların alışar
Zənglərinin səsinə. –
Tez qalxarsan yataqdan,
Gecikməzsən dərşinə.
Tənbəl dedi: – Nə yaxşı
Hədiyyədir, ay ata!
İstəyirəm o, hər gün
Məni tezdən oyada.
Amma, heyif... çox heyif...
Əsla olmadı belə.
Hər axşam qurdu tənbəl
Bu saatı səy ilə. –
Gəl ki, elə ki, səhər
Saat – cırıq!.. elədi, –
Yatma, oyan! – söylədi,
Haray saldı o ki, var
Gözlədi, bəlkə, durar.
Nə tənbəli durğuzdu,
Nə yuxudan oyatdı,
Saat da tənbəlləşib,
Axırda susdu, yatdı.

NAMİQ MƏKTƏBDƏN GƏLİR

Addım atır, dayanır,
Arxasına boylanır,
Bəzən qayıdır geri.
Gah o səkiyə keçir,
Gah bu səkiyə keçir....
Dolanır küçələri.
Namiq dərstdən çıxanda,
Gözü qalır dörd yanda, –
Gəlib-gedənə baxır.
Sağa-sola, divara,
Divarda elanlara.
Qayıdıb yenə baxır.
Məktəbdən üç tin uzaq
Yolu məktəbli Namiq
Düz bir saata gəlir,
Hətta çanaqlı bağa.
Namiqi qoyur lağa:
– Gör necə asta gəlir!

DONDURMA

Gör necə şaxta var ha! –
Buz bağlayıb yağan qar.
Elə bil ki, dondurma
Yeyirlər navalçalar.

NƏNƏLƏR, BABALAR, NƏVƏLƏR

NƏNƏM

Ay nənəm mənim,
Bir dənəm mənim.
Necə qəşəngsən,
Sən bir çiçəksən.
Sən çox istərsən
Hər zaman məni.
Heç danlamazsan,
Bircə an məni.
– Ay qadan alım,
Balam, – deyirsən!
Ay nənəm mənim,
Necə qəşəngsən!
Ay nənəm, sən də
Gülsən, çiçəksən!

NƏNƏNİN «SAĞ OL» SÖZÜ

Hər baxanda sözüne,
Nənəm üz tutur mənə:
– Sağ ol, qızım! Çox sağ ol!
Həmişə üzü ağ ol!
Bir də görürsən deyir:
– Al, iynəmi sapla bir,
Ay gözümlün işığı!
Kuklamı, dovşanımı,
Ya da ki, ceyranımı
Qoyuram mən bir yana,
Tez gəlirəm yanına.

Saplayıram iynəni,
Nənəm süzərək mənə
Elə yenə neçə yol,
Söyləyir: – Qızım, sağ ol!
Süfrəni qatlayanda,
Düyü arıtlayanda
Ona kömək eləsəm,
Ya bir şeir söyləsəm.
Nəgmə oxusam ya da,
Yenə «sağ ol» sözünü
Eşidirəm bu anda.
Daha nə gizlədim mən,
Bir gün çıxdım sözündən.
Sevimli nənəm yenə:
– Çox sağ ol! – dedi mənə.
Başımı dikib yerə,
Soruşdum: – Nəyə görə?
Nənəm güldü üzümə:
– Baxmasan da sözümə,
İstəyirəm hər zaman
Sən canı sağ olasan...

Axı görəni,
Niyə mən
Çıxdım onun sözündən,
Narazıyam özümdən.

TƏMİZ QABLAR

Təmiz olur həmişə
Gülgünün əli-üzü.
Tərif olmasın, bu qız
Çox təmizkardır düzü.
Bunu tək mən demirəm,
Oyuncaqlar söyləyir.
Gülgün qızı həmişə

Onlar tərif eləyir.
Bir dəfə bu söhbətə
Qulaq asdım mən özüm.
Onları dinlədikcə
Məəttəl qaldım düzü.
Gülgünün oyuncağı –
Sümük çəngəl-bıçağı,
Saxsıdan stəkanı,
Nəlbəkisi, fincanı,
Zərif güllü nimçəsi,
Ağ qazanı, çömçəsi
Verib ağız-ağıza,
Tərif deyirdi qıza,
Çəngəl bıçaqla qoşa
Deyirdi coşa-coşa:
– Heç kim ona tən olmaz
Bizim Gülgündən olmaz!
Bizi əziz saxlayır,
Bizi təmiz saxlayır.
– Doğrudur! – dedi fincan.
Cingildədi stəkan:
– Bəli, buna söz olmaz,
Gülgün kimi qız olmaz!
Məni yuyur, silir o,
Qədrimi çox bilir o.
Dığırlandı nəlbəki:
– Bizim bu Gülgün tək
Başqa bir qız var görəni?!
Gülgündən olar, görəni?..
Mat qalmışam bu qıza,
Bir gün mənə yumasa,
Yuxu getməz gözüne.
Nəlbəkinin sözünə
Qüvvət verdi ağ qazan:
– Biz də razıyıq ondan.

– Düzdür, – dedi nimçə də,
– Düzdür, dedi çömçə də.
İstəkli Gülgünümüz
Çox sevir təmizliyi.
Bax, buna görə bizi
O, belə əzizləyir.

ADIN KİMİ

Şıtaqlıq edib Gülgün
Birdən ağladı bu gün.
Yaş axdı yanağına,
Üzünə, dodağına.
– Adı da Gülgün olan
Yaş töküb ağlayarmı?
Gülgünün bu işinə
Mat qaldı evdə hamı.
Qardaşları pərt oldu,
Bu onlara dərddə oldu.
Bikef göründü nənə.
Dedi: – Nə oldu sənə?
Ana da kefsizlədi,
Ata da kefsizlədi.
Gülgünün kuklası da
Hey ağlamaq istədi.
Amma səhərisi gün
Qəhqəhlə güldü Gülgün.
Parladı yanaqları,
Qızardı dodaqları.
Qardaşları da güldü,
Gözlərdən nur süzüldü.
Sevincə güldü nənə:
– Ay qurban olum sənə!..
Ana da gülümsədi,
Ata da gülümsədi.

Gülgünün kuklası da
Gülümsəmək istədi.
– Bax, belə, – dedi nənə. –
Gülmək yaraşır sənə.
Adı Gülgün olanın,
Özü də gülsün gərək.
Mənim ağıllı nəvəm,
Gülmək yaxşıdır, gülmək!

DÜNYANIN YARAŞIĞI

Bapbalaca Aytən qız
Evin gülü olubdur
Gəlişi, gülüşüylə,
Evə sevinc dolubdur.
İşıq saçır üz-gözü,
Elə bil ki, çıraqdır.
Dünyanın yaraşığı
Heç sən demə uşaqdır.

BİR QUCAQ SEVİNC

Evdə şənliyə baxın,
Sevinir qohum, yaxın:
– Görəsən niyə axı? –
Aytənin dişi çıxır.

Hamı heyran bu qıza...
Zəng çalınır Tovuza,
Zəng çalınır Şahbuza:
– Aytənin dişi çıxır!

Tez çömçəni götürün,
Tez nimçəni götürün,
Durun hədik gətirin,
Aytənin dişi çıxır.

Söyləyir baba, nənə:
– Az qalıb gəzməyinə,
Oynayıb-süzməyinə,
Aytənin dişi çıxır.

AĞILLI AYTƏN

Aytən babası ilə
Telefonla danışır,
Telefonla danışmaq
Ona necə yaraşır!
Deyir: – Baba, mən səni,
Gör nə boyda sevirəm!
– Nə boyda, mənim balam?
– Dünya boyda sevirəm!
Mənə bir nağıl danış,
Göydən üç alma düşsün.
İkisi sənin olsun,
Biri payıma düşsün.
Baba deyir: – Bəs niyə
Mənə iki, sənə bir?
Aytən deyir: – Nağılı
Axı babam söyləyir.
Baba gülür: – A şeytan,
Ağılın, kamalın var. –
Demək, zəhmət çəkənin
Alma payı çox olar?!

AYTƏNDƏN SORUŞANDA

Aytəndən soruşanda:
– Nənən kimdir, baban kim?
Aytən dinir bir anda:
– Bir deyil nənəm mənim,
Bir deyil babam mənim.
Mənim iki nənəm var,
Mənim iki babam var.
Onları istəyirəm,
Məni istəyir onlar.

YUXU

Aytən yuxuda güldü,
Üzünə nur süzüldü.
Yanağı çiçək açdı,
Püstə dodağı qaçdı...
Əzizləri baxdılar,
Dedilər: – Burda sirr var,
Yuxusunda bu Aytən
Nəyə gülür görəsən?
Anası dedi: – Sizə
Nəql eləyim eləysə,
Aytən yuxuda görür, –
Hər tərəf mavi göldür...
O da bu göldə üzür,
Qu kimi üzür, üzür,
Qu kimi süzür, süzür...
Çünki yatmazdan qabaq
Bizim bu Xəzərdə, bax,
Aytənim mənimlə bir
Gəmi ilə gəzmişdir...

KÜSƏN OYUNCAQLAR

Aytən zəng etdi: – Nənə,
Dovşan məndən küsübdür.
Ayım ilə Meymunum
Dodağını büzübdür.
Kuklam baxmır üzümə,
Gözlərini yumubdur.
Ördək baxmır sözümə,
Gedib küncdə durubdur.
Nənə dedi: – Onlara
Nə etmişən axı sən?
Aytən dedi: – Dovşanın
Qulağını burmuşam,
Kuklamın saçlarından
Tutub, bir-bir yolmuşam,
Ördəyimi vannadan
İndi yerə salmışam...
Nənə dedi: – Ay Aytən
Dinməyəydin sən barı,
Özündən incitmişən
Demə oyuncaqları?!

GÜNAY

Günay nəğmə oxuyur:
– İki balaca qızıq. –
Mən – Günay, bacım Aynur,
İki yamanca qızıq.

Mənim yaşım beşdi-beş,
Aynurunku bircədir.
Bacım mənim yanımda
Bapbalaca cücədir.

Göyə baxan görər ki, –
Ulduzlar aydan kiçik,
Bizə gələn, bilər ki, –
Aynur Günaydan kiçik...

Günay Aynurtək çiçək,
Aynur Günaydan göyçək.
Günay Aynurdan qəşəng,
Aynur Günaydan qəşəng.

Aynur məni istəyir,
Mən də bacım Aynuru.
Nənəm: – Qoşa göndərib –
Deyir, – bizə ay nuru...

SUAL-CAVAB

– Ən gözəl ana kimdir?
– Mənim anamdır, anam.
– Ən qoçaq ata kimdir?
– Mənim atamdır, atam.
– Onda bir söyləsənə –
– Bəs ən sevimli nənə?
– O da mənim nənəmdir,
Nağıl söyləyir mənə.
– Ağillı baba kimdir?
– O da mənim babamdır.
– Bəs kimdir səni sevən?
– Onu da bilirəm mən. –
Atam, anam, babamdır,
Nənəm, elim-obamdır!

TAR ÇALIRAM

Eyvanda tar çalıram,
Bağçaya səs salıram.
Tarı quşlar dinləyir,
Qaranquşlar dinləyir.

Kəpənəklər rəqs edir,
Arılar yallı gedir.
Oynayır dost, yoldaşım,
Kiçik bacım, qardaşım.

Gör necə xoş səsi var,
Neçə-neçə sözü var, –
Elə bil danışır tar,
Sinəmə yaraşır tar.

Vay! Bir sim düşdü kökdən!..
Kökləyirəm onu mən.
Yenə çalıram tarı,
Nə xoşdur mahnıları.

SADIQ BABANIN NƏVƏLƏRİ

Palıd kimi qocaman,
Möhkəmdir Sadıq baba. –
Yüz yaşını o çoxdan,
Lap çoxdan adlasa da
Uzaqlaşmaz zəhmətdən,
Bir yerdə tutmaz qərar.
Baş çəkər neçə yerə,
Dağ döşündə at çapar.
Keçmişindən danışar
Alnının qırıqları.
Həmişə ürək oxşar

Mehriban baxışları.
Böyük ağsaqqalıdır
Bütün kəndin, obanın,
Yüz nəvə-nəticəsi
Vardır Sadıq babanın.
Bir dəfə soruşdular:
– Sadıq baba, deməzsən,
Necə seçə bilirsən
Nəvə-nəticəni sən?
Bıgaltı gülümsədi
Sadıq baba bu ara:
– Bir göz ilə baxıram
Mən əziz balalara.
Bütün kənd uşağını
Gördükcə bircə-bircə,
Elə sanıram odur
Mənim nəvəm, nəticəm.

ŞƏKİLLİ KİTABLAR

Şəkilli kitabları
Oxuyur Gülgün hələ.
Özü də ki, təkcə yox,
Oxuyur nənəsilə.
Şəkillərin adını
Söyləmək ona düşür.
Nənənin elə təkcə
Sözlər payına düşür.
Qızın işi çətindir,
Söz oxumağa nə var?
Gülgün məktəbə getsə,
Sözləri də oxuyar...

CEYHUNUN ÖYÜDÜ

Ceyhuna bax, Ceyhuna, –
Oyuncağı meymuna
Öyüd verir bayaqdan,
Düşür əldən-ayaqdan.
Deyir: – Bu, dəftər, qələm
«M» hərfini gəl yazaq.
Çox tənbəlsən görürəm,
Bəsdir, oynadın qoçaq!
Öz adını kağıza
Yazmağı öyrən, barı.
Düşüb dilə, ağıza,
Güldürmə adamları.
Tək ağacdən-ağaca
Tullanmağı bilirsən.
Eh, səndən nə olacaq?! –
Gülmə, niyə gülürsən?
Yazı-pozu bilməsən,
Elə meymun qalarsan.
Hərfləri öyrənsən,
Sən də adam olarsan.

BİBİQIZI, DAYIOĞLU

Bibiqızı, dayioğlu
Aytən ilə Ceyhuna bax, –
Bir-birindən xəbər tutur
Telefonla danışaraq.
– Alo!
– Alo!
– Aytən, mənəm!

Nömrənizi yığdı nənəm.
– Dayioğlu, salam!
– Salam!
– Niyə səsin çıxmır balam?!
Düz bir gündür zəng çalmırsan,
Kefimi xəbər almırsan.
– Hə, necəsən, bibiqızı?
– Üç dibçəyi, Ceyhun, azı
Səhər-səhər suvarmışam.
Kuklama kotlet bişirib,
Dovğasını bulamışam.
– Bibiqızı, mən də səhər
Bir nimçə sıyıq yemişəm.
Heç şıltaqlıq eləməmişəm,
«Yenə də verin» demişəm.
– Ay sağ ol, bax beləcə ol,
Yaxşı ye, tez böyüyəsən.
Daha bəsdir, dayioğlu
Çox danışdıq lap, deyəsən.
Salam söylə dayıma sən!
– Bibiqızı, sən bibimə
Çoxlu salam söyləyərsən!
Bibiqızı, dayioğlu
Aytən ilə Ceyhuna bax –
Bir-birindən xəbər tutur
Telefonla danışaraq.

ƏLİAÇIQ NAZİM

Nə olsun ki, kiçikdir,
Nazim qəlbəciqdır.
O, bu xasiyyətilə
Evə bir yaraşıqdır.
Bir alma versən ona,
Deyir: – Sən ye almanı!
Bu konfet də sənindir...
Nazimlə oğlan hanı?!

İKİ BACI, BİR QARDAŞ

Böyük bacıdır Günay,
Çox da altı yaşı var.
Üç yaşında bacısı,
Bir yaşlı qardaşı var. –
Birin adı Aynur,
Birininki Ziyadır.
Böyük bacı onları
Əyləndirir, oynadır.
Ortancıl bacısına
Təzə sözlər öyrədir.
Bağçada öyrəndiyi
Nağılları nəql edir.
Ziya gəzib, yıxılsa,
Qaldırır onu yerdən.
Bir yaşlı qardaşına
Layla da çalır hərdən.
Günayla Aynur, Ziya
İşıqlı adları tək,
Dolandıqca mehriban,
Saçirlar evə şəfəq.

XOŞ SÖZLƏR

Səhər gördüm Aytəni,
Dedim: – Xoş gördük səni!
Sonra da gəldi İlham,
Dedim: – Ay İlham, salam!
Həyətdə oynayanda,
Gəlib çıxdı Aydan da.
Dedim: – Hardaydın, ay qız,
Darıxırdım mən yalqız.
Bir qız da gəldi, – Aytək,
Dedim: – Donun mübarək!
Bir oğlan gəldi, Elşən,
Dindirdim onu şən-şən...
Sonra Sonanı gördüm,
O güldü, mən də güldüm,
Dedim: – Hardan gəlirsən?
Sən nə yaxşı gülürsən!
Sonra da gəldi Kərim,
Dedim: – Al çiçək verim!..
O da çiçəyi aldı.
Dostlarım razı qaldı
Söhbətimdən, sözümdən,
Bax belə oğlanam mən!

SOYUQLA SAZDIR ARAM

Qışdan, qardan qorxmuram,
Soyuqla sazdır aram...
İdman edirəm səhər,
Əl-üz yuyana qədər.
Üzümlü yuyan kimi,
Silirəm bədənimi,
Yaş dəsmalla əməlli,

Mən idmançıyam, bəli.
Buna görə də elə,
Qış dost olub mənimlə.
Qışdan, qardan qorxmuram,
Soyuqla sazdır aram.

QAR ADAMLA GİZLƏNQAÇ

Səhər çıxdım eyvana,
Qar yağmışdı hər yana.
Yamaclar da ağ idi,
Ağaclar da ağ idi.
Qar çıxmışdı dizəcən,
Ağappaqdı çöl-çəmən.
Geyindim pencəyimi,
Paltomu, əlcəyimi.
Düşdüm həyətimizə
Xartaxart gözə-gözə
Qayıtdım evimizə.
Çörək yedim, çay içdim,
Aradan xeyli keçdi...
Həyətə düşdüm yenə,
Birdən baxıb gördüm nə?! –
Düzəltdiyim qar adam
Yoxa çıxıbdır tamam.
Düşündüm gülə-gülə:
Bu qar adam mənimlə
Gizlənqaçmı oynayır?
Gizlənpaçmı oynayır?
Birdənsə göyə baxdım,
Gördüm günəş oyaqdı,
Yeri isidib tamam,
Əriyibdir qar adam...

QARTOPU

Qartopu oynayırdıq
Səməndərlə küçədə.
Birdən bir xala gəlib
Yanımızdan keçəndə,
Onun ardınca atdı
Səməndər qartopunu.
Üz-gözümü turşudub,
Yaman danladım onu.
Belə dedim oğlana:
– Sözümə qulaq as ha! –
Bir də qartopu atma
Səndən böyük olana,
Səndən kiçik olana!

NƏYƏ GƏRƏK BOŞ XƏYAL

İqbal çəkie götürdü,
İqbal taxta gətirdi.
Dedi: – Quşlara qəşəng
Evcik düzəldəm gərək!
Birdən hər şeyi atdı,
Gedib divanda yatdı.
Gözlərini yumaraq:
«Evcikdən nə çıxacaq?»
Deyə, daldı xəyala:
–Divanım raket ola,
Qalxa geniş səmaya,
Uça ulduza, aya...
Ya da yatdığım divan,
Maşın ola bir azdan.
Fırlandıqca çarxları
Gur çayları, arxları
Asan adlayıb keçə,

Hey sürəm küçə-küçə...
Ya da yatdığım divan,
Qayıq ola bir azdan.
Açıla ağ yelkəni,
Üzüb, gəzdirə məni.
Dur evcik qur, ay İqbal,
Nəyə görə boş xəyal?!

YEKƏ KİŞİ

Beş yaşlı Nazim
Yaman dəcəldi.
Cığallıq edir,
İşi cəncəldi.
Bir gün bacısı
Söylədi ona:
– Dərs öyrənirəm
Az səs salsana!
Nazim bir anda
Çıxdı özündən.
– Keyfimə dəymə
Balacayam mən!..
Bir günsə ona
Dedi bacısı:
– Sən balacasan, –
Durma, qadası, –
Mətbəxdən mənə
Bir alma gətir.
Nazim dik qalxdı:
– Balaca nədir?!–
Səhər babamı
Eşitmədin sən.
Mənə demədi?!
Dəcəllik etmə,
Yekə kişisən!

BACIMIN CAVABI

Mənim balaca
Bacım Zərəfşan
Şəkillər çəkir
Gündə al-əlvan...
Bu səhər dedim:
– Siçan, pişik, çək,
Əlində fırça,
Qabağında rəng.
Balaca bacım
Başladı işə.
Bir azdan dedi:
– Gəl, bax, çəkmişəm.
Baxıb söylədim:
– Əcəb qəşəngdir!
Bıqları da var,
Əsl pişikdir.
Bəs siçan hanı?
Güldü Zərəfşan:
– Pişiyi görüb,
Qaçıbdır siçan.

RAMİZ VƏ TƏYYARƏÇİ

Sərnişinlə dolub, gedir
Tramvay çox sürətlə.
Yenə Ramiz duracaqda
Dayanmışdır cürətlə.

Sanki hünər göstərirtək
Ramiz fəxr edə-ədə,
İstədi ki, cəld hoppansın
Tramvay gedə-gedə.

Təyyarəçi zabit bu vaxt
Tutdu onun qolundan:
– Belə olmaz, bir mənə bax–
Dedi, – məktəbli oğlan!
– Paraşütlə təyyarədən
Hoppanmışam yüz kərə,
Tramvaydan bir dəfə mən
Tullanmamışam yerə.

TƏZƏ UŞAQ

Bağçamıza
Bu gün təzə
Uşaq gəldi.
O kövrəldi:
– Ana, gedək!
Bağçada tək
Darıxıram.
Güldüm: – Adam
Heç bağçada
Darıxarmı?
Bundan gözəl
Bir yer varmı?!
Dost, bir də sən
Tək deyilsən. –
Gör nə qədər
Yoldaşın var,
çoxlu bacın,
Qardaşın var.
Təzə uşaq
Güldü bu vaxt.
Sonra dedi
Aram-aram:
– Ana, sən get,
Mən qalıram.

AYDIN GECƏDƏ

Aydın bir gecə idi, –
Eh!.. Gecə necə idi! –
Sayrışırdı ulduzlar,
Parlayırdılar par-par.
Elə bil göydən mənə
Dağa, düzə, çəmənə
Onlar göz vururdular.
Atamla eyvanda mən,
Göz çəkmirdim göylərdən.
Dedim: – Ata, ay ata!
Söylə, o topum boyda
Yumru şey nədir elə?
Atam da gülə-gülə
Söylədi: – Aydır, qızım.
Heç bilirsən hələ sən
O nə boydadır, qızım?!
Çox böyükdür, bil bunu.
Soruşdum: – De, bəs onu
Göyə kim yapışdırıb?
Od vurub, alışdırıb?! –
Axı işıq saçır o.
Niyə göydə qaçır o?!
Atam dedi: – Can qızım,
A mənim şeytan qızım! –
Tələsmə, böyüyəndə
Biləcəksən bunu sən.
Bax, gördüyün o aya
Qonaq da gedəcəksən.

PİŞİKLƏ NECƏ DANIŞIRAM

Zolaqlı pişiyim var,
Səhər-axşam miyoldar.
Təkcə bir söz bilir o,
– Ət verim? – Deyir: – Miyo.
– Süd verim? – Deyir: – Miyo.
Acanda, susuyanda,
Yanıma gəlir özü.
Mənə dediylə olur
Yenə də «miyo» sözü.
Yumaq ilə güləşir,
Gəzir evi-eşiyi.
O məni başa düşür,
Mən zolaqlı pişiyi.

HƏM MƏNİMDİR, HƏM SƏNİN

Kiçik Sayad, kiçik Xumar
Görüşürlər hər gün səhər.
Oynayırlar, əylənirlər
Bu mehriban rəfiqələr.

Bir gün yenə sevinc ilə
Sayad gəldi Xumargilə.
Xalça üstə oturdular
Kubiklərdən ev qurdular.

Rahatlayıb çarpayımı,
Yatırdılar «Boz ayını».
Xumar dedi: – İndi gərək,
Kuklamıza don geydirək.

Bunu atam alıb axşam,
Yaxşıdırmı təzə kuklam?

Özü yatıb, özü durur,
Bir bax, hələ göz də vurur.

Bir yaxın gəl, götür oynat,
Sevinmədi ancaq Sayad.
O, pərt olub birdən-birə,
Qaçıb getdi evlərinə.

Ertəsi gün görüşdülər
Bu mehriban rəfiqələr.
Xumar dedi: – Fikir çəkmə,
Bu cür kuklan yoxsa əgər.
Götür, bunu verdim sənə,
Götür Sayad, oyna, sevin.
Bu tək mənim kuklam deyil,
Həm mənimdir, həm də sənin.

XOŞBƏXT UŞAQLAR

Bir-birinə
Yaraşır,
Necə –
Bir-birinə
Qovuşur,
Necə –
Gül üzlü bahar,
Əlvan çiçəklər,
Xoşbəxt uşaqlar!

Qoy yer üzündə
Olsun həmişə,
Solmaq bilmədən
Qalsın həmişə:
Gül üzlü bahar,
Əlvan çiçəklər,
Xoşbəxt uşaqlar!

AFƏRİN

Təzəcə öyrənmişəm
Mən «Afərin!» sözünü.
Anam dedi bu səhər,
Mənə tutub üzünü:
– Afərin, qızım! Əcəb
Təmizdir əlin, üzün.
Yəqin, yenə bu səhər
Yuyunmusan sən özün.
Tez soruşdum: – Ana can,
Nə deməkdir «Afərin!»?
– Bu söz ən yaxşısıdır –
Qızım, bütün sözlərin. –
Onu böyüklərə də
Deyəndə şad olurlar.
Heç bilirsən, bu sözün
Nə qədər hörməti var?
Kimin ki, el yanında
Həmişə ağdır üzü,
Kim ki, yaxşı iş görür,
Eşidir həmənin sözü.
... O gündən çalışıram,
Həmişə anam, atam
Hər işimi bəyənsin,
Mənə: «Afərin!» desin.

LOVÇA OLMAYAN QIZ

Gülgəz məktəbdən gəlib,
Çörək yeyib, dincəlib.
Dərslərinə baxıb o,
Lap indicə qalxıb o,
Yapışib kuklasına,

Nəğmə oxuyur ona.
Bunu görən nənəsi
Dilə tutur Gülgəzi:
– Kuklanla oynama sən,
Artıq dərsə gedirsən.
Gülgəz deyir: – Nənə, bəs
Kuklam məndən inciməz?!
Deməzmi bu qız niyə,
Məktəbli olub deyə
Məni bəyənmir daha,
Bir gör nə lovğadır ha!..

TƏMİZKARAM

Televizorda dünən
Bir kino görmüşəm mən.
Adı da yadımdadır,
Dayan, deyim: «Moydadır», –
... Pinti oğlanı yaman
Danladı əlüzyuyan.
Evlərində hər nə var –
Saat, çaynik, samovar
Birdən ayaq açdılar,
Bu pintidən qaçdılar.
Mənsə belə deyiləm
Soruşun, desin nənəm.
Yuxudan duran kimi,
Tez yığıram yerimi.
Əl-üzümü yuyuram,
Bundan ləzzət duyuram.
Darayıram saçımı,
Çağırıram bacımı:
– Bir bura gəl, a Şəhla,
Lenti saçıma bağla!..

Geyinib güllü donu,
Çirkləndirmirəm onu,
Qoymuram ləkə düşə.
Kuklamı da həmişə
Təmiz saxlayıram mən.
Soruşsanız özündən,
Deyər: – Məni Süsənbər
Çimizdirir hər səhər,
Dəyişir paltarımı.
Təki, Süsənbər kimi
Təmizkar ola hamı!

GÖYƏRÇİN

Poçtalyon əmi
Hər ay mənimçin
Jurnal gətirir,
Adı «Göyərçin».
Vərəqlərində
Rəngbərəng, gözəl
Şekillərinə
Baxıram əvvəl.
... Ağlağan qızı,
Tənbəl oğlanı,
Səhər yuxuda
Yatıb qalanı,
Gör, rəssam necə
Gülməli çəkib!..
Burdasa iki
Dəcəli çəkib...
Bağda gül əkən
Çoxlu uşağın
Rəsmi nə yaxşı
Çıxıb, bir baxın!
Anama verib

«Göyərçin»i mən,
Deyirəm: – Oxu!
Onu hündürdən.
Hekayələrə
Qulaq asıram,
Nağıla, şeirə
Qulaq asıram.
Tənbəli, yalan
Danışanları,
Evdə hər işə
Qarışanları,
Görürəm, sevmir
Əsla «Göyərçin».
Kim ağıllısa
Tərifləyir o,
Nağıl danışır,
Şeirlər deyir o.
Eh!.. Nəla mən də
Oxuyam, yazam.
Deyim: – «Göyərçin»
Ağıllı qızam!

MURTUZ BABA

Yüz yaşı var,
Sapsağlamdır
Murtuz baba.
Elə bil ki,
Uca dağdır
Murtuz baba.
Bir tarixdir,
Oxu, onu
Varaq-varaq.

Sinəsində
Nağıllar var –
Qalaq-qalaq...
Çubuğunu
Aram-aram
Tüstülədən.
Nağıllardan
Hey nəql edər,
Zəhmət görüb
Ömrü boyu
Hörmət görüb
Ömrü boyu.
Polad kimi
Qolları var,
Dəmir kimi
Əlləri var.
Böyüklər də,
Kiçiklər də,
Bütün oba –
Məhəbbətlə
Ona deyir:
– Murtuz baba!..

KÖRPƏ BALA

Aytən körpə baladır,
Hamı sevib-oxşayır.
Qası, gözü qaradır,
Lap kuklaya oxşayır.

– Nədən gözləyək onu?–
Soruşdular nənədən.
Dedi: – Görüm toyunu,
Şirin nə var nəvədən!

Aytənin burnu findıq,
Dələlərdən gözləyin.
Toppuş əlləri pambıq
Küləklərdən gözləyin.

Üzündə xalı darı,
Cücələrdən gözləyin.
Gözləri gilənardır,
Sərçələrdən gözləyin.

Püstə dodaqları bal,
Arılardan gözləyin.
Yanağı gülöyşə nar,
Qışdan, qardan gözləyin.

Saçları ipək sapı,
Dolaşmaqdan gözləyin.
Dişləri nədir tapın,
Qamaşmaqdan gözləyin.
Gözləyin ha, gözləyin,
Hər vaxt, hər an gözləyin!..

AYA UÇURUQ

Pillələri tengənəfəs
Çıxıb, söylədi Əvəz:
– Nənəcan, durma daha,
Aya uçuruq, Aya!
– Hardan, ay bala, hardan?
– Ay nənə, bağçamızdan.
Aya gedən gəmimiz
Gözləyir, uçuruq biz.
Dedim, dayansın gəmi,
Tez səsleyim nənəmi.

Sənsiz darıxıram mən,
Hə, bizimlə gedirsən?
Nənə güldü: – A şeytan,
Qorxutdun məni yaman.
Mən də dedim nə olub,
Bu niyə hay-küy salıb?
Özündən çıxdı Əvəz:
– Nənə, vaxt keçir, tələs!
Dur tez geyin, dayanma,
Qayıdırıq axşama.
Yenə gülüb nənəsi,
Fəxrlə süzdü Əvəzi:
– Bəyəm özün görmürsən,
Dovğa bulayıram mən?
Yarımçıq qoysam əgər,
Dovğa tamam çürüyər.
Başqa səfər gedərik
Mənim üçün, hələlik.
– Daha özün bil, nənə.
Sonra demə ki, mənə
Əvəz xəbər etmədi.
Bax, sən özün getmədin.
Mən getdim, bir sözüm var, –
Nigaran olmasınlar,
Söylə ata-anama.
Qayıdırıq axşama.
Bəlkə, soruşursunuz,
Bu söhbət olub haçan?
Hələlik olmayıbdır,
Ancaq bir gün olacaq!

AĞCAQANAD VƏ QURBAĞA

Bir dəfə ağcaqanad
Düzlər, dərələr aşdı,
Bir gölün qırağında
Qarısqaya yanaşdı.
O, bir az vızıldadı,
Sonra da mızıldadı:
– Utanmırsan, ay yazıq,
De, bu nə boy-buxundur?
Gülməlisən, vay, yazıq!
Qanadların yoxundur.
Qarışqa tez soruşdu:
– Bir de, sən kimsən, qardaş?
Ağcaqanad çıxırdı:
– Səsini kəs, yekəbaş!
Qardaş nədir? Mən sənin
Ağan olaram ancaq.
Mən filəm! Gözlərini
Yaxşı-yaxşı silib bax!
«Hop!» edib uddu onu,
Bu vaxt qurqur qurbağa.
Dedi: – Səntək fil olmaz,
Danışma lovğa-lovğa!

ZƏHMƏTDƏN QAÇAN QABAN

Qamışlıqdan meşəyə
Gedirdi bir boz qaban.
Yerdə bir şabalıda
Rast gəldi bu ac heyvan.
Tikanlı qabığından
Şabalıd çıxmamışdı.
Qaban böyük iştahla
Gəlib ona yanaşdı.
– Xorr... Xor... edib, ağzını
Uzadan kimi ona,
Yaşıl, iti tikanlar
Batdı yastı burnuna.
Qaban bağırıb dedi:
– Söylə görüm mənə sən,
Axı niyə özünü
Tikana bürümüsən?!
Tikanlı şabalıd da
Cavab verdi bu ara:
– Yem olmaq istəmirəm
Zəhmətdən qaçanlara.

TÜLKÜ VƏ DƏRİSİ

Bir gün meşə yolunda
Tülkünü görən dələ,
Yaxınlaşıb dostuna
Söylədi gülə-gülə:
– Tülkü lələ, doğrudan,
Meşəmizin gülüsən;
Özün bir nəzər salıb
Duymusanmı bunu sən?
Ceyrandan, maraldan da
Səndə çox gözəllik var,

O məxmər paltarına
Baxanlar bir də baxar!...
Bu sözlərdən xoşlanıb
Söylədi tülkü lələ:
– Hamı gözəl, qiymətli
Olmaz ki, dostum, dələ!
– Hamı sənin canına
And içir...

– Eşitmişəm!
– İnan ki, mən özüm də
Buna adət etmişəm...
Bu mehriban söhbətdən
Neçə həftə keçmişdi,
Bir gün yenə dələnin
Yolu buradan düşdü.
Gördü bir cəmdək üstə
Daraşmış çoxlu qurd-quş,
Soruşdu bir qarğadan:
– Ölən kimdir, nə olmuş?
Cavab aldı: – Tülküdür,
Ovçu düz nişan aldı,
Onu bir an içində
Gördüyün hala saldı.
Dələ soruşdu: – Yaxşı,
Söylədiyən həmin kəs,
Bu qiymətli heyvanı
Niyə atıb getdi bəs?
Qarğasa gözlərini
Bu ara qıya-qıya
Dedi:

– Təkcə dərisi
Lazım oldu ovçuya.
Fikrə də getdi hələ,
Belə söylədi dələ:
– Tülkünün qiyməti tək
Dərisindəymiş demək?!

ZÜRAFƏ

Bir zürafə
Dörd tərəfə
Boylanaraq
Dedi: – Bir bax
Nə xoşbəxtəm.
Bilsin aləm,
Yoxdur hələ
Boyda mənə
Çatan bir kəs,
Kim fəxr etməz!..
Ona qulaq
Asıb bu vaxt
Dedi arı:
– Söylə barı,
O boyla sən
Nə edirsən?
Zürafə tez
Söylədi: – Bəs,
Bilməyirsən?
Bu boyla mən
Hər yay, hər yaz
Lap əlçatmaz
Ağaclardan
Əyib uca
Budaqları,
Yeyirəm göy
Yarpaqları.
Arı dedi:
– Bildim indi,
Ay zürafə,
Bu boy ilə
Gördüyün iş
Çox kiçikmiş.

O boy olsa
Qarışqada
Qoyardı daş
Dağ üstə dağ,
Mən iş buna
Deyirəm, bax!

QORXDU

Məstanla Alabaşın
Düşdü dava-dalaşı...
Məstan dedi: – Buna bax!..
Çəkmə belə özünü!
Alabaş dindi: – Axmaq!
Çıxardaram gözünü.

Pişiyn üstə birbaş
Hücum çəkdi Alabaş.
O qaçdı, bu da qovdu,
Neçə yer dolaşdılar...
Bir haray-həşir qopdu!
Mizin üstədən aşdılar.

Gizlənmək üçün bu an
Bir yer axtardı Məstan.
Birdən televizorun
Linzasını gördü o,
Qaçıb özünü onun
Arxasına verdi o.

Alabaş görüb onu
Qısdı öz quyuğunu,
Tula əkilib dedi:
– Bu ki, pələngdir, pələng!
Aman!.. Qoymayın, indi
Tutub məni yeyəcək!

YAD ÖVLAD

Dartıb çıxartdılar alaquotunu,
Dedi: – Ana torpaq, qoyma amandır!
Torpaq bir eyhamla süzərək onu,
Dindi: – Ana, demə mənə, yalandır!
Fərsiz boy atırsa, həyatda övlad,
Anaya da yaddır, torpağa da yad!

QABIQ-SANDIQ

Fındığa bax, fındığa,
Girib «qabıq» sandığa.
Nə dinir, nə danışır,
Nə bir işə qarışır.
Dedim: – Səslən qabıqdan
Lal durmusan nə vaxtdan!
Gözlədim, səs çıxmadı...
Gözlədim, söz çıxmadı...
Onda, qırdım fındığı,
Açdım «findıq-sandığ»ı.
Bildim bağlıca qalmaq
Niyə ona xoş imiş, –
Sən demə eybi varmış,
«Findıq-sandıq» boş imiş.

BU DƏFƏ CÜCƏ QAÇDI...

Cücə gördü ki, sərçə
Yerdən budağa uçdu.
Döşünə döydü: – Necə
O məndən qorxdu, qaçdı!
Birdən arı göründü,
Bağa səmt qanad açdı, –

Cücə yenə öyündü:
– O məndən qorxdu, qaçdı!

Çiçəkdəki kəpənək
Uçanda şəfəq saçdı.
Cücə dedi gülərək:
– O məndən qorxdu, qaçdı!

Bir ördəyin balası
Bu an yanından keçdi.
Cücə: – «Civ!» – dedi – düzü,
O məndən qorxdu, qaçdı!
– Yaman lovğasan ha sən! –
Bunu deyən turacdı.
Diksinərək bu səsdən
Bu dəfə cücə qaçdı.

ZƏHMƏTİN CAVABI

Tənbəllik şirin-şirin
Dil töküb dedi: – Zəhmət,
Ağır keçir günlərin,
Çəkmə belə əziyyət.
Səninlə dostluq edək,
Oyna, əylən, yıxıl yat.
İş nədir, işdən əl çək,
Yaşayaq rahat-rahat.
Bu qədər çalışırsan,
Əldən salma özünü!
Zəhmət kəsdi bu zaman,
Tənbəlliyn sözünü:
– Çalışmasam, kim tikər
Şəhərləri, kəndləri,
Kim çaylara sədd çəkər,

Kim ucaldar bəndləri?
Buğda necə əkilər,
Toxum necə cücərer?
Çalışmasam mən əgər.

QAYĞIKƏŞ DƏLƏ

Ana tısbağa
Belində çağa,
Çıxdı meşədə,
Hava almağa.

Soruşdu dələ:
– Dost, hara belə!
Bağa! – Gəzirəm...
Dedi – körpəmlə,

Dələ: – Ay qağa, –
Dedi: – Ay bağa,
Birdən belindən
Düşər ki, çağa!

Budur buyruğum:
Yumşaq quyruğum
Üstə qoy onu,
Yaxşı qoruyum...

Bağa: – Bahar, qış
Dedi – min alqış,
Ay dələ, sən nə!
Mehribansanmış.

GOPÇU DOVŞAN

Bala Dovşan özünü
Dostlarına öyürdü:
– Canavarın gözünü
Çıxartmışam, – deyirdi. –
Boz Ayıya badalaq
Gəlib, onu yıxmışam.
Bir pələngin bu sabah,
Axırına çıxmışam!..
Bu vaxt kim isə: – Çaqqal
Bura gəlir söylədi.
Dovşan qaçaraq dərhal:
– Qoymayın! – dad elədi...

HAZIRCAVAB SƏRÇƏ

Ceyran güldü: – Sərçə, sən
Nə vaxt öyrənəcəksən
Mənim kimi qaçmağı?
Bu an güldü Sərçə də:
– Elə sən öyrənəndə
Mənim kimi uçmağı.

AYI VƏ NAR

Narı təriflədilər:
– Yeməlidir – dedilər.
Ayı yaman qızışdı,
Üzü-gözü qırışdı:
– O ki, lap zəhər dadır,
Tərifləməyin barı!..
... Qabıqlı aşırışdı
Ayı gülöyşə narı.

FORSLU CÜCƏ

Cücə birinci dəfə
Kiçik böcək udmuşdu.
Həmin gündən özünü
Yaman forslu tutmuşdu.
Qanadları belində
Gəzib həyəət uzununu,
Hətta zorba öküzə
Zilləyirdi gözünü. –
Deyirdi: – Çıx yolumdan! –
Yoxsa tutaram səni,
«Hopp!» eləyib indicə,
Bütöv udaram səni!..

QARINQULULAR

Qaban dedi: – Palıdın hər
Qozasını yeyərəm!
Ayı dedi: – Armudların
Sarisını yeyərəm!
Qaban dedi: – Bu meşədə
Nə bitib-sə, yarisını
Yeyərəm!...
... Hey yedilər, heç doymayıb
Getdilər,
Dünyada bir ad qoymayıb
Getdilər.

QOÇAQ ÇƏPİSLƏR

Üç çəpiş çəmənləkdə
Oynayırdı bayaqdan...
Boz Qurd bu dəcəlləri
Seyr elədi qıraqdan.
Çəpişlər onu görüb

Pozmadı keflərini, –
Oynayıb şənləndilər,
Çaldılar «dəf»lərini...
Boz Qurd uladı: – Məni
Heç saymırsınız demək?
Bu saat sizi tutub
Bir-bir aşıram gərək!
Çəpişlər gülüşdülər:
– Biz üç, sən tək, gəl görək!..

PAXIL TOYUQ

Hamı deyir – İnəyin
Nə qədər südü vardır.
Həm səhər, həm axşam sağ,
Elə bil ki, anbardır.
Tək Çil Toyuq gülərək
– Nədir ki, – deyir, – İnək?!
Mövuldaya bilir tək.
Ayıb olsun, çox ayıb –
Ondan soruşun görək,
Bir dəfə yumurtlayıb?!

QARIŞQAYA BAŞ ƏYƏN FİL

Qarışqanın zəhməti
Fili heyran elədi:
Belə kiçik olasan,
Bir nöqtəcik olasan,
Səhərdən axşamacan,
İş-gücdən doymayasan?!
Neçə yeri dolaşib,
Dərə keçib, dağ aşib
Ağır yükləri asan

Belində daşıyan?!
 Özü də yük, necə yük,
 Qarışqadan çox böyük,
 Qarışqadan çox ağır...
 Necə daşıyır fağır?!
 Nəhəng Fil bu fikirlə
 Qarışqa dili ilə
 Sözü başladı: – Qoçaq,
 Söyləsənə, baş açaq, –
 Hardan səndə bu qüvvət?
 Qarışqa dedi: – Zəhmət
 Qolumdur, qanadımdır,
 Ömürlük həyatımdır.
 Dinclik bilməyib qəti,
 Çox sevdikcə zəhməti
 Artır gücüm, qüvvətim,
 Dildə gəzir şöhrətim.
 Fil söylədi: – Zəhmətkeş!
 Gücün artsın birə-beş!
 Hörmət görəsən görək.
 Qiymət verəsən görək
 Hər kəsə iş başında.
 Mən də hünər dostuyam,
 İşsevənlər dostuyam,
 Baş əyirəm qarşında.

TƏNBƏL OLMAQDAN QORXAN CÜCƏ

Səhər obaşdan
 Oyanmamışdan
 Kənd camaatı,
 Həmin «saat»₁ –
 Xoruz banladı:
 – Hə, beçələrim,

Hə, cücələrim,
 Hə, bircələrim,
 Yatmayın daha,
 Qalxın ayağa.
 Açılar səhər,
 Bəs nə deyərlər,
 Gün doğanadək
 İdman etməsək?
 Hində kim ki, var,
 Bütün toyuqlar,
 Fərələr qalxdı,
 Beçələr qalxdı,
 Cücələr qalxdı...

Tək bircə

Cücə

Söylədi: – Necə
 Durum bu tezdən?
 Yatacağam mən.
 Xoruz: – Yox, – dedi, –
 Yatma çox, – dedi –
 Ay mənim cücəm,
 Ay mənim bircəm,
 Unutma bir an,
 Bacılarından,
 Qardaşlarından,
 Tay-tuşlarından
 Sən geri qalsan,
 Tənbəl olarsan.
 Əngəl olarsan
 Quş nəslimizə.
 Cücə: – Eləysə,
 Qalxıram, – dedi,
 – Tənbəl olmaqdan
 Qorxuram, – dedi.

HÖCƏTLƏŞƏN BARMAQLAR

Bir əlin beş barmağı,
Sözləşdilər sübhçağı.
Çeçələ barmaq dedi:
– Axı mənsiz Əl nədi? –
Mənəm görən hər işi!
Mənsiz keçməz bir işi!
Adsız barmaq deyindi:
– Bütün hünər mənimdi!
Mənəm onu yaşadan,
Əli ələ oxşadan!
Hirsləndi orta barmaq:
– Sən kimsən, bir buna bax!
Hamınızdan uzunam,
Mənimlə ad qazanan
Əlin kölgəsində siz
Aralıqda gəzirsiniz!..
Söz Şəhadət barmağı
Yaman tutdu, dırnağı
Qəzəbindən göyərdi,
Dedi: – Səni döyərdim,
Heyif ki, boyda məndən,
Uzunsan bir qədər sən!
Əsl barmaq tək mənəm,
Ələ yol göstərənəm.
Mən sizə dərs verərəm,
Hər işi tək görərəm!
Baş barmaq gülümsədi,
Eyhamla belə dedi:
– Ah, barmaqlar, barmaqlar,
Höcət, şıltaq barmaqlar!..
Təklikdə heç biriniz
İş görə bilməzsiz.

Baş barmaq olsam da mən,
Bir gün ayrılısam sizdən,
Yaramaram heç nəyə.
Öyünürsünüz niyə?!
Bir söyləyin beşlikdə,
Deyin görüm, təklikdə
Nə yarada bilərsiz?
Bir ev tikə bilərsiz?
Ağac əkə bilərsiz?
Baxın, dünyada nə var,
Hər əldəki barmaqlar
Onu birgə yaradıb,
Hər arzuya bir çatıb.
Beş barmaq bir olmasa,
Hər vaxt dilbir olmasa,
Nə Yumruq, nə Əl olar,
Nə böyük əməl olar?
Baş barmağı dinləyib
Barmaqlar ondan belə –
Höcətləşmədi daha
Heç zaman bir-birilə.

ANAYA QULAQ ASMAYAN UŞAQ

Balaca Dovşan,
Alaca Dovşan.
Yaman dəcəldi,
İşi cəncəldi:
Kim nə eləsə,
Baxıb o kəsə
Deyirdi: – Mən də
Bu işdə səndən
Geri qalmaram!

Dovşan olmaram,
 Meymunsayağı
 Gəzib budağı,
 Tullanmasam mən!
 Danlamasam mən,
 Neçə quş kimi,
 Qaranquş kimi
 Uça bilərəm,
 Qaçə bilərəm
 Ceyrandan iti.
 Eh, Maral nədi,
 Mən ondan böyük,
 Bir Dəvəyə yük
 Buynuz çıxarram!
 Dovşan olmaram, –
 Dələdən də tez,
 Mən gecə-gündüz,
 Dışimlə badam,
 Qoz sındırmasam.
 Bala Dovşanı,
 Ala Dovşanı
 Bunun üstündə,
 Anası gündə
 Hey danlayırdı,
 Yamanlayırdı:
 – Ay dəcəl uşaq,
 Ay palazqulaq!
 Öyünmə bunca,
 Bir gün yamanca
 İşə düşərsən.
 Balaca Dovşan,
 Alaca Dovşan
 Söz eşitmədi,
 Bir gün də dedi:
 – Göldəki Qaztək,
 Asandır üzmək!

Ördək söylədi:
 – Onda üz görək!
 Suyə girən tək
 Balaca Dovşan
 – Batdım, ay aman! –
 Deyib bağırdı,
 Elə çığırdı,
 Qulaq tutuldu...
 Ördək atıldı
 Sahildən gölə
 Güclə çıxartdı
 Dovşanı çölə,
 Dedi: – Bax, belə
 Günlərə qalır,
 Yaman islanır,
 Anaya qulaq
 Asmayan uşaq.

DÜZƏLƏN DƏLƏ

Tülkünün balasıyla,
 Boz Dələnin balası
 Dostluq edirdi, bundan
 Xəbərsizdi anası.
 Hər gün çıxıb oyuqdan,
 Xəlvətcə bala Dələ
 Ora-bura boylanıb,
 Gedirdi Tülkügilə.
 Günlər keçdi bu sayaq,
 Həftələr, aylar ötdü.
 Qovdu fəsil fəsili,
 Qış ötdü, bahar ötdü...
 Ana Dələ gördü ki,
 Balası çox dəyişir, –

Qovur bala Dovşanı,
 Gah quşlara içəşir,
 Gah girib yuvalara
 O, yumurta götürür,
 Qonşunun ağacından
 Qoza dərib gətirir.
 Gah ağac qabığını
 Soyub cələ düzəldir,
 Sərçə, sığırçın üçün
 Özü tələ düzəldir...
 Bir gün yamanca döndü
 Üzü ana Dələnin
 Yapışdı qulağından
 Bərk-bərk bala Dələnin:
 – Söylə, kim öyrədibdir
 Sənə elə işləri?
 Nəsimiz görməyibdir
 Hələ belə işləri.
 Hamı bizi qınayar,
 Hamı səndən danışar.
 Belə işlər Çaqqala,
 Ya Tülküyə yaraşar.
 Gözlərindən yaş axdı
 Bu an bala Dələnin:
 – Balası öyrədibdir
 Məni, Tülkü lələnin.
 Anası uşağını
 Çox yaman hədələdi:
 – Bir də sən ol, onunla
 Yoldaşlıq et! – söylədi, –
 Bil, axı sən
 Dələsən.
 Bu nə edir, ay aman!
 İstəyirsən boy atıb
 Bir gün Tülkü olasan?

Yaman pərt oldu bala
 Anasının sözündən:
 – Yox, olmaram, – söyləyib, –
 Öpdü onun üzündən.

YAYLAQDA

Keçi dedi Qoyuna:
 – Kürkünü çıxartmısan?
 Qoyun söylədi ona:
 – Bahardır da, yatmısan?
 Qırxdırmışam yunumu,
 Dincəltmişəm canımı.

Keçi yola düzəldi:
 – Eh! Mən durmuşam niyə?
 İndi ki, bahar gəldi,
 Mən də gedim dəlləyə.
 Nə şaxta var, nə də qar,
 Qaçıb gedib soyuqlar.

Çoban səslədi: – Dayan!
 Qırxaram özüm səni.
 Hələ desən astadan
 Oxuyaram nəğməni:
 «Ala-bula boz keçi,
 Ay qoşa buynuz keçi...»

Keçi söylədi bu dəm:
 – Saqqalımı qırxma ha!..
 Qoyunlar qoymaz gedəm
 Sürünün qabağında,
 Yaxşı bilərəm özüm,
 Saqqalsız ötməz sözüm.

İNCİYƏN HİNDTOYUĞU

Toyuq Hindtoyuğuna
Dedi: – Boyunbağına
Söz olmaz,
Amma hərdən
Geyiminə də bax sən.
Bu istidə söylə bir,
Kim qara lələk geyir?!
Bu sözü, məsləhəti
Qəbul etməyib qəti,
Hindtoyuğu bozardı,
Pipikləri qızardı.
Coşub, hücum elədi,
Fısıldayıb söylədi:
– Açığımı deyirəm,
Qara lələyi sən
Acığına geyirəm!..
Nahaq qulaq asmırdı
Hindtoyuğu Toyuğa.
Düz məsləhət verənə,
Eybini göstərənə
«Çox sağ ol!» – söyləyərlər,
Acıq verməzlər daha!

ÇAŞBAŞ QALAN ÖRDƏK

Bir Ördəyin üzməyinə
Mane olan var idi.
Xiffətindən yazıq quşa
Bütün dünya dar idi.
O, üz tutdu bir gün Qaza:
– De, bu kimin işidir?

Qaz çıxartdı eynəyini:
– Bəyəm hamı kişidir?!
Üzməyinə mane olan...
De, sən öl burda qalar!
– Sən öl!
– Özü bilməsin ha!
– Bilməz!
– Bizim Qu ki, var, –
Qırx qazanın aşını o,
Birəlli qarışdırar.
Ördək dondu yerindəcə.
Bilmədi bu nə işdir?! –
Dünən Qu da: – Üzməyinə
Qaz pəl vurub – demişdi.

HEÇ NƏ

Milçək seyr etdi Daşı:
– Belə də bədbəxt olar?!
Heç nə deyilsəm də mən,
Quru nəfəsim ki, var.
Daş dilləndi: – A Milçək,
Gəl bədbəxt özünü san,
Heç olmamaq yaxşıdır,
Bir ziyankar olmaqdan.

«2» VƏ «5»

«2» də qiymət oldu
Tənbəllər sayəsində.
Özünə yer eylədi
Jurnal səhifəsində.
Kim bilməsə dərşini,
Qarşısına yazıldı.

– Mən də varam! – söylədi,
 Keyfi yaman saz oldu.
 Bir dəfə təriflədi
 Özünü dostu «1»-ə:
 – «5» qiymət öyünməsin
 Heç zaman nahaq yerə!
 Mən ondan qüdrətliyəm,
 Güclüyəm, qüvvətliyəm.
 Hələ sonradan bilər
 O məndə olan gücü.
 Asanlıqla özümə
 Çevirirəm mən «3»-ü.
 Neçə-neçə uşağı
 Ağladırım hər həftə,
 Neçəsindən yapışib,
 Saxlayıram sinifdə.
 Həm məktəbdə, həm evdə
 Hörmətdən salıram mən,
 Görürsənmi, dostum «1»,
 Necə ucalıram mən!
 «4» qiymət dedi, bu səhv
 Sözü eşidən kimi:
 – Ucalıqdan danışmaq
 Sənə eyib deyilmi?
 Gözə görünməyə də
 Utanasan görək sən.
 Özü ucalarmı heç,
 Başqasını kiçildən?
 Heç vaxt «2» qiyməti
 Olmamışdır əbədi.
 Sən kimi büdrətmisən,
 O qaldırıb həmişə, –
 Alqış özüylə birgə
 Bizi ucaldan «4» «5»-ə!

XORUZ VƏ QARTAL

Bir gün Qartal uçurdu,
 Hər yana yol açırdı.
 Gah göyə ucalırdı,
 Gah yerə alçalırdı.
 Elə qanad çalırdı,
 Quşlar heyran qalırdı.
 Təkcə Xoruz uzaqdan
 Ona baxıb budaqdan
 Banladı: – Quq-qulu-qu!
 Eh, nədir bu?.. Nədir bu?..
 Dağlardır bəxş eləyən
 Qartala bu uçuşu.
 Elə uçmağa nə var?!
 Məni də qaldırsalar
 Qayaların qaşına,
 Uca dağlar başına,
 Qartal kimi uçaram,
 Mən min bir yol açaram.
 Yer-yerdən dindi quşlar,
 Xeyli deyindi quşlar.
 – Qartal özü qalxıbdır
 Qayaların qaşına!..
 – Qartal özü çıxıbdır
 Uca dağlar başına!..
 Xoruz banladı: – Xeyir!
 Bunu bizə kim deyir?!
 Siz mənə zirvə verin
 Necə uçurlar görün!
 Eşidib bunu Qartal,
 Dedi Xoruzla dərhal:
 – Caynağımdan yapış gəl...
 Xoruz coşdu: – Çox gözəl!
 Qartal qaldırdı onu,
 Qayaların qaşına,
 Uca dağlar başına.

Ona söylədi bu an:
 – Di əl çək caynağımdan.
 Elə sən də mənim tək
 Qanad açıb uç görək!
 Xoruz bir yerə baxdı,
 Bir də göylərə baxdı.
 Dedi: – Qartal amandır!..
 Mənim halım yamandır.
 Gəl sən sözümə baxma,
 Məni yerə buraxma!
 Aman, gözüm qaralır,
 Bu gen dünya daralır.
 Qartal güldü: – Ay qoçaq!
 Düşək deyirsən, düşək.
 Quşlar bunu görən tək
 Bir-birinə qarışdı,
 Dərə keçdi, dağ aşdı
 Eyham dolu bir avaz:
 – Xoruzdan Qartal olmaz!..
 Xoruzdan Qartal olmaz!..

AĞILIN GÜCÜ

Palazqulaq dovşanın
 Birdən halı dəyişdi.
 Hay saldı: – Kömək edin
 A dostlar, bu nə işdir?! –
 Gəzir zorba, nəhəng fil
 Bu nə tapba-tarapdır?
 Öldüm, halım xarəbdır!..
 Dovşanın balaları,
 Bibisi, xalaları,
 Bütün qohum-qardaşı...
 Dovşanın bu dərini
 Onlar tapdı bir sayaq, –

Sən demə, qulağına
 Girib onun qırxayaq.
 Çox əlləşdi dovşanlar,
 Çalışdılar o ki, var.
 Qırxayağı çıxarmaq
 Əsla mümkün olmadı.
 Yazıq Palazqulağın
 Göyə çıxdı fəryadı:
 – Bu nə tapba-tarapdır?
 Öldüm, halım xarəbdır!..
 Saraldı, rəngi qaçdı...
 Dovşanlar pıçıldaşdı:
 – Boz çaqqalı çağıraq,
 Qırxayağı o qoçaq
 Bircə anda çıxarar,
 Onun yaman gücü var!
 ... Uyub belə söhbətə,
 Yollandılar minnətə.
 Çaqqal gəlib uladı,
 Quyruğunu buladı.
 Çox atıldı, çox düşdü...
 Bilmək olmur nə işdi –
 Dovşan onun əlində
 Aşdı kəllə-mayallaq.
 Amma gəlib düşmədi
 Qulağından Qırxayaq.
 Dedilər: – Canavarı
 Çağıraq, gəlsin barı,
 Güclüdür çaqqaldan o,
 Xəstəmizi qurtarar
 Yəqin ki, bu haldan o.
 Yollandı neçə dovşan
 Bir az keçmiş aradan
 Gəlib çıxdı canavar.
 Öyündü: – Bunda nə var?
 O da xeyli çalışdı,

Qəzəbindən alışdı...
 Əlac olmadı ancaq.
 Çıxmadı boz Dovşanın
 Qulağından Qırxayaq.
 Yenə tədbir tökdülər:
 – Kimdədir qüvvət, hünər?
 Zoru çoxdur pələngin,
 O, əlac edər, yəqin!
 Bəli, Pələng də gəldi
 Nəriltisi yüksəldi,
 Titrətdi düzü, dağı...
 O çıxara bilmədi
 Qulaqdan Qırxayağı...
 Dedilər: – İndi gərək,
 Ancaq Fili səsləyək!..
 Bu zaman yoldan ötən
 Qarışqa söylədi: – Mən
 And içirəm ki, sizə,
 Kömək olmaz fil gəlsə,
 Üz qoymayın heç yana.
 Dovşanın qulağına
 Bir qədər su tökülsə,
 Qırxayaq orda ölsə,
 Özü gəlib düşəcək.
 Bu sözü eşidən tək
 Düşdülər əl-ayağa.
 Yaxşıca toy tutdular
 Dovşanlar Qırxayağa.
 Qarışqa dedi: – Bilin,
 Lazım deyil bu yerdə
 Gücü pələngin, filin...
 Nə qüvvət, nə də zorla
 Görməz ağıllı kişi, –
 Bu dünyada ağılla
 Görülə bilən işi!

«D»

«D» göstərdi uzağı:
 – Mən yaratmışam Dağı!
 «Q» dedi: – «Dağ» sözünü?
 «D» coşdu: – Yox özünü!

«X»

Gah adını «X» kimi
 Tanıdırdı aləmə.
 Gah özünü «İKS»tək
 Verirdi «X» qələmə.

«U»

«U» dedi: – Vurulardı,
 Bir vaxt, məni görsə kim.
 Güzəl gəncliyim vardı,
 Nərmənazik «Ü» idim.

«S»

Hər sözü söyləməkdə,
 Gördü «S» cəsarəti,
 Amma ki, aşkarda yox,
 «S...S...» hamıdan xəlvəti!..

«A» İLƏ «D»

«A» dedi – əsas mənəm
«Ad» sözündə, bəli, mən!
«D» coşdu: – Mən olmayan
Yerdə axı sən nəsen?!
«A» ilə «D» ayrılıb,
Oldu bir-birinə yad.
Heyif! Xırda hislərə,
Qurban getdi yazıq «AD».

«Ö»

«Ö»dən soruşdular: – Sən,
«O»yla qohum deyilsən?
– Eh! Uzaqdan-uzağa.
Əziz qohumum «A»dır –
Hərflərin başı «A».

«Ç» İLƏ «C»

«Ç» söyləyirdi «C»ni
Hərfləyən mən oldum!
«C» da deyirdi: – «Ç»ni
Hərfləyən mən oldum.

KİÇİK «A»

Kiçik «a» dedi: – Cümlə,
Mənlə başlasa olmaz?
Hərdən kiçikləri də,
Qabağa çəkin bir az!
... Bir gün sətir başında,
Gördülər kiçik «a»nı,
Dedilər: – Bu cümlənin.
Görün əvvəli hanı?..

«O»

«O» dedi: – Heç kəslə mən.
Bağlamayıb ünsiyyət.
Olmalıyam dünyada,
Ən birinci şəxsiyyət!
Çox çalışdı, vuruşdu,
Saçlarını yoldu «O»,
Təklilik yaman dərd imiş, –
Üçüncü şəxs oldu «O».

«Z»

«Zərif»tək incə sözü,
Yaradan «Z» bir səhər.
Özünü «Zay» sözündə
Təqdim edir gördülər.

OXŞARLIQ

«O» sıfırla əkizdi, –
Çoxları xəbərsizdi.
Belələri qışqırıb,
Car çəkirdi aləmə,
«O» hərfini sıfırtək,
Verirdilər qələmə.

KİÇİLƏN BÖYÜK «I»

Böyük «I»nın elə quru,
Bir adı vardı.
Nə onu bir söz başında,
Görmək olardı,

Nə cümlədə duyulardı
Mövqeyi, xətti, –
Böyük «I»nın təbiəti
Onu kiçilti.

KƏKƏLƏNƏN «M»

«L» hərfini görəndə
«M» bağırırdı bar-bar:
– Məni yarı bölsələr,
Səntək iki «L» çıxar!

«Ğ»

«Q» heyrət etdi – «Ğ»nı,
Yaradan mənəm, ancaq
Əli belində keçir,
Yenə yanımdan «qoçaq»!

KİÇİK «e»

«e» söyləyirdi: – Məni,
«ə» təqlid edir yaman.
Buna görə də başı,
Aşağıdır hər zaman!

«J»

«J» gözlərini süzüb,
Deyirdi: – Nazikbeləm.
Eni ilə boyu bir,
«Ş»nin tayı deyiləm.

«T»

«T» özünü elə öyürdü müdam:
– Hərflərin başpapaqlısıyam!

KİÇİK «Y»

Bir sözlə kiçik «y»nı,
Çəkдилər bərk ayağa.
– Mən «iqrikəm» – söylədi –
Hərif deyiləm daha!

«APOSTROF» – (')

«Aprstrof» təkcə yox,
Ancaq söz arasında –
Özünə mövqe tutdu,
Hərflər sırasında.

«1»

«1»i əridirdi dərd:
– Mən necə olmayım pərt?
Özümə vuruluram,
Yenə də «1» oluram.
Bəs niyə qonşu «2»
Elə vurulan təki
Birdən artıb iki qat
«4» olur həməən saat?!

«2»

«2» xəyalda idi,
Çox yaman halda idi:
– «1»dən iki qat çoxam,
Ədalət vardır bəyəm?
«1» birinci yerdədir,
Amma mən ikinciyəm.

«3»

«3» mənə toxunmayın, –
Dedi, – yerim babatdır.
Orta vəziyyətdəyəm,
Belə həyat rahatdır.

«4»

«4» burnunu qabağa
Uzatmışdı bir arşın:
– Niyə çox gedir axı
Tərifə məndən «5»in?!

«5»

«5»dən uzaq idi dərd,
Nə bir yol etdi qeybət.
Nə düşündü: – Niyə mən,
Azam «6», «7»dən.
Bütün bu sifətlərə,
Rəqəmlərdi şahidi,
«5»i təyin etdilər,
Yüksək qiymət vahidi.

«6»

Gündə sərxoş olmağı
«9»u yaman əydi.
Başı ağırlıq edib,
Bir dəfə yerə dəydi.
Daha o gündən adı,
«9» yox, oldu «6».

«7»

«7» dedi:
– Qoy bir hələ.
«77»
Olum, lələ!
Məndən kiçik

Rəqəmlərə,
Lap qohumum
«71»ə
Bir gözdağı
Verəm görək,
Unutmasın
Ölənədək!..

«8»

«8»dən soruşdular:
– Söylə, gəncliyində sən
«3» deyildin?
– Əsla yox!
Mən «8»əm əzəldən!

«9»

«9»u tanıyanlar
Hörmət edib bu ada.
Deyir: – Gələcəyi var,
Az qalıb «10»a çata.
Amma kim ki, «9»a
Üstdən aşağı baxır,
Söyləyir etirazla:
– Əşşi, bu ki, altıdır!..

«10»

«1» sıfırı özündən,
Buraxsaydı qabağa,
Gedə bilməzdi əsla,
Onda birdən uzağa...

«11»

«11» ha dəyişirdi
Birlərinin yerini,
«11»də qalmaqının
Tapmayırdı sirrini.

«0»

Deyirdilər sıfır da,
«8» imiş bir zaman.
Yerli-yersiz təriflər
Onu şişirtmiş yaman,
Hətta belində kəmər,
Qırılmışdır bu ara,
Həmə «8» o gündən,
Çevrilmişdir sıfıra.

NÖQTƏ (.)

Nöqtənin hörməti,
Şöhrəti, izzəti...
Nidanın yerinə
Qoyuldu.
Zay oldu
Həm cümlə, həm özü, –
Söndürdü odunu,
Qaçırdı dadını
Hər sözün.

İKİ NÖQTƏ (:)

İki nöqtə sözü ancaq
Başqasına verib, susar.
Düşünər: «Kim nə istəyir
Özü desin, mənə nə var?!»

VERGÜL (,)

Vergülsüz, lap, yəqin,
Mürəkkəb cümlənin
Nəfəsi daralar.
Ehtiyat etməsə,
Yapışb hər sözə,
Mənanı yaralar.

SUAL (?)

Narahatdır təbiəti,
Hər açanda həqiqəti
Ona qibtə edirik biz.
Öz burnunu yerli-yersiz
Hara gəldi soxsə Sual,
Dodaq büzər,
Öz-özünə
Durub yandan baxsa, Sual.

NİDA (!)

Təmkinlidir, qətidir,
Ehtiraslıdır Nida.
Yerinə düşməyəndə
Xoşa gəlməyir o da!

NÖQTƏLƏR (...)

O yerdə ki, kəlmədə,
Təzə mənalar arar.
Çox əzizdir nöqtələr,
İfadəni, cümləni
Artıq sözdən qurtarar,
Əvəzsizdir nöqtələr.
Ancaq gərək duyasan,
Qərəzlidir nöqtələr,
Qərəzsizdir nöqtələr.

NİDALI SUAL (!?)

Cümlənin son sözü
Birinci sözdən
Soruşdu: – Öyrənmək
Olmı Sızdən, –
Sual nə qışqırır,
Bizi nə sayır?
– Bənd olma Nidaya
Çox arxalanır.

NÖQTƏLİ VERGÜL (;)

Nöqtəli vergülün
Özü də bəzən,
Heyrətlə deyirdi:
– Harda durum mən?

TAPMACALAR

Nə əli, nə barmağı var,
Yaxaları tutub bağlar.

(Düymə)

Heç çıxmaz səsi,
Sudur nəfəsi.

(Balıq)

Gör nə boyda camım var,
Dünyalarca su tutar.
O həm səni üzdürər,
Həm gəmidə gəzdirər.

(Dəniz)

Hər gün bizdən məktəbə,
Məktəbdən bizə döndü.
Hərflərin dilini
Öyrəndim – sözə döndü.

(Əlifba)

Qartək ağdı, qaraltdım,
Ondan kitab yaratdım.

(Dəftər)

Bir nəğməkar dostum var,
Məktəbdə gözlər məni.
Gah dərsə səslər məni,
Gah evə səslər məni.

(Zəng)

Sehrkar bir ananın
Dörd əziz balası var:
Hər birisi onların,
İldə üçcə ay yaşar.

(Fəsilələr)

Bir topum var, ağ
Əlinə al bax. –
Ya cücə olar,
Ya da qayğanaq.

(Yumurta)

Əl ilə dostluq edir,
Kağız üstə yol gedir, –
Tap görüm, nədir?

(Qələm)

Yer yarıldı, nələr gördüm,
Yer altında şəhər gördüm.

(Metro)

Gecə göylərdə bitir,
Şəhər olanda itir, –
Tap görüm, nədir?

(Ulduz)

Göydə qırmızı fətir,
Hər yana işıq səpir, –
Tap görüm, nədir?

(Günəş)

Yerdən göyərək çətir;
Get, səbətə yığ gətir, –
Tap görüm, nədir?

(Göbələk)

Xoşdur duruşu,
Xoşdur uçuşu.
Ellər adına
Deyir: – Sülh quşu!

(Göyərçin)

Əgər inanmayırsan,
Sına bunu sən özün.
Köynəyini çıxartsan,
Yaşaracaqdır gözün.

(Soğan)

Göylərdən un ələnir,
Ulduztək dənələnir.
Hər bir dənə ağ olur,
Qalaqlanıb dağ olur.

(Qar)

Yamyaşıldır saçları,
Nə bomboz, nə aladı.
Saçına sığal çəkdim,
Əllərimi daladı.

(Gicitkən)

Bağ deyil, gül bitirir,
Boya-başa yetirir.

(Dibçək)

Canlı bir saatım var,
Özbaşına qurular.
Gah bərkdən, gah yavaşdan,
Haray salar obaşdan.
Quqqulu-qu! Səhərdir!
Yatmayın, nə xəbərdir!

(Xoruz)

Bir quş uçur ucadan,
İndi qaçıb bacadan.

(Tüstü)

Su səpərem, boy atar
Yamyaşıldır qış-bahar...

Bir dənə çiçək açmaz,
Yarpağı ətir saçar.

(Ətirşah)

Gözə-görünməz, gözər,
Ağacdan meyvə üzər.
Qarşısında yarpaqlar
Qorxudan tir-tir əsər.

(Külək)

Gəzər evi, küçələri,
Qovar zülmət gecələri.
Günə, Aya qardaş olar.
İnsanlara sirdaş olar.

(Elektrik lampası)

Durmayıb, axşam-səhər
Ömrü boyu yol gedər.
Yerişini heç bir kəs
Gözüylə görə bilməz.

(Yer kürəsi)

Baxmaz gündüzə,
Baxmaz gecəyə.
Yağış yağanda,
Çıxar küçəyə.

(Çətir)

Zolaqlı bir topum var,
Yerə vursam, partlayar.
Topumu kəsdim, yedim,
– Gör nə şirindir! – dedim.

(Qarpız)

Muncuq gördüm qum üstə,
Yel kimi cumdum üstə.
Dedi: – Boynuna taxma,
Sən məni yemək istə.

(Üzüm)

Toxumlarım darıdır,
Paltarım sapsarıdır.
Doymazsan ləzzətimdən,
Şərbət kimi mətimdən.

(Sarı əncir)

Əkdim onu dibçəkdə,
Baxdım qarda, küləkdə.
O da verdi payımı,
Dadlı etdi çayımı.

(Limon)

Gah ağarır, gah qaralır,
Gah gurlayıb haray salır.
Nə ucu var, nə bucağı...
Görəsən bu nədir axı?

(Göy)

Günəşdən işıq alır,
Özü də işıq salır.

(Ay)

Qara, yağışa,
Soyuğa dözər.
Buna görə də
Başlarda gəzər.

(Papaq)

Ağ vərəq üstə gəzər,
Dimdiyindən şəh süzər.
Yerişindən iz qalar,
Yaxşı-yaxşı söz qalar.

(Qələm)

Nərə çəkər, şir deyil,
Guruldar, təbil deyil.

(Göy gurultusu)

Bəs o nədir, tap görək –
Gilələri muncuqtək.
Budaqlarda düzülər,
Navalçadan süzülər.

(Yağış)

Kəhrəba dənəsidir,
Günəşin zərrəsidir.
Abşeron torpağının
Ən gözəl bəhrəsidir.

(Şanı üzüm)

Başım üstə bir çadır var,
Gah qaralar, gah ağarar.

(Göy)

Ovçuların əlindən
Meşədən qaçacağam mən.
Nə var ki, xoşum gəlir
Toyuq-cücə ətindən.
Həm də hiyləgərəm çox
Özümün qiyməti yox,
Dərimin qiyməti var.
Bəs adımı kim tapar?
Adımı deyın, çünki
Sizdən inciyər

(Tülkü)

O kimdir ki, əyninə
Sümük paltar geyibdir? –
Yatanda da soyunmur,
Deyir: – Sınar, heyifdir!

(Çanaqlı bağa)

Qocalmayıbdır hələ,
Saqqalı var bir şələ.
Bir səyyahdır o, qış, yaz
Ha yol gedər, yorulmaz.
Dağlar, dərələr aşar,
Dənizlərə qarışar.

(Çay)

Qaz deyil, qaztək gəzər,
Qu deyil, qutək üzər.
Uçub enər sulara,
Mavi gölləri bəzər.
Fikirləşib tap görək,
Adın nədir bəs?

(Ördək)

Gözüm bir çiçəkdədir, –
Siz tapın nə rəngdədir?
Onu nə bir kəs əkər,
Nə zəhmətini çəkər.
Xoş ətriylə öyünməz,
Durub, boynunu bükər.

(Bənövşə)

Göydə bir od gurladı,
Hər tərəf parıldadı.

(İldırım)

Göydə tüstü göründü,
Əriyib suya döndü.

(*Bulud*)

Bir sap boyunbağım var,
Məftillərdə asılar.

(*Yağış damcısı*)

Nimçədə mənim
Bir zəmi zənim.

(*Səmən*)

Məşələrdə gəzərim,
Nəmişliyə dözərim.
Özümdən qat-qat böyük,
Lap desən dəvəyə yük
Bir papaq var başımda
Yayımda və qışımda
Çıxartmaram onu mən,
Yox, atmaram onu mən
Adım nədir de görək?
Fikirləş, tap

(*Göbələk*)

Bir xanəndə var bağda,
Əyləşibdir budaqda.
Xoş səsinin tərifi
Gəzir dildə-dodaqda.
Xoşladığı qızılgül,
Nədir öz adı?

(*Bülbül*)

Əynində frakı var,
Drijora oxşayır.
Özü yaxşı uçağan,
Adı nədir? ...

(*Sağsağan*)

Çox da ki, tək yeyilməz,
Onsuz xörək yeyilməz.

(*Duz*)

Görünməz, ha göz yetir,
Gəlib yanından ötür, –
Tap görüm, nədir?

(*Külək*)

QIYMƏTLƏRDƏN TAPMACALAR

Əyri-üyrücə
Bir qırmağım var, –
Balıq yox, təkçə
Tənbəl ovlayar.

(2)

Domba beli var,
Gödək dili var,
Çevrilib «2»
Olmaqdan qorxar.

(3)

Üçbucaqlı bayraqcığ,
Üzü ağ, alını açıq,
İstəyir ki, boy ata,
Tezliklə «5»ə çata.

(4)

Orağa bənzər,
Xoşdur soracağı –
Gündəlik bəzər
Qiyətlər şahı.

(5)

HA SÖYLƏSƏM YANILTMAC, SÖZLƏR MƏNİ YANILTMAZ...

ALMA

Alma aldım,
Almanın
Al yanağı
Al idi.
Almanın
Al olmayan
Sağ yanağı
Ağ idi.

TUT

Tutduğum
Tut budağı
Tutsuz olsa
Əyərdim?!
Tutdum
Tut budağını
Tutub
Tutunu dərdim.

GÖY

Göyü görməkçün
Qalxdım.
Mən gömgöy tül gördüm
Göyü.
Göy
Göyümtül gördüm
Göyü.

QARA

Qara Qaraşa dedi:
– Neçə qara qaşın var?
Qaraş Qaraya dedi:
– Qara karandaşım var.

ÇAY

Çay içdim
Çaydan-çaydan.
Çay gördüm,
Keçdim çaydan.
Bu çay o çaydan deyil,
O çay bu çaydan deyil.

YANILMAQLA YOX ARAM

Yanıltmac,
Ay yanıltmac,
Sözləri
Yanıltma, aç.
Yanıltmaqla
Yox aram.
Yanıltma,
Yanıltmayım.
Yanıltsan,
Yanıtlaram.

QARTOPU

Düzəltdim qarda qardan
Qar adamı, qar topu.
Oynadım Qara ilə
Qar üstündə qartopu.

ƏKİNCİ ƏKRƏM

Əkinçi
Əkrəmin
Əkdiyi
Kök idi.
Əkinçi
Əkrəm də
Görkəmçə
Kök idi.

DAŞ

Dadaş
Daşı
Daşan
Çaya tulladı.
Daş
Daşlara
Dəyib,
Daşı
Yaladı.

BALA

Bala
Balı
Albalını
Bəyənmir.
Bala
Ballı
Balqabağı
Yeyəmmir.

YAYMA

Yayda
Yayma
Yaydım.
Saxladım
Yağ aldım, –
Yaydığım
Yaymanı
Yağladım.

PAYIZ

Payız
Pay
Payladı.
Paylarından
Pay
Payladı.
Üzümündən,
Əzgilindən,
Heyvasından,
Narından...
Payızın
Payı az deyil.
Paysız
Payız
Payız deyil.

QAR

Qardı... qardı...
Baxsan hara
Qara qarğa
Baxdı qara.
Dönə-dönə

Dedi: – Qarr... Qarr...
Dönə-dönə
Ulduzlu qar,
Bumbuzdu qar.

ŞAXTA BABA

Şaxta baba
Şaxtalarda.
Qar altında
Çapa-çapa,
Bağca-bağı
Tapa-tapa,
Qar gətirir
Topa-topa.
Bar gətirir
Oba-oba.

BALIŞ VƏ NAZBALIŞ

Balışa bax,
Balışa.
Çevrilib
Nazbalışa.
Nazbalışın
Başından,
Balışın
Nazbalışdan
Fərqi nədir? –
Nazbalış
Kiçik olur balışdan, –
Balış isə bir qədər
Böyükdür nazbalışdan.

NƏĞMƏ ÖTƏN ALƏTLƏR

Azərbaycan xalqının
Musiqi alətləri
Oxşayır ürəkləri
Min-min illərdən bəri.
Neçəsinin adını
Çəkim şeirlə qısaca.
Qədrini qiymətini
Unutma boy atdıqca.

TAR

Nə qədər muğam var,
Nə qədər mahnılar...
Hər kövrək telində –
Şipşirin dilində.
De, sevməz onu kim!
Qoşa sim, sarı sim
Nəğməylə dad eylər
O neçə tarzanı –
Sadıqcan, Qurbanı
Mansuru... yad eylər...
Müşfiq bir şeir söylər:
«Oxu tar, oxu tar,
Səni kim unudar?!»

SAZ

Bir qucaqdır düz, çanağı...
A dost, çünki –
Yetmiş iki
Saz havası çalır axı,
Birisi də itən deyil.
Hər birinin yoxdur misli
«Kərəmi», «Qaraçı», «Misri»...
Saymaq ilə bitən deyil,
Hər pərdədə sözləri var. –
Ələsgərin, həm Cumanın
Barmağının izləri var,
Bilmək istəyirsən əgər
Sazda olan min qüdrəti,
Dinlə axşam, dinlə səhər
Saz çalanda, Ədaləti.

NAĞARA

Qara zurnayla qoşa
Dillənir coşa-coşa,
Bir aləmdir nağara–
Hər şənliyə, mağara
Kum-kumla,
Dumba-dumla
Coşqun avaz gətirər,
Qışda da yaz gətirər...
Nağara çalan Çingiz
Çalır onu əvəzsiz.

QARA ZURNA

Dillənsə qara zurna,
Bəs səs çatarmı ona?!
Əgər dinərsə zildən,
Böyük bir orkestrdən
O daha gur səslənər.
Xoş avazı,
Xoş səsi
Ürəklərdə bəslənir.
Bu səs Azərbaycanın
Min illik cəngisidir,
Ölməz Koroğlumuzun
Düşməne həmləsidir!

NEY

Yorulma, qulaq as hey,
Nə kövrək səslidir ney!..
O dillənəndə nazla,
Ruhu oxşar avazla,
Qış yaz olar bir anda:
– Gözünün qabağında
Dağ, dərə çiçəklənər,
Qızılgül ləçəklənər...

TÜTƏK

De, harda görünübdür
Bu musiqi aləti?
Öz yerindən oynadar
Bütün eli-elatı.
Qoyun-quzuların da
Bil, xoş olar ovqatı.
Əgər tütəkdə çalsan

Sən bir «Çoban bayatı».
Bircə hava olmaz ki,
Həzin-həzin çalmasın,
Ürəkləri almasın.
Tar əziz qardaşıdır,
Qaval da sirdaşıdır.
Ondan ilham alanlar,
Onu mahir çalanlar
Habil, Şəfiqə, Elman...
Sevimlidir hər zaman.

QAVAL

Qavala bax, qavala,
Ötdüyü şən havalar!..
Bu nərmə-nazik pərdə,
Şəfa verər hər dərdə.
Dinləyən deyər aşkar:
– Ruhum bədəndə oynar,
Qavalımız dinəndə!
Durub oynaram mən də...

QOŞA NAĞARA

Çox da ki, simi yoxdur,
Pərdəsiylə söz deyər.
Çubuqları yavaş vur,
Birdən səndən inciyər:
Yox, inciməz çubuqlar
Mizrabıdır, mizrabı,
Tarla, kamança, qaval
Öz babıdır, öz babı.
Bu dördlüyü dinləyən:
– Əhsən – söyləyər – əhsən!!

QARMON

Azəri ellərində,
Şirmayı dillərində
Avazı incə qarmon,
Nəğmə ötdükcə qarmon,
Xəyallara dalarsan,
Ondan ilham alarsan.
Hər dilinin qatında,
Hər dilinin altında
Şirin söz, kəlmə yatar.
Neçə xoş nəğmə yatar,
Əhəd, Teyyub, Aftandil...
Ustaları çoxdur, bil.

UD

Min illərlə öz xalqımın
Udduğu hər dərd-qəmini
Duyaraq, ud hər telində
Salamlayar mərd elini.
Çalar, çalar,
İlham alar
Özü də öz haqq səsinə,
Söhbət açar o, xeyirin
Şərə qalib gəlməsindən.

KANON

Beş tel, on tel azlıq edir,
İyirmi dörd teli vardır.
Alətlərin arasında
Öz xüsusi yeri vardır.
Çala, çala,

Heyran ola

Hamı onun xoş səsinə,
Bülbüllər də
Cavab verər
Kanonun nəğməsinə!..

BALABAN

Elə yumşaq tembri var,
Qulaq asan, heyran olar.
Yaradılıb zaman-zaman –
Qoz ya da tut ağacından
Dinsə, fəğan eyləyər o,
Sözsüz söz də söyləyər o.

CIRTDAN SEVƏN ŞEİRLƏR, GÖR SƏNƏ NƏ DEYİRLƏR...

CIRTDANIN MAHNISI

Mən gəlmişəm nağılımdan
Cırtđanam, bəli, Cırtđan!
Qara divə inanmadım,
Sübhədək oyaq qaldım,
Nə dincəldim, nə yatdım,
Qara divi aldatdım.
O özünü atdı çaya,
Mən də gəldim buraya.

«CIRTDAN» NAĞILI

Çox gülürüz, mehriban
Uşaqdır bizim Yaşar.
Amma qabaqlar bir az
Qorxaqdı, bizim Yaşar.

Axşamlar tək eyvana
Çıxmağa da qorxardı.
Pəncərədən bayıra
Baxmağa da qorxardı.

Şəkilli kitab aldı
Bacısı bir gün ona.
Dedi: – Yaşar, qulaq as,
«Cırtđan»ın nağılına.

Oxudu aram-aram
Nağılı axıradək.
Soruşdu: – Hə, xoşuna
Gəldimi söylə görək.

Qoçaq Cırtđanın boyu
Olsa da bircə qarış
Görürsənmi, o, nəhəng
Divdən belə qorxmamış.

Bacısını dinləyib
Yaşar bir söz demədi.
Bu söhbətdən çox keçib,
Yaman dəyişib indi.

Axşamlar tək eyvana
Çıxmağa da qorxmur o,
Pəncərədən bayıra
Baxmağa da qorxmur o.

DƏLƏ İLƏ SÖHBƏT

Dedim: – Ay qəşəng Dələ,
Tükləri ipək Dələ!

Mən baxıram bayaqdan,
Boylanırsan oyuqdan.

İstəyirdim mən gəlim,
Oyuğa çatmır əlim.

Onda, sən düş aşağı,
Nədən qorxursan axı?!

Mən sənə əl dəymərəm,
Toxunmaram, dəymərəm.

Gəl, sənə mən qoz verim,
Qabığı bomboz verim.

Heç çıxarma səsini,
Sındır, ye ləpəsini.

*Cırtđan sevən şeirlər,
gör sənə nə deyirlər...*

*Cırtđan sevən şeirlər,
gör sənə nə deyirlər...*

Yalan danışmaram mən,
Aldatmaram bilginən.

Tükü ipək dələni,
Səntək qəşəng dələni?..

Mənə inandı dələ,
Qozu yedi kef ilə.

İNDİ SƏN DE...

Gördüm ördək göldən çıxıb,
Lovğalanır mənə baxıb:

– Qa-qa... qa...

Dedim: – Nə var,

Heç ördək də lovğalanar?

Hə, bilirəm, deyirsən ki,

Üzərsənmi mənim tək?

Üzmərəm, yox?

Kiçiyəm, çox.

Niyə gedib girim gölə?

Qoy böyüyüm bir az hələ.

İndi sən də, mənim kimi

Heç danışa bilərsənmi?

Bircə kəlmə «Qa» sözün var,

Bir sözlə nə demək olar?

Mənim kimi gülürsən? Yox?

Evcik qura bilirsən? Yox!

Oynayırsan? De mənə. Yox!

İş görürsən nənənə? Yox!

Hə, bax onda,

Yaxşı saxla öz yadında, –

Lovğalanma göldən çıxıb,

Lovğalanma mənə baxıb!

SANCAQ

Köynəyimin düyməsi

Qırılıb düşdü yerə.

– Yaxam açıq qaldı ki! –

Söylədim birdən-birə.

Cibimdəki sancağa

Dedim: – Mən nə edim bəs?!

Yaxamı bağlamağa

İndi sən cum, sən tələs!..

YUMURTA

Yumurta, ay yumurta,

Qəribəsən düzü sən.

İstəyəndə qayğanaq,

İstəyəndə cücəsən.

YUFAQ

Pişik tutdu səhər-səhər

Bir yumağın ipindən.

Dedi: – Oyna bir qədər

Bu gün mənim ilə sən.

Yumaq dedi Pişiyə: – Eh,

Heç oynamaq vaxtıdır?!

Tələsirəm, nənə məndən

Corab toxuyacaqdır.

QUZU

Otla quzu,

Gəz düzü,

Ürəyini oxşasın

Dağlarda

Tütək səsi.

CEYRAN

Ceyran, nə qurd, nə tülkü
Daha səni tovlamaz.
O qədər gözəlsən ki,
Ovçular da ovlamaz.

DİBÇƏK

Toxum səpdim dibçəyə,
Ömür verdim çiçəyə.
Onun üzü ağ oldu,
Dibçək kiçik bağ oldu.

BULAQ

Bulaq, suyu ağ bulaq,
Gecə-gündüz ax, bulaq!
Axdığın yer dərinidir,
Suyun diltək şirindir.

İKİ ÇAY

İki çay var dünyada, –
Lazımdır o da, bu da.
Biri dəmlənər, –
Çay verər bizə,
Biri su verər
Tarlaya, düzə.

SƏRÇƏ

Sərçə «cik-cik» eləyir,
Sərçə hər vaxt söyləyir:
– Payız, ya qış gələndə
Qar üşütsə də mənə,
Yad ölkəyə uçmaram,
Tərk etmərəm vətəni!

KÜLƏK

Əs, külək, əs
Əsməyə tələs.
Sənə uğurlar ola
Yarpaqları sıgalla.

Əs, külək, əs
Əsməyə tələs.
Sən gülləri sıgalla,
Sünbülləri sıgalla!..

Əs, külək, əs
Əsməyə tələs.
Amma budağı qırma,
Sən heç nəyi uçurma!

ƏL-ÜZÜNÜ YUYAN YAĞIŞ

Bulud aldı göy üzünü,
Guruldayıb şimşək çaxdı.
Yusun deyə əl-üzünü,
Dağa-düzə yağış yağdı.

BAĞBAN

Bəslədiyi hər göyçək –
Hər bir ağac, hər çiçək
Balasıdır bağbanın.

Ətirli bağça-bağı,
Ağacda hər budağı
Qalasıdır bağbanın.

HƏKİMİN İYNƏSİ

Həkimin iynəsindən,
Yaman qorxdum, düzü mən.
İynə məni ağlatdı,
Səhəri gün sağaltdı.

YAŞIL MEŞƏ

Yaşıl meşə
Ağacların
Sərgisidir.

Yaşıl meşə
Quşların xoş
Nəğməsidir.

Yaşıl meşə
Gözəlliklər
Ölkəsidir.

ÇAYDA SÖHBƏT

– Hara gedirsən
Çay, süzə-süzə?
– Axıb gedirəm
Mavi dənizə.

QATAR

– Taq-ta-taraq, taq-ta-taraq...
Bu nə sədir?
– O qatardır, o qatardır,
O tələsir.

Gözləriylə dağa-düzə
Baxa-baxa,
Adamları tez mənzilə
Çatdırmağa.

NAĞİL-MAĞİL

Babaları Ceyhuna,
Aytən, Nazim, Günelə:
– Sizə nağıl danışım? –
Soruşdu gülə-gülə.
Ceyhun dedi: – Hə, danış!
Aytən dedi: – Hə, danış!
Nazim cumdu irəli:
– Ay baba, mənə danış!
Günel çəkildi geri:
– Yox, baba, mənə danış!
Baba gülməkdən axdı,
Fərəhlə xeyli baxdı.
İki nəvə oğula,
İki nəvəsi qıza,

Dedi: – Danışacağam
Nağılı hamınıza –
Dəcəlliği boşlayın,
Qulaq asın, başlayım! –
«Bir vaxtlar yer üzündə
Uçan bir xalça vardı.
Kim çıxarsa üstünə,
«Vıyy» eləyib uçardı.
Bir gün səhər uşaqlar
Toplaşıb dəstə-dəstə
Əyləşdilər birbəbir
Uçan xalçanın üstə.
Sehrli xalça qalxdı
Bircə anda göylərə.
Uşaqlar xeyli baxdı
Uca göylərdən yerə...»
Nazim güldü: – Ay baba,
Belə də nağıl olar?!
Eh, nədir ki, o xalça?!
İndi təyyarələr var.
Quştək qanad açırlar,
Hara desən, uçurlar,
Gəl minək təyyarəyə,
Baxaq biz yerə göydən.
Yerdə nağıl bilmirsə,
Nağıl-mağıl bilmirsə,
Göydə nağıl söyləsin.

BƏBƏ DİLİ

Hələ danışmır Aytən,
Sözdən baş açmır Aytən.
Amma xoş dindirəndə,
Qılığına girəndə

Püstə dodağı qaçır,
Yanaqları gül açır.
O öz bəbə dilində –
Söz də deyir güləndə. –
Söyləyir: – Büvvə... büvvə..
Xoş bir səs dolur evə.

GÖYDƏN ÜÇ ALMA DÜŞDÜ

Təzə nağıl danışdı,
Gözəl nağıl danışdı.
Bu axşam nənəm mənə
Dedim, danışsın yenə.
Birini də başladı,
Onu da çox xoşladım.
Nağılı bitirəndə,
Nənəm üz tutdu mənə
– Hə, mənim şirin nəvəm,
Qulaq as, nə deyirəm. –
Göydən üç alma düşdü,
Mənim yadıma düşdü.
Biri nağıl deyənini,
O birisi nənənin.
Biri də sənini olsun!
Dedim: – Nənə, ay nənə!
Niyə mənə bir dənə,
Amma sənə ikisi?
Güldü nənəmin üzü:
– Çünki nağılı sənə
Nəql eləyibdir nənə.
Kimin çox zəhməti var,
Onun payı çox olar.

BULUDLAR

I

Baharın ən xoş çağında,
Səmələrin qucağında
Uçurdu bir topa bulud,
Hünərin var, qaç onu tut.
Topa bulud yel qanadlı,
Çata bilməz ona atlı,
Çata bilməz quş özü də.
Topa bulud göy üzündə
Yerə salıb kölgəsini,
Oxuyurdu nəğməsini:
«Nə xoş gəlir göylər mənə!
Günəş səhər-səhər mənə!
Nur göndərir qucaq-qucaq,
Qaralıram axşam olcaq.
Söyləyirəm: – Açı, sabah,
Qoy ağ olum, həmişə ağ!
Çox sevirəm mən işığı,
Odur göyün yaraşığı,
Gözünü aç, Günəş baba,
Hər vaxt nur saç, Günəş baba!»
Topa bulud heyran-heyran,
Boylanaraq səmələrdən
Dedi: – Necə enim yerə?
Baxım dərin dərələrə!
Görüm düzü, görüm dağı,
Bir dolaşım, gəzim bağı,
Gur çaylartək aşım-daşım,
Yarpaqlartək pıçıldaşım,
İnsanlara sirdaş olum!

Ən mehriban yoldaş olum!
Günəş güldü: – Heç çəkmə qəm,
Yağış olub, yağarsan sən.
Göydən yerə süzə-süzə,
Yayılsan dağa, düzə.
Pıçıldarsan yarpaq kimi,
Şırıldarsan bulaq kimi.
Çaylar kimi daşarsan da,
Dərələrdən aşarsan da.
Topa bulud çalxalandı,
Yırğalandı, dalğalandı,
Suya dönüb gilələndi,
Göydən yerə səpələndi...
Bir şırhaşır başladı ki,
Bir şarhaşar başladı ki,
Gəl görəsən!
Güldü çəmə: –
– Yağış yağır! Yağış yağır!
Dindi quşlar,
Qaranquşlar:
– Yağış yağır! Yağış yağır!
Oğul-uşaq,
Söylədi: – Bax,
Yağış yağır! Yağış yağır!
Əl-üzünü yudu dağlar,
Əməllicə çimdi bağlar.
Navalçalar haray saldı,
Hər tərəfdən səs ucaldı:
– Yağış yağır! Yağış yağır!
Kimi bir an çətir açdı,
Kimi ağac altda qaçdı.
«Soyuq olar birdən mənə!» –
Qara toyuq qaçdı hinə.
Mavi dəniz ləpələndi,
Üstünə su səpələndi.
Dəniz dedi: – Şordur suyum,

Yağış suyu içim doyum!
Birdən güclü külək əsdi,
Bir az keçdi, yağış kəsdi.
Günəş süzdü düzü, dağı...
Kimsə dedi: – Göyə baxın,
Lap yaxındır yerə, yaxın –
Neçə rəngdə göy qurşağı!
Durub, xeyli hamı baxdı,
Yox, o, yerdən çox uzaqdı...

II

... Yavaş-yavaş günlər ötdü,
Neçə axşam, səhər ötdü...
Buxarlandı yağın yağış,
Bulaq kimi axan yağış,
Bulud olub qalxdı yenə,
Göydən yerə baxdı yenə.
Bilirsiniz, gördü nələr?
Çiçəklənib göy təpələr,
Çiçəklənib yamaclar da,
Qırmızı pialəyə bax!..
Pialə yox, laləyə bax!
Tamaşa et yasəmənə,
Çəmənə bax, göy çəmənə.
Otu qalxıb neçə qarış,
Nələr edib gör bir yağış!
Topa bulud dağlar aşıb,
Gördü hər yan yaşıllaşmış,
Baxıb-baxıb söylədi: – Mən
Yağış olum qoy yenidən!
Lap buz kimi soyuq hava,
Bulud ilə saldı dava:
– Yerə enmək istəyirsən?!
Səni yerə göndərim mən.
... Dolu olub birdən-birə,

Bulud göydən endi yerə.
Bir tappatap başladı ki,
Bir tuppatap başladı ki,
Gəl görəsən!
Güldü çəmən:
– Aman, aman, dolu yağır!
Gör nə yaman dolu yağır!
Uçdu quşlar,
Qaçdı quşlar,
Üstü dəmir taxtapuşlar
Təbil kimi çalındı lap:
– Tappa-tarap, tappa-tarap!
Taran-taran, dolu yağır,
Gör nə yaman dolu yağır!
Oğul-uşaq,
Söylədi: – Ax!
Aman, aman, dolu yağır!
Gör nə yaman dolu yağır!
– Ay cücələr, gəlin qaçaq,
Heç birimiz qalmaq sağı,
Dolu dəysə sizə, mənə –
Deyib, Toyuq cumdu hinə:
– Aman, aman, dolu yağır!
Gör nə yaman dolu yağır!
Dəniz coşdu: – Bilmirəm mən,
Sularımı kimdir döyən?!
Bundan güclü külək əsdi,
Bir az keçdi, dolu kəsdi...

III

Yavaş-yavaş günlər ötdü,
Neçə axşam, səhər ötdü.
Buxarlandı yağın dolu,
Yaman dolu, yaman dolu.
Topa bulud oldu yenə,

Yerə nəzər saldı yenə.
Nələr gördü, ah, o, nələr? –
Qəzəblənib boz təpələr,
Qızılgülün ləçəkləri,
Ağacların çiçəkləri
Vaxtsız yerə tökülübdür,
Nəyə görə tökülübdür?!
Zəmilərdə sünbüllər də,
Qırılaraq qalıb yerdə.
Topa bulud dağlar aşdı,
Hansı səmtə yaxınlaşdı
Çox dəyişdi onun halı,
Nələr edib bir gör dolu?!
– Utanıram, – dedi, – yerdən,
Qaçım harda gizlənim mən?!

IV

Topa bulud ta o vaxtdan,
Yağış olub yağın zaman,
Deyir: – Durub, sevincimdən
Az qalır ki, oynayım mən!
Yenə bulud olub qalxır,
Gülümsəyib yerə baxır.
Topa bulud ta o vaxtdan,
Dolu olub yağın zaman,
– Heç bilmirəm xəcalətdən
Nə eyləyim – söyləyir mən?
Yenə bulud olub qalxır,
Göydən yerə gizli baxır.
Görünməyir xeyli zaman,
O gizlənilir insanlardan.

AYA SƏYAHƏT

Elnur dedi: – Uşaqlar,
Aya səyahətim var,
Kim gedirsə mənimlə,
Gərək bunları bilə.
Yolumuz çox uzaqdır.
Kim ki, tənbel uşaqdır,
Kim ki, bərk darıxandır,
O getməsin, amandır!
Atılıb-düşdü Mayıs:
– Gedirik bacımla biz!
Aydın söylədi: – Mən də.
Səsləndi Elsevər də.
Daha nə qədər uşaq:
Bahadır, Pəri, Afaq...
Əmr elədi Elnur:
– Komanda sıraya dur!
Düzlən! Komanda, birbaş
Kosmik gəmimizə marş!
... Addımladı uşaqlar,
Hər qəlbə bir sevinc var.
İndi Aya uçacaq
Balaca kosmonavtlar.
Elnur keçdi qabağa:
– Hə, uçmaq olar daha!..
Düyməni basan kimi,
Tərpəndi kosmik gəmi.
Qalxdı bir an içində.
Yol aldı Aya sarı...
Göylərin ulduzları
Səksəndilər bu səsdən,
Diksəndilər bu səsdən.
Heyran-heyran durdular,
Göylərdən göz vurdular.

Elnurgilin gəmisi
Elə uçur, uçurdu...
Ulduzların cəmisi
Sanki onu qucurdu.
Kapitan Elnur dedi,
Üz tutub uşaqlara:
– Dostlar, qalxmışığ indi
Yerdən çox uzaqlara.
Tez səsləndi Elsevər:
– O yupyumru görünən
Bizim yerdir, eləmi?
– Bəli!
– Elnur, yenəmi
Qayıdacağıq, de biz?
– Nə tez darıxdınız siz?!
Qoyun bir Aya çataq,
Sonra Yerə qayıdaq.
Aydın dilləndi bu vaxt:
– Gəlin nəgmə oxuyaq!
Razılaşdı Mayıs də,
Elnur da, Eldəniz də.
Göydə mahnı ucaldı,
Ulduzlar da əl çaldı.
Mahnı qurtaran kimi,
Elnur kapitan kimi
Yeni bir əmr verir:
– Gəmimiz Aya enir,
Dostlar, yerindən heç kəs
İndi tərپənə bilməz!
– Oldu! – söyləyir hamı.
Kapitanın sözündən
Deyin, çıxmaq olarmı?!
Gəmi lap yavaş-yavaş
Düz Aya endi birbaş.

Bir azca çalxalandı,
Ayın üstə dayandı.
Balaca kosmonavtlar
Düşüb, Ayı gözdilər...
Heç belə bilməzdilər, –
Burada nə adam var,
Nə dənizlər, nə çaylar...
Baxdılar, dağa, düzə,
Nə ağac dəydi gözə,
Nə çiçək, nə göy çəməni.
– Lap darıxdım, – dedi, – mən
Elsevərə Eldəniz. –
Heyif deyil yerimiz?
Yerdə nə istəsən var,
Hanı bizim ağaclar?
– Darıxma, – dedi, – Elnur.
Burada hava olmur.
Havasız bitməz ağac,
Yaşıllaşmaz dağ, yamac.
Bitsin səyahətimiz,
Qayıdırıq Yerə biz.
Balaca kosmonavtlar,
Bu qoçaq kosmonavtlar,
Ayda xeyli gözdilər.
Görməyə tələsdilər
Onlar burada nə var.
Öz fırçasıyla Vüqar
Çəkdi Ay rəsmləri.
Daşlardan nümunələr,
Eh, özü də nə qədər
Topladı Aydın, Pəri...
Elə bu vaxt uzaqdan
Qışqırıb dedi İmran:

– Ay uşaqlar, uşaqlar!
Görün burada nə var?!
Qaçışib gəldi hamı,
Axışib gəldi hamı.
Fərəhlə dedi Nazim:
– Stansiyamız bizim!..
Yadımdadır, bir səhər
Buraya göndərdilər
Onu Vətənimizdən.
Bu vaxt dilləndi Gülşən,
Ona xeyli göz dikib:
– Hələ şəkil də çəkib,
Göndərdi göydən Yerə.
...Bu ara birdən-birə
Gur səs gəldi göylərdən.
– Bu nədir? – dedi Gülşən.
Sanki ildırım çaxdı,
Hamı yuxarı baxdı.
Gördülər nə? Ayrı bir
Gəmidir, Aya enir.
Sərnişinlər gəmidən
Göz yetirib hər yana,
Gəlib düşdülər həmə
Uşaqların yanına.
Qapı açıldı, Aya,
Buradakı qayaya.
Endilər bir-bir onlar.
– Bir baxın! – dedi İlqar –
Uşaqlardır bizim tək.
Kimdirlər, gəlin görək?!
Elnur keçib qabağa,
Söylədi yad uşağa:
– Salam! De, siz kimsiniz?

Yad uşaq soruşdu: – Biz?
Çox-çox uzaq diyardan
Bura uçan qız-oğlan...
– Adamsınız deməli?
– Adamıq...
– Bizim dili
Deyin görüm hələ, siz,
Haradan bilirsiniz?
– Olsaq da yaşca kiçik,
Hər dili öyrənmişik.
– Afərin! – dedi Elnur. –
– Bunlar yoldaşlarındır?
– Bəli.
– Adın nədir bəs?
Yad uşaq dindi: – Xokəs.
– Heç belə də ad olar?
– Bəli, bizim yerdə var.
– Bəs sənın adın nədir?
– Elnurdur.
– Ada bax bir!..
– Hə, gəlmədi xoşuna?
– Niyə gəlmir?
Bu adı qoyaram qardaşıma.
Hələ çağadır, çağa.
Bizdə adı uşağa
Bir yaşında qoyurlar.
İndi yarım yaşı var.
Hamı verdi əl-ələ,
Görüşdü sevinc ilə.
Elnur, Xokəs onları
Bir-bir tanış eylədi.
Hər uşaq o birinə
Öz adını söylədi.

Sonra dövrə vurdular,
Ayda məclis qurdular.
Oynadılar o ki, var
Nəğmələr oxudular.
Elnur söylədi: – Xokəs,
Gəmi ləngiyə bilməz.
Ayı çox gəzmişik biz,
Qurtarmışdır işimiz.
Daha düşürük yola.
– Sizə uğurlar ola!
Dedi Xokəs qalxaraq:
– Biz isə bir az qalaq.
Ayı gəzib dolaşaq.
... Bir-birinə hər uşaq
Ünvanını söylədi,
Qonaq dəvət eylədi.
Söylədilər: – Dost olaq,
Yoldaş olaq əbədi.
Əmr eylədi Elnur:
– Komanda sıraya dur!
Düzlən! Komanda, birbaş
Kosmik gəmimizə marş!
Gəmi bir an içində,
Tüstü, duman içində,
Uçub qalxdı göylərə,
Üz tutdu doğma Yerə:
– Ana Vətən, can Vətən!
Söylə, hardasan Vətən?!
Nə qədər doğmasan sən!
Yenə aç qucağını,
Öpək biz torpağını!
Hey uçdu, uçdu gəmi,
Seyr elədi aləmi.

Balaca kosmonavtlar,
Bu qoçaq kosmonavtlar
Gəlib çatdılar Yerə.
Səs yayıldı hər yerə.
Heyran qalıb bu işə,
Hamı gəldi görüşə...

Hələlik bir bağçada
Bu, bir oyun olsa da,
İnanıram mən ancaq, –
Elnurun komandası
Bir gün Aya uçacaq!

GÖBƏLƏKLƏR

Qızım Arzu üçün

Yağış yağdı şarhaşar,
Yağış yağdı o ki, var.
Geniş çöllərə yağdı,
Mavi göllərə yağdı,
Yağdı uca dağa da,
Çəmənə də, bağa da,
Ən xəlvət guşəyə də,
Yamyaşıl meşəyə də...
Yağış kəsdi bir azdan,
Meşəyə bax, ay aman! –
Torpaqdan üzə çıxıb
Qalxdılar göbələklər.
Papaqları altından
Baxdılar göbələklər.
Kimisi yupyumru,
Çətiri də qapqara.
Kimisi də ağappaq,
Elə bil ki, aypara!..

Kimisi qıpqırmızı,
 Kimisi də sapsarı.
 Kimisinin üzündə
 Kiçik qara xalları...
 – Yağış kəsib, durmayın,
 Göbələk yığaq, – deyə,
 Böyükər, həm kiçiklər
 Axışdılar meşəyə.
 Həmişə ələ düşməz
 Göbələyin şorbası,
 Göbələyin kababı,
 Göbələk çıxırtması.
 Nə istəsən bişir, ye,
 Ağzın gəlsin ləzzətə.
 – Sağ ol, – söylə meşəyə.
 – Sağ ol! – de təbiətə...
 Amma o gün meşənin
 Yaman qaraldı qanı. –
 Bir qoca nəvəsinə
 Dedi: – Dinlə babanı.
 Hər göbələk yeməli
 Deyil, bir az sayıq ol!
 Hansı zəhərlidirsə,
 Dərmə onu, ayıq ol!
 Meşə xəyalə getdi:
 – Niyə belədir görən?
 Göbələyin hamısı
 Qalxır mənim sinəmdən. –
 Niyə biri yeməli,
 Biri zəhərli olsun?!
 Qoy hamısı ləzzətli,
 Dadlı, dəyərli olsun!
 Baba ilə nəvəsi
 Qayıdan zaman kəndə,
 Axşam düşüb, meşədən

Əl-ayaq kəsiləndə,
 Bütün göbələklərə
 Üz tutdu yaşıl meşə,
 Dedi: – Üzüm ağ olub
 Yer üzündə həmişə.
 Şam ağacım, palıdım
 Baş çəkibdir göylərə.
 Baharda göy bənövşəm
 Ətir saçıb hər yerə,
 Moruğum, çiyləyim
 Səbətlərə dolubdur:
 Onların mürəbbəsi
 Dildə əzbər olubdur.
 Qurumuş ağacım da
 Boş qoymur sobaları,
 Qışda qardan, soyuqdan
 Qoruyur obaları.
 Zəhərli göbələklər,
 Deyin görüm niyə siz
 Məni eldə, obada
 Üzüqara edirsiniz?!
 Mən sizi torpağımdan
 Göyərdirəm ki, hər an,
 Sizi ancaq xoşlayıb
 Razılıq etsin insan.
 Yeməli göbələklər
 Görün nə hörmətlidir.
 Kim dadırsa, söyləyir:
 – Dadlıdır, ləzzətlidir,
 Yaxşılıqda çəkilsin,
 Qoy həmişə adınız.
 Atın getsin zəhəri,
 Şirinləssin dadınız.
 Mən sizin ananızam,
 Batırmayın adımlı.

Fərli görmək istərəm
Mən hər bir övladımı.
Zəhərli göbələklər
Nə «yox» dedi, nə də «hə»,
Onlar məhəl qoymadı
Məşənin sözlərinə.
Duymadılar, ananın
Ağıllı məsləhəti,
Övladı xoşbəxt edər
Yer üzündə əbədi.

CEYHUN VƏ ALACA BALIQ

Biri vardı, biri yoxdu,
Adı Ceyhun olan çoxdu...
Bir nadir də Ceyhun vardı
Hər işdən baş çıxarardı,
Maralların, ceyranların...
Bir söz ilə heyvanların;
Sərçələrin, bayquşların...
Bir söz ilə həm quşların;
Kütümlərin, həm xulların,
Bir söz ilə balıqların;
Lalələrin, mixəklərin...
Bir sözlə həm çiçəklərin
Dillərini bilirdi o,
Buna görə nadirdi o.
Bülbül kimi «cəh-cəh» vurur,
Ya da səhər tezdən durur, –
Xoruz kimi banlayırdı,
Quşlar onu anlayırdı.
Canlılartək dinsə harda,
Bu Ceyhunu heyvanlar da
Anlayırdı bax, bu sayaq,

Bağ-bağçaya açsa ayaq
Hər çiçəklə danışdı,
Qaynayırdı-qarışırdı.
Quşlar da nə söyləsələr,
Heyvanlar da nə desələr,
Çiçəklər də onlar kimi, –
Lap bir kəlmə söz dedimi,
Ceyhun bunu başa düşər,
Sevinərdi dünya qədər...
Bir gün Ceyhun doğanda gün,
Seyrə çıxıb səhər-səhər,
Ləpələninirdi gördü Xəzər.
O seyr etdi göy dənizi,
Dedi: – Sənin göy bənizin
Nə qədər də xoşdur, Xəzər!
Dalğan kimi coşdur məni.
Ürəyimi coşdur, Xəzər!..
Elə bu vaxt yan baxaraq,
Ceyhun gördü lap dənizin
Sahilində sakit, həzin,
Balıq üzür gölməçədə
Məzlum idi o necə də... –
Dalğa gücü artmış idi,
Bu balığı, bu yazığı
Gölməçəyə atmış idi.
Ceyhun dedi: – Yazıq balıq,
Sahibsizsən artıq, balıq!
De nə kömək edim sənə?
Diləyini bildir mənə!
Görürəm ki, balacasan,
Özün də ki, alacasan,
De, atımmı tez dənizə,
Kefini çək üzə-üzə?
Yoxsa səni tutum, quzum?
Həyətdə var çarhovuzum,

Elə ora salım səni,
 Hər qayğına qalım sənini?
 Nə deyirsən, onu verim,
 Nə yeyirsən, onu verim,
 Üzüb kef çək ürəyincə,
 Arzuna çat diləyincə,
 Nə sənə söz deyən olar,
 Nə qəlbinə dəyən olar.
 Bulanıq, ya çirk olanda,
 Dəyişərəm suyunu da.
 Rahat, sakit ömür edərsən
 Hovuzumda həmişə sən.
 Balıq dindi: – Qəşəng oğlan,
 Ay ürəyi kövrək oğlan,
 İnsan ola-ola, sən ki,
 Balıq dili bilirsən ki?
 Adın nədir?
 – Adım Ceyhun.
 – Yaşa, ömrün,
 Uzun olsun!
 – Sənin adın?..
 – Alacadır.
 Yaşım bu gün
 Beşə çatır.
 – Niyə belə
 Balacasan?
 – Biz nəşildə
 Hamı elə
 Mənim kimi balacadır.
 Əziz Ceyhun, əziz insan,
 Görürəm çox mehrəbansan.
 Xoşlamışam səni düzü,
 Nə deyirəm, apar, gözüm,
 Hovuzunda ömür sürüm,
 Öz yerimi rahat görüm.
 Doydurubdur dəniz məni.

Bəsləyərsən əziz məni.
 Ceyhun dedi: – Ay Alaca,
 Ay sevimli, ay balaca
 Qəşəng balıq, göyçək balıq!
 Onda burda bir az gözlə,
 Evə qaçım indi tez mən,
 Bərni tapıb qayıdaram,
 Səni suda apararam.
 Balıq dindi: – Nə deyirəm?!
 Get, tez qayıt, gözləyirəm!
 Ceyhun cumdu evlərinə,
 Bərni tapıb gəldi yenə.
 Alacanı suya saldı,
 Evə tərəf o, yol aldı.
 Həmin gündən bu balaca,
 Qəşəng balıq, bu Alaca
 Hovuzda xoş günlər gördü,
 Sakit, rahat, ömür sürdü.
 Əziz dostu Ceyhun oğlan
 Onu gözdən qoymur bir an,
 Hər nazını çəkə-çəkə,
 İstəmirdi
 Bu balaca,
 İstəmirdi
 Bu Alaca
 Balıq bir an dörd-qəm çəkə.
 Hər tərəfə o, at çapıb,
 Balıq deyən yemi tapıb
 Düz hovuza gətirirdi,
 Alacanı yedirirdi.
 Hovuzdakı
 Suyu da ki,
 Hər vaxt gərək
 Göz yaşıtək
 Lap dumduru olmalıydı,
 Balıq razı qalmalıydı.

Ceyhun ona hələ desən,
 Bir-birindən avazlı, şən
 Nəğmələr də oxuyurdu,
 Eh nə qədər oxuyurdu!..
 Şad etməkçin əhvalını
 «Qızıl balıq» nağılını
 Dönə-dönə danışdı.
 Balıq balıq dili ilə
 Söyləyirdi gülə-gülə:
 – Danış, danış,
 Danış bir də!
 Bir də, yenə
 Danışdı...
 Bu minvalla balıq bala,
 Kef çəkərək
 Dediymək –
 Hovuzda xoş günlər gördü,
 Sakit, rahat, ömür sürdü.
 Alacanın yoxdu qəti
 Bircə şeydən şikayəti.
 Günlər həftə, həftələr ay
 Gah payız, qış, gah bahar, yay
 Olub, düz bir ilə döndü.
 Alacaya çox göründü
 Dənizindən ayrılaraq
 Yaşadığı bir azca vaxt.
 Kef içində yaşasa da,
 Ceyhun onu oxşasa da, –
 Sanki gecə gec olurdu,
 Sanki günəş gec doğurdu.
 Axır vaxtlar Alacanın,
 Nəsilliklə balacanın
 Ürəyi bərk sıxılırdı,
 Lap yanırdı-yaxılırdı
 İçin-için,
 Dəniziyçin.

Ancaq Ceyhun hər gələndə,
 Balıqdan əhval biləndə,
 Bunu üzə vurmurdu o,
 Gülür, məğrur dururdu o.
 Amma bir gün ah çəkərək
 Bu balaca,
 Bu Alaca
 Dedi: – Ceyhun, gecə yuxu
 Gördüm, yuxum
 Elə xoşdu...
 – Söylə görək! –
 Dedi Ceyhun. –
 Axı sən ki, yatmırsan ki!
 – Hə, gözlərim baxa-baxa,
 Gör, nə gördüm mən yuxuda?!
 Gördüm: yenə dənizdəyəm,
 Öz mavi evimizdəyəm
 Atam, anam
 Bacılarım, qardaşlarım,
 Qohumlarım, tanışlarım
 «Xoş gəlmisən!» – deyir mənə.
 Mən danışdım əhvalatı,
 Hamı buna heyran qaldı!..
 Soruşdular: – Bəs niyə sən
 Ceyhun ilə gəlməmisən?!
 Dedim: «Axı nəfəs alıb,
 Yaşayammas o, dənizdə.
 Bir də axı, doğulduğu xoş torpağı
 Atıb, qərar tutmaz bizdə...»
 Balıq burda susub durdu.
 Heyrət ilə Ceyhun sordu:
 – Hə, bəs sonra?
 – Elə bu dəm, –
 Dedi balıq, – ayıldım mən.
 Ceyhun dindi: – Duydum səni,
 Unutmaq olmaz vətəni!

Yoxdur sənə sözüm balıq,
Canım balıq, gözüm balıq!
Başa düşdüm avazını,
Çəksəm də mən hər nazını,
Şəffaf suyla doldursam da
Günaşırı hovuzunu,
Öz dənizin daha xoşdur,
Onsuz keçən ömrün boşdur.
Elə qəmli baxma, balıq,
Ürəyini sıxma, balıq.
Yenə səni apararam,
Dənizinə qaytararam.
Ceyhunun bu sözlərindən
Alacanın gözlərindən
Sevincindən yaş da axdı.
Quyruğunu suya vurdu,
Göyə qalxdı, suya düşdü,
Yenə qalxdı, bir də düşdü,
Bir də qalxdı!..
Ceyhun onu aparanda,
Dənizinə qaytaranda,
Baş çıxarıb göy sülardan
O balaca, o Alaca
Balıq dedi: – Sağ ol, Ceyhun!
Görüm, ömrün uzun olsun!
Nə qədər ki, mən də varam,
Elədiyən yaxşılığı
Unutmaram!.. Unutmaram!..
Bəslədiyi Alacaya,
Öyrəndiyi balacaya
Baxıb dəniz sahilindən,
Yenə dedi: – Xoşdur vətən!
Əziz balıq, duydum səni,
Unutmaq olmaz vətəni!

NƏNƏNİN NAĞILI

(«Kəlilə və Dimnə»nin
motivləri əsasında)

Gözəl bahar çağıydı,
Güllər ətir yayırdı.
Təbiət dağa-düzə
Gözəllik paylayırdı.
Quşlar bağça-bağlara
Nəğmələr daşıyırdı.
Bülbüllərin cəh-cəhi
Ürəyi oxşayırdı.
Arılar vızıldaşıb
Qonduqca güldən-gülə, –
Can dərmanı sarı bal
Yaradırdı şövq ilə.
Ağacların çiçəyi
Meyvələrə dönürdü.
Bir söz ilə hər tərəf
Al-əlvan görünürdü...
Bu xoş gündə Nənə nənə
Cüt nəvəsiylə qoşa,
Çəmənlikdə dörd yana
Eləyirdi tamaşa. –
Birdən nəvələrinə
Üz tutub belə dedi:
– Görürsən, Gültən, Aytən,
Dünya necə gözəldi!
Boy atıb böyüdükcə
Biləcəksiz bunu siz.
– O nədir? – dedi Gültən
– O nədir? – dedi Aytən.
– Xeyirxahlıq elə bir
Şeydir ki, – dedi nənə, –
Hamının hörmətini
Qazandırır o sənə.

Min cür tələ qursalar,
 Xeyirxah ona düşməz.
 Başına min oyun aç,
 O bu oyuna düşməz.
 Mən bir nağıl bilirəm,
 Danışaram bu axşam.
 Gültən atıldı-düşdü,
 Aytən atıldı-düşdü:
 – Nağılçın darıxmışam!
 – İndi danış, tez danış!
 – Qulaq asaq biz, danış!
 – A şeytanlar, di gəlin
 Çəmənləkdə əyləşək,
 Lap qədim bir nağılın
 Dünyasında görüşək...
 ... Keçmişlərdə bir meymun
 Dəstəsi yaşar imiş.
 Onların başçıları
 Quldura oxşar imiş.
 Bağlara-bağçalara
 Cumarmış bu meymunlar.
 Qırıb apararlarmış,
 Ağacda nə meyvə var.
 Oğurluqda hər yanda
 Ad çıxarıbmış onlar.
 Dəstədəki bir meymun
 Xoşlamayıb bu işi, –
 Belə haramxorluğu,
 Pis adəti, vərdisi,
 Qaçıb gedir, tək gəzir
 Uzaq, xəlvət guşədə.
 İstəyir xeyirxahlıq
 Eləsin o, meşədə...
 Nanə nənə bir qədər
 Nəfəs dərib söylədi:

– Hə, nağılın sonrası,
 Gül balalar, belədi, –
 Meymun meşədə qalsın,
 Sizə kimdən deyim mən.
 Hoppananda quyuya
 Düşən xallı pələngdən. –
 Meşənin kənarına
 Çıxmışdı bir gün pələng.
 Acdı, ov axtarırdı
 Burda var-gəl edərək,
 Birdən körpə bir maral
 Dəydi onun gözüne.
 Ağzının suyu axdı,
 Pələng gəldi özünə.
 O tez yerə uzandı,
 Pusquda durdu xeyli. –
 Maralı birdən-birə
 Qamarlamaqdı meyli.
 Qəfildən şığıyaraq
 İrəli hoppandı o. –
 Qabaqda quyu varmış,
 Ora yumalandı o!..
 Ov olmaqdan qurtardı
 Körpə maralın canı.
 Pələngin nəriltisi
 Tutdu düzü, dünyanı:
 – Mənim halım yamandır,
 Eşidənlər, amandır,
 Kömək edin siz mənə,
 Əl uzadın tez mənə!
 Yoxsa ölüb gedərəm,
 Dünyanı tərk edərəm!..
 Elə buraya yaxın
 Mavi qu gölü vardı.
 Külək bu hay-harayı –

Gölə sarı apardı.
 Qulardan biri səsi
 Eşidib, qanad açdı.
 Birbaş pələng düşdüyü
 Quyuya tərəf uçdu.
 O boylanıb quyuya
 Gördü nəhəng pələngi.
 Ona yazığı gəldi,
 Ağappaq oldu rəngi:
 – Çıxara bilməsəm də –
 Dedi: – Pələng, səni mən,
 Gedib köməyə çatan
 Axtararam meşədən.
 Bir az səbr elə, darda
 Qoymaram əsla səni,
 Bu saat qayıdaram,
 Bir qədər gözlə məni.
 – Sən kimsən? – dedi Pələng, –
 Adını söylə görək!
 – Zərif quş quyam.
 – Var ol!
 Qurtar məni ölümdən,
 Əziz qu, xilaskar ol!
 Qu qanadlanıb uçdu
 Yaxındakı meşəyə.
 Baş çəkdi neçə yerə,
 Ən xəlvəti guşəyə.
 Gördü bir meymun gəzir
 Ağaclar arasında.
 Sinə dolusu udur
 Meşənin havasından.
 Nənə nənə bu yerdə
 Dayanıb susdu birdən.
 Sonra dindi: – Bu həmə
 Meymundu ki,

Quldurlar dəstəsindən
 Ayrılıb tək gəzirdi...
 Qu quşunun səsindən
 Diksindi...

Qu deyirdi:

– Meymun qardaş, qulaq as! –
 Pələng quyuya düşüb,
 Onu çıxartmaq olmaz?!
 Söylə, dəyə bilərmə
 Ona sənə köməyin?
 Görürəm qüvvətlidir
 Əl-ayağın, biləyin.
 Meymun altdan-yuxarı
 Heyrətlə baxa-baxa,
 Gülümsədi, üz tutub
 Qu qonduğu budağa:
 – Qaçmışam pislik edən
 Meymunların üzündən.
 Yaxşılıq etməyi mən
 Çox sevirəm özümdən.
 Qu dedi: – Onda gedək,
 Mən göylə uçum asta,
 Hərdən bir lələk salım
 Sənə yolunun üstə,
 Gedib çataq quyuya.
 Orda xilaskar tək
 Qurtar ölümdən, qurtar
 Dara düşən pələngi.
 – Razıyam, – dedi Meymun,
 Tez uç, uğurlar ola!
 Mən də sənə izn
 İndi düşərəm yola.
 Beləcə qu uçaq,
 Hərdən bir lələk atdı.
 Tezliklə hər ikisi

Gəlib quyuya çatdı.
 – Mənim halım yamandır,
 Kömək edin, amandır! –
 Söyləyib pələng yenə
 Nər-nər nərildəyirdi. –
 Daha son nəfəsimdir, –
 Deyə dad eləyirdi.
 Quyruğunu quyuya
 Sallayıb dindi meymun:
 – Pələng qardaş, tez yapış,
 Qoy, bu kəndirin olsun.
 Dırmaşıb çıx quyudan.
 – Dırmaşıram, bərk dayan!
 Meymun büdrəyib getdi.
 Gah qabağa, gah dala,
 Özü gedib quyuya
 Düşəcəkdə az qala.
 Gücənərək dartındı:
 – Pələng necə ağırmış!
 Qu meymuna yanaşdı:
 – Lələklərimdən yapış!
 Hop! Çəkdik! Bir də! Bir də!
 Bu vaxt pələngin əli
 Üzülərək quyruqdan.
 Yenə quyuya düşdü:
 – Vay, əzildim, ay aman!
 Elə meymunla qu da
 Yıxıldılar, aşdılar,
 Üzü üstə düşdülər.
 – Eh! Gücümüz çatmadı!
 Pələng hey nərildədi:
 – Nə oldu?! Çıxartmadın?!
 Qu quyunun üstəki
 Ağacı görüb birdən,
 Səslədi: – Meymun qardaş,

Bir o ağaca bax sən! –
 Onun yoğun budağın
 Bir qədər əyə bilsən
 Düz quyunun içində,
 Pələng ondan yapışar.
 Yavaş-yavaş düz bizim
 Yanımıza dırmaşar.
 Meymun sevindi xeyli:
 – Əhsən! Ağla bax bir!
 Şəksiz xilas eləyər
 Pələngi belə tədbir.
 O, ağac budağını
 Əyib saldı quyuya:
 – Hə, pələng, yapış, – dedi –
 Getmə daha quyuya.
 Pələng budaqdan tutub,
 Dırmaşdı yavaş-yavaş
 Gəlib meymunla, quşun
 Yanına çıxdı birbaşa.
 Təşəkkür əvəzinə
 Söylədi saymazyanə:
 – Heç zindan yaraşarmı
 Mənim kimi heyvana?!
 Deyirdim, daha öldüm,
 Axır ki, çıxı bildim.
 Meymun gəldi irəli:
 – Çıxartdıq səni, bəli.
 Quya «sağ ol» söylə sən,
 Böyük oldu köməyi.
 Sənin xilasın üçün
 O tapdı bu kələyi.
 Pələng nə «hə», «yox» dedi,
 O nər-nər nərildədi:
 – Neçə gündür quyuda
 Tamam əldən düşmüşəm.

Nə yemişəm, nə də ki,
 Bir qurtum su içmişəm.
 Qu söylədi: – Ay lələ,
 Qəzəblənmə, səbr elə,
 Sənə su gətirməkçin
 Uçub gedərəm gölə.
 Pələng yapışdı qudan:
 – Yox! Sən özün səbr elə!
 Acından öldüyümdü,
 Gəl səni yeyim hələ!
 Gölə tərəf keçərəm,
 Suyu özüm içərəm.
 Yazıq-yazıq dayandı
 Qu buraraq boynunu:
 – Başa düşə bilmirəm
 Doğrusu, bu oyunu:
 – Zarafat eləyirsən
 Sən mənimlə, ay lələm.
 Pələng coşdu: – Tayımsan,
 Sənlə zarafat edəm?!
 Hə, başlayım nahara.
 Meymun girdi araya:
 – İndi bütün meşəni
 Çağıraram haraya!
 Nə edirsən, a pələng?!
 Çıxmazdın quyudan sən
 Qu etməsəydi kömək.
 Niyə onu yeyirsən?!
 Pələng: – Sən çıxarmısan, –
 Dedi: – Quyudan məni.
 Nahaq dilə tutursan,
 Bunu bilmirəm yəni?!
 Quşusa yeyəm gərək!
 Qu yalvardı: – Ay lələ,
 İnsaflı ol, rəhm elə,

Göldə qardaş-bacım var.
 Axı sən məni yesən
 Onlar bacısız qalar!
 Meymun da gözü yaşlı,
 Gah yalvardı, gah coşdu:
 – Əl çək, göz çək sən qudan!
 O, kömək edib, pələng,
 Çıxasan ki, quyudan.
 Pələng baş bulayaraq
 İnad etdi haqq-nahaq:
 – Tutmayın məni dilə.
 Demək, siz istəyirsiz
 Pələng acından ölə?!
 Qu dindi: – Üç balam var,
 Axı sən məni yesən,
 Onlar anasız qalar!
 Meymun da təkrar etdi:
 – Niyyətin pis niyyətdi! –
 Qunun üç balası var,
 Axı sən onu yesən,
 Balalar yetim qalar!
 – Bəs mən ölüm acından?
 Ağzımın suyu axır
 İki gündür azından!
 Deyə Pələng dönmədi
 Heç cürə inadından.
 Yənə də yalvardı qu:
 – Doyurmaram səni mən.
 Nə canım vardır axı.
 Yesən, bircə tikənəm.
 – Nə olsun bir tikəmsən,
 Barı tərənər çənəm!
 Meymun gördü ki, quşu
 Yeyəcək vəhşi pələng.
 Qunu qapıb quyunun

Başına hərlənərək,
 Üz tutanda qaçmağa,
 Pələng bağırdı: – Aha!
 Qurtarmazsınız əlimdən,
 İndi hər ikinizi
 Birdən yeyəcəyəm mən!
 Meymun atıldı-düşdü:
 – Ay sən, özün öləsən!
 Onun üstünə cumub
 Tutmaq istəyən pələng
 Yenə quyuya düşdü...
 Dedi nərə çəkərək:
 – Öldüm, halım yamandır,
 Xilas edin, amandır!
 Düz quyunun dibinə
 Tutdu meymun üzünü:
 – Artıq, xilas olmaqdan
 Çəkməlisən gözüünü!
 Yaxşılığa yamanlıq
 Edən belə olur, bax.
 Səntək qədərbilməzin
 Yeri quyudur ancaq.
 Qu sevincdən meymunu
 Qucaqladı: – Məni sən,
 Sən qurtardın ölumdən!
 O, quları səslədi:
 – Meymunlar xilaskarım,
 Siz ey bacı-qardaşım,
 Ey doğma balalarım,
 Axışın gəlin bura,
 «Sağ ol» deyin meymuna!
 Qular bacılarını,
 Qular analarını
 Tanıyaraq səsindən,
 Açdı qanadlarını.

Gəlib öyrəndilər ki,
 Meymun xilas edibdir
 Qunu qəhrəman kimi.
 Quşlar qaqqıldaşdılar,
 – Bacımızı ölümdən,
 Anamızı ölümdən
 Xilas edən meymunsan.
 Ürəyindən nə keçir,
 Buyurub, istə bizdən.
 Meymunsa baş buladı:
 – Nə etmişəm, halaldı!
 Hər vaxt xeyirxahlıq et –
 Mənim sözüm, səsindir.
 Yaxşılıqdan aldığım
 Ləzzət mənim bəsimdir.
 Ayrılmışam dələduz
 Meymunlar dəstəsindən,
 Arxa olum gücsüzə,
 Havadarı olum mən.
 Yaxşılıq eləyən kəs,
 Buna əvəz istəməz!
 Sağ olun, əziz quşlar,
 Ömür sürün o ki, var!
 Sən də var ol, a meymun,
 Ömrün uzun olsun!
 Quşlar uçuşdu, getdi.
 Onların ardı ilə
 Meymun xeyli əl etdi...
 Nənə nənə yenə də
 Nəfəs dərib söylədi:
 – Dələduzlar dəstəsi
 Görək, gəlib neylədi.
 Dəstə nə vaxtdan bəri
 Dolaşib meşələri
 Arayıb, axtarırdı

Bizim qaçqın meymunu.
Gəlib elə bu yerdə
O gün tapdılar onu.
Söylədilər: – Sən bizləri
Atmısan nə vaxtdan bəri.
Niyə bizdən küsürsən, de,
Özün təkcə gəzirsən, de,
Meymun da tək dolaşarmı?!
Heç bu sənə yaraşarmı?!
Durma daha, qoşul bizə,
Meyvələri dadlı, ləziz,
Təzə bağlar tapmışıq biz.
Yolub tökək il boyunca,
Sənlə yeyək gəl, doyunca!
Bizim meymun bu sözlərdən
Diksinərək söylədi: – Mən
Sizə yoldaş olmaram, yox!
Bağca-bağı yolmaram, yox!
Geri durun məndən, geri!
Xoşlamıram pis işləri.
Mən sizləri tərk etmişəm,
Pis işləri tərgitmişəm.
Lap indicə bir quşu mən
Qorudum azğın pələngdən.
Canım sağdırsa nə qədər,
Görəcəyəm yaxşı işlər.
Mən sizintək yaşamaram,
Dəstə nizə qoşulmaram.
Dələduzların başçısı
Bu an çıxdı özündən:
– Heç gözümlə su içmədi.
Bu nadanın sözündən.
Ay meymunlar, durmayın!
Əl-qolunu bağlayın.
Onu zorla aparaq,

Qulağını qoparaq.
Sonra dilini kəsin,
Belə sözlər deməsin!
– Sağ qalmaq istəsəniz
Toxunmayın ona siz! –
Söyləyən filin səsi
Eşidildi bu ara.
Elə bil ox atdılar
Dələduz meymunlara.
Qorxudan haray salıb
Onlar qışqırıdılar,
Qaçıb bir an içində
Neçə yerdən aşdılar.
Bu fil yaxın meşədə
Heyvanların şahıydı.
Xeyirxahlıq eləyən
Canlının pənahıydı.
Dövrəsində kərkədan,
Meşə xoruzu, maral,
Boz dələ ilə dovşan,
Canavar, tülkü, çaqqal –
Seyrəngaha çıxmışdı,
Bu yerlərdə gəzirdi.
Özünə təzə bir dost
Tapmağa tələsirdi.
O, yıxılmış meymunu
Xortumuyla qaldırıb,
Aram-aram söylədi,
Onun ilə yan durub:
– Gördüyün bu heyvanların
Padşahıyam.
Doğru yola gələnlərin
Mən pənahıyam.
Görürsənmi, qurd marala
Yanaşı durub.

Tülkü, çaqqal ilə xoruz
Qardaşdı, durub.
Pis işlərdən kim əl çəksə,
Yanıma gəlir.
Yandan baxıb, nə etdinsə,
Mən gördüm bir-bir...
İndi mənim göy meşəmə
Yollanırıq biz.
Qoşul, gedək, vəzirim ol,
Artsın dəstəməz.
Meymun dedi: – Qorxuram,
Ay əziz fil, nəhəng fil.
Üstümə şər atarlar,
Yenə olaram zəlil.
Meymunlar dəstəsindən
Ayrılmışam, gözüm tək.
Kimə kömək gərəkdir,
Eləyim ona kömək.
– Yaxşılığın az dəyər
Əziz meymun, təklikdə.
Yaxşılığı edərək
Elə sənə birlikdə.
– Qorxuram onlar məni,
Bəyənməyə, nəhəng fil.
Çaqqal, tülkü, canavar
Mənim tay-tuşum deyil.
– Onlar düz yola gəlib,
Heç ehtiyat etmə sən.
Qoymaram bircə tük də,
Düşə kirpiklərimdən!
Bütün heyvanlar dindi:
– Bizimlə gedək indi.
Səni lap çox istərik,
Canımıztək bəslərik.
İndi birbaş meşəmizə

Yollanırıq biz,
Qoşul gedək, sən vəzir ol,
Artsın dəstəməz!
Meymun daha danışmayıb,
Razılıq verdi.
Nəhəng filin dəstəsiylə
Meşəyə getdi.
– Bəli, mənim nəvələrim,
Günlər ötüşdü.
Həftə ay oldu, aylar
İlə yetişdi.
Həmin meymun nəhəng filin
Sağ əli oldu.
Ən xeyirxah işlərdə xoş
Əməli oldu.
Qoymadı qurd, ya tülkü,
Əyrilik etsin.
Ya bir qoyun sürüsünə,
Ya hinə getsin.
Qüvvətlilər zəifləri
Üzüb, incitsin...
Boz qurd ilə tülkü, çaqqal,
Belə iş olar?
Bizlərə dağ çəkir
Bu meymun ki, var.
– A qurd qardaş, düzdür,
Onu fil sevir.
Çox çəkməz məhv edər
O bizi bir-bir...
– Canına and olsun
Tülkü lələnin,
Dilimə ot dəymir
Meymun gələni.
– Həmişə nəzəri
Üstümüzdədir.

– Başını əkmirik
Təqsir bizdədir.
– De görək, nə edək
Ay tülkü lələ?
Qurd dedi: – Kimdə var
Səndəki hiylə?!
Bu sözdən tülkünün
Açıldı kefi.
– Məni çala bilməz
Lap gürzə-əfi!
Məndəki ağıl
Nağıldı, nağıl!
Bir tədbir töküm, –
Deyəsiz: «Sağ ol!»
Dünyada hər vaxt,
Tülkü, üzüağ ol!
Tülkü lələyəm!
Yaman kələyəm!
Heç düşməz ələ
Qurduğum tələ!
Kimi desəniz
Salım cəncələ.
Tülkü lələyəm!
Yaman kələyəm!
Əlimdən mənim
Kim qurtarar, kim?!
O boz meymuna
Elə dağ çəkim!
Canavar bu an
Yaman uladı.
Qulaq şəkləyib,
Quyruq buladı:
– Bir adım qurddur,
Biri canavar.
İti dişlərim,

Güc-qüvvətim var!
Çaqqal da coşdu:
– Bu sözlər xoşdu! –
Mən quyruğumu
Çox bulayanam.
Qurd qardaşımdan
Bərk ulayanam!
Ay tülkü lələ,
Ancaq hiylədə
Çatmaram sənə.
Tədbir tök, susma,
Bir dillənsənə!
– Əlimdən mənim
Kim qurtarar, kim?!
O boz meymuna
Elə dağ çəkim,
Gəldiyi yolu
Qayıtsın geri.
Yox aramızda,
Yox onun yeri!
Canavar, çaqqal
Bu vaxt inamla
Tülkü lələdən
Sordu aramla:
– Tədbirini söylə görək!
– Heç kəs eşitməsin, görək!
Pıçıltıma qulaq asın,
Yadınızda yaxşı qalsın...
Nənə nənə
Durdu yenə,
Baxdı nəvələrinə:
– Tülkü lələ nə söylədi
Canavarla çaqqala.
Bunu sizə açmıram mən,
Qoy bu sirr qalsın hələ...

O gün fil bir məclis qurub,
Toy-bayram eləyirdi.
Öz vəziri meymun haqda
Xoş sözlər söyləyirdi:
– Əziz meymun, mən sənin
Xidmətindən razıyam.
Düzgünlüyü qorumaq
Adətindən razıyam.
Bu gün ayı balası
Gəlib qoşulub bizə.
Arı pətəklərinə,
Orda bala dəyməsə,
O da bizə dost olar,
Ən yaxşı sirdaş olar.
Biz ona doğma qardaş,
O bizə qardaş olar!
Qurd, çaqqal, tülkü necə,
Düz yoldadırlar sənə?!
Meymun razılıq ilə
Yerə əydi başını:
– Əzizim fil, seçirəm
Mən pisliklə, yaxşını. –
Burda olduğum gündən
Bu qurd, çaqqal, tülküdən
Bir pislik görməmişəm.
Fil razılıq elədi:
– Mənim fikrim belədi, –
Necə ki, mən özümə
İnanıram, sözünə
İnanıram, a meymun,
Onda sən deyən olsun!
Belə günün şəninə
Şənlik quraq, kef edək.

Qanad açıb oynasın
Cırcırana, kəpənək!
Bəli, işıldaböcək,
Neçə rəngdə kəpənək!
Vızıldaşan arılar,
Həndəvərdə kim ki, var
Bu an qanad açdılar,
Rəqs etdilər ortada.
Ayı balası durub
Donquldandı arada:
– Məndə tapmacalar var,
Deyim, görək kim tapar?!
Fil əydi xortumunu,
Söylə, dinləyək onu!
– Gecə göylərdə bitir,
Səhər olanda itir.
Tapın, bu nədir?!
Qurd dedi: – Quzu!
– Tapmadın düzü!
Çaqqal uladı:
– Onda toyuqdur.
Ayı balası
Başın buladı:
– Elə şey yoxdur!
Fil: – O, ulduzdur.
– Hə, bax bu, düzdür!
Göydə qırmızı fətir,
Hər yana işıq səpir.
Tap görüm, nədir?
Tülkü tez dedi:
– Cücədir, cücə.
Ayı hirsləndi:
– Danışma bircə.

Dələ hoppandı:
– Hə, şam qozası!
Ayı balası
Dedi: – Qadası,
Tapmadın!
Meymun:
– Günəş babadır.
– Düzgün cavabdır.
Hər gün obaşdan ötür,
Səsi hər yana yetir,
Tap görüm, nədir?
Meşə xoruzu:
– Mənəm, xoruzdur!
– Cavabın düzdür.
Elə isə gəl,
Ay xoruz, – gözəl,
Oxu nəğməni
Tanıyaq səni.
Quq-qulu-qu!
Quq-qulu!
Səsimlə nəğmə,
Bayatıyam mən.
Bizim meşənin
Saatıyam mən.
Yaxşı düşünüb
Axtaran tapar, –
Mənim eldə bir
Tapmacam da var:
«Gəlirdim kənddən,
Səs gəldi bərkdən.
Ağzı sümükdən,
Saqqalı ətdən».
Ayı balası

Dindi yenidən:
– Bu da xoruzdur!
Təzə tapmaca
Deyim yenə mən!
Belə şərtim var, –
Tapan oynayar,
Tapan oxuyar.
Ceyran kimi bərk gedir,
Bir anda gözdən itir,
Tap görüm nədir?
– O mənəm, güldü dovşan,
Kimdir məntək oynayan?!
Qalındodaq dovşanam,
Palazqulaq dovşanam.
Gəlib bura çıxandan
Əl çəkibdir yaxamdan
Yaylı-oxlu ovçular.
Dələ, səndə nə söz var?
Gəlib ortada
Oynasın o da,
Oxusun o da!
Fərsət düşmüşdü
Tülkü əlinə
O, qüvvət verdi
Şirin dilinə:
– Ey şahımız, fil,
Pənahımız fil!
Daha vaxtdır, bil,
Maral itibdir...
– Hara gedibdir?!
Niyə itibdir?!
Çaqqal uladı,
Quyruq buladı:

– Meymunla səhər
Gəzişirdilər.
Oldu havadar,
Dindi canavar:
– Söküləndə dan,
Mən öz yuvamdan
Çıxıb gəzəndə,
Görmüşəm mən də.
Tülkü söylədi:
– Aldatmaz gözüm,
Mən də onları
Görmüşəm özüm...
Meymun: – Yox! – dedi.
Bu böhtan nədi?!
Yalandır bu söz!
Qalxdı nəhəng fil:
– Meymun, bir az döz!
Tülkü, sən hələ,
Bir mənə söylə,
Meymundanmı sən
Şübhələnirsən?
– Bütün günü biz
Gizlətdik səndən,
Düşündük maral
Gələr yenidən.
İndi görürük
Qayıtmır, o, yox.
Meymun da dinmir,
Şübhəlidir çox.
Altdan yuxarı
Baxaraq filə
Boynunu burdu
Nəzakət ilə:

– Möhtərəm fil, sən
İcazə versən,
Çaqqalla birgə
Bütün obanı,
Hər bir yuvanı
Axtarırıq biz.
– Yola düşün tez!..
Fil bərk xəyala daldı,
Onu fikirlər aldı:
– Bilmirdim ki, bir kəsə
Heç vaxt inanmaq olmaz.
Deməginən, heç kəsi
Yaxşı tanımaq olmaz!
– Doğrudur, – dedi tülkü. –
Yaxşı kəslər çox azdı
Əgər belə olmasa,
Maral yoxa çıxmazdı.
Meymun etiraz etdi:
– Yox, dost, elə şey yoxdur,
Yaxşılar pisdən çoxdur.
Tülkü coşdu: – Sən filə
Qarşı çıxırsan demək?!
Söylə, maral hardadır?
Sən bizə gəlmə kələk.
Yetirdi özlərini
Bu an çaqqal, canavar.
Maralın cəmdəyini
Ortalığa atdılar:
– Maral harda olacaq?! –
Bax, bunun yuvasında.
– Kimin?!
– Bəli, bəli, şah, –
Meymunun yuvasında.

Ordan tapıb gətirdik
Yazığın ölüsünü.
Canavar həyəcanla
Filə tutdu üzünü:
– Üzdə o hamımıza
Nəsihət eləyirmiş,
Özü isə xəlvəti
Maral əti yeyirmiş.
Bir cuş gəldi meymuna,
Çığırdı yana-yana:
– İnanma sən, fil, ona!
Fil coşdu qəzəbindən:
– Kəs səsinə daha sən!
Dayanmayın, əyanlar,
Bunun çox qorxusu var.
Bu saat tutun onu,
Sarıyın əl-qolunu!
Daha yalan danışan
Səsi çıxmasın deyə,
Ağzını da bağlayın
Palıd yarpağı ilə!
– Baş üstə, şah!
– Bu saat!
Əl-qol atma, farağat!
Beləcə dilbir olan,
Sözləşib əlbir olan
Tülkü, çaqqal, canavar
Meymuna şər ataraq
Arzuya tez çatdılar...
Tülkü düşüb ortaya,
Meymunu ələ saldı:
– Şirin dil töküb bizi
Gör necə ələ aldı!

Mən də dedim, bizləri
Tərifləyirmiş niyə?!
Canavar: – Yanımızda,
Əskik işi var deyə!
Bir azca bundan qabaq
Nə deyirdi, buna bax! –
«Burda olduğum gündən
Qurddan, çaqqal, tülküdən
Bir pislik görməmişəm,
Əyrilik görməmişəm».
Qəzəbləndi yenə fil,
Alışdı elə bil:
– Hər şey aydındır! –
Meymun satqındır!
Sizi qudurmuş,
Ələ salırmış, –
Açmayasınız bəd əməlini,
Onu zindana aparın indi!
Bu vaxt filin əyanı
Zorba kərkədan
Aram-aram: – Əl saxla! –
Dedi kənardan. –
Dünyagörmüş qocanı
Eşit bir, şahım!
Sən meymunu danışdır,
Olsa günahı,
Sonra saldır zindana,
Qayda var axı!
Sənin qəlbin təmizdir,
Sənə düzlük əzizdir.
Ürəyi təmiz olan,
Aldadılır çox zaman.
Çaqqal, tülkü, canavar

Atıldılar, düşdülər:
 – Qulaq asma, fil ona!
 – Görünür, kərkədan da
 Əlbir imiş meymunla!..
 – Yox! Dayanın – coşdu fil. –
 Ağlabatan iş deyil! –
 Söylədi əsə-əsə. –
 Meymun danışsın bizə
 Bütün olub-keçəni.
 Şübhəyə saldı məni
 Düzü, qoca kərkədan.
 Tez yarpağı ağzından
 Açın onun!
 – Meymunun?!
 – Bəli, bəli, meymunun!
 Əmrə əməl edildi.
 Meymun dindi, nə dindi:
 – Mənim bircə arzumu
 Fil yerinə yetirsin.
 Qoy, kərkədan gedib bir
 Meymun tutub gətirsin.
 Çaqqal ilə canavar
 Birlikdə ulaşdılar:
 – Deməzsən ki, aldatdım!
 Kələyə bax, ay aman!
 Demək özünə qahmar
 Meymun da axtarırsan?!
 – Onsuz da meymunlardan
 Üz çevirən gündən mən,
 Onlar hamısı məni
 Düşmənlər, düşmənlər.
 Bir meymun çağırmaqda
 Lap başqa məqsəd var,

Özünüz görərsiniz,
 Hər bir şey aydın olar.
 Fil əmr etdi: – Kərkədan,
 Bir meymun tutub gətir.
 Get bir an da durmadan.
 Tezliklə bura yetir!
 Tülkü üz tutdu filə:
 – Meymunu zindana sal,
 O bizə qurur tələ.
 Çaqqal uladı: – Doğru
 Deyir tülkü lələmiz.
 Çox bəd işin açmadıq
 Bu meymunun hələ biz...
 Elə bu an səmada
 Hey qanad çalib uçan
 Qu çığırdı: – Yalandır!
 Tülkü, çaqqal sözünə
 İnanma, fil, amandır!
 Məni xilas edəndən
 Tanıyıram meymunu,
 Özün aparmadınmı,
 Dilə tutaraq onu?!
 Bu an gəldi kərkədan,
 Yanında bir meymunla.
 O çıxmışdı özündən:
 – Nə etmişəm axı mən?!
 Bizim meymun söylədi:
 – Şahidlik edəcəksən, –
 Maralın cəmdəyini
 Göstərdi, dayanma sən,
 Get o ətdən bir tikə
 Ye ləzzət çəkə-çəkə!
 Şahid meymun

Cəmdəyə yaxınlaşdı,
Başını bulayaraq
Tez ondan uzaqlaşdı,
Üzünü filə tutdu:
– Bu maraldır, hökmdar,
Maral əti yeməzlər
Ömrü boyu meymunlar.
Bu ətin dəlisidir
Tülkü, çaqqal, canavar!
Fil nərildədi: – Demək,
Maralı parçalayan,
Sonra onu meymunun
Yuvasına tullayan...
Qu səsləndi səmadən:
– Düzdür! Şahidəm buna. –
Göydən gördüm, – o başdan
Meymunun yuvasına
Onlar atdı maralı.
Nəfəs çəkə bilmirdi
Yazıq, köksü yaralı!
Bu sözləri eşidən
Tülkü, çaqqal, canavar
Xəlvət çıxıb aradan,
Dağa tərəf qaçdılar.
Fil çıxdı bir anda özündən.
Kin yağdı üz-gözündən:
– Tez qaçın, tez tutun onları!
Qoymayın qurtara canları!..
Sonra da meymuna söylədi:
– Azğınlar bir gör, nə eylədi?!
Bağışla, bağışla, sən məni!
Aldanıb, incitdim mən səni.
Sağ olsun

Kərkədan, bir də qu!
Xilaskar bu oldu, o oldu...

Caniləri qovanlar gəldilər:
– Əziz fil, agah ol, tut xəbər. –
Canilər qaçdılar, qaçdılar,
Bir hündür qayadan aşdılar,
Gur çaya tökülüb batdılar,
Özləri cəzaya çatdılar!
Nənə öz nağılını
Bu sözlərlə qurtardı:
– Mənim gül nəvələrim,
Budur nağılın ardı, –
Şahid meymun da filin
Dəstəsinə qoşuldu.
Başqa canlılar gəldi,
Ömürləri xoş oldu.
Dostluq edib, həmişə
Xeyirxahlıq etdilər.
Bəd əməli, adəti
Çoxuna tərgitdilər.
Bildilər, – düzlük yaşar,
Heç zaman ölməz, ölməz!
Yalan heç vaxt düzlüyə
Güc gələ bilməz, bilməz!

BAĞBANIN QİSASI

(Xalq rəvayəti əsasında)

Lap qədim zamanlarda
Yoxsul bir bağban vardı.
Var-dövlətli bir bəyin
Bağlarına baxardı.
Elə güllər, çiçəklər
Yetirmişdi bu bağda,
– Pəh-pəh! – deyib ətrini
Duyurdular uzaqdan.
Zanbaqlar, bənövşələr
Neçə rəngə çalırdı,
Nə bircəsi solurdu,
Nə də ki, saralırdı.
Elə bəsləmişdi ki,
Bağban qızılgülləri,
Bura uçub gəlirdi
Dünyanın bülülləri.
Saymaq ilə qurtarmaq,
Olmurdu ağacları.
Çətirli söyüdləri,
Uca qarağacları...
Hələ meyvə gətirən
Nə qədər ağac vardı,
Hər birinin meyvəsi
Ağızda bal dadardı.
Bu bağın sırğasıydı
Ağ gilə, qara gilə,
İstəyirsən dərib ye,
İstəsən qulaqdan as.
Əriklər ətri ilə
Güllə bəhsə girirdi,
Hər budağı on ağac
Qədər bar gətirirdi.

Şaftalıları: – Gəl mənə
Dər! – Deyirdi uzaqdan,
Elə bil əlvən qəndil
Asmışdılar budaqdan.
Tənəkdə düzüm-düzüm
Üzüm ürək açırdı,
Gilələri kəhrəba
Kimi şəfəq saçırdı.
Şirəsi şərbət idi
Ağ tutun, qara tutun.
Ətri kimi dadından
Doyulmurdu armudun.
Əncirləri bal kimi
Şirin doşab axırdı...
Bir söz ilə bu bağda
Yüz adda meyvə vardı.
Bəy bu bağdan bağbana
Çox azca pay verərdi.
Nə qədər meyvə varsa
Özünə dərdirərdi.
Bağban lap ovuc boyda
Balaca həyətində
Bircə alma əkməmişdi
Bəyin icazəsiylə.
Onun da bəhrəsinə
Kəndxuda göz dikirdi.
Ağac bar verən kimi,
Qapını kəsdirirdi.
– Payım yaddan çıxmasın! –
Deyib baş əsdirirdi.
Bir il bağban o sayaq
Bəslədi ki, ağacı,
Baharda xatırlatdı
Gül-çiçəkli yamacı.

Yayda, hər biri qarpız
Boyda alma gətirdi.
Kəndxuda özünü bu
Dəmdə bura yetirdi.
Gördü alma nə alma!
Möcüzədir, möcüzə –
Hər biri qarpız boyda,
Budaqdan gülür üzə.
Baxdıqca doymaq olmur
Yeddi rəng şəfəq saçır.
Qızılgül, yasəməntək
Xoş ətri ürək açır.
Kəndxuda düşündü tez:
«Bu lələş çox ayıqdır.
Belə almalar ancaq
Bizim xana layiqdir...
Ondan ənam alaram,
Lap dövlətli olaram».
O çağırdı bağbanı:
– Eşit məni, qadaşı!
Bu il mənim olacaq
Almaların hamısı.
Hörmətli adamım var,
Ona pay verəcəyəm.
Birinə də əl dəymə,
Mən özüm dəəcəyəm.
– Bəs mən nəylə dolanım?
Soruşdu bağban yazıq.
Qəzəbləndi kəndxuda:
– Bəsdir, danışma artıq!
Dediyinin üstündə
Bərk dayandı kəndxuda.
Almaları aparıb,
Durdu xan hüsurunda:
– Möhtərəm xan, bunları

Sənə layiq görürəm.
Xan xoşhal gülümsədi:
– Hə, görürəm, görürəm!
Çox nadir almalarıdır,
Sənlə bir şərtim vardır. –
Həmən bu almaları
Yetirən ağaclardan,
Bitirən ağaclardan
Mənim bağça-bağımda
Həm solu, həm sağında
Əkib becərəcəksən!
Hər il meyvələrini
Mənə gətirəcəksən.
Nə qədər desən ənam
Verəcəyəm mən sənə.
Hə, nə üçün susursan?!
Tez ol, cavab versənə!
Kəndxudanın boğazı
Elə qurumuşdu ki,
Heç danışa bilmirdi,
Sümük udmuşlar təki.
Kəlləsinə çıxmışdı
Heyrətindən gözləri,
Axırı kəkələyib
Didib-tökdü sözləri:
– X..xa...n...sa...ğ...ol...sun... bir bağban...
– Aha! Bildim, – dedi xan, –
Deməli, almaları
Bir bağban yetiribdir,
Mən də dedim onları
Bu, hardan gətiribdir?!
İndicə get, bağbanı
Özünlə bura gətir.
Kəndxuda tez baş əydi,
Xan əmrinə müntəzir.

O qaça-qaça getdi
 Qorumaq üçün canın.
 Bir azdan bağban ilə
 Hüzurundaydı xanın.
 Özünü yığışdırıb,
 Alnını qırışdırıb
 Aram-aram söylədi,
 Xan üz tutub bağbana:
 – Əhsən! Düzü, söz olmaz
 Sənin almalarına!
 Ondan mənim bağımda
 Yetirməlisən ancaq.
 Bunun üçün ənamın
 Nə istəsən, olacaq!
 Kəndxudanın əlindən
 Çox yanıqlıydı bağban, –
 Baş endirib söylədi:
 – Bir ərzim var, əziz xan.
 – Buyur görək!
 – Kəndxuda
 Həyətimə gəlibdir,
 Görüb bu almaları,
 Sizə layiq bilibdir.
 Onlardan bağınızda
 Yetirib, bitirərəm.
 Ənamı ikimizə
 Versin qibleyi-aləm!
 Nə istəsəm yarısı
 Düşsün onun payına. –
 Sən deyən olacaqdır! –
 Söylədi xan bağbana. –
 Söylə, nədir tələbin?!
 Aramla dindi bağban:
 – Nökərlərin iki yüz
 Kötək vursun bizə, xan!

Onun yüzünü mənə,
 Yüzünü kəndxudaya.
 Bundan başqa istəyim
 Yox mənim səndən daha!
 Xan bığaltı gülərək,
 Söylədi: – Kələkbazsan!
 Kəndxuda sənə çox zülm
 Eləyibmiş, a bağban!
 Başa düşürəm səni.
 Ey vəzir, dinlə məni! –
 Bağbana siz yüz qızıl
 Verin indicə, durun!
 Fərraşlar, kəndxudaya
 Siz də yüz kötək vurun!
 Xan insafli deyildi,
 O bunu ancaq, ancaq
 Ona görə deyirdi
 Ki, bağban ona hər an
 Yetirsin belə iri,
 Ətirli almalardan.

QOYUNUN OYUNU

Bir Qoyun Quzusuyla
 Sürüsündən ayrıldı.
 Meşə kənarındakı
 Çəmənliyə yayındı.
 Mələdi balasına:
 – Durma daha, Quzumcan,
 İstədiyini qədər ye,
 Yoncalıqda yoncadan.
 Belə yerdə çıxmırdı
 Quzu ana sözündən,
 Üstəlik söyləyirdi
 O, «baş üstə» sözün də.

Ana qoyun arxada,
Bala qoyun qabaqda,
Xıdır-xıdır, xırpa-xırp
Otladı yoncalıqda.
Meşədən bunu görən
Ağzıqara Canavar,
Düşündü: «Ay can, ay can!
Dördayaqlı kabablar
Görürəm, doyanacan
Çəkəcəyəm dişimə...
Tez başlayım işimə!»
Ürkütməsin deyə Qurd
Qoyun ilə Quzunu,
Yuvasından qoparaq,
Tez qoyun dərisini
Geyindi o çaparaq,
«Qoyun» etdi özünü,
Yavaş-yavaş gəlib o,
Tez ovuna yanaşdı.
Birdən soyunub atdı
Qurd qoyun dərisini,
Dedi: «Qoyun-quzunun
Verim daha dərşini!»
İrəli cumub kəsdi
Quzunun qabağını,
Dönə-dönə yaladı
Öz qara dodağını,
Ağzını marçıldadıb
Dedi: – Söylə Quzucan,
Hardan tapım duzu, can?
Yox-yox! Elə onsuz da
Sən duzlusən, duzsuz da.
Nə baxırsan üzümə?
Olsun sənin oyunun!
Gəl əvvəl səni yeyim,

Sonra anan Qoyunu.
Qoyun: – Yox-yox! – söylədi,
Mələr-mələr mələdi:
– Məni yesən bəsindir,
Ona dəymə, Canavar!
Yəqin, elə sənin də
Mənim kimi anan var.
Öz ananı yada sal.
Gəl, toxunma Quzuma,
Sən mənim canımı al,
Gəl dəymə yalqızıma!
– Yox! Tək səndən doymaram,
İkinizsiniz ovum.
Qoyun yenə mələdi:
– Ay Qurd, qurbanın olum,
Qoy onda tez özümü
Mən sürüyə yetirim,
Quzumun əvəzinə
Bir Qoyun da gətirim.
Canavar dedi: – Məni
Aldatmaq olar yəni?!

Qoyun mələdi: – Quzum
Girov qalsın yanında.
Bir qoyunla gəlməsəm,
Parçala, ye bir anda.
Qurd buna razılaşdı.
Düşündü: «Uduzmaram
Mən belə bir oyunda
Qoy gətirsin, qazanım
Üstəlik bir Qoyun da».
Gəlib çatdı sürüyə,
Qoyun etdi ah-aman,
Əhvalatı danışdı

Ana qoyun arxada,
 Bala qoyun qabaqda,
 Xıdır-xıdır, xırpa-xırp
 Otladı yoncalıqda.
 Meşədən bunu görən
 Ağzıqara Canavar,
 Düşündü: «Ay can, ay can!
 Dördayaqlı kabablar
 Görürəm, doyanacan
 Çəkəcəyəm dişimə...
 Tez başlayım işimə!»
 Ürkütməsin deyə Qurd
 Qoyun ilə Quzunu,
 Yuvasından qoparaq,
 Tez qoyun dərisini
 Geyindi o çaparaq,
 «Qoyun» etdi özünü,
 Yavaş-yavaş gəlib o,
 Tez ovuna yanaşdı.
 Birdən soyunub atdı
 Qurd qoyun dərisini,
 Dedi: «Qoyun-quzunun
 Verim daha dərşini!»
 İrəli cumub kəsdi
 Quzunun qabağını,
 Dönə-dönə yaladı
 Öz qara dodağını,
 Ağzını marçıldadıb
 Dedi: – Söylə Quzucan,
 Hardan tapım duzu, can?
 Yox-yox! Elə onsuz da
 Sən duzlusan, duzsuz da.
 Nə baxırsan üzümə?
 Olsun sənin oyunun!
 Gəl əvvəl səni yeyim,

Sonra anan Qoyunu.
 Qoyun: – Yox-yox! – söylədi,
 Mələr-mələr mələdi:
 – Məni yesən bəsindir,
 Ona dəymə, Canavar!
 Yəqin, elə sənin də
 Mənim kimi anan var.
 Öz ananı yada sal.
 Gəl, toxunma Quzuma,
 Sən mənim canımı al,
 Gəl dəymə yalnızıma!
 – Yox! Tək səndən doymaram,
 İkinizsiniz ovum.
 Qoyun yenə mələdi:
 – Ay Qurd, qurbanın olum,
 Qoy onda tez özümü
 Mən sürüyə yetirim,
 Quzumun əvəzinə
 Bir Qoyun da gətirim.
 Canavar dedi: – Məni
 Aldatmaq olar yəni?!
 Qoyun mələdi: – Quzum
 Girov qalsın yanında.
 Bir qoyunla gəlməsəm,
 Parçala, ye bir anda.
 Qurd buna razılaşdı.
 Düşündü: «Uduzمام
 Mən belə bir oyunda
 Qoy gətirsin, qazanım
 Üstəlik bir Qoyun da».
 Gəlib çatdı sürüyə,
 Qoyun etdi ah-aman,
 Əhvalatı danışib

Dedi: – Tədbir gör, Çoban!
 Bircə anda Çoban da
 Səslədi Alabaşı,
 Onu «Qoyun» cildinə
 Bürüdü yaxşı-yaxşı,
 Əsl Qoyunla birgə
 Arxayın yola saldı.
 Onların hər ikisi
 Canavara yan aldı.
 Sevincindən bilmədi
 Nə eləsin Canavar:
 – İndi üçünüzü də
 Yeməyə həvəsim var!
 – Yavaş, zalım kələkbaz,
 Boğazındaca qalar! –
 Alabaş atıb yerə
 Tez Qoyun dərisini,
 Verdi bir an içində
 Canavarın dərini, –
 Öz iti dişləriylə
 Boğazından yapışdı,
 Canavar son nəfəsdə
 Xırıldayıb soruşdu:
 – Qoy...un cil...din...də...
 Köpək ol...ur..muş bəyəm?!
 – Bu dərni sən vermişən, –
 Dedi Qoyun, – ay lələm!
 Qoyun dərini geyən
 Kələkbaz Canavarı,
 Bu dünyadan qurduğu
 Öz kələyi apardı...

XORUZUN NAĞILI

(Xalq nağılı əsasında)

Bizim günlərdən uzaq,
 Min illər bundan qabaq,
 Bir padşah var idi,
 Yaman zülmkar idi.
 Kim ona baş əyməsə,
 Kimdən xoşu gəlməsə,
 Tez nişan verib onu,
 Vurdurardı boynunu.
 Bu şahın çal xoruzu,
 Pipiyi al xoruzu
 Çox dikbaşmış, sən demə,
 Baş əyməzdi heç kimə.
 Şah sarayında kim var,
 Vəzir, vəkil, əyanlar...
 Görməyə yoxdu gözü,
 Buydu xoruzun sözü:
 – Elə mən də bir şaham!
 Hər səhər banlayıram,
 Oyanır el-obalar,
 Şahda belə hünər var?!
 Lələklərim al-əlvan,
 Göz qamaşır, baxırsan,
 Tacımdır – al pipiyim,
 Şahdan əskikdir nəyim?!
 Heyif pulum yoxdu tək,
 Axtarib tapam görək!..
 Çal xoruz çox əlləşdi,
 Axtardı, əldən düşdü.
 Bir gün tapdı üç qəpik,
 Xoruz pula baxdı dik,
 Banladı quq-qulu-qu!..
 Vermərəm əldən pulu,

Mən üç qəpik tapmışam.
 Ala bilməz bir adam!
 Söyləyin padşaha,
 Əsl şaham mən daha!
 Vəzir, vəkil cumdular,
 Tutdular çal xoruzu,
 Tez ağzını yumdular
 Pipiyi al xoruzun.
 Astadan dedi vəzir:
 – Ölümün çatıb nədir?!
 A bədbəxt, eşitsə şah,
 Dilinə dağ basacaq!
 Pıçıldadı vəkil də:
 – Xoruz olar bu dildə?!
 – Qorxmuram! – dedi xoruz. –
 – Amma siz qorxursunuz
 Ki, birdən şah eşidər,
 Sizi günahkar edər.
 Deyər: «Bəlkə bilirsiniz,
 Elə ikinizsiniz
 Dil verən çal xoruza,
 Pipiyi al xoruza...»
 – Sus! – dedi vəzir, vəkil,
 Bu saat hinə çəkil!
 Heç çıxartma səsini,
 Heç çəkmə nəfəsini!
 Mumlaginə ağzını,
 Üzərik boğazını!
 Xoruz bərk kəkələndi:
 – Bacarmazsınız! – dedi –
 Axı şah xoruzuyam,
 Boğsanız məni, bəs siz
 Ona nə deyərsiniz?
 Dara çəkdirər sizi,
 Asar hər ikinizi.

Vəzir vəkilə baxdı,
 Elə bil başlarına
 Göydən ildırım çaxdı.
 Dedilər: – İşə bax ha! –
 Demək, şahın yanında
 Xoruzcan qiymətimiz,
 Dilimiz, cürətimiz
 Yox imiş. Elə isə
 Qoy etsin nə istəsə.
 Lələkləri çal xoruz,
 Bu, pipiyi al xoruz!..
 Tez onu buraxdılar.
 Xoruz bağırdı bar-bar:
 – Quq-qulu-qu, quq-qulu!..
 Vermərəm əldən pulu!
 Mən üç qəpik tapmışam,
 Ala bilməz bir adam.
 Şah ayılıb yuxudan,
 Dedi: – Kimdir bu nadan?!
 Dedilər: – Xoruzunuz.
 Şah yuxulu-yuxulu,
 Bərk hirsləndi: – Qovunuz,
 Tutub tez alın pulu!
 Oldum başdan beyindən,
 Barı bir az yatım mən.
 Pipiyi al xoruzu
 Qovdular həyət boyu,
 Tutub, aldılar pulu.
 Xoruz coşdu: – Quq-qulu!..
 Padşah aldı pulu.
 O mənə möhtac imiş!
 Dilənçiymiş, ac imiş!
 Şah oyanıb yuxudan,
 Coşdu: – Kimdir bu nadan?!
 Dedilər: – Xoruzunuz.

Şah yuxulu-yuxulu,
 Bərk hirsləndi: – Qovunuz,
 Tutub qaytarın pulu!
 Xoruz pulu alan tək,
 Dedi kəkələyərək:
 – Quq-qulu-qu! Padşah,
 Bizim bu zülmkar şah
 Məndən qorxurmuş yaman,
 Pulumu aldım ondan.
 Şah hirsləndi: – Tələsin,
 Tutun xoruzu kəsin!
 Qovdular çal xoruzu,
 Pipiyi al xoruzu,
 Bircə anda kəsdilər.
 Xoruz dedi birtəhər:
 – Quq-qulu-qu, quq-qulu!..
 Nə qırmızı qandır bu?!
 Onu qaynar qazana,
 Saldılar yana-yana.
 İstidən bişən xoruz,
 Göyərrib, şişən xoruz
 Banladı: – Quq-qulu-qu!..
 Nə isti hamamdır bu?
 Şah söylədi: – Onu tez
 Çığırtma eyləyin siz,
 Plovun üstə qoyun,
 Xoruzu yeyim, doyum!
 ... Plov gəldi nimçədə,
 Buğlanırdı necə də!..
 Xoruz dedi: – Quq-qulu-qu!
 Nə ağca təpədir bu?!
 Şah güldü: – Səsini kəs!
 Ölən bir də dirilməz.
 O udanda xoruzu,
 Bərk ağrıdı boğazı.

Xoruz dedi: – Quq-qulu-qu!
 Nə darca doqqazdır bu?!
 Şah su içdi bu zaman.
 Xoruz isə bir azdan
 Deşərək mədəsini,
 Kəsdi şahın səsini.
 Banladı: – Quq-qulu-qu!..
 Görün, nə yaxşı oldu?!
 – Şahın qarnı yırtıldı,
 Mənim canım qurtuldu.
 Bu gündən tək mən şaham,
 Azad banlayacağam!..

ULDUZLAR ŞƏHƏRİ

Axşam yenə kiçik Xanış
 Dedi: – Nənə, nağıl danış!
 Nənə baxdı nəvəsinə:
 – A mən qurban olum sənə,
 Bir gün ara verək barı,
 Qurtarmışam nağılları.
 Sənə «Uçan xalça»-nı da,
 Div aldadan «Cırtan»-ı da,
 Xoşladığın «Şəngülümü,
 Məngülümü, Şüngülümü»
 Hələ «Məlik Məmməd»-i də,
 Elə «Qorxaq Əhməd»-i də...
 Hamısını danışmışam.
 Şirin nəvəm, gəl bu axşam,
 Söhbət edək elə-belə.
 – Nağıl söylə! Nağıl söylə! –
 Deyib durdu yenə Xanış,
 Gəl indi mən nağıl deyim.
 Məndən başqa onu heç kim
 Heç nənən də bilmir. Di dur,

Sən babana yaxın otur.
Xaniş qalxdı: – Ay can, ay can!
Sən də qulaq as, nənəcan.
Əşrəf baba baxıb ona,
Başladı öz nağılına:
... Neçə-neçə il qabaq,
Biri var, biri yoxdu.
Bir dəniz vardı, onun
Suyu həmişə çoxdu.
O tez-tez hirslənərdi,
Coşub dalğalanardı.
Sahilində qayalar
Qorxub, yırğalanardı.
Atıb-tutardı bəzən
Gəmiləri top kimi.
Bir gün də dalğalanıb
Belə dedi bu dəniz:
– Ey insanlar, mən olan
Yerdə, deyin, nəsiniz?
Mən sizdən qüvvətliyəm,
Mən sizdən cürətliyəm!..
O gün balıq tuturdu
Burda neçə balıqçı,
Söylədilər: – Ay dəniz,
Danışma acı-acı.
Bizə hamı Elsevər
Qardaşları, – söyləyir.
Dəniz nədir, göylər də
Qarşımızda baş əyir.
Bizdən qüvvətliyənsə,
Niyə səndə üzürük?
Yarıb dalğalarını,
Hər tərəfi gəzirik?!
Sənin balıqlarını
Alırıq biz əlindən.

Gördün? Güclü deyilsən
İnsanlardan əsla sən!
Dəniz soruşdu: – Necə?!
Məndən güclüsünüz siz?!
Sularımın altında
Nələr var bilirsiniz?
– Bilirik! – söylədilər
Elsevər qardaşları
Enmişik dibinə də
Sübhçağı, gecəyarı,
Yosunların üstündə
Gəzmişik qarış-qarış.
Dəniz ulduzların da
Olmuş bizimlə tanış.
Dəniz şappıldayaraq
Güldü bu an ürəkdən.
– Əsl ulduzlarımı
Gizlətmişəm, – dedi, – mən. –
Bilirsiniz, dibimdə
Nə qədər ulduz yatır?!
Onlar çox dərindədir,
Torpağın altındadır.
Göydəki günəş kimi
İşığı var onların.
Əgər bacarırsınız,
Məndən alıb aparın!
Dalğalarımınla sizi
Canavartək udaram.
Çalxayıb hərənizi
Bir tərəfə ataram.
Elsevər qardaşları:
– Lovğalanma! – dedilər. –
Ən dərin yerinə də
Yol tapırıq bir səhər.
Tapıb ulduzları da

Çıxararıq aşkara.
Onlar da yer üzündə
Nur saçar insanlara.
Bərkdən qışqırdı dəniz:
– Çıxara bilməzsiz!
Çıxara bilməzsiz!..
Bu Elsevər qardaşları
Verib əl-ələ,
Dəstə-dəstə axıb gəldi
Bir gün sahilə.
Ulduzları göy dənizdən
Alsınlar deyə,
Həmin səhər öyləşdilər
Yeddi gəmiyə.
... Bu vaxt Xanış babasına
Üz tutub dedi:
– O Elsevər qardaşları
Neçə nəfərdi?
Baba güldü: – Lap çox idi,
Sonra bilərsən.
Bir qulaq as, nağılımı
Qoy danışım mən.
Hə... harada qaldım?
... Minib yeddi gəmiyə,
Ulduzları göy dənizdən
Alsınlar deyə –
Bir səhər lap obaşdan
Yola düşdülər.
Özlərilə azuqə də
Götürmüşdülər.
Az getdilər, çox getdilər,
Titrədi dəniz:
– Ey insanlar! Siz məndən nə
İstəyirsiniz?!
Ulduzları? Yox, vermərəm,

Qayıdın geri!
Ovub keçə bilməzsiz
Dibimdən yeri.
Öz xoşuna getməzsiz,
Qovaram sizi.
Sularımda qərq eyləyib,
Boğaram sizi!
Hamı güldü:
– Dəniz, yenə
Lovğalanırsan.
Nahaq yerə tufan salıb,
Dalğalanırsan.
Yer üzündə heç kim bata
Bilməz insana.
Dəlilikdən əl götürüb,
Ağıllansana!
Sakitləşdir sularını,
Başlayaq işə.
Nahaq yerə gəlirsən sən
Bizlə döş-döşə.
Dəniz coşdu: – Yox, yox! Dilə
Tutmayın məni.
Gücüm çatmaz, deyirsiniz,
Sizə də yəni?!
Bu!.. bu saat dağıdaram
Gəminizi mən.
Tikə-tikə eyləyəyəm
İndi sizi mən!
Dəniz elə aşib-daşdı,
Çalxalandı ki,
Lap az qaldı, ağzı üstə
Çönə gəmilər,
Parçalanıb, çörə-çöpə
Dönə gəmilər.
Qardaşlar heç qorxmadılar,

Elə getdilər.
 Dayanmayıb, yollarına
 Davam etdilər.
 Qayalıqda gəmiləri
 Saxladı onlar.
 Söylədilər: – İndi işə
 Başlamaq olar.
 Kiçik ada yaratdılar
 Yeddi gəmidən...
 İndi sənə kimdən deyim,
 Xanış balam, mən, –
 Qardaşların dalğalarla
 Vuruşmasından.
 Göy dənizin qardaşlarla
 Barışmasından.
 Qardaşlar dayandılar
 Dalğalarla üz-üzə.
 Polad kimi baltalar
 Endirdilər dənizə.
 Qazıdılar torpağı
 Günlərlə, axşam-səhər,
 Sel kimi tər axıdıb,
 Yorulmaq bilmədilər.
 ... Nəhayət ki, tapdılar
 Ulduzların yerini.
 Çıxartdılar dənizdən
 Ulduzların birini.
 Onun gur işığından
 Gecə gündüzə döndü.
 Dənizin üzərində
 Sanki günəş göründü.
 O günü bayram etdi
 Elsevər qardaşları.
 – Afərin! – Söylədilər
 Dostları, yoldaşları.

Gəldi köməklərinə
 Elsevər bacıları.
 Birlikdə yaşadılar
 Burda qışı-baharı.
 Nə qədər ulduz varsa,
 Dənizdən çıxartdılar.
 Suyun üstə ulduzlar
 Şəhəri yaratdılar.
 Körpülər də çəktilər,
 Uca evlər tikdilər...
 Xanış dedi: – Bəs evlər
 Suda necə dayandı?
 Baba güldü: – Elsevər
 Qardaşları yamandı, –
 Poladdan möhkəm dayaq
 Düzəldilər evlərə...
 Dəniz yenə hirsələnib,
 Çalxalandı boş yerə.
 Yenə tufan qopartdı,
 Yenə də coşdu-daşdı,
 Axırda sakitləşib,
 Qardaşlarla barışdı.
 – Məndən güclüdür insan,
 Çox dalğalandım, – dedi,
 – Qorxmazdır, qüvvətlidir,
 İndi inandım, – dedi.
 ... Ulduzlar şəhərinin
 Artı hər gün ulduzu.
 Bu şəhəri tanıdı
 Bütün aləm, yer üzü.
 Ulduzları göydəki
 Ulduzlarla yarışdı,
 Dənizin qucağında
 Axşam-səhər sayırışdı...
 – Yaxşı nağıldır! – dedi

Xanış öz babasına.
 Belə söylədi baba
 Bu vaxt üz tutub ona:
 – Qoy indi sirri açım,
 Bu, heç də nağıl deyil.
 Ulduzlar şəhəri var,
 Əziz nəvəm, yaxşı bil.
 – Hardadır? – dedi Xanış, –
 Baba, onu da danış.
 – Gecdir. Dur hələlik yat.
 Şəhər olar, görərsən
 Sabah səni özümlə
 Ora apararam mən.
 Şəhər Xanış babasıyla
 Məndi bir vertolyota,
 Qalxdı yerdən səmalara,
 Qalxdı yerdən buluda.
 Əşrəf baba işləyirdi
 Dəniz buruqlarında.
 İndi işə yollanırdı
 O, nəvəsi yanında.
 Göy Xəzərin üzəriylə
 Vertolyot uçdu, uçdu,
 Elə süzdü, elə bil ki,
 Lap yel qanadlı quşdu...
 Az uçdular, çox uçdular,
 Göstərüb pəncərədən,
 Əşrəf baba dedi: – Xanış,
 O buruqlara bax sən!
 – Hə, görürəm.
 – Bax, onlardır
 Dənizin ulduzları.
 Gur işığa qərq eyləyir
 Onlar bizim diyarı.
 Onlar işıq, həm yaraşır,

Neftdir, bol yanacaqdır.
 O uzanan körpüyə bax,
 Hələ uzanacaqdır.
 Bu da evlər, qəşəng evlər...
 Bir bax gör nə qədərdir?!
 Görürsənmi, Xanış balam,
 Bura əsl şəhərdir.
 ... Vertolyotdan düşən kimi,
 Baba dedi Xanışa:
 – Hələ sən bu neftçilərə
 Eyləginən tamaşa.
 Bax, Elsevər qardaşları,
 Bacılarıdır onlar.
 Qollarında dənizlərin,
 Göyün, yerin gücü var.
 Onlar salıb bu ulduzlar
 Şəhərini dənizdə, –
 Neft daşları – adı ilə
 Tanınır ölkəmizdə.
 Gördün? Nağıl deyil bunlar,
 İndənmə sözümə?
 Gülümsəyib baxdı Xanış
 Babasının üzünə.

ƏKİZ QARDAŞLAR

Çox illər bundan qabaq,
 İki qardaş yaşardı.
 Onların ağ birçəkli
 Bir anaları vardı.
 Əkizlərin atası
 Əkinçiydi bir zaman.
 Yarımçıq ömür sürüb,
 Köçmüşdü bu dünyadan.
 Şəhv salırdı həmişə

Kim görsəydi onları, –
 Elə bil bir almadı
 Bölünmüşdülər yarı
 Cavandılar, hər biri
 Elə bil şəri-nərdi
 Birinin adı Alı,
 Birininki Səfərdi.
 Ata-babadan qalan
 Kiçik torpaqlarında,
 İlin hər payızında,
 İlin hər baharında
 Xış sürər, torpaq əkər,
 Taxıl becərərtilər.
 Bir parça çörək tapıb,
 Kasıb gün sürərtilər.
 ... Bir gün çıxdı əkizlər
 Yenə yer şumlamağa.
 Alı xışı sürdü, Səfər
 Toxum səpdi torpağa.
 Sel kimi tər tökdülər,
 O gün çox əlləşdilər.
 Nəhayət, yoruldular,
 Tamam əldən düşdülər.
 Gətirdikləri yemək
 Qurtardı bircə anda.
 Səfər dedi: – İşləyə
 Bilmirəm doymayanda.
 Alı qalxdı ayağa:
 – Otur dincini al sən.
 Gedib bu saat sənə
 Çörək gətirim evdən.
 Səfər tək qalıb, yenə
 Deyindi öz-özünə,
 Əllərini qaldırıb,
 Hirslə çırpdı dizinə:

– Məni təngə gətirdi
 Çox işləyib, az yemək.
 Elə bil daşdan çıxır
 Bir parça yavan çörək.
 Yox! Mənə dövlət gerek,
 Var gerek, sərvət gerek!
 Ata bilməsəm əgər
 Kasıblığın daşını,
 Götürüb qaçaçağam
 Bu mahaldan başımı.
 Gəzib dolanacağam
 Mən bütün yer üzünü.
 Axtarıb, tapacağam
 Bəxtimin ulduzunu!
 Bu vaxt titrədi dağlar,
 Daş, torpaq paralandı.
 Səfərin qarşısında
 Birdən yer aralandı.
 Heybətli səs ucaldı:
 – Mənə qulaq as, Səfər!
 Dövlətli yaşamağı
 Meylin çəkirsə əgər,
 Nahaq yerə tər tökübsən,
 Dolaşma yer üzünü.
 Uzaqlarda axtarma
 Bəxtinin ulduzunu!
 At səni kasıb edən
 Çəməninini, çölünü,
 Gedək mənim ölkəmə,
 Razısan, ver əlini!
 Nəhəng bir əl uzandı
 Yerdən Səfərə sarı
 Səfərin sə qorxudan
 Əsirdi dodaqları.
 Dilləndi əsə-əsə:

– Bi...r... de kim...sən... axı sən?
 – Mənmi? Cinlər şahıyam –
 Cavabı gəldi yerdən. –
 Adım Rəqşad, ölkəmin
 Bir ayrı səfası var.
 İlin hər bir ayında
 Xoş keçən havası var.
 Bil, mənə insan ağılı,
 Düşüncəsi gərəkdir.
 Geniş torpaqlarım var,
 Amma kim əkəcəkdir?
 Cinlərimin doğrusu,
 Bir iş gəlmir əlindən.
 Yer əkməkçin onlara
 Ağıl öyrət bari sən.
 Bir para torpağımı
 Gəl sənə bağışlayım.
 Üstəlik daş-qaş dolu
 Xəzinə bağışlayım!
 Səfər ürəklənərək:
 – Tək deyiləm, – dedi, – mən.
 – Qohum-qardaşını da
 Özünlə götürərsən.
 – Anam var, qardaşım var,
 Gözlə məsləhətləşim.
 – Yaxşı, dil tök onlara.
 Əməlli sözlər düşün.
 Sabah bu yaxtd səninlə
 Görüşərik yenidən.
 Hələlik salamat qal.
 Daha durma cəld tərpen!
 Səfər bu əhvalatı
 Gəlib evə, nəql etdi.
 Alını heyret aldı,
 Ana bərk fikrə getdi.

Dedi: – Min xəzinəli
 Yad ölkə olsa da mən,
 Kasıb komamı qoyub,
 Tərpən-mərim yerimdən.
 Ağacı da ayırmaq
 Olmur öz torpağından.
 Solan bacam yaxşıdır,
 Yad yerin gül bağından.
 Səfər güldü: – Ay ana,
 Hər yanda birdir torpaq.
 Orda da dağ, dərə var,
 Orda da axar bulaq.
 Alı, sən necə, getmək
 Fikrin varmı?
 – Yox, Səfər!
 Anamdan ayrı düşsəm,
 Ömrüm, günüm gödələr,
 Səfər coşdu: – Mən getdim,
 Götürüb öz başımı.
 Siz qalın, mən atıram
 Kasıblığın daşını.
 ...Aylar ötdü o vaxtdan,
 İllər keçdi o gündən.
 Səfər dövlətə çatıb,
 Razi qaldı özündən.
 Açıb dedi sirrini
 O, sünbül bitirməyin.
 Hamı yeyib, bəyəndi
 Ləzzətini çörəyin.
 Cinlər tikdilər ona
 Qızıldan uca saray.
 Ləl, cəvahir tökdülər
 Xəzinəsinə tay-tay.
 Amma, getdikcə günlər,
 Xəyala getdi Səfər.

Fəryad etdi: – Bəlkə də,
Mənim ağlım çaşıbdır.
Burada çörəyin də
Dadı başqalaşıbdır.
Öz doğma torpağımın
Ətri gəlməyir ondan.
Mənim anam, qardaşım!..
Nə etmişəm, ay aman!
Burada günəşin də
İsitmir hərarəti
Mənim canımı qəti,
Mənim qanımı qəti!
Burda işıq saçmayır
Göydəki ulduzlar, Ay!..
Vətənimə özümə
Qaytarın tez, ay haray!..
Rəqşad: – Öz qulağının
Ardını görsən əgər, –
Söylədi – Vətənimə
Görə bilərsən, Səfər!
Qaçmaq fikrinə düşsən,
Sənə baha oturur.
Bil ki, sehlənibdir
Bütün yollar, cığırılar.
Üz çevirmək istəsən
Doğulduğun diyara,
Yem olacaqsan ancaq
Nəhəng əjdəhalara!
Səfər qışqırıb dedi:
– Rəhm elə, Rəqşad, mənə,
Burada xoş gəlməyir
Bil, əsla həyat mənə.
Gəl, al məndən nəyim var,
Yurdumu mənə qaytar!
Rəqşad güldü: – Ha-ha-ha!..

Niyə dəyişmişən sən?
Nə oldu birdən-birə
Şirin oldu o vətən?!
Özün dəyişmədinmi
Onu vara, dövlətə?!
Bu sözü eşidəndə,
Səfər gəldi dəhşətə,
Əl ataraq, başından
Bir çəngə saç çıxartdı.
Saçların arasında
Tək-tək qarası vardı.
«Yad yer məni qocaltdı», –
Deyib hönkürdü Səfər.
Gileyləndi o gündən,
Harda nə gördü Səfər.
Dərdini axan çaya,
Küləklərə söylədi:
– Vətənə salam apar! –
Deyib, fəryad elədi. –
Aman külək, can külək,
Öp anamın üzündən.
Keç elimin, obamın
Dağlarından, düzündən.
Sığal çək xan çinara,
Sığal çək budaqlara.
Mənim böyük dərdimi
Pıçılda yarpaqlara.
Özünü torpağa sürtdü,
Üzümün əvəzindən.
Bax, doğma vətənimə,
Gözümün əvəzindən!..
Bir gün də öz dərdini
Danışanda quşlara
Bir quş sıx budaqları
Göylərdə yara-yara,

Şığıyıb, düz Səfərin
Yanında yerə endi.
Civildədi: – Qulaq as,
İndi də söz mənimdir, –
Əcinələrin şahı
Yalan deyir, inanma!
Qaçıb get öz yurduna,
Tələs daha dayanma!
Sehr heç kar eyləməz
Vətəninə gedənə.
Əjdahalar bu yolda
Güc gələ bilməz sənə...
...Səfər yola düzəldi.
Öz diyarına gəldi.
Üzünü torpağına
Sürtüb göz yaşı tökdü.
– Məni bağışla, – deyib,
O, baş əydi, diz çökdü.
...Tanımadı anası,
Qardaşı onu əvvəl,
– Hər kimsənsə, a qoca, –
Söylədilər – evə gəl!
Onun beli əyilmiş,
Lap ağarmışdı başı.
Əvvəlki tək cavandı
Ancaq əkiz qardaşı,
Mən Səfərim! – deyəndə.
Heyrətdən dondu ana.
Alı da xeyli baxıb,
Heç inanmadı ona.
Qoca açıb söylədi
Başına gələnləri.
Ana, qardaş bağrına
Basdı, durub Səfəri...
Səhv salmırdı o gündən

Kim görsə əkizləri. –
Daha heç oxşamırdı
Bir-birinə üzləri.
Bilirdilər, Səfərdir
Belə vaxtsız qocalan.
Alıdır – vətəninə
Gənc qalan, gümrah qalan.

DƏCƏL DOVŞAN, AĞILLI KİRPİ

Bir dəcəl dovşan balası,
Bir cəncəl dovşan balası
Yuvasından çıxdı səhər,
Oynayaraq o, nə qədər,
Qayıtdı öz yuvasına,
Öz sevimli komasına.
Şirin nəğmə dodağında,
Gördü koma qabağında
Əyləşərək qarı nənə,
Güc verərək cəhrəsinə,
İp əyirir, yumaq tutur,
Top boydadır yumaq, budur.
– Hə! – düşündü bala dovşan,
Keçmək olmaz bu yumaqdan! –
Əsl topdur, onu qapım,
Dörd ayağa at tək çapım,
Vurum topu sağa-sola,
Azarkeşəm mən futbola.
Qoy özüm də bir oynayım,
Öz gücümü mən sınayım.
Futbol ilə sazdır aram,
Görüm, futbolçu olaram?!
Beləcə də bala dovşan
Dayanmayıb daha bir an

Oğrun-oğrun ora qaçdı,
 O yumağa yaxınlaşdı.
 Elə kələk qurdu dovşan,
 Elə təpik vurdu dovşan,
 Yumaq top tək diyirləndi,
 Təpədən düz yerə endi.
 Bala dovşan qaça-qaça,
 Özünə yol aç-aça,
 Göyçəmənli düzə çatdı
 Bir də «top»a təpik atdı, –
 Yumaq elə dıgırlandı,
 Gah şütüdü, gah fırlandı,
 Dayanmadı bir an daha,
 Ağacdakı bir oyuga
 Gəlib düşdü.
 Bu nə işdir?! –
 Kirpi çıxdı bu oyuqdan.
 – Dayan! – dedi bala dovşan. –
 Qapıçı ol, əziz kirpi,
 Ay tikanı biz-biz kirpi,
 Gəl oynayaq sənə futbol,
 Sən oyuga qapıçı ol!
 Tez yumağı qaytar mənə,
 Mən qol vurum yenə sənə.
 Boz dovşandan bir az qorxdı,
 Kirpi tənbel-tənbel qalxdı.
 Dedi: – Yaxşı, palazqulaq,
 Di al gəldi, bu da yumaq!
 Toptək onu vur qarıya.
 Mən qapıçı, durma daha!
 Dovşan xeyli aralandı,
 O, oyudan gen dayandı.
 Əsl futbolçu sayağı
 Yoxlayaraq o, yumağı
 Bir top kimi yerə qoydu.

Bala dovşan sanki yaydı –
 O, gərildi, o, dartıldı,
 Birdən irəli atıldı.
 Baxmayaraq sola-sağa,
 Təpik vurdu o, yumağa.
 Yumaq yerdən götürüldü,
 Yuvarlanan topa döndü! –
 Ancaq kirpi sayıq idi,
 Atılaraq birdən-birə,
 Ağzı üstə dəydi yerə. –
 Əsl qapıçısayağı
 Tutdu kirpi «top» yumağı.
 – Topu tutdum, tutdum, – dedi.
 O, dovşanı pərt elədi.
 Dovşan cumdu:
 – Hələ dayan!
 Bir də vursam tutammazsan!
 Şəkləyərək qulağını,
 Cütləyərək ayağını
 Bala dovşan gendə durdu,
 Birdən qaçıb topu vurdu.
 Dıgırlandı yenə yumaq
 Oyuqdansa yan ötüşdü,
 Daşa dəyib yerə düşdü.
 – Ax!.. – söylədi bala dovşan,
 – Bax! – söylədi bala dovşan. –
 Nə edirəm gör bu dəfə!
 Kirpi qaçdı «top» tərəfə,
 Onu yerdən alıb vurdu,
 Oyuğun önündə durdu.
 Dovşan qaçıb döndü yelə,
 Vurdu «top»u kəlləsilə
 Düz oyugun qabağına,
 Kirpi tez əl atdı ona.
 Eh, bu zaman gör nə oldu?
 Kirpi gördü, dursa, qoldu, –

Yıxılanda «top»u qucub,
 Yumaqdakı ipin ucu
 İlişdi bir tikanına,
 İstədi ki, dursun yana
 Yamac boyu yumalandı,
 O özü də yumalandı, –
 Yumaqdan ip açıldıqca,
 Hey kirpiyə sarıldıqca
 Aman!.. Aman!..
 Gör iş necə oldu yaman, –
 Açıldı ki, yumaq tamam,
 Sarıldı ki, yumaq tamam
 Kirpiciyin bədəninə
 Dovşan baxıb gördü ki, nə! –
 Yumurlanıb yerdə qalıb
 İndi kirpi yumaq olub.
 Qaç-qaç gəldi dovşan,
 Qəh-qəh çəkib güldü dovşan:
 – Nə boydadır «top»um bax bir,
 Futbol oynamağım gəlir!
 O, bir təpik çəkdi «top»a
 – Hoppa!.. Hoppa!..
 Yumaqdan səs gəldi birdən:
 – Bala dovşan
 Nə edirsən?
 Top deyiləm,
 Kirpiyəm mən!..
 Dovşansa öz işindəydi,
 O, yamacın döşündəydi.
 «Top»u vurub sağa-sola,
 Başlamışdı o, futbola.
 Kirpi isə çığırırdı,
 Var səsiylə bağırırdı:
 – Bala dovşan
 Nə edirsən?
 Top deyiləm,

Kirpiyəm mən!..
 – Nə olsun ki? – dedi dovşan. –
 Mənim üçün indi topsan.
 Oynamağım gəlir mənim,
 Qol vurmağım gəlir mənim!..
 Urra!.. Qol!.. Qol!..
 Kim oynayır mən tək futbol?!
 O yel kimi qaça-qaça
 O, quş kimi uça-uça,
 «Top»a vurcaq bir təpik də,
 Ayağı ilişdi ipə.
 İp açıldı, nə açıldı! –
 Bu yol dovşana sarıldı.
 O, hey dolana-dolana,
 Yumalana-yumalana,
 Çevrilib bir yumaq oldu,
 Daşa dəyib, o yol aldı
 Birbaş gölə.
 İpdən azad olan kirpi,
 Birdən coşdu gözlərini qıya-qıya:
 – Dovşan ölər
 Düşsə suya!..
 Elə bu sözü demişdi,
 «Yumaq-dovşan» gölə düşdü.
 – Durmaq olmaz daha, aman!
 Boğulacaq suda dovşan! –
 Deyə kirpi yumurlandı.
 Boz dovşanı tapsın deyə,
 O, baş vurdu dərinliyə:
 – De, hardasan palazqulaq?!
 Su udurdu dovşan bu vaxt.
 «Buluğ-buluğ,
 Buluğ-buluğ...»
 Dedi: «Qarnım
 Ol...du, tu...luq!»
 Eşidən tək kirpi səsi,

Təngişsə də öz nəfəsi,
Dedi: «Gərək dözəm buna,
Kömək edəm mən dovşana».
Dayanmadı bir an daha,
Əl ataraq o, yumağa,
Bərk yapışdı,
Çox çalışdı
Sudan tezcə
Çıxsın üzə. –
Çıxa bildi
Üzə-üzə.
Gəlib çatdı düz sahilə...
Kirpi burda öz əliylə
Yumaqdakı ipi açdı,
Sevincindən dovşan uçdu:
– Xilas oldum mən ölümdən,
Nə yaxşısan, a kirpi sən!..
Dovşan birdən bərk utandı,
O, kirpidən yan dayandı.
Doluxsundu,
Ağlamsındı.
– Eh! Sən yumaq olan zaman,
Mən pis oldum sənə yaman.
Elə sənə təpik vurub,
Əl çəkmədim futbolumdan.
Mənsə yumaq olan kimi,
Xilas etdin dostum, məni.
Kirpi gülüb dedi: – Keçər! –
Öz səhvini, dostum, əgər
Düşmüşənsə artıq başa,
Daha ağıl ilə yaşa!
İndi isə ipi yığaq,
Yenə olsun ondan yumaq
Verək onu doğma, əziz
İpəyirən nənəyə biz.

MEŞƏDƏ ŞƏNLİK

Bir vaxt yaşıl meşədə,
Bir səfalı guşədə, –
Nəğməkar bülbül vardı,
Mahnılar oxuyardı.
Bülbül cəh-cəh vuranda,
Yaxın dağdan-arandan
Quşlar uçub gələrdi.
Meşədəki
Ceyranlar,
Fillər, başqa
Heyvanlar
Birbaş qaçıb gələrdi.
Bəzən axşama qədər,
Heç doya bilməzdilər
Bülbülün nəğməsindən
Meşə alqış səmindən
Tir-tir əsirdi o gün.
Dönə-dönə, bülbülün
Əlləri öpülərdi.
Gül-çiçək səpilərdi
Başına yağış kimi.
Hamı mat qalmış kimi,
Deyərdi: – Əhsən! Əhsən!
Bu səsdən var, görəsən?
– Oxu! Oxu! Yenə də!
– Bülbülcan, bir nəğmə də!
– Yoxsa, dağılışmarıq!
– Yuvamıza uçmarıq!
– Obamıza uçmarıq!..
Bülbül yenə o ki var,
Şirin nəğmə oxuyar.
Yenə cəh-cəh vurardı,
Axırda yorulardı.
Deyərdi: – Əzizlərim,

Can-ciyərim, gözlərim!
 Siz oxuyun indi də.
 Yerbəyerdən:
 – Necə?!
 – Nə?!
 Sualları yağırdı. –
 Bəyəm səsimiz vardı?!
 Bülbülü dilə tutar,
 Çəpik çalıb oxudar,
 Bir də oxudardılar,
 Hey atıb-tutardılar...
 Bülbül düşündü bir gün:
 «Axı, niyə, nə üçün
 Başqa heyvanlar, quşlar
 Elə mənimlə qoşa
 Oxuyub, şeir deməsin?
 Öz sözü var hər kəsin.
 Axtarsan, elə kiçik
 Gülməli bir səhnəcik
 Göstərənlər də olar.
 Rəqs edənlər tapılar!
 Daha nə durmuşam mən,
 Qanad açıb, göylərdən
 Bir də baxım meşəyə,
 Göz qoyum hər guşəyə.
 Görüm kim nə bacarır,
 Kim oxuyub, kim çalır?»
 Tez qanad açdı bülbül,
 Yuvadan uçdu bülbül –
 Söylədi aram-aram:
 – İstedad axtarıram!
 Gördü nə? Ağacdələ
 Bir kötükdə köndələ
 Dayanıb, dimdik çalır.
 Hey «takka-tuk» səs salır.

Bülbül dedi: – A qardaş,
 Dinlə məni, bir yavaş.
 Bil, səs çıxmaz tək əldən.
 Meşə orkestrində
 Təbil çalsan, əgər sən,
 Dildən-dilə düşərsən.
 – Lap yaxşı! Razıyam mən, –
 Söylədi Ağacdələ.
 Davam edib yoluna,
 Sağına, həm soluna
 Baxıb bülbül gördü nə?!
 Ququ quşu özünə
 Bir ev seçib budaqda,
 Nəğmə deyir bayaqdan:
 – Ququ-qu-qu ququ-qu-qu!..
 Ququ-qu-qu ququ!..
 Bülbül dedi: – Səni də
 Orkestrə yazıram.
 Mələhət var səşində.
 – Nə vaxt desən, hazıram!
 Bülbül uçub həvəslə,
 Gördü Arı gül üstə
 Vızıldayır astadan,
 Dedi: – Ay kamançalan! –
 Meşə orkestrində
 Vardır sənə yerin də.
 Arı güldü: – Bilirəm,
 Lap can-başla gələrəm.
 Xəbər eləsən əgər
 Cırcırma da gələr.
 O, skripka çalandır,
 Hər yana səs salandır.
 Bülbül sevindi: – Elə,
 Ona sən xəbər elə.
 Yubanmasın tez olsun,

Orkestrə yazılsın –
Söylə mənim adımdan.
Çıxmasın ha, yadından!..
O gün gəzib hər yanı,
Neçə quşu, heyvanı,
Həşəratı, böcəyi
Öz yanına səsləyib.
Bülbül siyahı tutdu,
Bir orkestr yaratdı.
Bu meşədən uzaqda
Soyuq yerdə, qışlaqda
Yaşayan pinqvinə,
Qışlayan pinqvinə,
Telegram göndərdi o:
«Möhtərəm mayestro!–
Öz meşəmizdə
Biz də
Orkestr yaratmışıq,
Arzumıza çatmışıq.
İstəyirik, ona siz
Dirijorluq edəsiniz...»
Tezliklə cavab gəldi:
«Niyyətiniz gözəldi!
Əziz bülbül, amma mən
Qorxuram istilərdən.
Sevdiyim qard, buzdu,
Sizin meşədə yazdı.
Yaxşı məsləhətim var, –
Meşənizdə fil yaşar.
Xortumunu tərpedər,
Orkestrlə məşq edər.
Ondan yaxşı dirijor?!
Həm orkestr, həm də xor
Çox razı qalar, bilin
Sizi sevən

Pinqvin»
Bülbül belə də etdi, –
Filin yanına getdi.
Razı saldı onu da,
Meşənin meydanında
Məşq elədi neçə gün,
Üzü güldü bülbülün.
Afişalar yazıldı,
Budaqlardan asıldı:
«Bizim meşədə sabah
Böyük konsert olacaq».
... Səhər açılan kimi,
Şəfəq saçılan kimi,
Axışdı-gəldi hamı.
Yaşıl meşənin damı –
Qarağaclar, palıdlar
Quşla doldu o ki, var.
Heyvanlar önə keçdi,
Meydançada əyləşdi.
Bir azdan
Gözəl ceyran,
Kötükdən düzəldilən
Səhnəyə gəldi şən-şən:
– Dostlar, istəyirik ki,
Sevinc bəxş edək sizə. –
Başlayırıq bugünkü
Böyük konsertimizə,
Çıxış eləyir əziz
Meşə orkestrimiz.
Bədii rəhbər – Bülbül,
Dirijor – mayestro Fil!..
Hamı səhnəyə baxdı,
Kimi ayağa qalxdı.
Bu anda, bu saatda
Meşə alqışlar altda

Yırğalandı elə bil...
 Hörümçəyin
 Tikdiyi
 Frakda göründü fil.
 Alqışladılar onu.
 Elə ki xortumunu
 Tərpədib, göz elədi,
 Orkestr dilə gəldi.
 Söz gəzdi budaq-budaq:
 – Sən bir xoş avaza bax!..
 ... Bir dəstə cırcırma
 Ahənglə skripka,
 Arılar kaman çalır,
 Zalımlar yaman çalır!
 Ağacdələnlər takka-tak,
 Neçə təbil vurur bax!
 Sancmağı atıb daha,
 Dızza-dızla
 Vızza-vızla
 Qarmon çalır mığmığa.
 Mahnılar axır tel-tel...
 Çəyirtkənlər violençel,
 Böyük Arı kontrabas,
 Kimi arfa, kimi saz...
 Sayıb qurtarmaq olmaz.
 Solistlər – Bülbül, Ququ
 Necə gözəl oxuyur!
 Xor başlanır arada.
 Heç söz olmaz xora da. –
 Şanapipik, Bildirçin,
 Sərçə, Turac, Göyərçin,
 Sığırçin, Alabaxta
 Fəqan edir budaqda...
 Mahnı ürək oxşadı,
 Başqa nömrə başladı. –

Qular gəlib süzdülər,
 Gölə düşüb, üzdülər.
 Bu incə rəqqasələr
 Çox gözəl rəqs etdilər.
 Tutuquşu göründü,
 Birdən dindi, nə dindi! –
 Şeir dedi avazla.
 Yerdən bir Maral nazla
 Dilləndi: – Yenə oxu.
 – Oxu! – söylədi çoxu.
 Tutuquşu
 Çox quşun
 Ağzını yamsıladı...
 Meşənin akrobatı
 Meymun gəldi səhnəyə,
 Atıldı yerdən-göyə.
 Lap elə bil ki, quşdu.
 Uç yol mayallaq aşdı.
 Gəzdi bir əli üstə,
 Uzandı beli üstə,
 Yüz cür oyun çıxartdı.
 Çox usta akrobatdı...
 Eh, daha nələr oldu,
 Gözəl səhnələr oldu.
 O gün axşama qədər
 Oxudu şən nəğmələr
 Lap axırda o ki var,
 Bütün quşlar, heyvanlar
 Bülbülü alqışladı,
 Gül-çiçək bağışladı.
 Hamı ürəkdən dedi:
 – Gözəldi, çox gözəldi
 Bizim meşə konserti!
 Bizim meşə konserti!

AĞ FİL

(*Birma xalq rəvayəti əsasında*)

Birmada Unam adlı
 Bir paltaryuyan vardı.
 Dövlətliyə, varlıya
 Unam paltar yuyardı.
 O, çox cavan oğlandı,
 Qüvvətliydı qolları.
 Təptəzə sanardılar
 Yuduğu hər paltarı.
 İşinə, peşəsinə
 Məhəbbət bəsləyərdi.
 Silinməz ləkəni də
 Yuyub təmizləyərdi.
 Elə bil əllərində
 Sehr vardı Unamın.
 Dildən-dilə düşmüşdü
 Adı paltaryuyanın.
 İşdə-gücdə görərdin
 Elə qış-bahar onu.
 Barmaqla göstərərdi
 Bütün adamlar onu.
 Bir mahnısı da vardı,
 İş vaxtı oxuyardı.
 – Köpüklən, sabunum, köpüklən,
 Təmizlik yaradım, köpüklən...
 İsti su,
 Soyuq su
 Təknəmə qoy dolsun, qoy dolsun,
 İsti su, soyuq su, bol olsun, bol olsun,
 Güc gəlsin qoluma, qoluma,
 Yorulma qollarım, yorulma.
 Paltarlar
 O ki var

Yuyulsun, yuyulsun, yuyulsun,
 Təmizlik duyulsun, duyulsun...
 Bu mahnıda elə bil
 Görünməz sehr vardı,
 Çirkli pal-paltar elə
 Tərtəmiz yuyulardı, –
 Baxanlar deyərdilər:
 – Canım, bu təptəzədir.
 Elə bil ki, qayçıdan
 İndi çıxıb, baxın bir.
 Görün nələr yaradır
 Bizim Unamın əli! –
 Möcüzələr yaradır
 Bizim Unamın əli,
 Bu kənddə Utin adlı
 Dulusçu da yaşardı.
 Bir kəs təriflənəndə
 Qəzəbindən coşardı.
 Çox tənbel idi Utin,
 İş görərdi çətin.
 O, hərdən
 Gildən səhəng,
 Küp, sərnici, nimçə, dibçək
 Düzəldərdi, satardı.
 Bircə gün işləyəndə
 Həftələrlə yatardı.
 Adına tərifli söz
 Deyilməzdi bir kərə.
 Çünki illərdən bəri
 Bu evdə tənbellərə
 Yaxşı baxmazdı heç kəs.
 – Mən nə edim indi bəs?! –
 Deyə, düşündü Utin –
 Qonşum Unamın adı

Dildə-dodaqda gəzir.
 Bəs mən?!
 Yox! Bu olmadı!
 Cır-cındır yumaq ilə
 Unam belə ad alsın?
 Mən qəzəbdən qovrulmuş,
 O sevinisin, şad olsun?!
 Od tutub alışaram,
 Sönüb, külə dönərəm...
 Torpağa qarışaram.
 Paxıllıqdan Utinin
 Sir-sifəti bozardı.
 Gözündən od töküldü,
 Qulaqları qızardı.
 – Yox! – dedi. – Belə olmaz!
 Qurmasam tələ, olmaz!
 Görək
 Elə bir kələk
 Düşünəm tapam ki, mən,
 Tora salam Unamı.
 Düzəltdiyim səhəngtək
 Daşa çalam Unamı.
 Elə çilingləyəm ki,
 Xırdalana toz təki!
 Bu xəyalla neçə gün
 Utin kələk düşündü.
 Axır axtardı, tapdı,
 Sevincindən üşündü...
 Unamgilin kəndindən
 Az aralıydı Ranqun.
 Bura paytaxtı idi
 O vaxtlar da Birmanın.
 Bu şəhərdə ölkənin
 Kralı da yaşardı.

Onun bir-birindən
 Nəhəng filləri vardı.
 Kralın bu fillərlə
 Yaman sazı arası.
 Vardı aralarında
 Həm bozu, həm qarası.
 Amma ağ yox idi,
 Axı, ağ fil doğulmaz
 Bütün dünyanı gəzsən,
 Heç yerdə ağ fil olmaz.
 Unam üçün bir kələk
 Qurmuşdu neçə gündə
 Bax, elə bu barədə
 Düşünmüşdü Utin də.
 İndi birbaş kralın
 Sarayına gedirdi.
 Kələk qurub Unamın
 Ah-vayına gedirdi.
 O, kralın yanına
 Keçə bildi birtəhər.
 Ehtiramla baş əyib,
 Belə söylədi Utin:
 – Böyük kral, mən sizə
 Bir xəbər gətirmişəm.
 Buna görə özümü
 Saraya yetirmişəm.
 – Buyur görək!
 – Sizin çox
 Nəhəng filləriniz var.
 Di gəl ki, ağ yoxdur...
 – Nə?! Heç ağ da fil olar?!
 Kralın sualına
 Tez cavab verdi Utin:
 – Siz istəsəniz, olar,
 Bircə kəlmə ömr edin!

– Kimə?
 – Bizim Unama.
 Məşhur paltaryuyana.
 O, istəsə boz fili
 Yuyar-yuyar o ki var.
 Dərisinin rəngini
 Lap süd kimi ağardar.
 Sevincdən güldü kral:
 – Düzü, söz tutmur dilim.
 Demək, yer üzündə bir
 Mənim olar ağ filim?!
 Vəzir, nə dayanmısan!
 Tez çağırtdır Unamı!
 Bircə anda sarayda
 Ayağa qalxdı hamı.
 Çaparlar özlərini
 Tez kəndə yetirdilər.
 Paltaryuyan Unamı
 Saraya gətirdilər.
 Kral güldü, söylədi:
 – Çox ustasan, qoçaqsan.
 Boz fillərdən birini
 Yuyub ağardacaqsan!
 Buna görə bəxşisin
 Çoxlu pul olacaqdır,
 Kəfim durulacaqdır.
 Amma fil ağarmasa,
 Boynun vurulacaqdır.
 Unam süzdü Utini,
 Həyəcanlandı ürəyi.
 Bildi ki, o qurubdur
 Bu qorxulu kələyi.
 Bir az düşünüb dedi:
 – Elə isə əmr edin,
 Gildən bir çən düzəltsin,

Bizim dulusçu Utin.
 Sığışsın deyə boz fil, –
 Gərək çən böyük ola.
 Bu çənə tökülən su
 Pıqqapıq qaynadıla.
 Kral:
 – Eşitdin Utin?
 Deyə qalxdı yerindən.
 Dulusçu:
 – Bəli, – deyib
 Nəfəs aldı dərindən.
 – Eləsə, işə başla!
 Düzəltməsən belə çən,
 Qaranlıq zindanımda
 Çürüyüb öləcəksən.
 Kor-peşman evinə
 Qayıdıb gəldi Utin.
 – Öz başımda çatladı –
 Dedi, – qara niyyətim.
 Necə düzəldim indi
 O boyda yekə çəni?
 Yamanca tora saldı
 Bu qonşum Unam məni.
 Durum gilə su qatım,
 Nə yorulm, nə yatım...
 Nə eləyim?!
 İşləyim,
 Olmayım günüqara,
 Düşməyim zindanlara.
 İş yorsa da Utini
 Çalışdı axşam-səhər,
 Unam dediyi çəni
 Düzəltdi o, birtəhər.
 Unamı çağırıdılar,
 Utin ürəkdən güldü.

Gəl ki, fil çənə gircək
 Çən ovulub töküldü.
 Kral çıxdı özündən:
 – Utin, nə etmisən sən?!
 Usta olan kəs çəni
 Belə nazik düzəldər?
 Mənim nəhəng filimə
 Davam edər o mägər?!
 – Mənə on gün də vaxt ver, –
 Deyə yalvardı Utin.
 Sən deyən qalın çəni
 Düzəltmək deyil çətin.
 – Yaxşı, – söylədi kral, –
 Sən deyən olsun, ancaq
 Çən mən deyən olmasa,
 Yerin zindan olacaq!
 Utin yenə çalışdı,
 Yumulmadı heç gözü.
 Qatdı bir-birinə
 O, gecəni-gündüzü.
 Dulusçu da ilk dəfə
 Pəsdən mahnı oxudu,
 Yorulmasın deyə o,
 Qəsdən mahnı oxudu:
 – Ovulma ey gilim, ey gilim,
 Qırılma, saxla sən boz fili.
 Əzilmə,
 Üzülmə.
 Hələlək yumşaqsan xəmərdən,
 Möhkəm ol poladdan, dəmirdən.
 Lap qalın düzəldim mən səni,
 Bir səhər qoy görüm çən səni.
 Fil sığsın,
 Su qızsın,

Pıqqapıq qaynasın, qaynasın...
 Kral məni zindana salmasın.
 Utin gilə neçə cür
 Qum qatdı, torpaq qatdı.
 Nəhayət, xeyli qalın,
 Nəhəng bir çən yaratdı.
 Boz fil yerləşdi ona,
 Bu dəfə sınımadı çən.
 Su töküb qızdırdılar
 Onu dörd bir tərəfdən.
 Amma Utinin çəni
 Elə qalındı ki,
 Ocaq qırx gün sönməyib
 Yansa da gecə-gündüz,
 Qaynamadı əsla su.
 Unam coşdu:
 – Nədir bu?
 Ay dələduz dulusçu,
 Belə də iş olarmı?
 Su qaynamayan çəndə
 Boz fil də ağararmı?
 Kral yandı qəzəbdən:
 – Bizi aldatmış Utin.
 Daha nə durmusunuz,
 Dulusçunu həbs edin!
 Cəza verin nadana,
 Salın onu zindana!
 Beləcə, paxıl Utin
 Çətinə, dara düşdü.
 Özü, öz əllərilə
 Qurduğu tora düşdü.

BÜLBÜL VƏ TUTUQUŞU

(Hind nağılı əsasında)

Hindistan torpağında
Bir sehrkar yaşardı.
O, ildə neçə dəfə
Meşəni dolaşardı. –
Rəngbərəng,
Alabəzək
Tutuquşu tutdumu,
Qayıdardı evinə.
– Qızıl tapdım! – deyirdi,
O, sevinə-sevinə,
Neçə həftə, neçə ay
Dərs verərdi bu quşa.
Hamı heyran qalardı,
Tamaşaydı, tamaşa, –
Görünməz möcüzəyə
Döndərərdi bu quşu,
Hamının sevimlisi
Olardı tutuquşu. –
Dil açıb, insan kimi
Danışa da bilərdi,
Nəğməsiylə bülbüllə
Yarışa da bilərdi.
Hələ iş də görərdi,
Nə desən eləyərdi.
Balaca uşaqlara
Nağıl da söyləyərdi.
Açaraq neçə rəngli
Lələkli qanadını,
Söyləyərdi hər gülün,
Hər çiçəyin adını.
Sonra sahibi onu

Salıb qızıl qəfəsə,
Satardı.

Verərdilər,
Nə qədər pul istəsə.
Belə tutuquşunu
Varlı kəslər alardı.
Ayaq basdığı evin,
Ən əzizi olardı.
Az-az ayaq dəyərdi
Bu quş olan otağa.
Onu göstərərdilər
Ən sevimli qonağa.
Gələnlər ona baxar,
Ağzının suyu axar,
Həsəd ilə deyərdi:
– Yox, ay canım, quş nədir?
Bu ki evin bəzəyi,
Bu ki bir xəzinədir!..
Sehrkar bir gün yenə
Gəldi yaşıl meşəyə,
Yol getdi dap cığırda,
Baş çəkdi bir guşəyə.
Çıxdı yolunun üstə
Sığırçın, Ley, Suquşu.
– Yox! – Dedi, – istəmirəm
Mən o quşu,
Bu quşu!
Hamı mənim qızılım?
Hardadır Tutuquşu?!
O gün xeyli dolaşdı,
Neçə təpədən aşdı.
Birdən gözü sataşdı
Bir dimdiyi əyriyə,
Sehrkar tutdu onu!
– Tutuquşudur! – deyə.

Gözünə inanmadı.
İndiyədək tutduğu
Quşa bənzəmirdi o.
Yeddi rəngdə lələyi
Nə gözəl idi, paho!..
Elə bil şırmayıdan
Yonulmuşdu dimdiyi.
Gözü qamaşdırırdı
Yumşaq tüklü pipiyi.
Ələ öyrədilməmiş,
Hələ öyrədilməmiş,
Adamtək dil bilirdi.
Qəmlənəndə ağlayır,
Şad olanda gülürdü.
Sehrkar bilmədiyi
Şeylərdən danışırdı.
Gündən, aydan, ulduzdan,
Göylərdən danışırdı.
İnanmaq olmurdu heç,
Düzü, görünməz işdi.
Yox, görünür bu quşa
Kim isə dərs vermişdi.
Sehrkar salıb onu
Yaraşıqlı qəfəsə,
Düz şahın hüzuruna
Qaçdı o bir nəfəsə,
Dedi: – Qibleyi-aləm,
Sənə layiqdir bu quş,
Mənim öz əllərimlə
Lap bu səhər tutmuşam.
Şah güldü: – Daş-qaş kimi
Neçə rəngə çalır bu.
Nə qədər də gözəldi,
Lap ağlımı alır bu!..
– Ey şahım, danışır da,

Ağlayır o, gülür o.
Ən çətin sualların
Cavabını bilir o.
Görünür, müəllimi
Ən böyük alim olub.
Bunu mənim özüm də
Bilmirəm ki, kim olub?
Belə bir tutuquşu
Yoxdur dünya üzündə.
Şah xeyli razı qalıb
Sehrkarın sözündən
Ona, gözəl quş üçün
Çox daş-qaş bağışladı.
Sehrkar da baş əydi,
O şahı alqışladı.
Nələr etdi o gün quş! –
Qanad açıb oynadı.
Əl çalıb yoruldu,lar,
Oynamaqdan doymadı.
Gözbağlıca göstərdi, –
O bir lələk qopartdı,
Vurub sol qanadına,
Üç yumurta çıxartdı.
Sonra bu yumurtalar
Döndü üç qaranquşa,
Civ-civ civildədilər
Hey uçuşa-uçuşa.
Sonra bülbül oldular,
Düşdü saraya «cəh-cəh»
Kimi dedi: – İşə bax!
Kimi söylədi: – Bəh-bəh!
Padşahın sevinci
O gün aşırı-daşırdı.
Bu quşu etibarlı
Xidmətçiyə tapşırdı:

– Onu gözüün tək qoru,
Yatmayıb axşam-səhər.
Yaxşı yadında saxla,
Kim gətirsə bəd xəbər, –
«Tutuquşu ölübdür»
Sözlərini söyləsə,
Başı vurulacaqdır,
Aman yoxdur o kəsə!
Həmin gündən xidmətçi
Hər əzaba dözüdü.
Tutuquşunun üstə
Əsim-əsim əsirdi.
Nəzərini üstündən
Çəkmirdi o, bircə an.
Qoruyurdu istidən,
Qoruyurdu soyuqdan.
Ən dadlı dəni, yemi
Qəfəsə gətirirdi,
Quşu körpə uşaqtək
O özü yedirirdi.
Amma yemək, rahatlıq
Demə, az imiş quşa.
Elə hey söyləyirdi:
«Ac ol, meşədə yaşa».
Heç zaman qızıl qəfəs,
Yuvanı əvəz etməz.
Bir gün xidmətçi gəlib,
Ölmüş gördü bu quşu.
– Mənim belimi qırdın –
Dedi: – A tutuquşu!
İndi nə deyim şaha?!
Yaşamaram mən daha.
Bu xəbər çatsa ona,
Bişirəcək aşımı.
Cəlladı çağırıdır,

Vurduracaq başımı.
Nə yalvarmağa baxar,
Nə də ki, göz yaşım.
Yetim qaldı balalar,
Nə daş tökümlə başıma!
... Şahın Birbal adında
Məsləhətçisi vardı.
Tədbir tökümlə, hər işin
Əlacını tapardı.
Xidmətçi dayanmayıb
Onun yanına getdi.
Bütün olub keçəni
Bircə-bircə nəql etdi.
– Qorxma, – söylədi Birbal.
Ardımca gəl, danışma.
Əsla mənim şah ilə
Söhbətimə qarışma.
Nə desəm, qulaq asıb,
Dinməzəcə dur qıraqda.
Ağzından bircə söz də
Qaçırtma ha, quş haqda!
Xidmətçi: – Gözümlə üstə! –
Dedi, – daha lalam mən.
Ömrüm boyu dinməyəm,
Bir salamat qallam mən.
Onlar qoşa gəldilər.
Birbal dedi: – Hökmdar.
Eşitmək istəyirsiniz?
Qərribə bir xəbər var.
Padşah qalxdı:
– Kimdə?
Birbal söylədi: – Bizdə.
Tutuquşu heykələ
Dönüb qızıl qəfəsdə.
– Necə?!

– Bəli, heykələ.
Möcüzədir, möcüzə!
Görmək istəyirsiniz,
Gedək göstərək sizə.
Şah razı oldu.
Gəlib
Baxan kimi qəfəsə:
– Heykəl nədir? – söylədi –
Heç sözüm yoxdur sizə!
Bəlkə də, başınıza
Sizin hava gəlibdir.
Özünüz görmürsünüz? –
Tutuquşu ölübdür.
Tez Birbal: – Yavaş, – dedi –
Şahım öz əmriniz var.
Bu sözü söyləyənin,
Başını vuracaqlar.
Şah diksindi: – Eləysə,
Ənam verərəm sizə.
Bunu mən dediyimi
Söyləməyin heç kəsə.
Quşu xəlvət basdırın,
Yerini də azdırın.
Saraya səs yayın ki,
Tutuquşu qaçıbdır.
Gözbağlıca eləyib,
Qəfəsindən uçubdur.
– Yaxşı! – söylədi Birbal.
– Oldu! – dedi xidmətçi.
Bu sirri gizlətməyə
And içdilər hər üçü.
Birbal belə qurtardı
Xidmətçini ölümdən.
Üstəlik ənam aldı
Padşahın əlindən.

ÇİRAQ

Nurəddin dərindən gəlib,
İstədi yatsın bir az:
Uzanıb: – Kitablara
Baxsam, – dedi, – pis olmaz,
Vərəqlədi «Ələddin
Və sehrli çırağı»...
Oxuyub qurtaranda
Lap sonuncu vərəqi,
Gözlərini yumaraq
Fikirləşdi Nurəddin:
«Əcəb çıraq tapıbmış
Nağıldakı Ələddin.
Nə desə, eləyirmiş,
Deyirəm elə nola,
O sehrli çıraqdan
Biri də mənim ola!
Nə istəsəm eləyə,
Əmrimi verən kimi,
Mənsə ağdan-qaraya
Vurmayam heç əlimi...
Kitabın arasından
Çıxdı birdən Ələddin:
– Al, sehrli çırağı
Sənə verdim, Nurəddin!
Çoxdan cana doymuşam
Özüm onun əlindən.
Götür, nə edirsən et,
Bax, bu çıraq, bu da sən!
Nurəddin əvvəl-əvvəl
İnanmadı gözüne.
– Bu nə sirdir? – söyləyib,
Sual verdi özünə
Bəlkə, məni sınayır,
Bəlkə də, zarafatdır?

Bu doğruya oxşamır,
Ürəyim narahatdır.

Çıraq alışdı yandı,
Otaq nura boyandı.
Bir səs gəldi ucadan:
– Buyur, ağıllı oğlan,
Hara deyirsən gedim,
Nə istəyirsən edim!

Nurəddin çaşdı,
Dili dolaşdı.
Söylədi: – Dayan,
Deyim bir azdan...
Alovlanaraq
Söylədi Çıraq:
– Gözləyərəm mən
Lap səhərəcən.

O çox düşündü,
O çox danışdı:
– Öz əmrimi mən
Başlayım nədən?
Gəlsənə, elə,
Deyim, həll elə
Misalları sən,
Görüm edirsən?
Gözəl fikirdir,
Qoy sınağım bir.

Çıraq səsləndi:
– Al, həll elədim!
Nurəddin öz ürəyində
Sevindi xeyli.
Bildi, çıraq edəcəkdir,
Nə çəksə meyli.
Gah istədi söyləsin ki,

Yazımı da yaz.
Məktəbə get, dərslərimə
Özün qulaq as!
Gah istədi desin ki, o
Səhrli çıraq,
Qoy mən yatım mışıl-mışıl,
Sənsə qal oyaq,
Mənim üçün bir təyyarə
Modeli düzəlt.
Yarışlarda qalib gəlim,
Əməlli düzəlt.
Hamı desin «Nurəddinin
Təyyarəsidir
Lap quş kimi süzür göydə,
Ona baxın bir!»
Gah istədi əmr etsin ki,
Elə bu saat,
Rəsmləri heyran edən
Bir rəsm yarat!
Bizim məktəb sərgisində.
Birinci olsun,
Alqışlasın hamı məni,
Sevincim olsun!..
Daha nələr-nələr keçdi
Onun fikrindən...
Nəhayət ki: – Ey səhrli
Çıraq! – dedi. – Sən,
Ürəyimdən hər nə keçsə,
Özün tut xəbər
Mən deməyə ərinirəm,
Dilim inciyər!..
Alovlanaraq
Söylədi Çıraq:
– Ürəyində sən
Hər nə istəsən,

Tez xəbər tutub,
Gətirərəm mən.

Çıraq məktəbə getdi
Nurəddinin yerinə,
Nurəddin: «Yatım», – deyib
Tez uzandı yerinə.

Düşündü: «Ay can, ay can!

Nə keçsə ürəyimdən,
Çıraq özü edəcək,
Həm dərsi öyrənəcək,
Həm məktəbə gedəcək.

Bircə anın içində

Şirin yuxuya getdi.

Ayılan kimi, durub

Çıraqdən sual etdi:

– Hə, dərslər necə oldu?

– Axıra kimi qaldım.

Sənin üçün dörd dərstdən

Bu gün «5» qiymət aldım.

– Bəs sonra?

Müəllimlər

Razı qalıb bu səhər

Təriflədilər məni...

Yox ey, bağışla, «səni».

Söylədilər: – Nurəddin,

Bax, həmişə qiymətin

Belə fərəhli olsun.

Adının qarşısında

Jurnalda «5» qoyulsun.

Beləcə, ürəyindən

Nə keçsə Nurəddinin,

Tez yerinə yetirdi

Çırağı Ələddinin.

Nurəddin: – Yatağımdan

Baxım, – dedi, – tavana,
Rəngli kinolar görüm,
Tərpənməyib heç yana!
Bircə anın içində
Otaq zülmətə döndü.
Tavan bir ekran oldu,
Rəngli film göründü...

Fikirləşdi Nurəddin:

– Nola, nola radio

Nişan verib, söyləyə:

– Əla futbolçudur o!

O saat eşidildi

Radionun gur səsi:

– Futbolçu Nurəddinin

Misilsiz qələbəsi!

Hamını heyran etmiş

Bizim idmançı oğlan.

On altı top keçirmiş

O, rəqib qapısından.

Nurəddin düşündü: «Yox»

Azdır bu şöhrət mənə,

Heç o qədər də ləzzət

Vermir bu söhbət mənə.

Göstərsin televizor

Üzgüçü olduğumu

Hamını ötdüyümü,

Birinci olduğumu!..

Televizor bir anda

Kəsdi verilişləri.

Dedi: – Elan edirik

Alınan bir xəbəri.

Dünya üzgüçüləri

Yarışmışlar bu günlər,

Balaca həmyerlimiz

Qazanıb böyük zəfər.
Dənizin bu tayından
O tayına üzüb o,
Su buz kimi olsa da,
Soyuğuna dözüb o.
Nurəddindir adı da,
Yaşı on iki, on üç...
Bu misilsiz hünərə
İnanmaq olmayır heç!..
Xoşlandı bu tərifdən
Nurəddin əvvəl-əvvəl:
– Məni dünya tanıyır,
Bu gözəldir, çox gözəl!
... Amma yenə bir azdan
Töküldü qaş-qabağı,
Düşündü: – Eh nə olsun?!
Bunlar düz deyil axı.
Yarışda birincilik
Qazanmışam mən nə vaxt?
Hamı məndən danışır
Nahaq yerə, çox nahaq!

Nurəddin əl ataraq
Tez sehrli çırağa:
– Mən heç nə istəmirəm, –
Söylədi, – səndən daha!
Elə et tənbelliyi
Birdəfəlik tərgidim.
Sanki etdiklərini,
Daha mən özüm edim.
Çıraq dedi: – Nurəddin,
Boynuma almalıyam.
Əslində, mən sənintək
Tənbellərin malıyam.
Hər işdən qorxanların
Harayına çatıram,

Bu həyatda onları
Kölgətək yaşadıram.
İstəsən, sənə
Dağ yaradaram,
Bircə saata
Ən uzaqbaşı,
Ləl-cəvahirə
Döndərrəm daşı.
Ancaq ki, səni
Tənbelliyindən
Azad etməyi
Bacarmaram mən.

Nurəddin coşub
Gəldi, qabağa,
Hırslə, acıqla
Dedi çırağa:
– Bu niyə çətin
Gəlir, de sənə?
Niyə susursan,
Bir dillənsənə?!
Tənbellik nədir,
Onu canımdan,
Damarlarımda
Axan qanımdan
Çıxarmayırsan
Bircə an da sən?!
Alovlanaraq
Söylədi çıraq:
– Qoysana mən də
Danışım bir az.
Nurəddin, mənə
Yaxşı qulaq as.
Sən nahaq yerə
Acıqlanırsan,
Bu işdə sehr

Acizdir, inan!
 Tənbəlliyn çox
 Sirləri var.
 Ona tutulan
 Özü qurtarar.
 Çasdı Nurəddin,
 Coşdu Nurəddin,
 Dedi çağırıb
 O, Ələddini:
 – Al çırağını,
 Xilas et məni!
 Yaxınlaşdı elə bu an
 Ona Ələddin:
 – Hə, xoşuna gəlmədimi
 Çıraq, Nurəddin?
 Bundan sonra daha mənə
 Çəkməzsən həsəd.
 Qoy çıxmasın xatirindən
 Bu söz, bu söhbət:
 Öz əməli, öz işilə
 İşiq saçaraq,
 İnsan özü olmalıdır
 Sehrli çıraq! –

Bunu deyib, Ələddin
 Əl atdı çırağına,
 Üz tutdu yavaş-yavaş
 Kitabın varacağına...

Nurəddin tər içində
 Ayıldı yuxusundan.
 Sevincindən bilmədi
 Nə eləsin bu oğlan:
 – Ah, nə yaxşı ki, elə
 Bu, yuxuymuş! – söylədi.
 – Yaxşı ki, belə çıraq
 Heç yoxuymuş! – söylədi.

TÜLKÜ QURDU NECƏ ALDATDI

Biri vardı, biri yoxdu,
 Bir meşə vardı.
 Elə qalın meşə idi,
 Adam azardı.
 Yoğun, uca ağacları
 Gəlmirdi saya.
 Palıdların boyu gedib
 Çatırdı aya.
 Buludlara toxunurdu
 Şamların başı.
 Bilinmirdi fıstıqların,
 Küknarın yaşı.
 Bu meşədə neçə adda
 Heyvan da vardı.
 Tülkü, dələ, dovşan, ayı,
 Ceyran yaşardı.
 Maral, cüyür, dağ keçisi
 Eh, daha nələr...
 Əgər saysaq, qurtarmırıq
 Səhərə qədər.
 Fil, şir, pələng yaşamırdı
 Burada təkcə.
 Qalın meşə uzanırdı
 Göz işlədikcə.
 Özü üçün bir yer seçib
 Kiçik guşədə,
 Hərə bir cür yaşayırdı
 Yaşıl meşədə.
 Bir-birilə dostluq edən,
 Qardaşlıq edən,
 Qonşuluqda yuva qurub

Yoldaşlıq edən,
Gəzintiyə, ova birgə
Çıxan da vardı.
Təkcə qurdun bircə dostu,
Yoldaşı yoxdu.
Bircə kəlmə söz deməyə
Sirdaşı yoxdu.
Bu meşədə, o, hamını
Düşmən sanırdı.
Pəncəsinə nə keçirsə,
Parçalanırdı.
Neçə maral, neçə ceyran
Dovşan yemişdi.
«Gərək sizin nəslinizi
Kəsəm!» – demişdi.
Cüyürün də ovlamışdı
O, neçəsini.
Buynuzları qalmışdı tək, –
Dağ keçisinin,
Toplaşaraq neçə heyvan
Aydın bir səhər
Bir palıdın altda xeyli
Söhbət etdilər:
– Belə olmaz! Qırdı bizi
Ağzıqara qurd,
– Kəsəcəkdir nəslimizi
Bu avara qurd.
– Yavaş danış, sözümüzü
Eşidər birdən.
Qışqırırdı dovşan, dələ
Maral yer-yerdən:
– Qoy eşitsin, yeyir bizi
Onsuz da bir-bir.

– Hamımızı udsa, gözü
Doyan deyildir.
– Cəzasını vermək olmaz
Bu bədəməlin?!
– Axı nə cür, yaxşı-yaxşı
Düşünək gəlin.
Cüyür dedi: – Dağ keçisi
Buynuzlarıyla
Qoy xəlvəti hücum etsin
Bir gün boz qurda.
– Yox, bu mənim işim deyil, –
Söylədi keçİ.
Bəxtəvərin ürəyindən
Gör nələr keçir!
Qurda buynuz vurmaq bəyəm
Asanmı işdir?!
Mənim kimi keçilərin
Çoxun yemişdir.
Maralın ki, buynuzları
Daha iridir...
Gözlərini süzdü maral:
– Yaxşı, kiri bir!
İstəmirəm mən boz qurdun
Üzünü görüm,
Nə sözünü danışım, nə
Özünü görüm.
Dişləri çox itidir ki,
Bizim Dələnin.
Gələr qurdun öhdəsindən
O, mən biləni.
Dələ coşdu: – Bu da mənə
Söz danışdı da!
Xırda dişlə nə edərim?

O boyda qurda?!
 Tülkü lələ çox yaşayıb,
 Onu dinləyək.
 Boz qurdu da tora salar
 Qurduğu kələk.
 Özü haqda belə sözlər
 Eşidən təki,
 Xeyli şələ quyruğunu
 Buladı tülkü.
 Nəhayət, o söhbətinə
 Belə başladı:
 – Dostum, ağıl yaşda deyil,
 Ağıl başdadır.
 – Çox doğrudur, – yerbə-yerdən
 Qışqırıdılar.
 – Tülkü lələ, əncam elə! –
 Çığırıdılar.
 – Mən bir kələk düşünmüşəm, –
 Söylədi tülkü. –
 Boz qurd mənim bu torumdan
 Qurtarmaz, gəl ki,
 Gərək ayı kömək etsin
 Mənə bu işdə.
 Ayı dedi: – Yoldaş ollam
 Sənə bu işdə!
 – Elə isə sözlərimə
 Yaxşı qulaq as!
 Dediymi eləməsən,
 Kələk baş tutmaz.
 Mavi gölün o tayında
 Gizlən bu axşam.
 Mən bu tayda boz qurd ilə
 Dayanacağam.

Ay çıxan tək, kölgəsini
 Suya salacaq,
 Mən qışqırıb, nə soruşsam
 Aydan, sən bu vaxt,
 Nərildəyib yoğun səslə
 Belə deyərsən:
 «Gecə göldən çıxıb, Qurdu
 Boğacağam mən!
 Gecəyə qədər,
 Yatım bir qədər».
 – Sonra?!
 – Daha sonrasıyla
 İşin olmasın.
 Bunu deyib tülkü lələ
 Çəkdi çuxasını.
 Gəlib gölün sahilində
 Çıxdı təpəyə,
 Yatdı: – Bir az, axşamacan
 Dincəlim, – deyə.
 Xeyli keçdi, yavaş-yavaş
 Hava qaraldı.
 Tülkü lələ yaxşı-yaxşı
 Yuxusun aldı.
 Oyanan tək göl dalında
 Durdu pusquda.
 O, bilirdi qurd yolunu
 Salacaq burdan.
 Bir az keçmiş ay göylərin
 Çırağı oldu.
 Öz əksini mavi gölün
 Suyuna saldı.
 Külək yaydı kimin isə
 Qorxunc səsini.

Qurd idi bu,
Oxuyurdu
Gələ-gələ, öz nəğməsinə.
«Ağzıqara
Canavaram,
Qurd da deyirlər mənə.
Par-par yanar
Gözlərim var,
Zillərəm ov üstünə.
Fili də mən,
Şiri də mən,
Pələngi də meşənin.
Ölüb-gedər,
Ömrü bitər
Mənə yaxın düşənin...»
Tülkü bu an salam verib,
Gəldi qabağa:
– Sənə vacib bir sözüm var
Mənim, qurd ağa!
Qurd bağırdı: – Nə hünərlə
Burda gəzirsən?
Demək sən, mən dolaşdığım
Yolu kəsirsən?
Bu dəqiqə soyacağam
Dərini sən!
– Tülkü lələ, deyil, dədə,
Sənin düşmənin.
Qoy sözümü deyim, sonra
Dərimi soy sən.
– Başla görüm, ov etməyə
Tələsirəm mən.
Tülkü gəlib qurda yaxın,
Dedi yavaşdan:

– Ay göylərdən gölə düşüb
Səhər o başdan.
Gözlərini indi açıb,
Səni gözləyir.
Bura çıxıb, səni birdən
Udmaq istəyir.
Düz gətirdi qurdu gölün
Sahilinə o.
– Ay, cavab ver, cavab! – dedi
Dönə-dönə o. –
Səhər tezdən niyə göydən
Düşmüşən gölə?
Burda təkəm bu sirrini
Aç mənə söylə.
Bir az keçdi elə bil ki,
Səs gəldi göldən:
– Gecə göldən çıxıb, qurdu
Boğacağam mən!
Gecəyə qədər,
Yatım bir qədər.
Qurdun dizi tir-tir əsdi!
– Lələ, qulaq as, –
Aya mənim gücüm, çatar?
– Yox, əsla çatmaz!
Bax, buna görə,
Gəldim xəbərə.
Ay quruya çıxsan, səni
Öldürəcəkdir.
– Bəs nə edim?
– İndi yatır,
Durma, gölə gir.
Dişlərinlə birdən ayın
Tut boğazından.

Bircə anda çıxsın onun
 Camı ağzından.
 – Göl dərinidir, necə çatım
 Bəs dibinə mən?
 – Eh!
 Boynuna daş bağlayıb,
 Tullan təpədən.
 – Hə, bu yaxşı məsləhətdir.
 Daha nə durum?!
 Tez boynuma daş bağlayıb,
 Suya baş vurum.
 Bu söhbətdən bir az keçmiş
 Tappıltı ilə,
 Boz qurd daşla suya düşdü
 Şappıltı ilə.
 Həmin andan, o axşamdan
 Keçmişdir çox vaxt.
 İndiyədək boz qurd göldən
 Çıxmayıb ancaq.

DÖRD ARZU

Tülkü, Siçan, Çəyirtkə
 Söhbət edirdi birgə.
 Hərəsi öz işindən
 Fərəhli keçmişindən
 Danışıb şirin-şirin,
 Yad etdi xoş günləri,
 Axırda dedi Tülkü:
 – Dostlar, mənə, bugünkü
 Bu yığıncaq, bu söhbət,
 Bir-birinə məsləhət
 Çox şey öyrətdi bizə.
 Demə, bir-birimizə
 Həm öz adətimizlə,
 Həm xasiyyətimizlə
 Çox yaxınıq. Amma mən
 Bilmirdim indiyəcən.
 Gəlin bu gündən belə
 Birgə verib əl-ələ,
 Çataq məqsədimizə,
 Təklil əl verməz bizə.
 Söhbətin bu yerində,
 Cığırın üzərində,
 Bir qarışqa göründü:
 – Gəl, sən də yerindi
 Bizim bu məclisimiz,
 Gözləyirdik səni biz.
 Buyur, Qarışqa qardaş,

Sən də ol bizə sirdaş. –
 Deyə Tülkü ona da
 Çəyirtkənin yanında
 Yer göstərdi. Bu hala
 Heyran qaldı Qarışqa.
 Düşündü: «İşə bax, mən
 Nə eşitdim Tülküdən?
 Çəyirtkə, Tülkü, Siçan
 Mənə dost olmuş haçan?!
 Hələ dinləyim görək,
 Onlar nə söyləyəcək».
 Tülkü dedi bu zaman:
 – Əzizim Qarışqadan
 Gizləməyin, söyləyin,
 Siz xəbərdar eyləyin –
 Kimin nə arzusu var?
 Məsələn, mənim, dostlar –
 Babat dolanmaq üçün,
 Arzum budur ki, hər gün
 Beş Toyuq, üç-dörd Xoruz
 Ələ keçirim pulsuz.
 Çəyirtkə dedi: – Mənim
 Gündə bir taxıl zənim
 Olarsa, elə bəsdir,
 Bundan artıq əbədir.
 Növbə Siçana çatdı.
 Dedi: – Bu nə həyatdır?
 Qorxub bığlı Pişikdən,
 Boylanıram deşikdən.
 Bir baxım, doysun gözüüm,
 Ömrümdə gülsün üzüm.
 Mənim olsun anbarlar,
 Artıq tamah baş yarar.

Söylədilər yer-yerdən
 Qarışqaya: – İndi sən
 Aç öz arzunu bildir.
 Qarışqa dedi: – Birdir
 Arzum: – Görməyim sizi,
 Kəssinlər kökünüzü.
 Çünki bu iştahla siz
 Hamını yeyərsiniz.

TAMAHKAR AYI

Bir gün balaca Ayı
 Gördü Tovuz quşunu.
 Olmazdı onun tayı,
 Lap itirdi huşunu...
 Söylədi ki, tüklərin
 Nə qədər də qəşəngdir!
 Məxmərtək lələklərin
 Əlvandır, rəngbərəngdir.
 Versənə, lələyindən,
 Bəzəyim üst-başımı.
 Qoy sənə oxşayım mən,
 Nə deyirsən, yaxşımı?!
 Tutdu quşun gülməyi:
 – Sənin ki, öz dərin var.
 Neyləyirsən lələyi?
 Yaxşıca tüklərin var,
 Ayı ayısayağı
 Bir an quşa əl atdı.
 Unudub qanacağı,
 Bir cəngə lələk dartdı.
 Səncə onları bir-bir
 Yaxasına tərsinə,

Dedi: – Əcəb gözəldir! –
 Baxıb öz sinəsinə,
 Ayı elə həmin gün
 Tülkünü tutub dilə,
 Dedi: – Gözəl quyruğun
 Var imiş ki, ay Lələ!
 Sonra süzdü Tülkünü
 O, mehriban baxışla:
 – Azaltsana yükünü,
 Onu mənə bağışla.
 Tülkü gülümsəyərək,
 Söylədi: – Rəngbərəngsən,
 Sənə quyruq nə gərək?
 Quyruqsuz da qəşəngsən.
 Ayı qaşını çatdı:
 – Nə yersiz zarafatdır?!
 Tülkü xeyli yaş töküb,
 Hönkür-hönkür ağladı...
 Ayı quyruğu çəkib
 Öz belinə bağladı...
 Yuvaya çata-çatda,
 Ayı gördü Maralı:
 «Nələr varmış həyatda?!» –
 Deyib, dəyişdi halı –
 Gözəl buynuzların var,
 Gəl, birini ver mənə!
 Maral dedi: – Baxsalar,
 Gülərlər, dostum, sənə.
 Ağardıb gözlərini
 Ayı çıxdı tez haldan, –
 Buynuzunun birini
 Güclə aldı Maraldan...
 – Taq...tuq... taq... tuq...

meşədə,
 Qaranlıq bir guşədə,
 Maralın buynuzunu
 Ayı çalır başına
 Qan tökülür qaşına,
 Qan bürüyür üzünü...
 Hər şeyə tamah salan,
 Başına buynuz çalan
 Ayı yumur gözünü.

AYI VƏ ZOĞAL AĞACI

(Xalq rəvayəti əsasında)

Qışda bütün üç ayı
 Yatıb dincəldi Ayı.
 Şirin yuxular gördü,
 Yuxuda bahar gördü:
 «Gedib çıxdı bir bağa,
 Boylandı sola, sağa
 «Vizz... vız» səsi eşitdi,
 Dayandı, diqqət etdi,
 Gördü bal arıları
 Salamlayır baharı:
 «Xoş gəlmisən, ay bahar!
 Nə qədər çiçəyin var.
 Arı dəstəməz onun
 Şirəsindən bal tutar».
 Ayı düşündü: – Aha!..
 Niyə durmuşam daha?!
 Arıları izləyim,
 Gedim tapım pətəyi.
 Ölürem, yaman acam,

Bir bal yeyim doyunca.
 Canım qüvvətə gəlsin,
 Ağzım ləzzətə gəlsin...»
 Elə bunu demişdi,
 Ayı birdən gərnəşdi,
 Ayıldı yuxusundan,
 Nərildədi: – Ay aman,
 Necə dərin yuxuydu!
 Necə şirin yuxuydu!
 Əlimdən çıxdı pətək,
 Oyandım, yazdır demək.
 Mağaradan çıxım bir,
 Görüm hava necədir?
 Vay-vay, lap acmışam ki,
 Bir şey tapaydım təki.
 Nə eləyim mən fağır?
 Ağzımın suyu axır.
 Ayı çıxıb gördü nə!..
 Bahar gəlibdir yenə.
 Bürünübdür hər tərəf
 Bənövşənin ətrinə.
 Yaşıllaşib çöl-çəmən,
 Quşların cəh-cəhindən
 Xumarlanır yamaclar,
 Puçurlanır ağaclar.
 Bir də gördü yaxında,
 Lap çayın qırağında
 Təkcə zoğal ağacı
 Çiçəklərini açır...
 O, astaca-astaca
 Yaxınlaşdı ağaca.
 Baxdı altdan yuxarı,
 Güldü: – Hə, bunun barı

Əlbəttə, tez yetişər.
 Mənim payıma düşər.
 Onda ki, gilələnər,
 Bir ağzım şirələnər.
 Bir az cana gələrəm,
 Ətə-qana gələrəm.
 Gözlərim qüvvətlənər,
 Dizlərim qüvvətlənər.
 Meşəyə üz tutaram
 Pətəyə əl ataram,
 Qovaram arıları.
 Bölərim yarıbayarı
 Onların balını mən
 Alaram əllərindən,
 İndi başımı atım,
 Bir neçə həftə yatım.
 Oyanan günə qədər
 Ağac meyvə gətirər.
 Ayı başını atdı,
 Xorhaxor ilə yatdı.
 Zoğal ağacı dedi:
 – Gözlə, meyvəmi yedin!
 Hələ buna baxın bir,
 Ürəyindən nə keçir:
 «Gözlərim qüvvətlənər,
 Dizlərim qüvvətlənər.
 Meşəyə üz tutaram
 Pətəyə əl ataram...»
 Arılar yazıq deyil?
 Gəzirsən veyil-veyil,
 Onlar zəhmət çəkirlər,
 O bal sənindir məgər?!
 Yox! Hamıdan tez çiçək

Açsam da, meyvəm gərək
Hamıdan gec yetişsin.
Axı barım ayının
Niyə payına düşsün?!
Ayı isə yatırdı,
Bu sözlərdən xəbərsiz,
Göydən, yerdən xəbərsiz.
Bir gün durdu obaşdan,
Donquldandı yavaşdan.
Baxdı ağaca sarı,
Dedi: – Dəyməyib hələ,
Durmuyım, yatım elə.
Yenə başını atdı,
Xorhaxorla hey yatdı.
Neçə həftə ötüşdü,
Üstünə dolu düşdü,
Oyandı gecəyarı,
Baxdı altdan yuxarı,
Gördü dəyməyib zoğal,
Əsnəyərək dalbadal
Başını atdı ayı,
Təzədən yatdı ayı.
Həftələr aya döndü.
Yaz ötüb yaya döndü...
Ayı durub yuxudan
Haray saldı: – Ay aman!
Heç belə də iş olar?! –
Dedim, yetişmiş olar
Bu ağacın meyvəsi.
Gömgöydür ki, giləsi.
Ayı yerindən qalxdı
O yan-bu yana baxdı,
Gördü armud yetişib,

Yanağına xal düşüb.
Bir anda qaça-qaça,
Tez dırmaşdı ağaca.
Doyunca armud yedi:
– Oxqay! Ölmüşdüm, – dedi.
Necə dadlı meyvəsən,
Unutmaram səni mən.
Ta o vaxtdan, o gündən
Göyərəndə çöl-çəmən –
Hər vaxt zoğal ağacı
Daha tez çiçək açır.
Bir-bir günlər ötüşür,
Meyvəsi gec yetişir.
Ta o vaxtdan, o gündən
Ayı da meyvələrdən
Çox xoşlayır armudu,
Dostlar, nağılım budu.

BÜLBÜL, SARMAŞIQ VƏ QIZILGÜL

Lap qədimdə ətirli,
Yaşıl bir bağça vardı.
Onun dörd bir tərəfi
Sarmaşıklı hasardı.
Burda nə əkməmişdi
Bu bağcanın bağbanı!..
Hər yan güldü, çiçəkdi
Göydəki ulduz sanı...
Məst olurdu ətirdən
Bağçaya ayaq basan, –
Quşların nəğməsinə
Bir anlıq qulaq asan.
Burda sarı lələkli
Bülbül də yaşayırdı.
Güllərin, çiçəklərin
Ruhunu oxşayırdı.
Onun həzin nəğməsi
Ürəkdən gələn səsi.
Hər gün səhər obaşdan
Bülbül qonub hasara,
Deyirdi nəğməsinə
Əvvəl sarmaşıqlara.
Bu nəğmədən onların
Hər biri boy atırdı,
Sarılaraq çəpərə
Lap göylərə çatırdı.
Sonra bülbül uçaraq,
Bağcanı dolaşırdı.
Al-əlvan çiçəklərə,
Güllərə yanaşırdı.
Versə nəğmə payını
Hər çiçəyin, hər gülün,

Sevincindən gözləri
Parlayırdı bülbülün.
Düşünürdü: «Gör necə
Ürəyi oxşayıram.
Başqasına xoşbəxtlik
Verməkçin yaşayıram.
Güllər, çiçəklər üçün
Xoşdur nəfəsim mənim.
Buna görə heç zaman
Tutulmur səsim mənim».
Bir gün səhər yenə də
Qondu bülbül hasara.
Yenə ilk nəğməsinə
Dedi sarmaşıqlara.
Gördü onlardan biri,
Ağlayır için-için.
Bülbül kəsdi səsinə,
Sevimli nəğməsinə:
– Ağlayırsan nə üçün?
Deyib, o, sarmaşığın
Yarpağını oxşadı.
Sarmaşiq dindi: – Sənin
Nəğmələrin yaxşıdı.
Amma az oxuyursan.
Çox tez uçub gedirsən.
Cəh-cəhindən doymuram,
Qanad açıb gedirsən.
– Yaxşı, – söylədi bülbül. –
Sənə bütün günü mən
Nəğmələr oxuyaram.
Tərpənmərəm yerimdən.
Bülbül belə də etdi,
Gün gəlib başa yetdi,
Dedi: – Əziz sarmaşiq,
Vaxtdır, daha gedim mən.

Nə qədər çalışdısa,
Tərpənmədi yerindən.
Sarmaşıq saxlamışdı,
Sarılıb ayağına,
Hasara bağlamışdı.
– Burax məni!
– Xeyr, dost,
Sən burda qalacaqsan!
Nəğmələrinlə birgə
Bizimki olacaqsan,
– Bəs güllər? Bəs çiçəklər?..
Açmaz onlar nəğməsiz.
Dindilər sarmaşıqlar:
– Buraxmırıq səni biz!
Hasara yaxın bitən
Qızılgül kolu bu an
Sapları ilə Bülbülün
Ayağını bağlayan
Sarmaşığa o ki var
Tikanından batırdı,
Sarmaşığın səsindən
Bu vaxt qulaq batırdı:
– Tezcə bülbülü burax!
Sarmaşıq saplarını
Açdı tez saçaq-saçaq...
Daha uçmadı bülbül
Sarmaşıqlar tərəfə,
Ən şirin nəğməsini
Səsini çəkib zilə,
Oxudu hər dəfə o,
Bağdakı qızılgülə.

TISBAĞA

(Afrika xalq nağılı əsasında)

Səhər bir kəndli yolda
Rast gəldi tısbağaya
Elə qorxdu ki, ondan,
Əl apardı çomağa.
Belə əcaib heyvan
Görməmişdi yaşından.
Elə səksəndi, düşdü
Papağı da başından
Çomağı tısbağaya
Vursa da o, taqqataq,
Heyvan tərpənmirdi heç
Durduğu yerdən ancaq.
Səs-küyə, kənddə kim var,
Bura axışdı gəldi.
Böyük, kiçik, gənc, qoca,
Hamı yığışdı gəldi.
Dedilər: – Bu heyvanın
Nədir görəsən, adı?
Boylandılar, baxdılar,
Cavab verən olmadı,
Kimsə çıxdı qabağa:
– O, bizi vurur indi.
Niyə durmuşuq daha?!
Önu öldürək, – dedi.
O ki, tamam sümükdür.
İnanma, vursaq ölə.
Başqa birisi dindi:
– Tən bölək balta ilə.
Tısbağa çanağında
Eşitdi bu sözləri.
Qorxudan kəlləsinə
Çıxdı domba gözləri:

«Görən, eşitdiklərim
Doğrudur, ya yuxudur?!»
Tısbağa fikirləşib,
Belə nəğmə oxudu:
– Mənim sümük çanağım
Otağımdır, otağım.
Dəmərdən möhkəmdir o,
Ağlı olan baltaya
Əl atmağa tələsməz!
Nə qədər vursanız da,
Məni balta da kəsməz...
Adamlar heyret etdi:
– Gör nə deyir bu heyvan!
Demək, balta da kəsməz,
Nə möhkəmdir, ay aman!
Heç belə iş olarmı?
Yaxşı düşünsün hamı,
Bir tədbir töküb, gərək,
Bu heyvanı öldürək!
Yer-yerdən dilləndilər:
– Daşa basaq onu biz.
Çanağı buna dözməz,
Tən bölünər, şübhəsiz!
Tısbağa çanağında
Eşitdi bu sözləri,
Qorxusundan saraldı,
Tir-tir əsdi dizləri,
Düşündü: «Daşa basıb,
İndi əzəllər məni».
Bu sözlərlə başladı
O, bu dəfə nəğməni:
– Mənim qalın çanağım
Daş ilə sınan deyil.
Dayanın,
İnanın

Sözlərim yalan deyil.
Bir-birinin üzünə
Baxdı bütün adamlar.
– İnanmaq mı sözüne?!
– Necə möhkəm canı var!
Kim isə: – Tapdım, – dedi, –
Gəlin odda yandıraq.
Onda baxıb görərik
Necə ölmür bu qoçaq.
Tısbağa çanağında
Eşitdi bu sözləri, –
Onu lərzəyə salan
Bu qorxulu sözləri, –
«Möhkəm dayan», – söyləyib,
Toxtaq verdi özünə.
Dil açıb, asta-asta
Nəğmə oxudu yenə:
– Mənim sümük çanağım
Od ilə yanan deyil.
Dayanın,
İnanın,
Sözlərim yalan deyil.
Adamlar haray salıb,
Bir-birinə dəydlər:
– Bu əjdahadır, – deyib,
Başlarına döydülər.
– Biz onu öldürməsək,
Öldürəcək o bizi.
Qoymayacaq
Sağ qalaq,
Kəsəcək nəslimizi,
Yenə kim isə dindi:
– Suya ataq boğulsun!
Razılaşdı adamlar:
– Hə, qoy sən deyən olsun!

Tısbağa çanağında
Eşitdi bu sözləri,
Şadlığından, sevincdən
Par-par yandı gözləri.
Onun sudan batmaqdan
Heç qorxusu yox idi.
Ancaq öz nəğməsini
O bu sayaq oxudu:
– Çox ağırdır çanağım,
Mənim sümük otağım
Düşdüm qorxuya,
Atmayın suya.
Heç üzə bilərəm mən?!
Boğulub ölərəm mən.
– Hə! Demək boğularsan?!
Bizə də bu gərəkdir.
– Götürün suya ataq,
O saat öləcəkdir.
Yapışdılar o saat
Bağının çanağından.
Onu suya atdılar
Tez çayın qırağından.
Çanağından başını
Çıxardaraq bu dəfə
Bağa şən-şən oxudu,
Səs düşdü hər tərəfə:
– Yaxşı aldatdım sizi,
Suda da yaşayıram.
Üzməkdə elə mən də
Balığa oxşayıram.
Hamı dedi: – Aldandıq,
Sözümüz yoxdur daha.
Yaxşı, bəs adın nədir?
– Tanış olaq, – tısbağa!..
Aylar keçir o gündən.

İllər ötür o vaxtdan,
Adam görcək tısbağa,
Boylanmayıır çanaqdan.
Öz sümük geyimini
O çiyində daşıyır.
Quruda tutmur qərar,
Hərdən suda yaşayır.

QARI VƏ ÇƏPİŞ

Çox illər qabaq,
Saçları dümağ
Bir qarı vardı,
Təkcə yaşardı.
Kasıbdı qarı,
Dövləti-varı
Bircə çəpişdi.
Qəribə işdi –
Qarı nə desə,
Hər nə söyləsə,
Çəpiş qarını
Başa düşürdü.
Bir-biriylə
Qoşa düşürdü
Onlar yamaca,
Göy çəmənlüyə, –
Çəpiş yamanca
Dəcəldi deyə.
Sirr idi bu iş –
Qarı da çəpiş
Dili bilirdi.
Bəli, bilirdi.
Onlar beləcə,
Adam diliycə,

Çəpiş diliycə,
Hər gün o ki, var
Danışdırlar.
«Nənə» çağırır
Çəpiş qarını,
Söylədi ona
Arzularını.
Çəpişi nənə
Hey dönə-dönə
Tərifləyirdi,
Belə deyirdi:
– Çəpiş dəcəldir,
Amma gözəldir.
Tükləri ipək,
Gözləri qəşəng,
Buynuzları şiş,
Sözləri kişmiş,
Baldır çəpişin.
Yanağındakı
Xaldır çəpişin.
Çəpiş də şəstlə
Nənəni elə
Tərifləyirdi,
Belə deyirdi:
– Məə!.. Məə!.. Məə!..
Yaxşıdır nənə.
Üzümə gülür,
Nağıllar bilir,
Söyləyir mənə.
Həmişə qulluq
Eyləyir mənə.
Bayatısı var,
Çalır laylalar.
Hər sözü qənddir,
Şəkər nənənin.

Kim mənim qədər
İstər nənəni?!
Çəpişlə qarı
Bütün ayları
Bir-birinə «can»
Deyib, mehriban
Ömür sürdülər,
Günlər gördülər.
Çəpiş boy atdı,
Bir ona baxın,
Yarıma yaxın
O, yaşa çatdı.
Söylədi qarı:
– Ay mənim varım,
Çox da hələ sən
Keçi deyilsən,
Amma bilginən,
Böyük çəpişsən.
– Mə! – dedi, – çəpiş.
– Mən! – dedi çəpiş. –
Böyüyəm daha,
Gedirəm bağa
Tək gəzəcəyəm,
Qorxuram bəyəm?!
– Bir dayan görək,
Birlikdə gedək!
Desə də qarı,
Tullandı keçi,
Yollandı keçi
Bağçaya sarı.
Çəpərdən aşıb,
Xeyli dolaşib
Qayıtdı axır,
Axşama yaxın,
Soruşdu qarı:

– Bir söylə barı –
 Hardaydın belə?
 Çəpiş şəst ilə,
 – Bağdaydım, – dedi.
 Bax elə indi,
 Evə gələndə,
 Söyləyib: – «Mə... mə...»
 On dənə azı,
 Yekə, ağ qazı
 Buynuzladım mən.
 Onlar əlimdən
 Güclə qaçdılar,
 Bir-bir uçdular...
 Xeyli danladı
 Qarı çəpişi.
 – Bax, bu, olmadı!
 Tərgit bu işi.
 Sənə dəyməyən
 Kəsi vurma sən!
 ... Səhər obaşdan
 Çəpiş yavaşdan
 Aşaraq bağa,
 Yollandı dağa.
 Oyanıb səhər,
 Axşama qədər
 Qarı da yaman
 Oldu nigaran.
 Bir də gördü nə? –
 Əli belində
 Qayıdır çəpiş.
 Qarı söylədi,
 Ah-vay elədi:
 – Vayındır, çəpiş,
 Dedim, yəqin, sən
 Azıb itmisən.

– Qorxmaginən, mə!..
 Bu gün dağda mən
 Döydüm quzunu.
 Buynuzlarımla
 Qırıqladım da
 Hər buynuzunu.
 Sözümə inan,
 Nənə, hamıdan
 Qüvvətliyəm mən,
 Cürətliyəm mən!
 – A çəpiş, kiri!
 Lovğanın biri! –
 Söylədi qarı. –
 Öyünmə barı.
 Bir gör çəpişdə
 Necə hikkə var!
 Bax ha, döyüşdə
 Buynuzun sınar.
 Pis olar halın,
 Qurdun, çaqqalın,
 Şirin, ayının
 Düşsən əlinə,
 Verər vayını.
 Lovğalanmağı,
 Buynuz atmağı
 Göstərər sənə!
 Çəpiş güldü: – Nə?!
 Çox güclüyəm mən!..
 Qorxma, ay nənəm.
 Boz qurd da mənəm,
 Şir də, pələng də,
 Ondan zirəng də.
 Beləcə çəpiş,
 Bu dəcəl çəpiş
 Qarıya qulaq

Asmadı heç vaxt.
 Gündə gəldi ki:
 Yox mənim təki
 Qüvvətli heyvan,
 Cürətli heyvan!
 Bir gün meşəyə,
 Uzaq guşəyə
 Yollandı çəpiş,
 Dolandı çəpiş
 Düzü, yamacı...
 Neçə ağacı
 Buynuzladı o,
 Ləzzət aldı o.
 Gəldi yanına,
 Yanaşdı ona
 Ayı balası,
 Dedi: – Qadası,
 Gəl bir oynayaq.
 Çəpiş:
 – Buna bax!
 Qışqırdı. – Məndən
 Qorxmursanmı sən?!
 Balaca heyvan,
 Qaç qabağımdan!
 Qaçıb bir buynuz
 Vurdu ayıya,
 Sonra nə oldu
 Demirik daha.
 Həmin gün çəpiş
 Dili təpimiş,
 Üzü-gözü qan,
 Bütün dizi qan,
 Buynuzu sınıq.

Dırnağı qırıq
 Döndü meşədən.
 Qarı dedi: – Mən
 Dedimmi sənə?!
 Deyimmi yenə;
 Ayının, şirin,
 Səndən zirəngin
 Düşsən əlinə,
 Lovğalanmağı,
 Buynuz atmağı,
 Göstərər sənə.
 Gəlir xoşuna? –
 Gör bir başına
 Nə oyun açdı
 Sən tutduğun iş?!
 Di, dincəl, çəpiş!
 Yanıma qaç gəl,
 Ay dəcəl çəpiş.

**MİN BİR
 KƏLƏKLİ TÜLKÜ...**
(Xalq rəvayəti əsasında)

Yol azdı bir gün pişik, –
 Keçib çayı, aşıb dik,
 «Dərələrdən sel kimi,
 Təpələrdən yel kimi»
 Ötüb, çatdı meşəyə.
 – Bura haradır?! – deyə
 Xeyli döydü gözünü,
 Cırmaqladı üzünü:
 – Bəs nə edim burda tək?
 Məni qurd-quş yeyəcək!

İndi düşəcək axşam,
 Miyo-miyo... azmışam.
 Birdən tərpəndi kollar,
 Dedi: – Aha, gələn var.
 Xeyli süzdü gələnə,
 Gördü tülkü lələnə.
 Pişik ürəklənərək,
 Miyoldadı: – Gəl görək,
 Xoş gördük, tülkü dayı!
 Burda səndən savayı
 Daha kim var? Söylə bir.
 Əlbət bura meşədir.
 Tülkü coşdu: – Nə dedin?
 Sən «dayı» mənə dedin?!
 Bəyəm sənə dayınam?!
 Bəyəm sənə tayınam?!
 Ağılsız pişiyə bax!
 Bıgı var,
 Kişiyə bax!
 Elə bir miyoldamaq
 Gəlir əlindən ancaq.
 Pişik dindi bu ara:
 – Ən uca ağaclara
 Dırmaşa bilirəm mən.
 Tülkü dayı, istəsən,
 Sənə də öyrəderəm.
 Tülkü lap coşdu bu dəm:
 – Sən bir bunda üzə bax,
 Söhbətə bax, sözə bax!
 Min bir kələkli tülkü
 Pişikdən dərs alacaq!
 Bir de, neynirəm axı
 Ağaca dırmaşmağı?!

Pişik burdu bıgını,
 Şəklədi qulağını:
 – Bəyəm az düşmənin var?
 Birdən səni qovarlar,
 Qaçmaq dansa yamaca,
 Dırmaşarsan ağaca.
 Tülkü elə çığırdı,
 Tülkü elə bağırırdı,
 Partlayaydı az qala:
 – Özünə dərs ver bala!
 Mən bilikli tülküyəm,
 Mən kələkli tülküyəm.
 Min bir hiyləm var mənim,
 Söylə, kim tutar məni?!
 Pişik nə qədər etdi,
 Sözləri hədəf getdi.
 Tülkü inad elədi,
 Elə bunu söylədi:
 «Bir de, neynirəm axı,
 Ağaca dırmaşmağı?!
 Min bir hiyləm var mənim,
 Söylə, kim tutar məni?!»
 Nə gördülər bir azdan?!
 Nə etsinlər, ay aman?!
 Yanında tazı, tula
 Üç ovçu gəlir bura,
 Pişik dönüb yavaşca,
 Tez dırmaşdı ağaca.
 Tazı, tula qaçaraq,
 Tülkünü tutdu ancaq.
 Bir azdan ovçular da
 Yetirdi özlərini.
 Pişik dedi ağacdən:

– Döyürsən gözlərini,
Min-min kələkli tülkü!
Mənə qulaq asmadın,
Gördün, nahaq asmadın?!
Dedin: – Neynirəm axı,
Ağaca dırmaşmağı?!
Öyrənməyi ar bilən,
Öz payını alginən.

TAMAHKAR

VƏ AQİL

(Əfsanə)

Qədimdə bir bağbanın
Çox gözəl bağı vardı. –
Yazda gül gülü,
Bülbül Bülbülü çağırırdı.
Xoş ətir bürüyərdi
İlboyu dörd bir yanı,
Hamı tərəfləyirdi
Zəhmətsevər bağbanı.
Hansı meyvədən desən,
Tapılırdı bağında.
Hansı meyvəni yesən,
Onun ləzzəti,
Dadı
Qalırdı
Damağında.
Bağbanın məharəti
Əsl möcüzə idi.
Elə ağac vardı ki,
On cür meyvə verirdi.
Bir budaqdan şaftalı,

Birindən nar dərirədi.
Bir budaq alma, biri
Gavalı gətirirdi.
Hələ portağal, alma
Qurtarmırdı saymaqla.
Bağda güllər bitirdi,
Bütün ilboyu solmaz.
Atalar misalıdır:
«Gözəl eyibsiz olmaz».
Bu gözəl bağbanın da
Bircə eyibi vardı.
Lap aşağı başında
Qış-yay qanqal olardı.
Bağban ha əlləşsə də,
Əldən-dildən düşsə də –
Başqa heç nə bitməzdi,
Zəhməti də itərdi,
Bağın bu sahəsində
Ancaq qanqal bitərdi.
Bir gün qocaldı bağban,
Axır düşdü yatağa.
İki oğulu vardı,
Dəvət etdi otağa:
– Ay mənim iki nərim,
İki igidim, ərim.
Mən dünyadan gedirəm,
Bağımsa qalır sizə.
Bu bağın ixtiyarı
Çatır hər ikinizə.
Ona qulluq göstərin,
Güllərini bəsləyin.
Qoruyun ağacları,
Qoy nəşildən-nəşilə

Yadigar qalsın barı. –
Bağban bunları deyib
Yumandan gözlərini
Artdı böyük qardaşın
Günbəgün dərdi-səri.
Gecələr yatanda da,
Bağ haqda düşündü o.
«O mənə çatmalıdır»
Söyləyib düşündü o.
– Bir gün kiçik qardaşa
O, bir təklif elədi.
– Gəlsənə, bağı bölək,
Məsləhətdir – söylədi.
Kiçik qardaş qaldı mat:
– Axı bu nəyə görə.
Böyük dedi: – Gəl bölək,
Dost arası pak görə!
Kiçik nə illah etdi,
Böyük çıxdı özündən.
– Əsla dönmərəm, – dedi. –
Təklifimdən, sözümdən.
Axırda kiçik qardaş
Razılaşdı bölgüyə.
Böyük qardaş bu sayaq
Bir şərt qoydu kiçiyə:
– Hə... Böyük olduğumdan,
Bağı mən böləcəyəm.
İstədiyim tərəfi
Özüm götürəcəyəm.
– Bax, ikiyə bölürəm,
Tən ortadan bu bağı.
Meyvəlik mənim olsun,
Sən götür qanqallığı.

Yol ötən bir aqilsə
Eşidirdi söhbəti.
Bir an ayaq saxlayıb
Böyük qardaşa dedi:
– Elimizdə qayda var, –
Kim əvvəl nəyi bölsə,
«Hansını götürürsən?»
Deyir o biri kəsə.
İndiki əvvəl özün
Bölürsən, dost, bu bağı,
Düzü
Qardaşın özü
Götürməli meyvəlik,
Ya da ki, qanqallığı.
– Yox! Yox! Qoy bağı onda
Əvvəl qardaşım bölsün.
Birinci mən götürüm,
Sonra da o götürsün.
– Yaxşı, – söylədi aqıl. –
Böl bağı, kiçik qardaş!
O gəlib, tən yarıya
Böldü bağı başa-baş.
Hər paya həm meyvəlik,
Həm də qanqallıq düşdü.
Aqıl böyük qardaşa
Baxıb bığını eşdi:
– İstədiyini payı seç,
İndi ilk söz sənədi.
Sanki böyük qardaşın
Başına qaya endi.
Ha çalışdı, meyvəlik
Onun payına düşə.
Olmadı, aqıl yaman,
Əncam çəkmişdi işə.

DƏVƏ KİNİ

Dünya görüb,
Yaş ötürüb
Azər baba
Oba-oba
Yerlər gəzib.
Dərdə dözüb,
Qəmə dözüb
Müharibə
İllərində...
Sinəsində
Ordenlər də,
Bunlar deyir,
Hər an deyir,
Bir gün Həzi, –
Gül nəvəsi
Yaxın gəldi,
Belə dedi
Babasına:
– Əziz baba,
Dinlə məni, –
Söylə, nədi
Dəvə kini?!

Güldü baba,
Dedi: – Bala,
Dəvə kinli
Xoş meyilli,
Həm özmlü,
Həm dözümlü
Bir canlıdır,
Boyu çatar
Yerdən-göyə.
O hərəyə

Mehribandır,
Belə candır.
Amma ona
Damağına
Toxunsalar,
Kini olar.
Bax, bu adət,
Bu xasiyyət
Xasdır bizə.
Nəslimizə,
Xalqımıza,
Haqqımıza
Hörmət edən,
Rəğbət edən
Gözümüzdür,
Şirin-şirin
Sözümüzdür.
Amma bizə
Ölkəmizə
Bu cahanda
Xor baxana,
Dinlə məni,
Dəvə kini
Bəsləyirik.
İstəyirik –
Bilsinlər ki,
Heç vaxt bizi
Əsir etmək,
Yesir etmək,
Olmaz heç vaxt
Misala bax –
Neçə illər
Bundan qabaq,

Quzğun tək
Faşistlər ki,
Həddin ötdü,
Hücum etdi
Ölkəmizə,
Dəvə kini
Gəldi bizə.
Bu kin ilə,
Ölkəmizlə
Faşistləri,
O pisləri
Məhv elədik,
Qalib gəldik!
Başa düşdün
İndi məni –
Nədir, balam,
Dəvə kini?!

MEHRİBAN QUŞLAR

Bir meşədə,
Xoş guşədə,
Yoldan ötən,
Ağacdələn
Gördü bala,
Ətcə bala,
Gömgöy olmuş,
Körpə bir quş,
Civildəyir,
Dad eləyir.
Ağacdələn
Onu yerdən

Qaldırıb: – Sən
Kimsən? – dedi. –
Adın nədi?
Quş dedi: – Gül
Sevən bülbül
Balasıyam...
Mən qalıram
Ayaq altda.
Yetiş dada!
Qoyma öləm,
Kömək elə.
– Hələ mənə
Söyləsənə
Yuvan hanı?
Oban hanı?
Anan hanı?
Atan hanı?
Quş tez dindi:
– Neçə gündü,
Anam, atam,
Balamız var,
Dən gətirək,
Yem yetirək
Deyə-deyə
Qalxıb göyə
Uçuşdular.
Onlar ancaq
Dönmədilər.
Bu gün səhər
Yuvamızdan
Boylananda,
Yuvam uçdu,
Yerə düşdüm...

– Bu nə işdir? –
Deyib, birdən
Bir ah çəkdi
Ağacdələn.
Tez körpəyə
Al ye, – deyə
Dən yetirdi,
Su gətirdi. –
Harda olsa
Anan sənin
Qayıdacaq
Bir gün, yəqin.
– İndi sənə
Elə yenə
Qəşəng yuva,
Evtək yuva
Düzəldərəm.
Elə o dəm
Qanad açıb,
Yerdən uçub
Ağacdələn
Bir köndələn
Ağac üstə,
Çox həvəslə
Dimdiylə
Taqqataqla,
Tuqqatuqla
Yuva ovdu.
Körpə quşu
Ora qoydu.
Dedi: – Burda
Damağı çağ
Yaşa qoçaq!

Mən də yenə,
Hər gün sənə
Baş çəkərəm,
Dən səpərəm.
Kövrək quşla,
Körpə quşla,
Ağacdələn
Burda qalsın.
Sizə kimdən
Söz açım mən –
Ana,
Ata
Bülbüllərdən, –
Balaları
Deyən təki,
Qanad açıb
O səhər ki,
Uçdu onlar.
Neçə yerdən
Keçdi onlar –
Rast gəldilər
Yerdə dənə.
Düşdü onlar
Bir ovçunun
Tələsinə.
Ovçu tutub
Bu quşları, –
Tez yol aldı
Evə sarı
Birnəfəsə.
Saldı o gün
Bülbülləri
Bir qəfəsə.

Günlər ötdü...
 Nələr etdi
 Ana bülbül,
 Ata bülbül! –
 Yemədilər,
 İçmədilər,
 Batıb qəmə,
 Acı nəğmə
 Oxudular:
 Burda iş var, –
 Dedi ovçu. –
 Qoy tez açım
 Mən qəfəsi,
 Hər ikisi uçub getsin.
 Balaları
 Var yuvada,
 Məndən uzaq
 Olsun qada.
 Ovçu elə,
 Belə etdi.
 Hər iki quş
 Uçub getdi.
 Az uçdular,
 Çox uçdular,
 Dərə-təpə
 Düz uçdular, –
 Göy meşəyə,
 Xoş guşəyə
 Yetişdilər.
 Dönə-dönə
 Gördülər, nə?!
 Yuva boşdur,
 Oba boşdur,

Qanad çalıb,
 Haray salıb,
 – Bala, deyə
 Hey uçdular.
 Göy meşəni
 Dolaşdılar.
 Bir bulaqdan,
 Bir oyuqdan:
 – Ana, – deyən,
 – Ata, – deyən,
 Səs eşidib
 Dayandılar.
 Bir baş ora
 Yollandılar.
 Öpüşdülər,
 Görüşdülər.
 Gəlib çıxdı
 Ağacdələn.
 Bala bülbül.
 Söylədi: – Mən
 Sağ qalmazdım,
 Yaşamazdım
 Olmasaydı
 Ağacdələn.
 Hər üç bülbül
 Yaxşı quşu
 Alqışladı.
 Axşam-səhər,
 Hər üç bülbül
 Ona nəğmə
 Bağışladı.

OVDA

– Ata, mənə də səhər
 Özünə ova apar.
 – Dərslərinə baxmısan!
 – Baxmışam.
 – Onda, olar,
 İstirahət günüydü...
 Ata, oğul obaşdan
 Qalxıb yataqlarından,
 Pıçıl-daşdı yavaşdan:
 – Soyutma yumurtanın
 Ovda keçmə dadından.
 Həsən, oğlum, duz gətir,
 Su çıxmasın yadından!
 – Atacan, arxayın ol,
 Unutmaram heç nəyi.
 – Ayrıca dəsmala bük
 Göyörtini, çörəyi...
 ... Bütün kənd camaatı
 Yatanda xumar-xumar
 Yol aldılar meşəyə
 Ata-bala ovçular.
 Yanaqları soyuqdan,
 Alma kimi qızardı.
 Səhərin qəlb oxşayan,
 Təmiz havası vardı.
 Həsən güldü: – Atacan,
 Bu gün yaman ayazdı,
 Qulaqlı papağını
 Gözünün üstə basdı.
 – Ovda qızısaçaqsan, –
 Dedi, – bu an atası, –
 Əsl can dərmanıdır

Meşələrin havası.
 O alıbdır çiyinə
 Bu gün qoşalüləni.
 Atası bir fərəhlə
 Seyr eləyir Həsəni.
 Yetişirlər meşəyə,
 Gəzirlər asta-asta.
 Nə bir tülkü, nə dovşan
 Çıxmır amma yol üstə:
 Dovşan nədir, dəyməyir
 Gözə heç qaratoyuq,
 Görünür, yuvasından
 Çıxmağa qoymur soyuq.
 Ovçular aralayıb
 Əlləriylə budağı,
 Gah yuxarı qalxdılar,
 Gah endilər aşağı.
 Hələ çay da keçdilər,
 Təpədən də aşdılar...
 Ələ bir ov keçmədi
 O gün çox dolaşdılar.
 Günəş uca dağların
 Arxasına enəndə
 Ata-oğul aramla
 Addımlayırdı kəndə.
 Meşədən çıx-a-çıxda,
 Həsən qışqırdı: – Dələ!
 – Ayaq saxla bu saat
 Onu vurma, ay lələ!
 – Dayan! – dedi atası,
 Aldı qoşalüləni.
 Dedi: – Oğul ovçular
 Əsla atmaz döləni

Onu yaralamazlar,
Qıymətli dərisi var,
Dələni ancaq, ancaq
Tələylə tutmaq olar.
Ürəyini qısma sən,
Yenə gələrək, Həsən.
Həmişə əli dolu
Qayıtmazlar ki, ovdan.
Gələn dəfə çantamız
Dolu olar, baxarsan!

OVDAN SÖHBƏT

Günəş göylərdən
Baxıb güləndə,
Uşaqlar dərindən
Evə gələndə,
Söhbət edirdi
Balaca İlqar,
Dinləyirdilər
Bütün uşaqlar.
İlqar deyirdi:
– Bir dəfə ayı
Çıxdı qarşıma,
Tez əl apardım
Patrondaşıma.
Ayı qaldırıb
İki əlini,
Çıxartdı mənə
Tərəf dilini
Eşitdim, deyir
O aram-aram:

«Amandır, vurma,
Təslim oluram!»
Bir yol da qurdılar
Hücum çəkərək,
Gəldi üstümə, –
Onlar on, mən tək!..
Hə, qoşalüləm
Yetişdi dada.
Çəkdim tətii:
«Ta..ta..ta..ta..ta..ta...»
Qurdılar quzutək
Bu an mələşdi,
Bir-birinin
Üstünə bələşdi.
Dedim: – Bax, sizi
Vuran lələşdi!..
Bir gün də ovdan
Dönürdüm evə.
Gördüm bir pələng! –
Oxşayır divə.
İti baxışı
Sanki ox idi,
Tərs kimi bircə
Gülləm yox idi.
Bir azca keçdi,
Cumdu üstümə.
Tez tufəngimi
Tutdum üzümə,
Başı qundağa
Necə dəydisə,
Boynunu burub,
Necə əydisə,
Üzülüb düşdü

Başı bədəndən
Soyub, çıxartdım
Dərisini mən...»
İlqarın sözü
Çatanda bura,
Bərkdən gülərək,
Dilləndi Qara:
– Bu nə vaxt olub?
Danışsana bir!
– Doğrudan, nə vaxt?!
Soruşdu Qədir.
Söylədi İlqar
Bir qədər çaşıb:
– Bunları mənə,
Bir dəfə onda
Dayım danışib.

QARDAŞLAR OVDA

Bir-birinə mehriban
İki qardaş obaşdan,
Addımlayır yan-yana,
Gedir balıq ovuna...

Böyük qardaş – Tapdıqdır,
Kiçik qardaş – Sadıqdır.
Bu gün Sadıq Tapdığa
Çox dil tökdü: – Sən daha
Məni də
Ova apar.
Bir görüm
Bu balıqlar
Necə düşür qarmağa?!

Addımlayıb o ki var,
Axır gəlib qardaşlar

Qaya üstünə qalxdı,
Tapdıq dənizə baxdı.
Əl atdı tilovuna,
Qarmaqları
Sazlayıb
Başladı öz ovuna...
Xeyli keçdi aradan,
Sadıq oldu nigaran,
Söylədi: – Əcəb işdir!
Balıq düşmür ki, düşmür.
– Dayan, səs salma, Sadıq!
Tilovu çəkdi Tapdıq.
Sadıq baxdı qarmağa
Düşən kiçik balığa:
– Bu ki, bala balıqdır.
Burax onu, yazıqdır!
Tapdıq Sadığa baxdı,
Sonra balığa baxdı,
Qarmağından
Çıxarıb,
Onu suya buraxdı. –
Əl atdı tilovuna,
Qarmaqları
Sazlayıb
Davam etdi ovuna.
Xeyli keçdi aradan...
Tapdıq dedi: – Ay aman!
Kim görüb belə ovu?!
Güclə çəkdi tilovu. –
Sadıq, gör nə boydadır!
Bir bax, təknə boydadır.
Tərpədərək başını,
Sadıq çatdı qaşını:
– Bu ya nənə balıqdır,

Ya da baba balıqdır.
Nəvələri gözləyir,
Burax onu, yazıqdır!..
Tapdıq Sadığa baxdı,
Sonra balığa baxdı,
Qarmağından
Çıxarıb,
Onu suya buraxdı.
Günəş batdığı zaman,
Bir-birinə mehriban
İki qardaş qayıdır
Evə, balıq ovundan.
Bomboşdur çantaları,
İçində ov nə gəzir!
Tutduqları balıqlar
Yenə dənizdə üzür...
Sadıq baxır Tapdığa,
Tapdıq baxır Sadığa:
– Hə, qardaş, belə işlər!.. –
Görək balıq
Ovuna
Sənsiz gələm mən səhər...

**MƏNDƏ TƏZƏ
XƏBƏR VAR**

Məndə təzə xəbər var,
Neçə-neçə canlılar,
Hələ desən böcəklər,
Ağ buludlar, çiçəklər
Düzüb-qoşub sözləri,
Bəstələyib özləri,
Heç sən demə qış-bahar,
Oxuyurmuş mahnılar...
Lentə yazdıqlarımı
Qoyun dinləsin hamı!

**QIZILGÜLÜN
MAHNISI**

Qızılgüləm, bağların
Gözəl qızıyam.
Məni günəş boyayıb,
Qıpqırmızıyam.
Məni vaxtsız dərməyin,
Siz xətrinə dəyməyin!
Bülbülün nəğməsilə
Qönçəm açılır.
Güldanlarda evlərə
Ətir saçılır.
Məni vaxtsız dərməyin,
Siz xətrinə dəyməyin!

BULUDUN MAHNISI

Mən göylərdə gəzirəm,
Elə bil ki, üzürəm.
Dağı, dərəni, düzü
Uzaqlardan süzürəm.

Bir də gördün şimşəyəm,
Gur-gur guruldayıram!..
Bir də gördün yağışam,
Şır-şır şırıldayıram!..

Buxar olub, yenidən
Göylərə qalxıram mən.
Dağa, dərəyə, düzə
Yenə də baxıram mən.

Bir də gördün şimşəyəm,
Gur-gur guruldayıram!..
Bir də gördün yağışam,
Şır-şır şırıldayıram!..

QUQU QUŞUNUN MAHNISI

Kim dinlər məni,
Şirin nəğməmi.
Deyər: – Yaxşıdır,
Ququ quşudur.

Nəqarətim də
Mənim budur, bu:
Qu-qu!.. Qu-qu-qu!..
Qu-qu!.. Qu-qu-qu!..

Yaşıl meşələr
Gözəl məskənim.

Səsim hamıya
Tanışdır, mənim.
Nəqarətim də
Mənim budur, bu:
Qu-qu!.. Qu-qu-qu!..
Qu-qu!.. Qu-qu-qu!..

BÜLBÜLÜN MAHNISI

Elə ki, dil açdım:
– Cəh-cəh deyirəm.
Gül ətirlidir,
Bəh-bəh! – deyirəm.

Nə qədər sağam,
Oxuyacağam!

Mahnı yaraşır
Bağca-bağlara,
Səsim yayılır
Lap uzaqlara!..

Nə qədər sağam,
Oxuyacağam!

XORUZUN MAHNISI

Gecə ayıq yatıram,
Səhər açılan kimi
Quşları oyadıram.
– Di, yatmayın, siz durun,
Quq-qulu-qu!.. Tez durun.
Banlamaqdır zəng səsim,
Çox etibar var mənə.

– Sübhdür, – desəm, inanar
Hətta adamlar mənə.
– Di, yatmayın, siz durun,
Quq-qulu-qu!.. Tez durun.

CIRCIRAMANIN MAHNISI

Mən bir canlı kamanam,
Yay fəsli oxuyanam.
Hamı bilir nəğməmdən,
Bu müğənni mənəm, mən.

Qulaq as «cır-cır»ıma,
Adım da cırcırma!..

Bağca-bağda gəzərəm,
İstilərə dözərəm.
Kol üstündə, budaqda
Doymaram oxumaqdan.

Qulaq as «cır-cır»ıma,
Adım da cırcırma!..

BƏNÖVŞƏNİN MAHNISI

Çiçəklər göyçəyiyəm,
Ətirli yaz gülüyəm.
Hər yana baxmaq üçün
Mən boynu bükülüyəm.

Kim istəyir xətrimi
Qoxlar mənim ətrimi.
Sevimli bənövşəyəm,
Yaraşığam meşəyə.

Hər vaxt əl-əl gəzərəm,
Sınələri bəzərəm.
Kim istəyir xətrimi
Qoxlar mənim ətrimi.

QURBAĞANIN MAHNISI

Baharda çıxıb
Gölməçələrdən,
Şirin nəğməni
Oxuyuram mən.

Bir sözüm «qurr-qurr...»
Bir sözüm «vağ-vag...»
Necə gözəldir,
Xoşdur oxumaq!

Ağcaqanadı
Ovlayıram ki,
Gəlib sancmasın,
A dostlar, sizi.

Bir sözüm «qurr-qurr...»
Bir sözüm «vağ-vag...»
Necə gözəldir,
Xoşdur oxumaq!

QUZUNUN MAHNISI

Mən bir ala quzuyam,
Hələ bala quzuyam.
Göy çəməndə oynaram,
Oynamaqdan doymaram.

Anam səsləsə məni,
Tez yanına gələrəm.
Mə..mə!.. Mə..mə!.. – söyləyib,
Mələr, mələr, mələrəm.

Çoban tütək çalanda,
Dayanaram bir yanda.
Ona qulaq asaram,
Mahnıyla sazdır aram.
Anam səsləsə məni,
Tez yanına gələrəm.
Mə..mə!.. Mə..mə!.. – söyləyib,
Mələr, mələr, mələrəm.

DƏNİZİN MAHNISI

Baxan, bir də baxar mənə,
Su göndərir çaylar mənə.
Yayda ilıq, qışda sərin...
Həm genişəm, həm də dərin.

Ləpələnsəm pıçıldaram,
Dalğalansam, xışıldaram...
Nəgməkaram, göy dənizəm,
Gah mavi, gah göy dənizəm.

Mənim çoxlu sərvətim var,
Buruqlarım qatar-qatar...
Gəmilər də üzər məndə,
Qu quşutək süzər məndə.

Ləpələnsəm pıçıldaram,
Dalğalansam, xışıldaram...
Nəgməkaram, göy dənizəm,
Gah mavi, gah göy dənizəm.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Doğma yurdum – doğma elim	5
Təbiət nəğmələri	26
Vətənimin neməti onun varı-dövləti	69
Məktəb və uşaqlar	86
Belə uşaqlar da var	105
Yumorlu lövhələr	109
Nənələr, babalar, nəvələr	163
Təmsillər	193
Hərflər	219
Rəqəmlər	224
İşarələr	228
Tapmacalar	231
Ha söyləsəm yanıltmac, sözlər məni yanıltmaz	243
Nəğmə ötən alətlər	248
Cırtan sevən şeirlər, gör sənə nə deyirlər	254
Poema-nağıllar	264
Kiçik nağıllar	387
Qəribə mahnılar	431

Nəşriyyat redaktoru *Sevinc Nuruqızı*
Bədii və texniki redaktoru *Abdulla Ələkbərov*
Kompüter tərtibatçıları *Mələk Şimşek, Aqil Əmrahov*
Korrektoru *Ülkər Şahmuradova*

Çapa imzalanmışdır 15.12.2014. Kağız formatı 60x90 $\frac{1}{16}$.
Ofset çapı. Fiziki çap vərəqi 27,5. Sifariş 126. Tiraj 500.

«Təhsil» Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsinin
mətbəəsində çap olunmuşdur.

Bakı, AZ 1052, Fətəli xan Xoyski küç., 121^A
Tel.:(+994 12) 567-81-28/29; Faks: (+994 12) 567-82-68
E-mail: tahsil_az@yahoo.com

Hikmət Ziya
(*Hikmət Ziya oğlu Əfəndiyev*)

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

III CİLD

Bakı, «Təhsil», 2014.

